
Vergaderjaar 2011–2012

---

33 240 XVI

**Jaarverslag en slotwet Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport 2011**

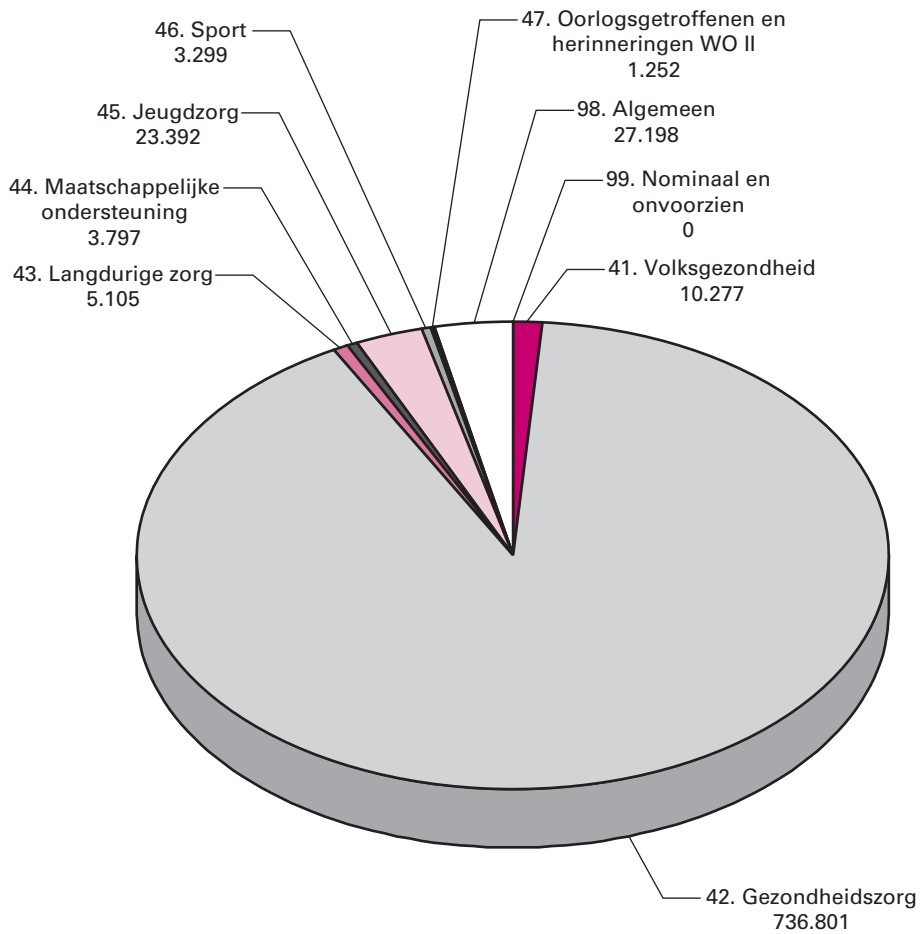
Nr. 1

**JAARVERSLAG VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID
WELZIJN EN SPORT (XVI)**

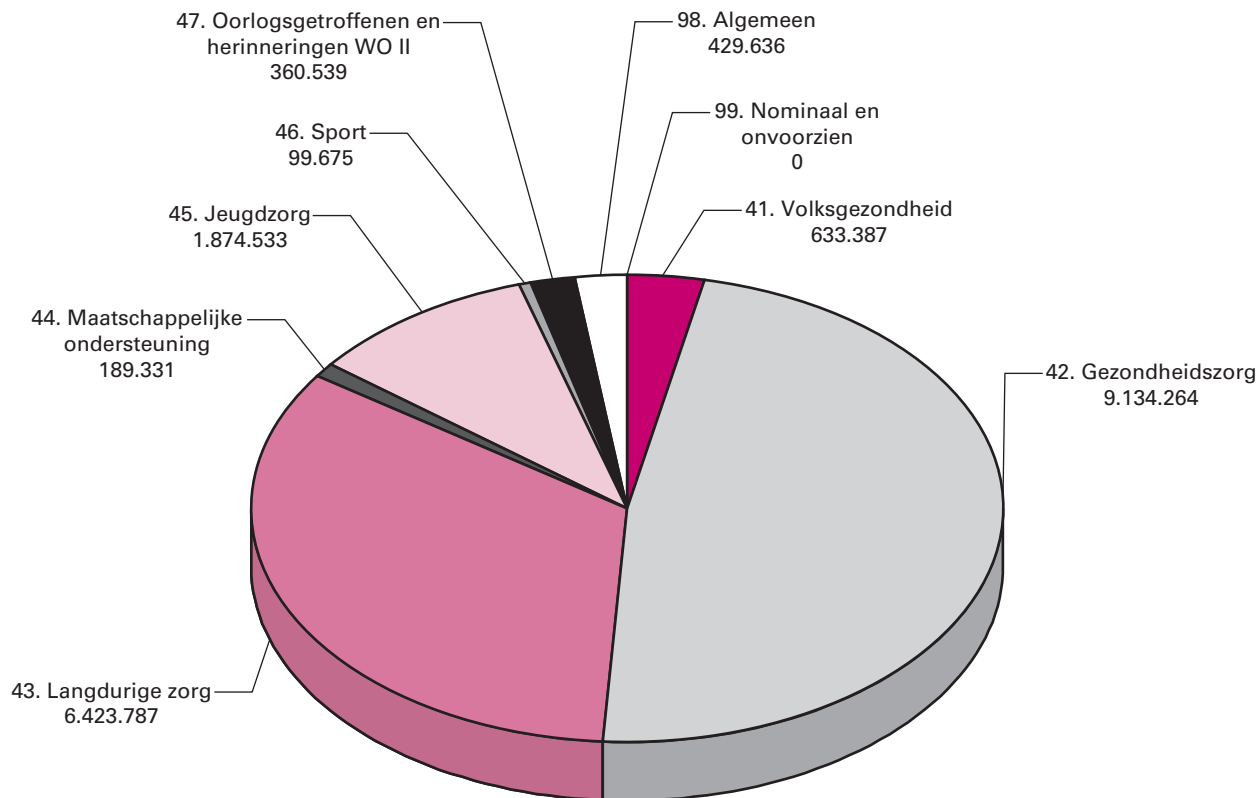
Aangeboden 16 mei 2012

Gerealiseerde ontvangsten naar beleidsterrein voor 2011 (x € 1 000)

Gerealiseerde uitgaven naar beleidsterrein voor 2011 (x € 1 000)

INHOUDSOPGAVE

	blz.
A. Algemeen	6
1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	6
2. Leeswijzer	9
B. Beleidsverslag	17
3. Beleidsprioriteiten	17
4. Beleidsartikelen	45
Beleidsartikel 41 Volksgezondheid	45
Beleidsartikel 42 Gezondheidszorg	53
Beleidsartikel 43 Langdurige zorg	61
Beleidsartikel 44 Maatschappelijke ondersteuning	67
Beleidsartikel 45 Jeugd	73
Beleidsartikel 46 Sport	78
Beleidsartikel 47 Oorlogsgetroffenen en Herinnering	
Wereldoorlog II	84
5. Niet-beleidsartikelen	88
Niet-beleidsartikel 98 Algemeen	88
Niet-beleidsartikel 99 Nominaal en Onvoorzien	94
6. Bedrijfsvoeringsparagraaf	98
C. Jaarrekening	102
7. Departementale verantwoordingsstaat	102
8. Departementale saldibalans	103
9. Samenvattende verantwoordingsstaat baten-lastendiensten	111
10. Jaarverantwoording per baten-lastendienst	112
Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen	112
Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg	116
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	122
Nederlands Vaccin Instituut	128
Jeugdzorg ^{Plus} -instelling Almata	133
Jeugdzorg ^{Plus} -instelling De Lindenhorst	138
11. Overzicht uit publieke middelen gefinancierde topinkomens	143
D. Bijlagen	144
12. Financieel Beeld Zorg	144
13. Zelfstandige Bestuursorganen en Rechtspersonen met een Wettelijke Taak	181
14. Overzicht niet-financiële informatie over inschakeling van externe adviseurs en tijdelijk personeel (externe inhuur)	187
15. Lijst van gebruikte afkortingen	189
16. Trefwoordenregister	193

A. ALGEMEEN

1. AANBIEDING EN DECHARGEVERLENING

AAN de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Hierbij bied ik, mede namens de staatssecretaris, het departementale jaarverslag van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) over het jaar 2011 aan.

Onder verwijzing naar de artikelen 63 en 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport decharge te verlenen over het in het jaar 2011 gevoerde financiële beheer.

Ten behoeve van de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening is door de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van artikel 82 van de Comptabiliteitswet 2001 een rapport opgesteld. Dit rapport wordt separaat door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden. Het rapport bevat de bevindingen en het oordeel van de Rekenkamer met betrekking tot:

- a. het gevoerde financieel en materieelbeheer;
- b. de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties;
- c. de financiële informatie in het jaarverslag;
- d. de betrokken saldibalans;
- e. de totstandkoming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering;
- f. de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering.

Bij het besluit tot dechargeverlening dienen verder de volgende, wettelijk voorgeschreven, stukken te worden betrokken:

- a. het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2011;
- b. het voorstel van de slotwet over 2011 dat met het onderhavige jaarverslag samenhangt;
- c. het rapport van de Algemene Rekenkamer over 2011 met betrekking tot het onderzoek van de centrale administratie van 's Rijks schatkist en van het Financieel jaarverslag van het Rijk;
- d. de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot de in het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2011 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten van het Rijk over 2011, alsmede met betrekking tot de Saldibalans van het Rijk over 2011 (de verklaring van goedkeuring, bedoeld in artikel 83, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001).

Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen, voordat de betrokken slotwet is aangenomen en voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. I. Schippers

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van:

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. LEESWIJZER

2.1 Indeling jaarverslag

Voor u ligt het departementale jaarverslag 2011 van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Het jaarverslag van VWS bestaat uit vier onderdelen: Algemeen, Beleidsverslag, Jaarrekening en Bijlagen.

Het onderdeel Algemeen omvat het verzoek tot dechargeverlening en deze leeswijzer.

Het Beleidsverslag is opgebouwd uit vier onderdelen:

- De paragraaf beleidsprioriteiten gaat in op de belangrijkste resultaten van het ministerie van VWS over het afgelopen jaar. Het gaat om de hoofdlijnen van het beleid en de beleidsprioriteiten van het huidige kabinet en bewindspersonen.
- De beleidsartikelen bestaan uit een financiële toelichting op opmerkelijke verschillen tussen realisatie en begroting.
- De niet-beleidsartikelen verantwoorden de financiële toelichting bij ministerie- en zorgbrede uitgaven die niet specifiek zijn toe te rekenen aan een van de doelstellingen van de beleidsartikelen, onvoorziene uitgaven, taakstellingen en loon- en prijsbijstellingen.
- De bedrijfsvoeringsparagraaf geeft informatie over bedrijfsvoeringsvraagstukken die zich gedurende het begrotingsjaar hebben voorgedaan en waarvan informatieverstrekking voor het inzicht en oordeelsvorming door de Tweede Kamer van belang is.

De jaarrekening is opgebouwd uit de departementale verantwoordingsstaat, de saldibalans inclusief toelichting, de samenvattende verantwoordingsstaat baten-lastendiensten, de jaarverantwoordingen van de onder het ministerie van VWS ressorterende baten-lastendiensten en een overzicht van medewerkers die in het verslagjaar meer verdiend hebben dan het gemiddelde belastbare loon van de ministers.

Tot slot bevat het jaarverslag een aantal bijlagen, te weten de bijlage Financieel Beeld Zorg, zelfstandige bestuursorganen en rechtspersonen met een wettelijke taak, inhuur externen, de lijst met gebruikte afkortingen en het trefwoordenregister.

Afwijking van de rijksbegrotingsvoorschriften

VWS heeft sinds het jaarverslag 2007 meegedaan aan het experiment van het ministerie van Financiën ter verbetering en vereenvoudiging van begroting en jaarverslag. Bij het jaarverslag over 2010 is een einde gekomen aan dit experiment.

Bij de begrotingen 2012 is een start gemaakt met de nieuwe begrotingspresentatie Verantwoord Begroten. Voor de toenmalige experimentdepartementen, waaronder VWS, is 2011 een overgangsjaar waarbij de jaarverslagen in beginsel weer geheel volgens de rijksbegrotingsvoorschriften moeten worden opgesteld.

Het ministerie van Financiën heeft echter toestemming gegeven aan de voormalige experimentendepartementen VWS en Buitenlandse Zaken om bij het jaarverslag 2011 af te wijken van de rijksbegrotingsvoorschriften en deze op te stellen zoals het jaarverslag 2010 (zie brief van december 2011, kenmerk BZ/2011/872M). Dit betekent dat de beleidsartikelen in het jaarverslag 2011 slechts financieel van aard zijn en dat de beleidsinfor-

matie in hoofdlijnen in de paragraaf beleidsprioriteiten terugkomt. Reden voor deze uitzondering is dat de experimentele wijze van jaarverantwoording de afgelopen drie jaar de gangbare praktijk is geweest. Het onverkort volgen van de rijksbegrotingsvoorschriften voor het jaarverslag zou betekenen dat het jaarverslag drie jaar achtereen aanzienlijk van elkaar verschilt.

Vermindering administratieve lastendruk

Het kabinet heeft als doelstelling de administratieve- en nalevingslasten in deze kabinetsperiode (verder) te verminderen. Dit betekent dat aan het eind van deze kabinetsperiode de administratieve lasten met 25 procent verminderd moeten zijn (taakstelling is 5 procent per jaar; cumulatief 25 procent, terwijl er een rijksbrede taakstelling ligt om de nalevingskosten met € 200 miljoen te verminderen).

Net als ieder ander departement heeft VWS daartoe een aanpak opgesteld, die een bijdrage aan die doelstelling zal leveren. Voor VWS betekent dit dat er – naar de stand van ultimo 2011 – een besparing van circa 50 procent op de administratieve lasten plaatsvindt op de gemeten lasten aan het begin van deze kabinetsperiode (berekenningsbasis bedraagt € 436 miljoen).

VWS is zelfs bijna de enige drager van de doelstelling de nalevingslasten te verminderen, doordat in de langdurige zorg serieus werk wordt gemaakt van de verbetering van de uitvoeringspraktijk, zodat dat is beschreven in de aanpak «meer tijd voor de cliënt».

In 2011 is bijvoorbeeld een begin gemaakt met de aanpak van regelarme instellingen, is de indicatiestelling verder vereenvoudigd en is veel input verkregen om knelpunten op te lossen. In 2012 leidt dit tot nadere uitwerking.

2.2 Groeiparagraaf

In de groeiparagraaf wordt aangegeven wat de belangrijkste verbeteringen in het jaarverslag zijn ten opzichte van vorig jaar:

- Het programmaministerie voor Jeugd en gezin is bij aanvang van het huidige kabinet opgeheven (zie Besluit van 14 oktober 2010, nummer 10 002848). Met ingang van de begroting 2011 is een herverkeuring van beleidsterreinen doorgevoerd. Voor VWS betekent dit overheveling van enkele budgetten van het voormalige programmaministerie Jeugd en Gezin en de terugkomst van het «oude» artikel 45 Jeugd;
- In de leeswijzer is een nadere toelichting over het Financieel Beeld Zorg opgenomen (zie paragraaf 2.4);
- Het Financieel Beeld Zorg heeft een verbeteringslag ondergaan. Het Financieel Beeld Zorg, waarin een beeld wordt geschetst van de ontwikkelingen van het Budgettair Kader Zorg, heeft een flinke verandering ondergaan. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Van der Veen (TK 32 710 XVI, nr. 7) zoals aangekondigd in de brief van 6 december 2011 (TK 33 000 XVI, nr. 88). Tevens worden enkele aanbevelingen uit het rapport «Uitgavenbeheersing in de zorg» van de Algemene Rekenkamer (TK 33 060, nr. 2) opgevolgd.

2.3 Nadere toelichting van enkele onderdelen uit het jaarverslag

Beleidsprioriteiten

De paragraaf beleidsprioriteiten 2011 is het eerste verslag van het Kabinet Rutte I. Het huidige kabinet trad kort na de lancering van de begroting 2011 aan. De paragraaf beleidsprioriteiten gaat in op de belangrijkste resultaten van het ministerie van VWS over het afgelopen jaar. Het gaat

om de hoofdlijnen van het beleid en de beleidsprioriteiten van het huidige kabinet en bewindspersonen. Daarbij geldt dat vooral wordt teruggekeken naar het jaar 2011. Toekomstige acties kunnen worden betrokken bij de beleidsagenda.

De paragraaf beleidsprioriteiten 2011 is een spiegel van de beleidsagenda 2011 en bevat dan ook de elementen uit de beleidsagenda 2011, maar sluit qua opzet en structuur aan bij de strategische agenda's van de bewindspersonen (de basis voor de beleidsagenda 2012). Op basis van nieuwe beleidsprioriteiten van het huidige kabinet en bewindspersonen kunnen sommige onderwerpen meer of juist minder sterk worden benoemd.

Beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen

De beleidsartikelen en de niet-beleidsartikelen zijn financieel van aard. Voor de programma-uitgaven is per operationele doelstelling het verschil tussen de vastgestelde begroting en de realisatie toegelicht. Dit geldt ook voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten. Het verschil bestaat uit wijzigingen in beleid en uitvoering. Deels zijn deze mutaties al toegelicht in de incidentele suppletoire begroting, de suppletoire begroting Voorjaarsnota en de suppletoire begroting Najaarsnota. Deze toelichtingen liggen vast en worden niet meer gewijzigd. De wijzigingen die zich na de suppletoire begroting najaarsnota hebben voorgedaan, de zogenaamde slotwetmutaties, zijn in het jaarverslag toegelicht. Voor de financiële toelichting op de tabellen budgettaire gevolgen van beleid in de (niet-) beleidsartikelen zijn de volgende criteria gehanteerd:

- Programma uitgaven (beleidsuitgaven): Alle (onderliggende) mutaties ten opzichte van de vastgestelde begroting die groter zijn dan € 3 miljoen of 3% van het vastgestelde begrotingsbedrag op het niveau van de operationele doelstelling zijn toegelicht. Kleinere mutaties zijn toegelicht indien politiek relevant;
- De apparaatsuitgaven in de beleidsartikelen zijn in relatie tot de beleidsuitgaven gering van omvang. Alleen verschillen die groter zijn dan 10% van de vastgestelde begroting zijn daarom toegelicht;
- Conform voorgaande jaarverslagen lichten we de verplichtingenraming niet toe, omdat deze bij VWS vooral een beheersmatig karakter heeft.

Behalve beleidsartikelen bevat deze begroting ook zogenoemde niet-beleidsartikelen. De opbouw van deze niet-beleidsartikelen wijkt af van de hierboven genoemde beleidsartikelen. Artikel 98 bevat de uitgaven die niet specifiek aan een van de beleidsartikelen zijn toe te rekenen. Het gaat daarbij om ministerie- en zorgbrede apparaatsuitgaven, zoals voor het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de adviesraden, de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en de zorg-ZBO's. Daarnaast worden op artikel 98 de uitgaven aan internationale samenwerking en de uitgaven aan het strategisch onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Nederlands Vaccin Instituut (NVI) verantwoord. Artikel 99 is een technisch-administratief artikel, waarop de middelen voor de loon en prijsbijstelling en de taakstellingen worden geparkeerd voordat ze worden overgeheveld naar de desbetreffende beleidsartikelen. Ook worden op dit artikel de onvoorziene uitgaven geraamd.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

De bedrijfsvoeringsparagraaf heeft betrekking op de bedrijfsvoering van alle onder het ministerie van VWS vallende onderdelen inclusief afzonderlijke administraties. De bedrijfsvoeringsparagraaf heeft het karakter van een uitzonderingsrapportage. De bedrijfsvoeringsparagraaf bestaat uit

vier verplichte onderdelen: rechtmatigheid, totstandkoming beleidsinformatie, financieel- en materieel beheer en overige aspecten van de bedrijfsvoering.

In 2007 is bij alle departementen de kwantitatieve grens voor de rapportering in de bedrijfsvoeringsparagraaf van onrechtmatigheden en onzekerheden per artikel verhoogd. De rapporteringstolerantie is afhankelijk van de realisatie van het artikel. Er is sprake van een glijdende schaal die afneemt van 10% naar 3%. Bij onrechtmatigheden is er nog een aanvullende bepaling. Deze vereist dat wanneer de artikeltolerantie hoger is dan de 1% tolerantie die geldt voor de totale verantwoording de laagste van de twee uitkomsten wordt toegepast bij de bepaling of er sprake is van een verplichte vermelding in de bedrijfsvoeringsparagraaf. Daarnaast kunnen ook kwalitatieve overwegingen een rol spelen om onderwerpen in de bedrijfsvoeringsparagraaf op te nemen.

Saldibalans

De saldibalans van het ministerie van VWS per 31 december geeft de financiële posten weer die bij de afsluiting van de begrotingsboekhouding aan het einde van het begrotingsjaar bestaan en meegenomen worden naar volgende begrotingsjaren

2.4 Het Budgettair Kader Zorg (BKZ) en de begroting van VWS

Inleiding

In het departementale jaarverslag 2011 zijn, naast de begrotingsgefinancierde uitgaven van het ministerie van VWS, ook de BKZ-uitgaven opgenomen.

De BKZ-uitgaven worden grotendeels gefinancierd met premiegelden. Zij vallen onder een speciaal uitgavenkader: het Budgettair Kader Zorg. De begrotingsuitgaven worden gefinancierd uit belastinginkomsten. Het onderscheid tussen beide kaders is van belang voor de ministeriële verantwoordelijkheid en het budgetrecht van de Staten-Generaal.

Ministeriële verantwoordelijkheid en budgetrecht van de Staten-Generaal

De minister van VWS beheert zelf de begrotingsgefinancierde middelen. Dat wil zeggen: VWS gaat zelf alle verplichtingen aan en verricht de uitgaven rechtstreeks ten laste van de begroting. Bij de premiegefinancierde zorguitgaven is dat anders; hieraan liggen vooral individuele beslissingen ten grondslag van de partijen die bij de zorg betrokken zijn. Zorgaanbieders leveren zorg aan patiënten/cliënten en declareren de kosten bij zorgverzekeraars en zorgkantoren. VWS is verantwoordelijk voor de randvoorwaarden en de regelgeving. VWS ziet toe op de toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg, maar verricht de uitgaven niet zelf.

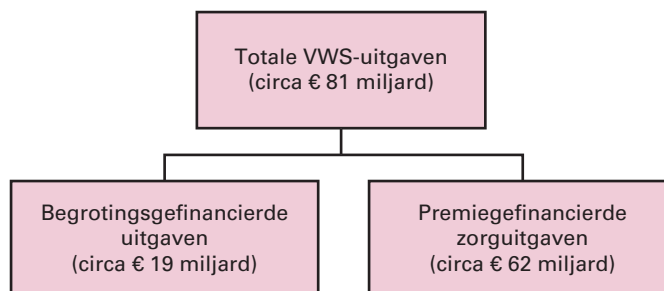
Op de begrotingsgefinancierde uitgaven is het budgetrecht van de Staten-Generaal van toepassing. De Eerste en Tweede Kamer hebben het recht de uitgaven te beoordelen, goed te keuren of te verwerpen. De Tweede Kamer heeft tevens het recht van amendement. Zo bepalen de Staten-Generaal samen met het kabinet welk deel van de belastinginkomsten wordt besteed aan zorggerelateerde uitgaven.

De collectieve zorguitgaven betaald uit de AWBZ en de Zvw worden voor een belangrijk deel uit premies gefinancierd. Zij worden daarom aangeduid als premiegefinancierde zorguitgaven. Deze uitgaven maken op grond van de Comptabiliteitswet geen onderdeel uit van de Rijksbe-

grotting. Zij worden niet opgenomen in de begrotingsstaat van de VWS-begroting. Het budgetrecht is op deze uitgaven niet van toepassing. De uitgaven maken wel deel uit van het beheersingsregime van het Budgettair Kader Zorg. In de begrotingsstukken van VWS is aandacht besteed aan de ontwikkeling van de zorguitgaven en het gevoerde beleid. In het Financieel Beeld Zorg (FBZ) is een overzicht opgenomen van alle uitgaven die onder het Budgettair Kader Zorg vallen.

Overzicht 1 geeft inzicht in de totale VWS-uitgaven onderverdeeld naar financieringsbron.

Overzicht 1: Bruto-uitgaven begroting VWS naar financieringsbron

Het Budgettair Kader Zorg (BKZ)

Het Budgettair Kader Zorg is het kader waarbinnen de zorguitgaven moeten blijven, overeenstemmend met de afspraken in het kabinet. De BKZ-uitgaven bestaan uit de zorguitgaven op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Een deel van de begrotingsuitgaven van VWS wordt ook toegerekend aan het BKZ. Tot deze categorie horen een deel van de uitgaven aan de zorgopleidingen, de uitgaven van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de uitgaven voor zorg, jeugd en welzijn in Caribisch Nederland. Deze uitgaven worden op de VWS-begroting verantwoord. Verder vallen onder de bruto-BKZ-uitgaven middelen die via andere begrotingshoofdstukken beschikbaar komen. Het gaat hierbij om de middelen die via het Gemeentefonds worden uitgekeerd aan gemeenten voor uitgaven voor huishoudelijke hulp in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ten slotte zijn er bedragen gereserveerd op de aanvullende post van het ministerie van Financiën voor onder meer loon- en prijsbijstelling voor de begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven.

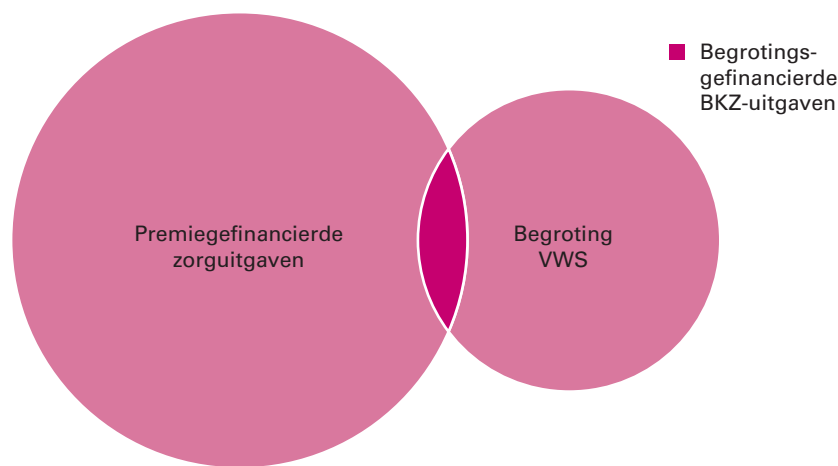
Het verplicht eigen risico en de eigen betalingen worden samen gerekend als niet-belastingontvangsten. De bruto-BKZ-uitgaven minus deze niet-belastingontvangsten vormen de netto-BKZ-uitgaven. Het Budgettair Kader Zorg is het kader voor de netto-BKZ-uitgaven.

Begroting VWS

De VWS-begroting bevat uitgaven voor onder meer preventie, jeugdzorg en sport. Ook uitgaven om het zorgstelsel goed te laten functioneren, maar die niet direct zijn te relateren aan de zorgverlening, komen rechtstreeks ten laste van de begroting. Voorbeelden hiervan zijn de exploitatiekosten van de Zelfstandige bestuursorganen (ZBO's), de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en het College voor zorgverzekeringen (CVZ). Deze uitgaven worden gerekend tot de budgetdisciplinesector Rijksbegroting in enge zin (RBG-eng).

Overzicht 2 toont het onderscheid tussen de premiegefinancierde uitgaven, de begrotingsuitgaven en de begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven. De grote bol betreft de uitgaven die onder het Budgettair Kader Zorg vallen. Het grootste deel hiervan premiegefinancierde uitgaven op grond van de AWBZ en de Zvw. De kleine bol betreft de VWS-begroting. Een deel daarvan wordt gerekend tot het kader Rijksbegroting in enge zin of behoort niet tot een van de drie uitgavenkaders (de rijksbijdragen en de zorgtoeslag). De rijksbijdragen zijn budgetneutrale verschuivingen tussen verschillende onderdelen binnen de collectieve sector en hoeven daarom niet beheerst te worden. De zorgtoeslag is onderdeel van de inkomstenindicator van het kabinet. De overlap tussen de twee bollen bestaat uit uitgaven die onderdeel uitmaken van de begroting van VWS, maar worden toegerekend aan het Budgettair Kader Zorg.

Overzicht 2: Onderscheid tussen Budgettair Kader Zorg (BKZ) en VWS-begroting

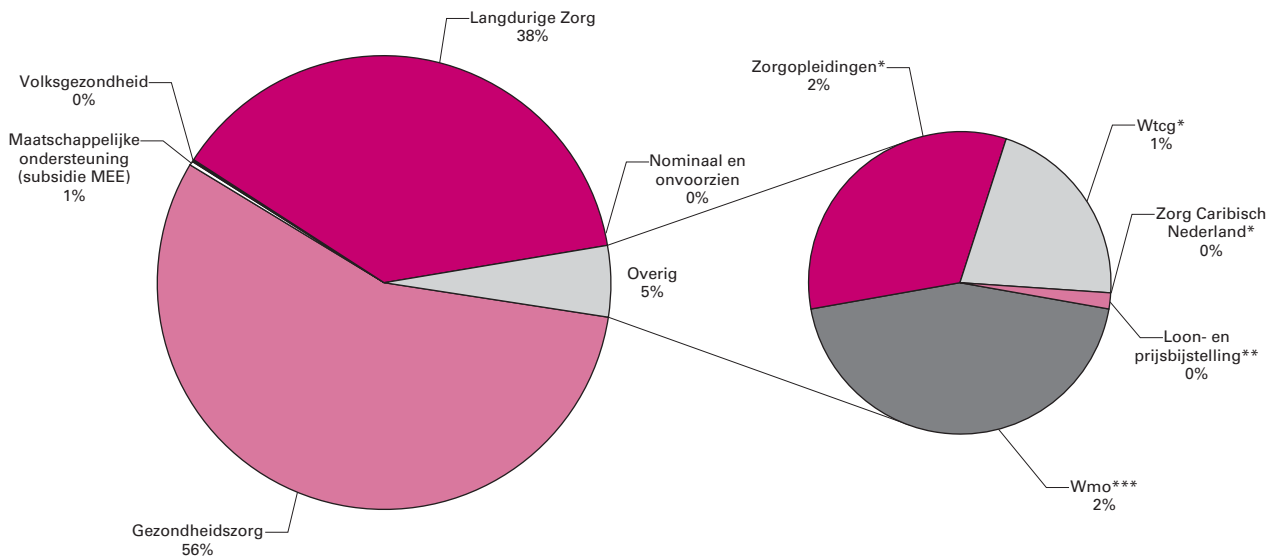

Tabel 1 geeft een overzicht van de bruto-BKZ-uitgaven uitgesplitst naar artikel. In overzicht 3 is deze uitsplitsing visueel gepresenteerd.

Tabel 1 Verdeling van de bruto-BKZ-uitgaven per artikel (bedragen x € 1 000 000)				
Begrotings- hoofdstuk	Artikel	Omschrijving	2011	Premie (P) / Begroting (B)
H41	41	Volksgezondheid	105,7	P
H41	42	Gezondheidszorg	36 561,8	P
H41	43	Langdurige zorg	24 876,9	P
H41	44	Maatschappelijke ondersteuning (subsidie MEE)	183,1	P
H41	99	Nominaal en onvoorzien	0,0	P
H16	42.2	Zorgopleidingen	1 073,4	B
H16	42.3	Wtcg	690,3	B
H16	42.4	Zorg Caribisch Nederland	56,7	B
H50		Wmo	1 456,0	B
H80/81		Loon- en prijsbijstelling	0,0	B
Bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011			65 003,9	

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Overzicht 3: Overzicht van de bruto-BKZ-uitgaven per artikel

* Begroting VWS.
 ** Aanvullende post Financiën
 *** Gemeentefonds.

Tabel 2 toont de bruto-BKZ-uitgaven en BKZ-ontvangsten, maar dan uitgesplitst naar financieringsbron. Het verplicht eigen risico en de eigen betalingen zijn niet-belastingontvangsten. De bruto-uitgaven minus deze niet-belastingontvangsten vormen de netto-BKZ-uitgaven. Deze netto-BKZ-uitgaven worden getoetst aan het Budgettair Kader Zorg, dat is vastgesteld in de Startnota van het kabinet.

Tabel 2 Samenstelling van de bruto-BKZ-uitgaven en de BKZ-ontvangsten naar financieringsbron (bedragen x € 1 000 000)

	2011
Bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	65 003,9
<i>Premiegefinancierd</i>	61 727,5
waarvan AWBZ	25 218,4
waarvan Zvw	36 509,1
<i>Begrotingsgefinancierd</i>	3 276,4
waarvan Wmo	1 456,0
waarvan Zorgopleidingen	1 073,4
waarvan Wtcg	690,3
waarvan zorg Caribisch Nederland	56,7
waarvan Overig	0,0
BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011	3 188,7
waarvan Eigen risico Zvw	1 514,6
waarvan Eigen bijdrage AWBZ	1 623,2
waarvan Terugontvangsten Zorgopleidingen	50,9
Netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	61 815,2

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Verschuivingen tussen budgetdisciplinesectoren

Bij tijden worden uitgaven verschoven tussen de budgetdisciplinesectoren. Dergelijke mutaties worden onder de naam ijklijnmutatie in het Financieel Beeld Zorg opgenomen.

Financiering van de zorguitgaven en de sociale fondsen

De collectieve zorguitgaven worden gefinancierd uit premies (nominale ziektekostenpremie, inkomensafhankelijke bijdrage en AWBZ-premie), belastingmiddelen (rijksbijdragen) vanuit de begroting (rijksbijdrage voor de financiering van de premie voor jongeren onder de 18 jaar, Bijdrage in de Kosten van Kortingen (BIKK) en Rijksbijdrage financiering abortusklinieken, het verplicht eigen risico in de Zvw en eigen betalingen. De premie-inkomsten worden gerekend tot de collectieve lasten en tellen daarom mee in de inkomstenindicator van het kabinet. Dit betekent dat iedere verandering in de hoogte van de premies wordt gecompenseerd door lastenverzwaring of lastenverlichting elders.

De Zvw en de AWBZ zijn volksverzekeringen, waar iedere ingezetene in Nederland verplicht premie voor betaalt en aanspraken aan ontleent. Een deel van de financiering loopt via de sociale fondsen, het Zorgverzekeringsfonds (ZVF) en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Deze fondsen maken geen onderdeel uit van de Rijksbegroting, maar behoren wel tot de sector overheid. Veranderingen in de financiële positie van de fondsen hebben daarom invloed op het EMU-saldo. De fondsen worden gevoed met premies die door het kabinet worden vastgesteld (de inkomensafhankelijke bijdrage en de AWBZ-premie) en de rijksbijdragen. Ook een eventueel exploitatietekort in het ZVF of het AFBZ kan worden gezien als financiering van de zorguitgaven. Het exploitatiesaldo van de fondsen telt mee in het EMU-saldo en de EMU-schuld van het Rijk. Het Rijk moet hiervoor meer (of minder) lenen.

De nominale ziektekostenpremie wordt niet door het kabinet vastgesteld en wordt rechtstreeks door burgers betaald aan zorgverzekeraars. Het ZVF werkt als een verzekeringsfonds voor zorgverzekeraars. Uit het AFBZ worden de aanspraken betaald die burgers en instellingen hebben op grond van de AWBZ.

In het Financieel Beeld Zorg is aandacht voor de financiering van de zorguitgaven en de financiële positie van de fondsen.

B. BELEIDSVERSLAG

3. BELEIDSPRIORITEITEN

1. Inleiding

Het kabinet heeft het afgelopen jaar een voortvarende start gemaakt met de hervormingsagenda voor de zorg. Een agenda die ertoe moet leiden dat de kwaliteit van de Nederlandse zorg op peil blijft, of zelfs daar waar nodig en mogelijk verbeterd. Zorg die toegankelijk is en betaalbaar, ook op langere termijn. Dit kabinet werkt aan de toekomstbestendigheid van de zorg in Nederland. In januari 2011 hebben we onze strategische beleidsvisies neergelegd in de brieven «Zorg die werkt» en «Vertrouwen in de zorg» (TK 32 620, nr. 1 en 2). Deze brieven beschrijven de ambities en op hoofdlijnen de maatregelen die nodig zijn om in de komende jaren de zorg dichtbij in de buurt te organiseren, de kwaliteit en financiële houdbaarheid van de (gezondheids)zorg te garanderen en gericht ruimte te bieden aan burger, cliënt, zorgondernemer en medewerker in de zorg.

De collectieve zorguitgaven groeien harder dan de economie. Het is van belang dat de zorg betaalbaar blijft. Het kabinet heeft in 2011 stappen gezet om te komen tot betaalbare zorg die tegelijkertijd van hoge kwaliteit is. In de curatieve zorg is met het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord een stevige set aan afspraken voor de periode 2012–2015 gemaakt met ziekenhuizen en medisch specialisten, die een aanzienlijke bijdrage moet leveren aan het beheersen van zorguitgaven. Met dit akkoord zijn ook afspraken gemaakt over specialisatie als er hoogcomplexere ziekenhuiszorg (met weinig patiënten) aan de orde is en dat eenvoudige zorg (die ook in de eerste lijn kan worden genoten) wordt gedecentraliseerd.

Daarnaast is verder gewerkt aan de invoering van prestatiebekostiging per 1 januari 2012. Voor circa 70 procent van de zorgproducten gelden vanaf deze datum vrije prijzen. In 2011 is besloten de macronacalculatie per 1 januari 2012 af te schaffen, waardoor zorgverzekeraars geprikkeld worden zorg scherper in te kopen en te letten op volume.

Ook in de langdurige zorg is het kabinet middels een afgewogen pakket aan maatregelen begonnen aan een omslag. Het kabinet wil daarmee goede zorg voor de meest kwetsbare groep mensen nu en in de toekomst garanderen en tegelijkertijd de groei in dat domein ombuigen. De zorgbehoefte van de cliënt staat bij deze hervorming centraal: de cliënt ontvangt zorg in een instelling als de zorgbehoefte daar om vraagt en thuis als dat kan. De vertrouwensband tussen zorgverlener, netwerk en cliënt dient als basis.

Dit kabinet heeft in 2011 besloten om een aantal maatregelen te nemen rondom het persoonsgebonden budget (pgb). Het kabinet investeert deze kabinetsperiode € 500 miljoen extra in het pgb. Om de verwachte forse stijging van de pgb-uitgaven in lijn te brengen met de beschikbare AWBZ uitgaven en daarmee de groei van de uitgaven aan het pgb te beheersen, is afgelopen jaar daarnaast besloten het pgb vanaf 2012 alleen nog toe te kennen aan cliënten met een verblijfsindicatie.

In 2011 is voortgang geboekt om de uitvoering van de AWBZ door zorgverzekeraars nog deze kabinetsperiode door te kunnen voeren. In september 2011 sloten VWS en zorgaanbieders het convenant Kwaliteitsimpuls langdurige zorg, waarin de afspraken zijn uitgewerkt voor de

jaarlijkse besteding van 852 miljoen euro voor extra personeel en opleiding.

Het kabinet heeft vertrouwen in medewerkers en organisaties die actief zijn in de zorg. Vanuit dit uitgangspunt werkt het kabinet aan het terugdringen van administratieve verantwoordingslasten. Verplegend en verzorgend personeel staat het dichtst bij de cliënt. Zij worden gestimuleerd om vanuit hun positie in de instelling of het ziekenhuis en hun professionele inzichten eigen kwaliteitsnormen en richtlijnen te ontwikkelen. Het kabinet vindt dat zij zo veel mogelijk ruimte moeten krijgen om naar inzicht te handelen en heeft in 2011 het Experiment regelarme zorginstellingen geïnitieerd. We hanteren het principe «high trust, high penalty», wanneer dit vertrouwen wordt geschaad.

Het kabinet heeft tegelijkertijd verder gewerkt aan het versterken van de positie van de patiënt en de cliënt. Begin 2011 is een begin gemaakt met de behandeling van de Wet cliëntenrechten zorg (Wcz). Bovendien is in 2011 het voorstel voor de Beginselenwet AWBZ-zorg ingediend bij de Tweede Kamer. Dit wetsvoorstel regelt dat bewoners van instellingen concrete afspraken kunnen maken met de zorgverlener over de inrichting van het dagelijks leven en deze afspraken ook kunnen afdwingen.

Zorg en sport moeten dicht bij de burger worden georganiseerd. Het afgelopen jaar is langs verschillende lijnen gewerkt om dit onderdeel van de hervormingsagenda te realiseren. Er zijn maatregelen genomen om zorg in de zogenoemde nulde en eerste lijn te versterken. Ook is geld vrijgemaakt om sport en bewegen in de buurt te versterken. Er is een fundament gelegd voor de terugkeer van de basiszorg in de buurt. Zo is een start gemaakt met het decentraliseren van diverse taken naar gemeenten. De functie begeleiding (nu nog onderdeel van de AWBZ), de jeugdzorg en cliëntondersteuning voor mensen met een beperking worden op termijn uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van gemeenten. Een gemeente kan beter de behoeften van haar burgers inschatten en kan deze taken bovendien efficiënter uitvoeren.

In dit beleidsverslag wordt teruggeblikt op 2011. Het verslag biedt geen compleet overzicht van de behaalde doelen in dat jaar, maar geeft een overzicht van de meest relevante ontwikkelingen en in gang gezette en gerealiseerde beleidsmaatregelen op het terrein van volksgezondheid, welzijn en sport. Wel is een volledig overzicht gegeven van de financiële verantwoording. Omdat de begroting 2011 en de daarmee samenhangende beleidsagenda 2011 een beleidsarm karakter hadden, is ervoor gekozen om de opzet van het beleidsverslag vanuit het oogpunt van herkenbaarheid en samenhang zo veel mogelijk te laten aansluiten bij de hierboven genoemde strategische brieven. In de teksten wordt ook teruggeblikt op de begroting en de beleidsagenda van 2011.

2. Zorg en sport dicht bij de burger

De Tweede Kamer is in oktober 2011 geïnformeerd over de noodzaak om zorg en ondersteuning in de buurt te versterken en dicht bij de burger te organiseren (TK 32 620, nr. 27). Het kabinet beschouwt zorg in de buurt als een topprioriteit. De toename van het aantal chronisch zieken, in combinatie met een krimpende arbeidsmarkt en stijgende kosten, maakt een andere inrichting van zorg en ondersteuning noodzakelijk. Voor deze kabinetsperiode is dan ook een flink aantal beleidsdoelstellingen geformuleerd op dit terrein. In 2011 is een begin gemaakt om deze doelstellingen te verwezenlijken. Afgelopen jaar zijn in dit kader onder

andere acties ondernomen voor de versterking van de nulde en eerste lijn, het gezondheidsbeleid en preventie, sport, decentralisatie van begeleiding en jeugdzorg.

Versterking nulde en eerste lijn

In 2011 is begonnen om in kaart te brengen welke juridische, organisatorische en verzekeringstechnische belemmeringen bestaan en welke maatregelen nodig zijn om meer zorg en ondersteuning in de buurt te realiseren. Het idee is dat wanneer eenvoudige zorg (die op dit moment in de duurdere ziekenhuizen plaatsvindt) voortaan dicht bij de patiënt wordt geleverd, de zorg beter en goedkoper kan worden. Dit omdat niet langer medisch specialisten deze zorg leveren, maar de huisarts, de wijkverpleegkundige of de praktijkondersteuner, voor wie andere tarieven gelden. Daartoe moeten bestaande (financiële) schotten tussen stelsels worden aangepast als die adequate zorgverlening (onder andere de inzet van wijkverpleegkundigen) in de weg staan. In de zomer van 2012 zal het kabinet op basis van deze inventarisatie een samenhangend werkplan voor de in te voeren maatregelen presenteren.

Voorzieningen moeten ook op lokaal niveau goed zijn georganiseerd. In 2011 is daartoe een begin gemaakt. Het Erasmus MC is een programma gestart om, in het kader van de vermindering van perinatale sterfte, de verbinding te versterken tussen preventieve activiteiten van de gemeenten en de curatieve zorg. Tevens is er compensatie beschikbaar gesteld voor eerstelijnscentra in grootschalige nieuwbouwwijken vanwege de aanloopproblemen van deze centra. Verder ziet de Inspectie voor de Gezondheidszorg er sinds het voorjaar van 2011 op toe dat de huisartsen bij spoedgevallen binnen dertig seconden bereikbaar zijn. Is dat niet het geval dan volgen er sancties.

Gezondheidsbeleid

In mei 2011 is de landelijke nota gezondheidsbeleid «Gezondheid dichtbij» uitgekomen (TK 32 793, nr. 1 en 2). Het kabinet houdt de speerpunten overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik vast, maar legt daarbij het accent op bewegen. Bewegen is goed voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid en is verbonden met de andere speerpunten. Hiermee wordt ook de verbinding gelegd tussen het gezondheidsbeleid en de ambitie Vitaal Nederland als onderdeel van het Olympisch Plan 2028. De kabinetsvisie bestaat uit drie thema's: vertrouwen in de gezondheidsbescherming, zorg en sport dichtbij in de buurt en gezonde keuzes gemakkelijker toegankelijk maakt. Belangrijke instrumenten hierbij zijn heldere wet- en regelgeving, betrouwbare en toegankelijke kennis en informatie, herkenbare en toegankelijke zorgvoorzieningen in de buurt of digitaal bereikbaar en het aangaan van publiek-private samenwerking (PPS) om de gezonde keuzes aantrekkelijk en toegankelijk te maken.

Om invulling te geven aan de nota gezondheidsbeleid is onder andere de Wet publieke gezondheid, aangescherpt om krachtiger te kunnen optreden bij crises. Ook is de samenwerking en afstemming met het bedrijfsleven versterkt. Het *Handvest gezonder voedingsaanbod* op scholen is in december 2011 getekend. Om het drankgebruik van in het bijzonder jongeren terug te dringen, alcoholgerelateerde verstoring van de openbare orde te voorkomen en de administratieve lasten te verlichten, is gewerkt aan het wijzigingsvoorstel van de Drank- en Horecawet. Jongeren onder de 16 jaar worden door de wetswijziging strafbaar wanneer zij in het bezit van alcohol zijn op voor het publiek toegankelijke plaatsen. Het

Beleidsprioriteiten

voorstel ligt bij de Eerste Kamer. In mei 2011 verscheen in samenwerking met ministerie van Veiligheid & Justitie ook de brief over het Drugsbeleid (24 077, nr. 259) met daarin aandacht voor preventie en vroegsignalering van problematisch middelengebruik. Vanaf 30 augustus 2011 wordt de overtreding van het rookverbod in de horeca zwaarder bestraft en zijn boetes verdubbeld.

Sport

Sporten en bewegen is de basis van een gezonde en actieve leefstijl. Iedere Nederlander moet kunnen sporten en bewegen in de buurt. Het kabinet heeft in zijn beleidsbrief Sport (TK 30 234, nr. 37) drie prioriteiten benoemd: sport en bewegen in de buurt, werken aan een veiliger sportklimaat en uitblinken in sport. Het programma *Sport en bewegen in de buurt* is in 2011 verder uitgewerkt (TK 30 234, nr. 54). Vooruitlopend daarop zijn afgelopen jaar pilotprojecten gefinancierd voor vraaggericht sport- en beweegaanbod en het stimuleren van particuliere initiatieven in de buurt. Tevens is extra ingezet op de sportparticipatie in het speciaal onderwijs en is een begin gemaakt met sportloketten bij revalidatiecentra, waarbij ook aandacht is voor het herkennen van talenten. Met de 70 miljoen euro die is vrijgemaakt om meer mensen aan het sporten te krijgen, kan ook het aantal buurtsport-coaches worden verdrievoudigd; van 1 000 naar 2 900 vanaf 2012.

NOC*NSF is, in samenwerking met de sportbonden, in 2011 begonnen met de uitvoering van het actieplan *Naar een veiliger sportklimaat*. Daarmee is invulling gegeven aan het kabinetsbeleid op dit terrein (TK 30 234, nr. 36 en nr. 55). Bij *Uitblinken in sport* zijn extra middelen ingezet voor de Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO's) gericht op het verbeteren van de aansluiting met het onderwijs en op het verbeteren van de sportmedische begeleiding. Tevens is per 1 juli 2011 het leeftijdsgedifferentieerd stipendium voor topsporters ingevoerd.

Indicator	2003	2007	Streefwaarde 2011
1. Percentage van de Nederlandse bevolking dat minimaal twaalf keer per jaar aan sport doet	60%	65%	65%

Bron

Het Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek, dat eens in de vier jaar door het Sociaal en Cultureel Planbureau wordt uitgevoerd. Het eerstvolgende onderzoek heeft betrekking op 2011.

Deze indicator geeft aan hoe sportief de Nederlandse samenleving is.

Beleidsprioriteiten

Indicator	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Streef- waarde 2012
1. Percentage van de Nederlandse bevolking (vanaf 18 jaar) dat voldoet aan de beweegnorm.	60%	63%	68%	64%	68%	68%	66%	70%
2. Percentage jeugdigen (4 t/m 17 jaar) dat voldoet aan de beweegnorm.	–	–	–	45%	47%	46%	50%	50%
3. Percentage van de Nederlandse bevolking (vanaf 18 jaar) dat inactief is.	8,2%	5,8%	5,3%	5,2%	6,1%	5,5%	5,0%	5,0%

Bron

De gegevens maken onderdeel uit van het standaardonderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN), uitgevoerd door onder meer TNO. Deze indicatoren geven aan hoeveel Nederlanders voldoende bewegen voor hun gezondheid. Dit geeft een indicatie van de behaalde gezondheidswinst door sport.

Als beweegnorm wordt de zogenaamde «combinorm» gehanteerd. Men voldoet aan die norm als men voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) en/of de Fitnorm. De NNBG vereist minimaal 30 minuten matig intensief bewegen op minstens 5 dagen per week. Voor de jeugd tot 18 jaar is dit 60 minuten op zeven dagen per week. De Fitnorm vereist minimaal 20 minuten intensief bewegen (sport of fitness) op minstens 3 dagen per week.

Decentralisatie van AWBZ naar Wmo

Dit kabinet zet in op de decentralisatie van verschillende zorgvormen. Hierdoor kunnen gemeenten meer samenhang in de ondersteuning aanbrengen. Daarbij wordt enerzijds gestreefd naar samenhang tussen de verschillende gemeentelijke domeinen (wonen, werken, sporten, welzijn, thuiszorg en ondersteuning) en anderzijds naar samenhang tussen zorg en ondersteuning en inzet van vrijwilligers voor de inwoners die dat nodig hebben. Het kabinet heeft er voor gekozen extramurale begeleiding, die nu nog onderdeel uit maakt van de AWBZ, voor nieuwe cliënten per 1 januari 2013 en vanaf 2014 voor iedereen over te hevelen naar gemeenten en onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te brengen. Ook de functie kortdurend verblijf en de inloopfunctie worden uit de AWBZ gedecentraliseerd. Om dit goed te regelen moet de Wmo worden aangepast; onder andere door uitbreiding van de compensatieplicht die gemeenten verplicht ondersteuning te bieden aan burgers die beperking ondervinden bij deelname aan de samenleving. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo is in december 2011 aangeboden aan de Tweede Kamer. In 2011 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met gemeenten over de randvoorwaarden waaronder begeleiding en kortdurend verblijf kan worden overgeheveld. In 2011 is een Transitie-Bureau (met medewerkers van de VNG en het ministerie van VWS) opgericht om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij de verandering en betrokken cliënten tijdig en goed te informeren over de aanpassingen. In 2011 zijn in verband met deze overgang 32 bijeenkomsten gehouden waarbij gemeenten en zorgaanbieders kennis konden maken en met elkaar de mogelijkheden konden verkennen voor het bieden van ondersteuning (TK 30 597, nr. 206).

Kengetal	2008	2009	2010
1. Percentage Wmo-cliënten dat aangeeft dat de Wmo ondersteuning bijdraagt aan het zelfstandig wonen en meedoen in de samenleving	91%	–	–
2. Percentage Wmo-cliënten dat aangeeft dat de Wmo ondersteuning bijdraagt aan het langer zelfstandig blijven	–	81%	73%
3. Percentage Wmo-cliënten dat aangeeft dat de Wmo ondersteuning bijdraagt aan meedoen in de samenleving	–	74%	66%

Bron

1. Rapportage tevredenheidsonderzoeken cliënten Wmo SGB0 2008 juni 2008.

2 en 3. Rapportages tevredenheidsonderzoek cliënten Wmo SGB0/BMC 2009 definitief en «Wmo voorzieningen in beeld», resultaten tevredenheidsonderzoek en benchmark Wmo 2011.

De vraag of de ondersteuning van de Wmo bijdraagt aan het zelfstandig kunnen blijven wonen en/of meedoen aan de maatschappij is met ingang van 2009 gesplitst in twee aparte vragen.

Decentralisatie Jeugdzorg

Het kabinet wil een eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning voor jeugd, waarin kinderen, ouders en andere opvoeders in elke gemeente gemakkelijker terechtkunnen met vragen over opgroeien en opvoeden. Zo worden zij eerder en sneller op maat geholpen, als het niet op eigen kracht lukt. Een stelsel dat kinderen stimuleert en ondersteunt om mee te doen en een bijdrage te leveren aan de samenleving. In lijn met het regeer- en gedoogakkoord moet er ook één financieringsstelsel komen voor het stelsel van de jeugdzorg.

Om de gefaseerde overheveling van taken naar de gemeente mogelijk te maken, zijn afspraken gemaakt tussen Rijk, VNG en IPO in de Bestuurlijke Afspraken 2011–2015. Daarbij zijn voorwaarden gesteld aan bovenlokale uitvoering van de jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringstaken, kwaliteitscriteria voor gemeenten en uitvoerende instellingen, toezicht en financiering. Tevens zijn afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de Jeugdzorg^{Plus} (gesloten jeugdzorg), geestelijke gezondheidszorg voor jongeren (jeugd-ggz), zorg voor jeugd met een licht verstandelijke handicap, de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. In 2011 is gestart met het ontwikkelen van kwaliteitseisen voor instellingen die jeugdbescherming en jeugdreclassering gaan aanbieden aan gemeenten in het nieuwe stelsel jeugd. Uiterlijk 2015 moet de decentralisatie van alle onderdelen van de jeugdzorg een feit zijn. De komende jaren worden gebruikt om de decentralisatie voor te bereiden (TK 31 839, nr. 142).

Met de vorming van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) is de basis gelegd voor het laagdrempelig en in de nabije omgeving aanbieden van opvoedingsondersteuning voor ouders met opgroeiende kinderen. Eind 2011 hadden nagenoeg alle gemeenten een CJG. Om nieuwe taken op het terrein van de zorg voor jeugd goed te kunnen uitvoeren, is het van belang dat gemeenten samenwerken. Veel gemeenten zijn in 2011 bij de (door)ontwikkeling van hun CJG begonnen voor te sorteren op de nieuwe taken in het kader van de stelselherziening zorg voor jeugd.

3. Betere en betaalbare zorg

We moeten investeren in betere kwaliteit en slimmer werken om goede zorg te kunnen garanderen voor mensen nu en in de toekomst. De vraag naar zorg neemt de komende jaren alleen maar toe en de zorguitgaven beslaan een steeds groter deel van de collectieve uitgaven. Het afgelopen jaar heeft dit kabinet gewerkt aan een agenda gericht op kwaliteit en

Beleidsprioriteiten

betaalbaarheid van de zorg. De komende jaren wordt dit verder uitgewerkt.

Indicator	2007	2008	2009	2010	2011	Raming 2012
1. Beheerste ontwikkeling gemiddelde nominale premie Zvw in €	1 103	1 053	1 064	1 110	1 224	1 253
2. Beheerste ontwikkeling bruto schadelast Zvw (bedragen x € 1 miljard)	26,2	31,5	33,8	35,6	36,6	36,0
3. Beheerste ontwikkeling AWBZ-uitgaven langdurige zorg (x € 1 miljard)	22,4	21,5	22,9	24,0	24,9	26,0

Bron

1. VWS. De daling van de nominale premie van 2007 op 2008 is deels vertekend door de afschaffing van de no-claim en de invoering van het verplicht eigen risico. De nominale premie is gebaseerd op de MEV 2012 van het Centraal Planbureau.
2. VWS en CVZ. De ontwikkeling 2007–2008 is voor een groot deel te verklaren door de overheveling van de geneeskundige ggz uit de AWBZ naar de Zvw.
3. VWS, NZa productieafspraken en (voorlopige)realisatiegegevens, CVZ (voorlopige) financieringslasten.

Betere kwaliteit

Hervorming: Kwaliteit ouderenzorg is een van de hervormingen uit het Regeerakkoord. Het kabinet versterkt met de Beginselenwet AWBZ zorg de positie van de cliënt in de langdurige zorg. In 2011 is het voorstel voor de Beginselenwet AWBZ zorg bij de Tweede Kamer ingediend. In 2011 is een begin gemaakt met de behandeling van de Wet cliëntenrechten zorg (Wcz) door de Tweede Kamer. In 2011 sloten VWS en zorgaanbieders het convenant Kwaliteitsimpuls langdurige zorg, waarin de afspraken zijn uitgewerkt voor de jaarlijkse besteding van 852 miljoen euro voor extra personeel en opleiding.

We streven ernaar om op 1 januari 2013 het Kwaliteitsinstituut voor de Zorg opgericht te hebben. Dit instituut heeft als doel de kwaliteit van zorg te verbeteren door de kwaliteit en doelmatigheid van zorg inzichtelijk te maken voor burgers, professionals, verzekeraars en anderen, zoals de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) (TK 32 620, nr. 14). In 2011 is langs drie sporen gewerkt aan de totstandkoming van het Kwaliteitsinstituut: een uitgebreide consultatie in het veld, het wetgevingstraject en het verstrekken van de opdracht aan het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) om het Kwaliteitsinstituut op te bouwen. Het wetsvoorstel dat de oprichting van het Kwaliteitsinstituut als een sectie bij het CVZ regelt, ligt voor advies bij de Raad van State.

Het programma «Zichtbare Zorg» valt per 2013 onder het Kwaliteitsinstituut. In 2011 heeft een commissie geadviseerd over kaderstellende documenten die de veldpartijen duidelijkheid moeten verschaffen over de verwachtingen van VWS over transparantie. Nu in alle sectoren het ontwikkelen en verzamelen van indicatoren is begonnen, wordt begonnen met het afbouwen van de financiële impuls van VWS en is een start gemaakt met de overgang van het programma Zichtbare Zorg naar het Kwaliteitsinstituut.

Dit kabinet wil dat het gebruik van e-health toepassingen toeneemt, mede ter substitutie van reguliere zorg. Hiervoor is in juni 2011 het programma *Zorg voor Innoveren* van start gegaan. In dit programma gaan CVZ, NZa,

Beleidsprioriteiten

ZonMw en VWS aan de slag met het inrichten en beheer van één centraal informatiepunt zorginnovatie, en meer specifiek e-health. Ook wordt in dit programma gewerkt aan het realiseren van eenduidige procedures voor de toelating tot reguliere zorg. Tevens komt er een subsidieregeling voor anonieme e-mental health-initiatieven.

In de programmabrief «Langdurige Zorg» is het voornemen uit het regeer- en gedoogakkoord opgenomen om vanaf 2012 structureel 852 miljoen euro extra beschikbaar te stellen voor het leveren van goede zorg. Met dit bedrag krijgen instellingen meer financiële armslag en kunnen er 12 000 extra fte worden aangenomen en opgeleid (TK 30 597, nr. 186). Dit heeft ertoe geleid dat op 5 september 2011 de overheid het convenant «Kwaliteitsimpuls langdurige zorg» heeft gesloten met betrokken organisaties (koepelorganisatie van zorgverzekeraars, zorgondernemers, zorg voor mensen met een beperking, geestelijke gezondheidszorg, thuiszorg, opvang en verpleegkundigen en verzorgenden). In het convenant staan afspraken over onder andere de aanwending van de extra gelden, de rollen van de betrokken partijen en het terugdringen van de administratieve lasten. Verpleegkundig specialisten en physician assistants hebben het afgelopen jaar meer bevoegdheden gekregen om bepaalde taken zelfstandig uit te voeren. Het kabinet wil hiermee bereiken dat de zorg doelmatiger wordt en dat tegelijkertijd wordt bijgedragen aan de oplossing van het personeelstekort.

Kengetal	Gemiddeld 2003–2007	2008	2009	2010	2011
1. Werkgelegenheidsontwikkeling zorg en welzijn	2,70%	2,00%	3,80%	3,50%	1,40%
2. Vacaturegraad in zorg en welzijn	16	23	16	14	13
3. Aantal leerlingen in zorg en welzijn opleidingen (mbo en hbo)	240 000	251 000	260 000	268 000	271 000
4. Netto verloop verpleegkundig, verzorgend en agogisch personeel	4,30%	4,00%	4,10%	–	–
5. Ziekteverzuim (1 ^e ziektejaar)	5,50%	5,00%	4,90%	4,80%	4,80%

Bron

De gegevens over 2009 t/m 2011 betreffen voorlopig cijfers.

1. CBS, 4^e kwartaal van elk jaar. 2011 is ontwikkeling van het aantal banen in plaats van fte.

2. CBS en CFI/DUO, bewerking Panteia/SEOR/Etil

3. CBS en Prismant, bewerking Panteia/SEOR/Etil. Betreft 3^e kwartaal van elk jaar. Het gemiddelde is hier niet 2003–2007, maar 2005–2007.

4. Koppeling werknemersenquête Prismant met SSB (CBS). Er is nog geen informatie over 2010 en 2011 bekend.

5. Vernet, bewerking Panteia/SEOR/Etil. Betreft ziekteverzuim zorg (niet welzijn).

Bovenstaande tabel laat een relatief gunstige ontwikkeling van de arbeidsmarktsituatie voor de zorg zien. Mede door de financiële crisis is het relatief eenvoudig voor zorginstellingen om personeel te vinden. Dit is terug te zien in de hoge werkgelegenheids groei en de daling van de vacaturegraad. Daarnaast is het positief dat meer mbo- en hbo-studenten kiezen voor een opleiding in de zorg en welzijn sector. Het netto verloop laat zien dat zorginstellingen goed in staat zijn om hun personeel te behouden voor de zorg. Het ziekteverzuim is sinds 2003 gedaald van 6,1% naar 4,8% in 2010, waarmee het nog maar 0,5% boven het Nederlands gemiddelde ligt. Rekening houdend met de inherente gezondheidsrisico's van het werk in de zorg is 4,8% een redelijk laag percentage.

Positie van de cliënt versterken

In 2011 zijn stappen gezet om de transparantie van kwaliteit van zorg te verbeteren. De kwaliteitsinformatie van ziekenhuizen per aandoening op KiesBeter.nl is uitgebreid naar 17 aandoeningen. Het aantal klantervaringen (CQ indices) op basis waarvan behandelingen onderling kunnen worden vergeleken, is aanzienlijk uitgebreid. Ook zijn dit jaar voor het eerst klantervaringen en zorginhoudelijke indicatoren gepubliceerd voor de zorg voor mensen met een beperking. Onderzocht wordt of de taken van KiesBeter op termijn kunnen worden ondergebracht in het Kwaliteitsinstituut.

Indicator (output)	2009	2010	2011
Voor 80 aandoeningen kunnen burgers op www.kiesBeter.nl zien welke kwaliteit ziekenhuizen bieden.	6	15	17

Bron
RIVM, www.kiesBeter.nl

De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) is zodanig aangepast dat berispingen, boetes en schorsingen in het openbare BIG-register worden opgenomen. Hiermee krijgt de patiënt inzage in het functioneren van beroepsbeoefenaren, is hij beter in staat keuzes te maken en krijgt hij inzicht in het functioneren van instanties die waken over de kwaliteit van de gezondheidszorg (TK 32 261, nr. 23). Tevens is in 2011 een begin gemaakt met een project dat de toegankelijkheid verbetert van de website van het BIG-register. Onderdeel van dit project is de promotie van het gebruik van het BIG-nummer door zorgverleners.

De rechten van de patiënt moeten worden versterkt en individueel afdwingbaar zijn, maar tevens moet erop worden toegezien dat er sprake is van redelijkheid en billijkheid bij de invoering van deze rechten. De Wet cliëntenrechten zorg (Wcz) beoogt de rechtspositie van cliënten in de zorg te verstevigen. Met de Wcz kan een cliënt (patiënt) bijvoorbeeld makkelijker kiezen voor de zorgaanbieder die het beste past bij zijn of haar zorgvraag. Begin 2011 is een begin gemaakt met de behandeling van de Wet cliëntenrechten zorg (Wcz) door de Tweede Kamer. Het kabinet versterkt daarnaast met de Beginselenwet AWBZ-zorg de positie van de cliënt in de langdurige zorg. In december 2011 is het voorstel voor de Beginselenwet AWBZ-zorg bij de Tweede Kamer ingediend. Na aanvaarding kan de wet in 2013 in werking treden. De wet geeft cliënten een afdwingbaar recht op het maken van afspraken in hun zorgplan, bijvoorbeeld over de dagelijkse hygiënische verzorging en over naar buiten gaan. Ook kunnen cliënten met ernstige klachten over persoonlijke verzorging en bejegening zich rechtstreeks wenden tot de Inspectie voor de Gezondheidszorg. Om mishandeling van ouderen te voorkomen moeten aanbieders van AWBZ-zorg een verklaring omtrent gedrag kunnen overleggen voor nieuwe medewerkers. Tevens zijn zij verplicht gevallen van mishandeling door medewerkers te melden bij de Inspectie.

Zorg die veiliger is

De sector heeft afgesproken dat vermijdbare schade in ziekenhuizen in 2012 moet zijn gehalveerd ten opzichte van 2004. Bij de start van het veiligheidsprogramma *Voorkom schade, werk veilig* in 2007 hebben de ziekenhuizen afgesproken dat ze de vermijdbare schade en sterfte in de ziekenhuizen met de helft willen terugdringen. Alle ziekenhuizen moeten eind 2012 beschikken over een veiligheidsmanagementsysteem (VMS). De meeste ziekenhuizen dienen hun systeem in 2012 op accrediteerbaar niveau te hebben. De IGZ heeft bij een voortgangsonderzoek in oktober 2011 geconcludeerd dat er al heel wat gebeurt, maar dat het nog allemaal niet snel genoeg gaat. Zonder extra inzet – met name op het gebied van risicomanagement – lijkt voor een groot aantal ziekenhuizen een volwaardig VMS in 2012 niet haalbaar.

Beleidsprioriteiten

Om professionals in de eerstelijnszorg beter te leren omgaan met incidenten, is in november 2011 voor de tweede keer de Nationale meldweek patiëntveiligheid gehouden.

Indicator (output)	2004	2006	2008	2009	2010	2011
1. Aantal vermijdbare incidenten in ziekenhuizen	30 000	–	–	–	–	30 000 (+ 2004)
2. Vermijdbare sterfte in ziekenhuizen (meting bij huidige stand technologie)	1 735	–	–	–	–	1 735*
3. Percentage ziekenhuizen dat de speerpunten 2009 op het gebied van het Veiligheidsmanagementsysteem (VMS) heeft geïmplementeerd	–	–	–	–	in ontwikkeling	in ontwikkeling
4. Het aantal ziekenhuizen dat op de thema's van het programma «voorkom schade, werk veilig» participeert of aantoonbaar vergelijkbare initiatieven ontplooit	–	–	82	93	–	–
5. Het aantal ziekenhuizen dat deelneemt aan de HSMR (Hospital Standardised Mortality Rate)	–	69	–	–	68	–
6. Aantal gevallen van vermijdbare ziekenhuisopname ten gevolge van medicijngebruik	–	19 000	–	–	–	13 300*

* = Streefwaarde

Bron

1. en 2. De basiswaarden zijn gemeten door het EMGO/Nivel in 2004. Eind 2008 zijn de resultaten van de tweede landelijke dossierstudie over 2008 beschikbaar gekomen. De meting betreft circa de helft van het aantal dossiers dat in de nulmeting van 2004 betrokken was. De resultaten van de derde en laatste meting worden in het voorjaar 2013 gepubliceerd.

3. IGZ. Vier keer (2009, 2010, 2011 en 2012) controleert de IGZ steekproefsgewijs hoever de ziekenhuizen zijn met het implementeren van het VMS aan de hand van de extra speerpunten voor dat jaar uit het VMS. Voor de IGZ is dat een indicator voor certificatie/accreditatie van het VMS eind 2012 van alle ziekenhuizen. De conclusie van het onderzoek over 2010 was dat de scores van de onderzochte ziekenhuizen, gezien vanuit de speerpunten voor 2010, op schema liggen. De conclusie van het onderzoek over 2011 was dat er onvoldoende vooruitgang is ten opzichte van de resultaten van 2010. Begin 2013 zal moeten blijken hoeveel ziekenhuizen certificatie/accreditatie van het VMS hebben behaald.

4. VWS op basis van VMS. Cijfer is inclusief UMC's. De laatste Quick-scan van VMS (juni 2011) geeft aan dat 97% van de ziekenhuizen verwachten de doelstellingen van het VMS eind 2012 te halen. De eindresultaten van het VMS programma komen in mei 2013.

5. VNZ/NFU. Het gaat hier om gecorrigeerde sterftcijfers. In 2010 hebben alle ziekenhuizen reeds hun ongecorrigeerde sterftcijfers openbaar gemaakt over het jaar 2009. In 2011 zijn voor het eerst door 68 van de 93 ziekenhuizen gestandaardiseerde cijfers openbaar gemaakt over het jaar 2010. Dat is 73%. Deelname aan de HSMR wordt door de IGZ gemeten.

6. Eindrapport Hospital Admissions Related to Medication (Harm), Universiteit Utrecht.

Zorg belonen naar prestatie

Hervorming: De invoering van prestatiebekostiging in de medisch specialistische zorg is één van de hervormingen uit het Regeerakkoord. Met het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord zijn in 2011 afspraken gemaakt over de ziekenhuiszorg, zoals de invoering per 2012 van prestatiebekostiging, uitbreiding tot 70% van de behandelingen waar vrije prijsvorming geldt, en het afbouwen van de achteraf compensaties voor zorgverzekeraars. Het wetsvoorstel dat gereguleerde winstuitkering in de zorg mogelijk maakt, is in 2011 voor advies naar de Raad van State gestuurd.

In 2011 hebben overheid, zorgverzekeraars en zorgaanbieders afspraken gemaakt voor een beheerste uitgavenontwikkeling van 2,5 procent (exclusief loon- en prijsontwikkeling) voor de periode 2012–2015 en vastgelegd in een bestuurlijk hoofdlijnenakkoord. Dit akkoord richt zich verder op selectieve zorginkoop, vermindering van praktijkvariatie, spreiding en specialisatie van ziekenhuisfuncties, het doelmatiger voorschrijven van geneesmiddelen en het verbeteren van de informatievoorziening over de verleende zorg (TK 29 248, nr. 215). Ook zijn in het akkoord afspraken gemaakt over de inzet van het MBI mocht deze

beheerste uitgavenontwikkeling zich toch niet voordoen. Het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord is daarmee een stevige afspraken-set die een aanzienlijk bijdrage moet leveren aan het beheersen van de zorguitgaven en de verbetering van de zorg. Het akkoord vraagt de komende jaren om een forse inspanning van alle betrokken partijen.

Onderdeel van het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord is de prestatiebekostiging ziekenhuizen, die per 1 januari 2012 zal ingaan. Vanaf 2012 gelden vrije prijzen voor 70 procent van de ziekenhuisbehandelingen. De systematiek van het declareren van zorgprestaties is vereenvoudigd. Het aantal dbc's (diagnosebehandelcombinaties) is teruggebracht van circa 30 000 dbc's naar 4 400 DOT's. De DOT-zorgproducten (nieuwe naam voor dbc's) zijn beter medisch herkenbaar, kostenhomogener en specialisme-overstijgend. De DOT-systematiek is per 1 januari 2012 in werking getreden. Voor de realisatie van het eindperspectief van prestatiebekostiging is aanpassing van wetgeving vereist. In 2011 zijn de wijzigingsvoorstellen voor de Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg), de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet op de Bijzondere Medische Verrichtingen (WMBV) naar de Tweede Kamer gestuurd.

Om de in het voorjaar geconstateerde forse overschrijdingen in de uitgaven voor curatieve geestelijke gezondheidszorg terug te halen, is in de zomer van 2011 besloten tot ingrijpende maatregelen in deze sector. Mede daarom is in het najaar overleg gestart met verschillende veldpartijen (GGZ Nederland, Meer-GGZ, NVvP, ZN en LPGGZ) over de toekomst van de geestelijke gezondheidszorg. Dit overleg is gebaseerd op een gezamenlijke toekomstvisie op goede samenhangende zorg die past binnen het beschikbare budgettaire kader, waarin mensen met een psychische aandoening snel en effectief worden geholpen. Daarbij wordt gestreefd naar afspraken omtrent versterking van de eerstelijnszorg, meer inzet van e-mental health en preventie, hulp aan huis, de invoering van prestatiebekostiging binnen het budgettaire kader, vergroting van de risicodragendheid door verzekeraars conform het Regeerakkoord, inkoop verzekeraars, informatieaanlevering, en het transparanter maken van de kwaliteit van zorg. Naar verwachting kan in de loop van 2012 een bestuurlijk akkoord geestelijke gezondheidszorg worden bereikt.

In 2011 heeft het kabinet flinke stappen gezet om te komen tot vrije tarieven en nieuwe prestatiebeschrijvingen voor apothekers en apotheekhoudende huisartsen. De tarieven worden per 1 januari 2012 niet meer landelijk vastgesteld door de overheid. Apothekers en zorgverzekeraars maken afspraken over tarieven voor farmaceutische zorg. Het betreft afspraken over de prijs van een geneesmiddel en de (kwaliteit van) dienstverlening. De overheveling van (dure) medisch specialistisch geneesmiddelen naar de ziekenhuisbekostiging is in 2011 voorbereid. Met ingang van 2012 zijn de TNF-alfaremmers als eerste overgeheveld. Met de invoering van prestatiebekostiging in de ziekenhuiszorg is ook invulling gegeven aan nieuwe bekostiging (*add on*) van dure geneesmiddelen.

In verband met het experiment vrije prijsvorming in de mondzorg heeft de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) op 8 september 2011 een prestatiebeschrijvingbeschikking vastgesteld. Daarin zijn de prestaties beschreven die met ingang van 1 januari 2012 in rekening mogen worden gebracht door tandartsen, orthodontisten, mondhygiënisten en tandprotheticen. Het experiment betreft het vrijgeven van de prijzen voor mondzorg voor een periode van 3 jaar. Hiermee wordt een advies opgevolgd van de NZa uit 2008. Het experiment beoogt betere kwaliteit en meer transparantie.

Beleidsprioriteiten

Gedurende het experiment zullen de ontwikkelingen op de markt gemonitord worden.

De wet Opsporing onverzekerden (Zvw) die op 15 maart 2011 in werking is getreden, werpt inmiddels zijn vruchten af. Na de inwerkingtreding van de wet zijn bijna 160 000 onverzekerden aangeschreven. Op 1 december 2011 was het aantal onverzekerden al met circa 100 000 personen afgenomen. In reactie op de aanschrijving door het CVZ hebben circa 63 000 onverzekerde burgers een ziektekostenverzekering afgesloten, daarnaast bleken ruim 37 000 niet (meer) verzekeringsplichtig. Op dit moment is sprake van een restant van 57 965 onverzekerden, die zich in diverse fasen van het traject van opsporing en aanschrijving bevinden.

Indicator (outcome)	2007	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde 2012
1. Aantal onverzekerden op 1 mei van een jaar	231 000	153 000	152 000	136 000	–	< 136 000
2. Aantal wanbetalers aan het einde van een jaar bij zorgverzekeraars	240 000	257 000	318 000	0	0	0
3. Aantal wanbetalers aan het einde van het jaar bij het CVZ	–	–	29 000	282 000	318 000	< 282 000

Bron

1. CBS.

2. CBS. Deze regel is gesplitst ten opzichte van de begroting 2011. Regel 2 geeft thans het aantal wanbetalers weer die geen premie betaalden aan hun zorgverzekeraar. Sinds de inwerkingtreding van de Wet structurele maatregelen wanbetalers zorgverzekering op 1 september 2009 zijn deze wanbetalers overgeheveld van de zorgverzekeraars naar het bestuursrechtelijk premieregime bij het CVZ. Daarmee is het aantal wanbetalers, met een achterstand van meer dan zes maanden dat geen premie betaalt aan de eigen zorgverzekeraar, tot 0 gereduceerd.

3. CVZ. Betreft het aantal wanbetalers dat in het bestuursrechtelijk premieregime is opgenomen en waarbij het CVZ de premie int. Zoals is aangegeven in de VWS-Verzekerdenmonitor 2010 (TK 29 689, nr. 299) wordt in rapportages over de omvang van het aantal wanbetalers niet langer uitgegaan van cijfers van het CBS, maar van het aantal wanbetalers bij het CVZ. Het realisatiecijfer 2011 is afkomstig uit de CVZ-maandrapportage december 2011.

Sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) hebben elders in Europa wonende Nederlanders bezwaar gemaakt tegen het verplichte karakter van de ziektenkostendekking uit hoofde van het EU-verdragsrecht. Hierover zijn de afgelopen jaren verschillende rechtszaken gevoerd. In december 2011 heeft de Centrale Raad van Beroep geoordeeld dat de ziektekostendekking verplicht is en dat Nederland hiervoor een bijdrage mag heffen. Tevens concludeerde de Raad dat bij de invoering van de Zvw de overheid de in het buitenland wonende Nederlanders niet heeft benadeeld ten opzichte van andere Nederlanders. Daarmee is een einde gekomen aan een juridische strijd die zes jaar heeft geduurd. Dit betekent een aanzienlijke vermindering van de uitvoeringslast door het CVZ.

Een toekomstbestendige langdurige zorg

Hervorming: De herziening in de AWBZ is een van de hervormingen uit het Regeerakkoord. Het kabinet heeft in 2011 maatregelen getroffen zodat de toegang tot het persoonsgebonden budget (pgb) per 2012 is beperkt en de voorwaarden strenger zijn geworden. Daarbij behoudt iedereen zijn recht op AWBZ zorg, maar alleen cliënten met een verblijfsindicatie kunnen nog kiezen voor een pgb. De functies dagbesteding en begeleiding wil het kabinet overhevelen van de AWBZ naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het kabinet vindt dat deze functies het best dichtbij de cliënt geregeld kunnen worden. De gemeenten, die de Wmo uitvoeren,

staan dichterbij de cliënt en kunnen dus meer maatwerk leveren. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo dat daartoe moet dienen, is in 2011 aan de Tweede Kamer gezonden.

Het kabinet treft deze kabinetsperiode tal van maatregelen om de kwaliteit van de langdurige zorg te verbeteren, de zorg beter te laten aansluiten bij de wensen van de cliënt en de medewerkers meer zeggenschap en ruimte te geven. Ook worden de uitgaven beheerst zodat de AWBZ behouden blijft voor hen die deze zorg het meest nodig hebben.

Het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat de pgb-uitgaven sterk zijn gegroeid. Volgens de meest recente inzichten zal bij ongewijzigd beleid in 2015 een tekort van 0,7 miljard euro ontstaan op de uitgaven voor het pgb (TK 30 597, nr. 218). Dat is onhoudbaar. Het kabinet heeft (naast een investering van 500 miljoen euro) daarom maatregelen getroffen om het beroep op het pgb terug te dringen. Daarnaast wordt het pgb vanaf 2014 wettelijk verankerd. Vanaf 2012 komen alleen mensen met een indicatie voor verblijf in een zorginstelling in aanmerking voor een pgb. Mensen die anders in een instelling terecht zouden komen krijgen bovendien 5% extra.

De mensen die in 2011 een pgb hebben, behouden deze bijna altijd tot 1 januari 2014. Dit geldt niet voor de mensen die in 2013 voor begeleiding worden geherindiceerd. Vanwege de decentralisatie van deze functie naar de gemeenten, is vanaf dat moment de gemeente verantwoordelijk voor het aanbieden van begeleiding. Door de pgb-maatregelen zullen meer personen een beroep doen op zorg in natura. Omdat de zorg in natura nog niet voor iedereen de gewenste zorg kan bieden, is vanaf 1 januari 2012 de Vergoedingsregeling persoonlijke zorg geïntroduceerd. Cliënten met een complexe zorgvraag (van minimaal tien uur per week) kunnen onder voorwaarden een beroep doen op deze vergoedingsregeling. In 2011 zijn maatregelen voorbereid ter voorkoming van pgb-fraude. Deze zijn op 1 januari 2012 ingevoerd. Het gaat bijvoorbeeld om betere voorlichting en ondersteuning van aspirant-budgethouders, het invoeren van een zorgplan en het alleen toestaan van bancaire betalingen.

In 2009 zijn de Zorgzwaartepakketten (ZZP's) ingevoerd om de beschikbare middelen voor de kwetsbare AWBZ-cliënten beter te verdelen. Uitgangspunt is dat iedere cliënt de zorg ontvangt die hij of zij nodig heeft. Onderzoek uit 2010 naar de ZZP's heeft ertoe geleid dat vanaf 1 maart 2011 een ondersteuningsprogramma voor aanbieders is ingesteld. In dit programma, «Werken met ZZP's», worden aanbieders geholpen met de invoering van zorgzwaartebekostiging door middel van regiobijeenkomsten, workshops, een website met praktijkvoorbeelden en hulp op locatie (TK 30 597, nr. 242). Het ZZP-onderhoud is in 2011 overgedragen aan de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Om de langdurige zorg meer cliëntgericht te maken, is de koppeling van financiering van zorg aan het resultaat voor de cliënt van groot belang: resultaatfinanciering. Dit model wordt begin 2012 verder uitgewerkt.

Het streven is om de AWBZ per 1 januari 2013 te laten uitvoeren door zorgverzekeraars voor eigen verzekerden. Hiermee wordt een aantal belangrijke voordelen verwacht, zoals vergroting van de keuzevrijheid voor verzekerden en cliënten, een grotere klantgerichtheid, verbetering van kwaliteit en meer kostenefficiëntie. Het conceptwetsvoorstel waarmee de beoogde uitvoering van de AWBZ voor eigen verzekerden wordt ingevoerd, is in september 2011 aan de Raad van State ter advisering

aangeboden. De verwachting is dat het wetsvoorstel na ontvangst van het advies begin 2012 aan de Kamer ter behandeling kan worden aangeboden.

Een toekomstbestendige jeugdzorg

In de beleidsbrief «Geen kind buiten spel» van 8 november 2011 zijn de hoofdlijnen van het nieuwe jeugdstelsel geschetst (TK 31 839, nr. 142). De ambitie van het kabinet is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en meedoen. De hoofddoelen van de stelselwijziging zijn eerdere ondersteuning aansluitend op de eigen kracht van jeugd en gezin, problemen minder snel medicaliseren, betere samenwerking rond gezinnen, zorg op maat en meer ruimte voor professionals. Hiermee wordt invulling gegeven aan de afspraak in het Regeerakkoord om alle ondersteuning en zorg voor de jeugd over te hevelen naar gemeenten, zowel bestuurlijk als financieel. Gemeenten zijn op deze wijze in staat om samenhangend beleid te ontwikkelen en maatwerk te bieden, afgestemd op de lokale situatie en de behoeften van de individuele kinderen, jongeren en hun ouders. De kabinetsvoorstellen zijn in het Wetgevingsoverleg Jeugd van 19 december 2011 besproken met de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel wordt voorjaar 2012 voor consultatie aan het veld voorgelegd en eind 2012 ingediend bij het parlement. Invoering van het nieuwe stelsel is voorzien per 1 januari 2015. Over het transitietraject zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met VNG en IPO.

De vraagstukken, waar het kabinet bij de uitwerking van het nieuwe jeugdstelsel voor staat, zien we terug in de hervorming van jeugdzorg, de decentralisatie van de begeleiding, het passend onderwijs, en werk en inkomen (Wet werken naar vermogen). In de verschillende sectoren is de vraag aan de orde hoe de participatie naar vermogen voorop komt te staan, de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van mensen opnieuw wordt ingevuld en hoe professionals meer ruimte krijgen. Deze beleidsterreinen staan niet los van elkaar. Het betreft immers deels dezelfde mensen. Een goede intersectorale afstemming is nodig. Het kabinet beziet daarom de uitwerking van de verschillende decentralisaties naar gemeenten in samenhang. Hierdoor wordt het voor instellingen en professionals die werkzaam zijn in zorg, onderwijs en participatie, beter mogelijk hun inspanningen op elkaar af te stemmen. De minister van SZW heeft daartoe in 2011 de coördinatie gekregen.

Zorg voor oorlogsgetroffenen en herinnering

Kern van het kabinetsbeleid op het terrein van oorlogsgetroffenen is het garanderen van de kwaliteit en continuïteit van de uitvoering van ondersteuning aan oorlogsgetroffenen, ondanks de gestaag kleiner wordende doelgroep. Dit doel is in 2011 een stuk dichterbij gebracht. Met ingang van 1 januari 2011 is het cliëntbeheer van de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) naar de Sociale Verzekeringsbank overgebracht. Dankzij een zorgvuldige voorbereiding hebben de cliënten geen hinder ondervonden van de overgang. Tevens is per 1 januari 2011 een aantal taken op het terrein van educatie en voorlichting overgedragen aan het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Beleidsprioriteiten

Indicatoren (output)					
	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde ≥ 2012
1. Percentage apparaatskosten PUR (SVB) in verhouding tot de uitgaven voor pensioenen en uitkeringen	4,8%	4,6%	4,6%	5,9%	4,5%
2. Percentage eerste aanvragen die door de PUR binnen de (verlengde) wettelijke termijn zijn afgehandeld	85%	84%	82%	90%	84%
3. Percentage vervolgaanvragen die door de PUR binnen de (verlengde) wettelijke termijn zijn afgehandeld	86%	83%	78%	94%	84%

Bron

1. Jaarverslagen PUR 2009 en 2010.

2. Jaarverslagen PUR 2009 en 2010.

3. Jaarverslagen PUR 2009 en 2010. De basiswaarden en de streefwaarden voor de afhandeling van eerste aanvragen en vervolgaanvragen betreffen een gewogen gemiddelde van de Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers 1940–1945 (Wuv), de Wet uitkeringen burgeroorlogsslachtoffers 1940–1945 (Wubo) en de Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 (Wbp). Deze indicatoren worden jaarlijks gepubliceerd in het jaarverslag van de PUR. De percentages over 2011 kunnen nog veranderen als aanvragen in voorraad nog binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld.

Kengetal				
	2008	2009	2010	2011
Wuv				
Gemiddeld aantal betaalbare uitkeringen (inclusief uitkeringen art. 21b)	16 624	15 881	14 682	14 266
Uitgaven Wuv totaal (bedragen x € 1 miljoen)	182,0	179,0	177,2	172,0
Wubo				
Gemiddeld aantal betaalbare uitkeringen (inclusief toeslag art. 19)	13 338	13 407	13 214	12 936
Uitgaven Wubo totaal (bedragen x € 1 miljoen)	69,2	70,9	72,3	70,1
Wbp				
Gemiddeld aantal betaalbare pensioenen	4 044	3 744	3 415	3 241
Uitgaven Wbp totaal (bedragen x € 1 miljoen)	85,5	78,5	72,1	64,3
AOR				
Gemiddeld aantal uitkeringen	1 831	2 025	2 187	2 333
Uitgaven AOR totaal (bedragen x € 1 miljoen)	6,4	6,6	6,9	7,9

Bron

PUR, Stichting Administratie Indonesische Pensioenen, januari 2012. De cijfers over 2011 betreffen voorlopige cijfers.

Wuv = Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers 1940–1945

Wubo = Wet uitkeringen burgeroorlogsslachtoffers 1940–1945

Wbp = Wet buitengewoon pensioen 1940–1945

AOR = Algemene Ongevallenregeling

Het gemiddeld aantal uitkeringen bij Wuv, Wubo en Wbp daalt geleidelijk. Bij de AOR-regeling is nog sprake van een stijging, direct of indirect als gevolg van het projecten «Gerichte benadering» en «Brede benadering».

4. Ruimte voor mensen in de zorg

Zorgverleners, zorgbestuurders en goede particuliere initiatieven hebben meer ruimte nodig. Zij ervaren belemmeringen om te innoveren en te investeren in betere zorg. De hoge administratieve lasten zijn een van de belemmeringen die zij ervaren. Ook ontbreekt het aan voldoende dynamiek in de zorg. Door meer mogelijkheden te bieden voor het aantrekken van privaat kapitaal bij investeringen, kunnen we de zorg vitaler maken. Het afgelopen jaar is deze agenda, die mensen in de zorg meer ruimte moet bieden, langs verschillende wegen uitgewerkt.

A. Meer vrijheid en verantwoordelijkheid voor zorgaanbieders

Winstuitkering in de zorg

Het is belangrijk dat zorgaanbieders meer ruimte en meer verantwoordelijkheid krijgen. Hiervoor is het noodzakelijk dat zij meer mogelijkheden krijgen om kapitaal aan te trekken. De mogelijkheid om winst uit te keren draagt hieraan bij. Om die reden is in januari 2011 aangekondigd dat aanbieders van medisch specialistische zorg onder voorwaarden winst mogen uitkeren (TK 32 620, nr. 1). In de zomer van 2011 is aan de Raad van State advies aangevraagd over het wetsvoorstel dat gereguleerde winstuitkering in de zorg mogelijk maakt. De Raad van State heeft in oktober advies uitgebracht, waarna het wetsvoorstel met inachtneming van dat advies op 8 februari 2012 naar de Tweede Kamer is verstuurd (TK 33 168, nr. 1).

Zorgspecifieke fusietoets

Niet alle fusies in de zorg zijn in het belang van de patiënt. Om ongewenste fusies te voorkomen heeft het kabinet aangekondigd een zorgspecifieke fusietoets in het leven te roepen. Deze toets beoogt risico's voor de kwaliteit en de bereikbaarheid van de zorg tijdig te signaleren en maakt het mogelijk zo nodig op grond van kwaliteit of bereikbaarheid van zorg fusies tegen te houden dan wel aan voorwaarden te verbinden. De fusietoets, die de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) – in overleg met de IGZ – zal uitvoeren, vindt plaats voorafgaand aan een eventuele fusietoets door de NMa uit hoofde van de Mededingingswet (TK 32 620, nr. 15). Het wetsvoorstel over de zorgspecifieke fusietoets is eind 2011 voor advies voorgelegd aan de Raad van State. De bevoegdheid om zorginstellingen te splitsen wordt een aanvulling op het bestaande regels in het kwaliteits-toezicht in de zorg. Het opleggen van een dergelijke maatregel is een zeer zware interventie die uitdrukkelijk bedoeld is als uiterste middel.

Verbod op verticale integratie van zorgverzekeraars en zorgaanbieders

In het Regeerakkoord staat dat een fusieverbod tussen zorgverzekeraars en zorgaanbieders geregeld zal worden. Over de Europeesrechtelijke houdbaarheid van een dergelijk «verbod van verticale integratie» is in 2011 de Europese Commissie geraadpleegd. Deze stelde eind november 2011 dat het verbod een belemmering van de Europese vrijverkeersregels zal inhouden, maar dat deze belemmering in het licht van recente jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie en de grote vrijheid die lidstaten op het terrein van de volksgezondheid hebben om hun zorgstelsel in te richten, zou kunnen vallen onder de situaties waarin zo'n belemmering gerechtvaardigd kan zijn. Aangezien het kabinet van mening is dat van een dergelijke rechtvaardigingsgrond inderdaad sprake is, wordt sinds december 2011 gewerkt aan een wetsvoorstel waarin verticale integratie van zorgverzekeraars en zorgaanbieders wordt verboden. Verwacht wordt dat het wetsvoorstel in het tweede kwartaal van 2012 aan de Tweede Kamer zal kunnen worden aangeboden. Toezicht op het verbod van verticale integratie zal gehouden worden door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). De NZa krijgt twee mogelijkheden om zorgverzekeraars desgevraagd tijdelijk van dit verbod te ontheffen: indien de zorgverzekeraar anders niet aan zijn zorgplicht kan voldoen en indien dit wenselijk is met het oog op innovatie van de geleverde zorg.

B. Vereenvoudigen en verminderen verantwoordingslasten

Regelarme instellingen

Het kabinet streeft ernaar de verantwoordingslasten voor zorginstellingen te verminderen. In het Regeerakkoord is aangekondigd dat de mensen die werken in verpleging en verzorging hun vak terug moeten krijgen zonder overbodige administratieve belasting. In juli 2011 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het stappenplan om overbodige administratieve lasten weg te nemen (TK 31 765, nr. 50). Zorgaanbieders in de langdurige zorg is gevraagd te melden welke regels het meest hinderen. Het ministerie van VWS en Zorg ZBO's gaan hier op basis van een werkprogramma mee aan de slag. Verder is zorginstellingen gevraagd voorstellen in te dienen voor het experiment regelarme instellingen. In 2012 wordt begonnen met 28 experimenten voor regelarme instellingen.

Indicatiestelling AWBZ

Het beleid met betrekking tot indicatiestelling in de AWBZ is gebaseerd op vertrouwen in de zorgaanbieder. Het proces van het afgeven van indicaties door het CIZ is vergemakkelijkt. Het aantal standaardindicaties is uitgebreid en herindicaties worden afgegeven via «taakmandaat». Hierdoor kunnen zorgaanbieders voor bepaalde cliëntgroepen en onder bepaalde voorwaarden zelf herindiceren. Met ingang van 1 januari 2011 is de regelgeving zo aangepast dat een cliënt met een langdurige en stabiele zorgvraag een indicatiebesluit kan krijgen met een maximale geldigheids-termijn van vijftien jaar. Een verdere vermindering van administratieve handelingen wordt bereikt door de introductie per 1 oktober 2011 van de indicatiemelding door zorgaanbieders voor tachtigplussers die in aanmerking komen voor langdurig verblijf (zorg in natura). Op basis van deze indicatiemeldingen neemt het CIZ de indicatiebesluiten en registreert die.

5. Eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht

De overheid moet problemen van burgers niet overnemen, maar hen zo veel mogelijk in staat stellen hun problemen aan te pakken. De samenleving wordt gemaakt door al haar leden samen. Het zelforganiserend vermogen uit de samenleving kan beter worden benut. Dit vereist een omslag in werken en denken en een andere houding en oplettenheid van zowel overheid, maatschappelijk middenveld en individuele burgers. In het afgelopen jaar zijn stappen gezet om burgers beter in positie te brengen waar het de eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van gezondheid en zorg betreft. De rol van de overheid is vooral stimuleren en de juiste randvoorwaarden creëren. Tegelijkertijd heeft de overheid wel een nadrukkelijke taak bij het aanpakken van misstanden.

Zelf beslissen over leefstijl

Als het om leefstijl gaat, is het van belang dat de overheid niet de illusie geeft de verantwoordelijkheid van mensen te kunnen overnemen. Mensen maken zelf keuzes. Die keuzes moeten bij voorkeur worden gemaakt in een omgeving waarin de gezonde keuze makkelijk is. Aan die omgeving dragen diverse maatschappelijke sectoren bij (TK 32 793, nr. 2). Publiek-private samenwerking (PPS) is hiervoor een kansrijke methode. Daarnaast is de beschikbaarheid van betrouwbare en toegankelijke informatie die aansluit bij de belevingswereld van mensen essentieel. Algemene massamediale campagnes passen hier niet in, informatie op maat wel. Zo wordt het gebruik van nieuwe (sociale) media steeds belangrijker.

Beleidsprioriteiten

Het kabinet streeft ernaar dat interventies zo veel mogelijk gebundeld worden aangeboden (op thema), zodat bijvoorbeeld scholen niet worden overspoeld met versnipperde informatie. Dat gebeurde afgelopen jaar onder meer via de Gezonde schoolaanpak en het vignet Gezonde School, dat in samenwerking door het RIVM Centrum Gezond Leven en het Convenant Gezond Gewicht werd uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VWS. Het doel is om in het Nederlandse onderwijs op attractieve wijze meer aandacht te krijgen voor en het gebruik van deze leefstijlactiviteiten gericht op bewegen en voeding.

Indicator (outcome)	2001	2007	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde 2012
1. Het percentage niet-rokers $\geq$ 15 jaar		72%	73%	72%	73%	75%	$\geq$ 73%
2. Overgewicht bij volwassenen		45,5%	46,9%	47,2%	47%	–	$\leq$ 47%
3. Overgewicht bij kinderen leeftijd 2–8 jaar		–	–	–	14,5%	–	$\leq$ 14,5%
4. Overgewicht bij kinderen leeftijd 9–17 jaar		–	–	–	10,3%	–	$\leq$ 10,3%
5. Obesitas bij volwassenen		11,2%	11,1%	11,8%	11,0%	–	$\leq$ 11%
6. Obesitas bij kinderen leeftijd 2–8 jaar		–	–	–	3,9%	–	$\leq$ 3,9%
7. Obesitas bij kinderen leeftijd 9–17 jaar		–	–	–	2,4%	–	$\leq$ 2,4%
8. Het percentage mensen in algemene bevolking (12 jaar en ouder) dat niet zwaar drinkt		89,3%	90,0%	89,6%	90,4%	–	$\geq$ 91,1%
9. Het percentage 12–15 jarigen dat nog nooit alcoholhoudende drank heeft gedronken		25,6%	–	–	35%	–	$\geq$ 38%
10. Aantal problematische drugsverslaafden per 1 000 inwoners	3,1	–	1,6	–	–	–	$\leq$ 1,6
11. Aantal spoedeisende hulpbehandelingen in ziekenhuizen door privéongevallen en sportblessures	700 000	650 000	650 000	640 000	–	–	630 000

Bron

1. Trendpublicatie percentage rokers, Stivoro. Percentage rokers in de Nederlandse bevolking 1985–2011
2. CBS Statline: Leefstijl, preventief onderzoek; persoonskenmerken lengte en gewicht
- 3 en 4. VTV 2010, http://www.vtv2010.nl/object_binary/o9228_RIVM02-Gezondheid-en-determinanten-VTV-2010.pdf, pagina 58.
5. CBS Statline: Leefstijl, preventief onderzoek; persoonskenmerken lengte en gewicht
- 6 en 7. VTV 2010, http://www.vtv2010.nl/object_binary/o9228_RIVM02-Gezondheid-en-determinanten-VTV-2010.pdf, pagina 58.
8. Permanent Onderzoek Leefstijl Situatie (POLs), via www.Statline.nl van Centraal Bureau voor de Statistiek
9. Health Behaviour in School-aged Children, Trimbos Instituut, zie www.trimbos.nl
10. Jaarbericht Nationale Drug Monitor 2009, Trimbos instituut, 2010, zie www.trimbos.nl
11. Letselinformatiesysteem 2001–2009 (Consument en Veiligheid) en CBS, zie www.veiligheid.nl en www.cbs.nl.

Zoals uit dit initiatief blijkt, richt dit kabinet zich met preventie met voorrang op jongeren. Grensoverschrijdend gedrag als gevolg van overmatig alcoholgebruik is zorgwekkend. Betere handhaving en het kunnen optreden tegen drinkende jongeren onder de 16 moeten dit terugdringen.

Het voorkómen van seksueel grensoverschrijdend gedrag is te prefereren. Dit kabinet vindt het stimuleren van weerbaarheid en het bevorderen van gezond seksueel gedrag onder jongeren van groot belang. In het Nationaal soa/hiv plan 2012–2016 «Bestendigen en versterken», dat in 2011 aan de Tweede Kamer is verzonden (TK 29 220, nr. 17), wordt hier aan ook aandacht besteed. Het kabinet vindt het van belang dat jongeren worden bereikt via hun directe omgeving en op een manier die aansluit bij hun belevingswereld (zoals via sociale media).

Beleidsprioriteiten

Indicator (output)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Streef- waarde 2012
Aantal opgespoorde seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's)								
a. Gonorrhoe	1 623	1 757	1 827	1 964	2 422	2 815	–	≥ 2 815
b. Chlamydia	5 988	7 085	7 801	9 403	9 771	11 526	–	≥ 11 526

Bron

Een opgespoorde seksueel overdraagbare aandoening (soa) is het startpunt voor behandeling. Het aantal soa's zal voorlopig toenemen. De reden hiervoor is dat er meer testen worden uitgevoerd en daardoor dus meer gevallen gevonden worden. Er is (nog) geen exacte opgave te geven van onderrapportage van het aantal geslachtsziekten. De indicator wordt jaarlijks geactualiseerd. Gonorrhoe en Chlamydia zijn de meest voorkomende soa's. Deze cijfers betreffen de diagnoses afkomstig van de soa-centra, dus exclusief huisartsen cijfers.

Eigen kracht benutten

Een samenleving waarin mensen oog hebben voor elkaar en zich om elkaar bekommeren maakt het mogelijk dat mensen (ook met hun beperkingen) zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Ook mensen met beperkingen die daartoe in staat zijn, willen regie kunnen voeren over hun eigen situatie en verantwoordelijkheid nemen voor het organiseren van de daarvoor benodigde ondersteuning. Deze (informele-) ondersteuning wordt voor een groot deel gegeven door mantelzorgers en vrijwilligers. 2011 was het Europees Jaar van het vrijwilligerswerk. Doel van het jaar was om onder meer de vele vrijwilligers die Nederland rijk is, in de schijnwerpers te zetten. Dit is onder meer gebeurd door een digitale complimentencampagne, het uitreiken van awards, de week van het applaus en een Europese week met allerlei inhoudelijke bijeenkomsten voor vrijwilligersorganisaties en gemeenten. In het afgelopen jaar zijn verder activiteiten ondernomen om de ondersteuning van de mantelzorgers te versterken: het opstellen en verspreiden van een handreiking mantelzorg voor huisartsen; het project Goed voor elkaar van Movisie; het project Werk en mantelzorg bij het Rijk; en het project Kwaliteit door Mezzo.

Indicatoren (outcome)	2002	2008	2010	2011	Streefwaarde ≥ 2012
1. Aantal mantelzorgers (x 1 miljoen)	–	2,6	–	–	≥ 2,6
2. Percentage vrijwillige inzet van het aantal mensen van 18 jaar en ouder.	42%	42%	44,7%	≥42%	≥42%

Bron

1. Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) «Mantelzorg uit de doeken», 2010.

2. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS): rapport Vrijwillige inzet 2010, september 2011.

Het CBS meet iedere twee jaar de deelname aan vrijwilligerswerk in het kader van het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS). De CBS-meting 2011 is aan de tabel toegevoegd.

Om de situatie van zwerfjongeren te verbeteren is in het Plan van aanpak maatschappelijke opvang tweede fase – dat in april 2011 tussen Rijk en vier grote steden (G4) is afgesloten – expliciet aandacht besteed aan het voorkomen of het op eigen benen laten staan van zwerfjongeren. Vanaf eind 2011 organiseert het ministerie van VWS een «Tour Zwerfjongeren». In de «Tour Zwerfjongeren» worden de 43 centrumgemeenten stuk voor stuk benaderd en ondersteund om te kijken hoe zij hulp aan en begeleiding van zwerfjongeren kunnen verbeteren.

Patiënten en gehandicaptenorganisaties

Het kabinet heeft grote waardering voor de vele vrijwilligers die zich iedere dag met hart en ziel inzetten voor het werk van de patiënten- en gehandicaptenorganisaties (pg-organisaties). Mensen krijgen van pg-organisaties informatie over hoe zij hun leven zo goed mogelijk kunnen inrichten en hoe zij het best voor zichzelf of hun naasten kunnen zorgen. Bovendien hebben deze organisaties kennis waarmee zorg en ondersteuning kunnen worden verbeterd. Pg-organisaties zijn daarmee voor de zorg van blijvende maatschappelijke waarde.

Tegelijkertijd kunnen deze organisaties nog meer winst behalen. In de Visiebrief «Bundel je kracht, samen sterk» (TK 29 214, nr. 59) zijn door dit kabinet de contouren geschetst voor het verstrekken van subsidies aan patiënten- en gehandicaptenorganisaties op grond van de Kaderregeling VWS-subsidies. In het kader van de bezuinigingsbijdrage die ook de zorg moet leveren, is gekeken hoe we met minder geld toch meer hulp voor patiënten kunnen realiseren. Ook in de nieuwe setting wil het kabinet via een gerichte bijdrage pg-organisaties ondersteunen om mensen te helpen regie te voeren over hun eigen situatie en hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor de daarvoor benodigde ondersteuning. Bundeling van kracht is in dit kader essentieel om patiëntenverenigingen effectiever en efficiënter te laten opereren en hun invloed sterker aan te wenden.

Geweld en mishandeling worden niet geaccepteerd

Geweld is erg, maar geweld jegens iemand die jong, oud, onmachtig of kwetsbaar is en daardoor afhankelijk, is nog erger. Het kabinet zet zich in voor een duurzaam stelsel van hulp aan en opvang van slachtoffers en plegers van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Onder geweld in afhankelijkheidsrelaties verstaan we alle geweld dat voorkomt in huiselijke kring, in professionele setting en in de vrijwilligerssector (TK 31 015, nr. 69). Het kabinet heeft in een brief aan de Tweede Kamer het beleid ten aanzien van de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties verder uiteengezet (TK 28 345, nr. 117). In de aanpak zijn drie pijlers maatgevend voor de maatregelen die we nemen: het versterken van de positie van (potentiële) slachtoffers (voorkomen, signaleren, stoppen en opvang, schade beperken); het gericht opsporen en aanpakken van de daders; en het doorbreken van de overdracht van geweld tussen generaties.

Het kabinet heeft daarnaast aangekondigd maatregelen te nemen tegen ouderenmishandeling. In het Actieplan «Ouderen in veilige handen» zijn tien concrete acties uitgewerkt om ouderenmishandeling te bestrijden (TK 29 389, nr. 30). Het actieplan voorziet onder meer in de komst van mentoren die ouderen kunnen ondersteunen in geval van mishandeling. Ook komt er een campagne die ouderen over de drempel moet helpen om misstanden te melden. En er komt een meldplicht voor mishandeling gepleegd door professionals.

In 2011 is tevens het Actieplan aanpak kindermishandeling «Kinderen veilig 2012–2016» naar de Tweede Kamer gestuurd (TK 31 015, nr. 69). Het actieplan is gericht op het voorkomen, signaleren, stoppen en beperken van de schadelijke gevolgen van kindermishandeling. In het verlengde hiervan is het concept wetsvoorstel Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling bij de Tweede Kamer ingediend (TK 33 062, nrs. 1–4). Met behulp van de meldcode weten professionals beter hoe te handelen bij signalen van dit geweld.

Financieel beeld op hoofdlijnen

In 2011 bedroeg de totale overschrijding van het Budgettair Kader Zorg (BKZ) ten opzichte van de ontwerpbegroting bijna € 2 miljard. Het grootste deel van deze overschrijding van € 1,6 miljard vloeit voort uit de actualisering van de zorguitgaven. Tegenvallers deden zich voor onder meer bij de huisartsen (€ 122 miljoen), paramedische zorg (€ 74 miljoen), ziekenhuizen (€ 294 miljoen), medisch specialisten (€ 143 miljoen), ZBC's (€ 238 miljoen), geneeskundige ggz (€ 369 miljoen), zorg in natura door AWBZ-instellingen (€ 644 miljoen). Anderzijds waren er lagere uitgaven bij de genees- en hulpmiddelen (€ 352 miljoen).

De zorguitgaven mogen deze kabinetsperiode stijgen met vijftien miljard euro¹. Het kabinet treft maatregelen om ervoor te zorgen dat aan het einde van deze kabinetsperiode niet méér dan dit bedrag wordt uitgegeven. In 2011 zijn daarom flinke stappen gezet om de zorguitgaven te beheersen. Er is een Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord gesloten met de ziekenhuissector waarmee de overheid, zorgaanbieders en verzekeraars gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben genomen ten aanzien van een beheerste kostenontwikkeling van de ziekenhuiszorg. Partijen hebben ook de gezamenlijke intentie om de uitgavengroei structureel te beheersen door het uitwerken van een inhoudelijke agenda die uitgaat van selectieve inkoop van zorg op basis van prijs, kwaliteit, gepast gebruik en teruggedringen van ongewenste praktijkvariatie. Daarnaast wordt ingezet op spreiding en concentratie van ziekenhuisfuncties waar dit wenselijk is en ontwikkeling van veiligheidsmanagementsystemen.

Ook in de langdurige zorg is gewerkt aan een majeure veranderagenda met een afgewogen pakket aan maatregelen. Voorbereidingen zijn getroffen om te komen tot de implementatie van pgb-maatregelen, het scheiden van wonen en zorg in de AWBZ en de overheveling van taken in het kader van begeleiding en jeugdzorg naar de gemeenten omdat ze daar beter en goedkoper kunnen worden uitgevoerd.

Het kabinet heeft in 2011 ook maatregelen getroffen om eerdere structurele tegenvallers op te vangen. Uitgangspunt daarbij is dat overschrijdingen zoveel mogelijk worden teruggehaald in de sectoren waar zij zich voordoen. In 2011 zijn de medisch specialisten en ziekenhuizen gekort. Bij de farmaceutische hulp zijn ook maatregelen getroffen. Dit heeft geleid tot de vervanging naar middelen met lagere prijzen en prijsverlagingen onder invloed van het preferentiebeleid van zorgverzekeraars. Tevens is de mondzorg voor 18–21-jarigen uit het basispakket gehaald. Binnen de langdurige zorg is de contracteerruimte verlaagd. Tevens is in 2011 een aantal maatregelen genomen ten aanzien van de persoonsgebonden budgetten. De tarieven zijn verlaagd en de toegang en controle van het gebruik van pgb's is aangescherpt.

---

¹ De uitgavengroei van 15 miljard euro is gebaseerd op de aan het begin van deze kabinetsperiode (in de zogenoemde «Startbrief») vastgestelde uitgaven.

Tabel 1. Ontwikkeling van de geraamde kosten en besparingen van maatregelen die zijn aangekondigd in de begroting 2011 (bedragen x € 1 000 000)

	Ontwerpbe- groting 2011	Actualisatie 2011
Gezondheidszorg		
Eerstelijnszorg	- 111,0	- 87,0
1. Verloskunde	24,0	24,0
2. Verhoging eigen bijdrage fysiotherapie	- 30,0	- 30,0
3. Pakketmaatregel tandheeskunde 18-21 jaar	- 100,0	- 76,0
4. Pakketmaatregel extracties door tandheelkundige specialisten	- 5,0	- 5,0
Ziekenhuizen, medisch specialisten en overig curatief	- 1 000,0	- 644,0
5. Maatregel medisch specialisten (doorwerking 2010)	- 137,0	- 137,0
6. Intertemporele compensatie korting medisch specialisten (schuif 2010)	- 33,0	- 33,0
7. Aanvullende tariefsmaatregel medisch specialisten 2011	- 136,0	- 94,0
8. Korting ziekenhuizen	- 549,0	- 235,0
9. Functionele bekostiging eerstelijnsdiagnostiek	- 60,0	- 60,0
10. Zorgstandaarden	- 40,0	- 40,0
11. Stepped care	- 30,0	- 30,0
12. Veiligheidsprogramma's	- 15,0	- 15,0
Ziekenvervoer	- 13,0	- 13,0
13. Efficiencymaatregel ambulances	- 13,0	- 13,0
Genees- en hulpmiddelen	- 266,5	- 196,0
14. Farmaceutische hulp	- 105,0	- 105,0
15. Uitbreiding inkoopbeleid zorgverzekeraars ten aanzien van geneesmiddelen	- 30,0	- 30,0
16. Onder verantwoordelijkheid van de ziekenhuissector brengen van bepaalde dure geneesmiddelen	- 50,0	0,0
17. Pakketmaatregel anticonceptie > 21 jaar	- 32,0	- 32,0
18. Pakketmaatregel beperkte vergoeding antidepressiva	- 20,0	- 20,0
19. Beweegkuur opnemen in pakket	- 9,0	- 9,0
20. Pakketmaatregel mobiliteitshulpen	- 20,5	0,0
Geestelijke gezondheidszorg	- 110,0	0,0
21. Invoering eigen bijdrage tweedelijns ggz	- 110,0	0,0
Totaal	- 1 500,5	- 940,0
Langdurige zorg		
Zorg in natura	- 262,0	- 202,0
22. Beëindigen bonus-malusregeling	- 60,0	- 60,0
23. Contracteerruimte verlagen	- 142,0	- 142,0
24. Verhogen van de minimale eigen bijdrage	- 60,0	0,0
Persoonsgebonden budgetten	- 210,0	- 210,0
25. Persoonsgebonden budgetten	- 210,0	- 210,0
Overige langdurige zorg	- 98,4	- 98,4
26. Inzet reserve AWBZ-knelpunten	- 98,4	- 98,4
Totaal	- 570,4	- 510,4

Bron: VWS, Nza-gegevensover productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ-gegevens over voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Overige indicatoren en kengetallen

Het voorgaande beleidsverslag biedt geen compleet overzicht van de behaalde doelen in 2011, maar geeft een overzicht van de meest relevante ontwikkelingen en in gang gezette en gerealiseerde beleidsmaatregelen op het terrein van volksgezondheid, welzijn en sport. In onderstaande tabel worden een aantal overige indicatoren en kengetallen uit de begroting 2011 inclusief de gerealiseerde waarde weergegeven.

Indicatoren										
	2000	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde ≥ 2012
1. Absolute levensverwachting in jaren:										
– mannen	75,5	76,2	77,2		78,0	78,3	78,5	78,8	–	≥ 78,8
– vrouwen	80,6	80,9	81,6		82,3	82,3	82,6	82,7	–	≥ 82,7
2. waarvan jaren in goed ervaren gezondheid:										
– mannen	61,5	62,4	62,5		64,7	63,7	65,3	63,9	–	≥ 65,3
– vrouwen	60,9	61,6	61,8		63,4	63,5	63,8	63,0	–	≥ 63,8
3. Percentage gemeenten met een 2 ^e nota gezondheidsbeleid					14%	45,8% (juli)	71,2% (juli)	90,5% (dec)	–	–
4. Congruentie GGD'en /GHOR met veiligheidsregio's					68% (mei)		76% (jan)	80% (jan)	88% (jan)	100%
5. Percentage deelname aan Rijksvaccinatieprogramma			95,8%	94,3%	94,0%	94,5%	95,2%	95,0%	95,4%	≥ 95%
6. Percentage deelname aan griepvaccinatieprogramma (seizoensgriep)			76,9%	74,5%	73,5%	71,5%	70,4%	68,9%	–	≥ 72%
7. Percentage deelname aan Bevolkingsonderzoek borstkanker			81,7%	81,9%	82,4%	82,0%	81,5%	80,7%	–	≥ 83%
8. Percentage deelname aan Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker			65,5%	66,0%	–	66,0%	64,6%	63,8%	–	≥ 65%
9. Percentage deelname aan hieprik				99,9%	99,9%	99,8%	99,8%	–	–	≥ 99%
10. Aantal donoren (exclusief levende donoren)			217	200	257	201	215	216	221	
11. Percentage ambulances dat binnen 15 minuten ter plaatse is bij spoed/ levensbedreigende situaties			–	91%	91%	92%	92%	92%	≥ 92% ¹	≥ 95%
12. Percentage bevolking dat binnen 30 minuten een SEH afdeling met de auto kan bereiken			98%	99,4%	99,7%	99,4%	99,3%	≥ 99,4 ¹	≥ 95% ¹	
13. Percentage poliklinieken waar je binnen drie weken een afspraak hebt			78,2%	82,0%	80,3%	–	74,3%	72%	≥ 72% ¹	≥ 74,3%
14. Percentage burgers dat binnen 4 weken een afspraak heeft voor aanmelding bij een tweedelijns ggz-aanbieder			77%	74%	71%	72%	72%	≥ 72% ¹	≥ 72% ¹	80%
15. Aantal verwijzingen van huisartsen naar de tweedelijns (per 1 000 patiënten)				171	174	188	200	198	200 ¹	174

	2000	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde ≥ 2012
16. Aantal multidisciplinaire samenwerkingsverbanden in de eerstelijns					1 674	–	1 782	1 775	≥ 1 782 ¹	1 800
17. Percentage ziekenhuizen dat de CQ-index meet								in ontwikkeling	in ontwikkeling	
18. Percentage huisartsen dat de CQ-index meet								voorbereiding	voorbereiding	
19. Percentage ggz-instellingen dat de CQ-index meet								verplicht in ontwikkeling	verplicht facultatief	verplicht > 90% facultatief
– Ambulant										
– Klinisch/langdurig										
20. Score ggz-instellingen op de indicator «bejegening patiënten»								verplicht in ontwikkeling	verplicht facultatieve uitvraag	stabilisatie gemiddelde facultatief
– Ambulant										
– Klinisch/langdurig										
21. Ontwikkeling ketenzorgindicatoren voor diabetes mellitus								verplicht in ontwikkeling	verplicht facultatieve uitvraag	data beschikbaar op zorgniveau
22. Ontwikkeling ketenzorgindicatoren voor cardiovasculair risicomanagement								in ontwikkeling	facultatieve uitvraag	data beschikbaar op zorgniveau
23. Ontwikkeling ketenzorgindicatoren voor COPD								invoering	data beschikbaar op zorgniveau	data beschikbaar op zorgniveau
24. Klanttevredenheid over Valys					7,1	8,0	8,5	8,6	8,7	> 8,7
25. Percentage 65+ dat extramuraal woont					92,9%	93,0%	93,3%	93,7	93,9	> 93,2%
26. Percentage van de Nederlandse bevolking dat lid is van een sportvereniging		35%			34%				38% ¹	
27. Percentage van de Nederlandse bevolking dat als vrijwilliger in de sport actief is	8%	11%			10%				13% ¹	
28. Percentage van de bevolking dat (veel) belang aan 4 mei hecht						85%	86%	80%	86%	86%

	2000	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Streefwaarde ≥ 2012
29. Percentage van de bevolking dat (veel) belang aan 5 mei hecht						79%	77%	80%	78%	80%

¹ = streefwaarde

Bron

1. CBS-Statline. De levensverwachting van in Nederland geboren meisjes in 2010 bedroeg 82,7 jaar. Dat is 4 jaar hoger dan die van jongens (78,8 jaar). Sinds 1980 is het verschil in levensverwachting tussen de seksen kleiner geworden. Mannen boekten vanaf 1980 een winst van 6,1 jaar, vrouwen zijn gemiddeld 3,2 jaar ouder geworden. De verklaring is de sterke daling van de sterfte: ondanks de vergrijzing is in de periode 2002–2007 het aantal sterfgevallen ieder jaar gedaald.

2. CBS StatLine – Gezonde levensverwachting vanaf 1981. Voor het berekenen van levensverwachting in als goed ervaren gezondheid is het aantal «gezonde» jaren bepaald op basis van een vraag naar de ervaren gezondheid. In de loop der jaren is de vraag naar de ervaren gezondheid op twee (vrijwel identieke) manieren gesteld, namelijk:

1. Hoe is het over het algemeen met uw gezondheid?

2. Hoe is over het algemeen de gezondheidstoestand van onderzochte persoon?

Mensen die deze vraag beantwoorden met «goed» of «zeer goed» worden gezond genoemd.

3. RIVM: Nationale Atlas Volksgezondheid

4. RIVM, Nationale Atlas Volksgezondheid. Het betreft hier de congruentie van de buitengrenzen van de GGD'en met de veiligheidsregio's. Dit betekent dat de buitengrenzen van GGD'en gelijk zijn aan de buitengrens van één veiligheidsregio.

5. Vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma Nederland. Verslagjaar 2011 – RIVM rapport 210021014.

Voor het verslagjaar 2011 is dit percentage 95,4%. Dit betreft het percentage kinderen geboren in 2008 dat basisimmuun is voor DKTP vóór het bereiken van hun 2-jarige leeftijd

6. www.nivel.nl. De cijfers vanaf 2008 zijn niet vergelijkbaar met voorgaande jaren, onder andere doordat de leeftijdsgrens van 65 naar 60 is verlaagd in het najaar 2008.

7. Landelijk EvaluatieTeam bevolkingsonderzoek Borstkanker (LETB) Erasmus MC Rotterdam. http://www.lrcb.nl/userdata/site_124/documents/Kennisset/Radiologen/LETBtusrap0809_28nov2011.pdf

8. Erasmus MC. Landelijke Evaluatie Bevolkingsonderzoek naar Baarmoederhalskanker (LEBA). Rapportage 2009. Het cijfer over 2009 wordt in 2011 verwacht.

9. TNO, evaluatie van de neonatale hielprikscreening bij kinderen geboren in 2009.

10. Nederlandse Transplantatie Stichting, jaarlijkse meting. Betreft het aantal postmortale orgaandonoren uit Nederland van wie minstens een orgaan is getransplanteerd in binnen- of buitenland.

11. RIVM, Zorgbalans.

12. RIVM, Zorgbalans.

13. RIVM, Zorgbalans. Dit betreft de verwachte wachttijd zoals opgegeven door ziekenhuizen.

14. GGZ Nederland, wachttijden in de ggz-instellingen laatste meting is over 2009).

15. NIVEL, Landelijk Informatie Netwerk Huisartsenzorg (LINH) (jaarlijkse meting). De streefwaarde is gebaseerd op een stabiel blijvend aantal verwijzingen naar de tweedelij, ondanks de toenemende druk op de eerstelijnszorg.

16. NIVEL, Landelijk Informatie Netwerk Huisartsenzorg (LINH), (jaarlijkse meting)

17. VWS

18. VWS

19. VWS

20. VWS

21. VWS via Zichtbare Zorg en Coördinatieplatform Zorgstandaarden.

22. VWS via Zichtbare Zorg en Coördinatieplatform Zorgstandaarden.

23. VWS via Zichtbare Zorg en Coördinatieplatform Zorgstandaarden.

24. Jaarlijks tevredenheidonderzoek Valys.

25. CBS (cijfers demografie) en NZa (cijfers over aantal intramurale plaatsen). De cijfers over 2010 en 2011 zijn voorlopige cijfers.

26. Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek, dat eens in de vier jaar door het Sociaal en Cultureel Planbureau wordt uitgevoerd. Het eerstvolgende onderzoek heeft betrekking op 2011. Deze indicator geeft aan hoeveel Nederlanders lid zijn van een sportvereniging. Dat is een indicatie van meedoen in de maatschappij.

27. Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek, dat eens in de vier jaar door het Sociaal en Cultureel Planbureau wordt uitgevoerd. Het eerstvolgende onderzoek heeft betrekking op 2011. Deze indicator geeft aan hoeveel Nederlanders als vrijwilliger actief zijn binnen de sport. Dat is een indicatie van meedoen in de maatschappij.

28. Nationaal Comité 4 en 5 mei. Deze indicator wordt jaarlijks gemeten.

29. Nationaal Comité 4 en 5 mei. Deze indicator wordt jaarlijks gemeten.

Beleidsprioriteiten

Indicator (outcome)	Waarde	Peildatum	Streefwaarde lange termijn
1. Positie van Nederland in de medaillespiegel van de Olympische Zomerspelen	12 ^e plaats	Augustus 2008	Positie bij de eerste tien (2012)
2. Positie van Nederland in de medaillespiegel van de Olympische Winterspelen	10 ^e plaats	Februari 2010	Positie bij de eerste tien (2014)

Bron

De bronnen zijn de World Sports Nations Index van NOC*NSF en de Medaillespiegels van de meest recente Olympische Spelen. In de World Sports Nations Index zijn de uitslagen verwerkt van alle medaille-evenementen van de laatst gehouden Wereldkampioenschappen. Deze prestatie-indicatoren geven aan in hoeverre Nederland erin slaagt om zich te scharen bij de top tien van topsportlanden.

Kengetallen	2007	2008	2009	2010	2011
1. Aantal pashouders met standaard pkb Valys	168 876	209 592	257 744	300 210	346 062
2. Aantal pashouders met hoog pkb Valys	6 588	7 444	8 128	8 478	9 142
3. Totaal aantal pashouders Valys	175 464	217 036	265 872	308 688	355 204
4. Percentage van het aantal Valys-pashouders dat daadwerkelijk reist met bovenregionaal vervoer gehandicapten	63,5%	59,5%	54,7%	51,9%	48,8%

Bron

Managementinformatie Valys conform de maandelijkse facturen van de vervoerder. Het aantal pashouders neemt maandelijks toe. pkb = persoonlijk kilometer budget

Kengetallen	2007	2008	2009	2010
Participatie-indexcijfer				
Totale groep	105	104	104	104
Geslacht				
Man	103	100	101	98
Vrouw (ref.)	105	106	106	106
Leeftijd				
15-39	120	114	117	115
40-64 (ref.)	109	108	105	105
65 jaar en ouder	94	94	99	98
Opleidingsniveau				
Laag	95	94	97	98
Midden (ref.)	110	109	110	104
Hoog	125	121	118	121
Ernst van de beperking				
Licht (ref.)	114	112	114	111
Matig	101	99	100	100
Ernstig	78	80	79	83

Bron

Nivel, Participatiemonitor. Basisjaar 2006=100. De participatie van mensen met een beperking wordt sinds 2006 gemeten. De participatie van ouderen sinds 2009. Voor mensen met een beperking onderzoekt het Nivel de participatie voor de domeinen sociale contacten, wonen, werk, vrijetijdsbesteding, vervoer en opleiding. Door het Nivel wordt jaarlijks aan een steekproef van personen uit hun patiëntenpanel «mensen met een beperking of chronische ziekte» een vragenlijst voorgelegd over hun activiteiten op genoemde domeinen. Uit deze resultaten wordt vervolgens een indexcijfer over de

Beleidsprioriteiten

feitelijke totale participatie op deze domeinen bepaald.

Deze participatie wordt weergegeven met het participatie-indexcijfer voor zelfstandig wonende mensen met een lichamelijke beperking van 15 jaar en ouder. Over het algemeen is de participatie van mensen met een lichamelijke beperking vanaf 2006 niet toe- of afgenomen. Ook de participatie van mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking is over het algemeen vanaf 2006 gelijk gebleven.

Kengetal	1-7-2007 t/m 30-6-2008	1-7-2008 t/m 30-6-2009	1-7-2009 t/m 30-6-2010	1-7-2010 t/m 30-6-2011
1. Zorgplaatsen via high-care hospices	1 753	1 190	1 249	1 353
2. Zorgplaatsen via bijna-thuishuizen	1 969	2 474	2 595	2 529
3. Thuisplaatsen	4 375	4 553	4 553	4 553
Totaal aantal zorgplaatsen	8 097	8 217	8 397	8 435

Bron

VWS. De middelen uit de subsidieregeling palliatieve terminale zorg zijn bedoeld als tegemoetkoming in de kosten die organisaties maken voor de coördinatie van vrijwilligers die ingezet worden in palliatief terminale situaties. De regeling is nadrukkelijk niet bedoeld om het aantal zorginzetten groter te maken. De verdeling van de middelen vindt plaats op basis van het aantal zorginzetten in de periode voorafgaand aan de aanvraag. In dit kader kan het aantal zorgplaatsen als kengetal dienen in de monitoring van de regeling, maar zijn daar niet primair voor bedoeld en dienen niet om het succes van de regeling aan af te meten.

Kengetal	2008	2009	2010	2011
1. Aantal personen dat instroomt in het eerste jaar van de huisartsenopleiding	538	582	588	618
2. Aantal personen dat instroomt in het eerste jaar van de opleiding tot medisch specialist	950	1 059	1 057	1 209

Bron

1. SBOH. De cijfers tot en met 2010 hebben betrekking op de gerealiseerde instroom conform jaarverslagen SBOH. Het cijfer 2011 betreft de toegestane instroomcapaciteit.

2. Toewijzingskader VWS. De cijfers hebben betrekking op de maximaal door VWS gefinancierde instroom in één van de opleidingen vallend onder de subsidieregeling zorgopleidingen eerste tranche (zijnde de erkende medisch specialismen, inclusief de erkende bèta beroepen en tandzorg specialismen, maar exclusief psychiatrie).

4. BELEIDSARTIKELEN

BELEIDSARTIKEL 41 VOLKSGEZONDHEID

41.1 Algemene doelstelling

Een goede volksgezondheid, waarbij mensen gezond leven en zo min mogelijk bloot staan aan bedreigingen van hun gezondheid.

41.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletore begroting	Vershil 2011
Verplichtingen	573 841	708 614	1 065 745	705 853	471 231	679 233	- 208 002
Uitgaven	557 412	604 057	802 100	800 501	633 387	686 827	- 53 440
Programma-uitgaven	548 613	595 366	792 968	791 204	624 501	677 747	- 53 246
1. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl waarvan bijdragen aan specifieke uitkeringen	34 893	47 645	46 188	40 722	38 724	41 786	- 3 062
waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten	6 485	10 883	16 788	16 805	17 125	17 082	43
2. Het voorkomen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten	125	282	4 910	3 140	0	1 553	- 1 553
3. De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten:	79 312	80 324	80 341	80 418	69 969	73 521	- 3 552
RIVM: Opdrachtverlening centra	75 288	76 597	77 346	78 089	67 674	69 570	- 1 896
RIVM: Uitvoeringskosten subsidieregeling Publieke gezondheid	270 944	290 412	488 648	445 668	297 013	343 407	- 46 394
RIVM: Uitvoering subsidie-regeling VWS subsidies Nederlands Vaccin Instituut (NVI)	237 679	258 243	438 713	393 738	254 543	307 176	- 52 633
Overige baten- lastendiensten waarvan specifieke uitkeringen	51 304	70 416	76 559	77 331	107 702	51 853	55 849
zbo's	131 774	130 797	201 770	146 980	131 638	191 212	- 59 574
4. Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten	9 608	10 885	8 925	9 575	9 429	9 390	39
zbo's	44 993	46 145	151 459	159 446	5 774	54 721	- 48 947
zbo's	0	0	0	406	0	0	0
zbo's	21 099	17 521	20 899	21 767	26 167	17 464	8 703
zbo's	0	0	0	0	0	100	- 100
zbo's	150 359	162 526	162 355	208 969	202 007	202 353	- 346
zbo's	15 888	22 977	18 740	19 798	18 384	14 515	3 869
zbo's	123 101	114 671	106 924	153 204	149 444	149 185	259

Beleidsartikelen/Artikel 41

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletore begroting	Vershil 2011
5. Het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het wetenschappelijk onderzoek	13 105	14 459	15 436	15 427	16 788	16 680	108
<i>waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten</i>	0	0	1 758	1 951	2 266	1 950	316
<i>waarvan bijdragen aan zbo's</i>	11 018	11 433	12 165	12 104	13 500	12 104	1 396
Apparaatsuitgaven	8 799	8 691	9 132	9 297	8 886	9 080	- 194
Ontvangsten	9 461	14 200	12 933	17 234	10 277	10 837	- 560

De uitgaven van de jaren 2008 t/m 2010 zijn gecorrigeerd voor de budgetten die in het kader van de hervikaveling van het voormalig programma-ministerie Jeugd en Gezin zijn toegevoegd aan artikel 41 Volksgezondheid.

41.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletore begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletore begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletore begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in vijf operationele doelstellingen:

1. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl;
2. Het voorkomen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten;
3. De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten;
4. Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid;
5. Het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het wetenschappelijk onderzoek.

1. Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	41 761
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren.	25
Stand incidentele suppletoire begroting	41 786
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 41 OD 3 en 4. Betreft additionele opdrachten aan het RIVM op het terrein van de Voedselconsumptiepeiling, bloedstatusbepaling en GHB neurotoxiciteit. Daarnaast gaat het om het campagnebudget kindwensconsult, middelen voor amendement Kooiman (TK 32 500 XVI, nr. 16) over het in stand houden van het informatieaanbod en de innovatiekracht van het Erfocentrum, alsmede een aanvulling op het ZonMw-programma «Gezonde Slagkracht».	- 855
2. Overboeking naar artikel 42 OD 2. Betreft Voorlichtingscampagne Zwangerschap en geboorte. In navolging van de adviezen van de Stuurgroep Zwangerschap en geboorte (TK 32 279, nr. 6) wordt fors ingezet op de verbetering van de perinatale zorg in Nederland. Eén van de maatregelen die daartoe moeten leiden is het verbeteren van de voorlichting over gezond zwanger worden aan met name groepen in achterstandssituaties.	- 965
3. Overige mutaties.	- 180
Stand suppletoire begroting VJN	39 786
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overige mutaties.	- 782
Stand suppletoire begroting NJN	39 004
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 280
Stand realisatie 2011	38 724

2. Het voorkomen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	73 521
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	73 521
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 41 OD 3 en 4. Betreft additionele opdrachten aan het RIVM op het terrein van het Nationale Kenniscentrum Alternatieven voor Dierproeven, het Kennis- en informatiepunt Risico's van Nanotechnologie (KIR-nano) en onderzoek naar contaminanten en additieven.	- 725
2. Overige mutaties.	107
Stand suppletoire begroting VJN	72 903

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Bijdrage aan de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). In verband met de reorganisatie van de NVWA wordt er een voorziening getroffen. Deze wordt in de komende jaren aangewend voor de kosten van herplaatsingskandidaten, het uitbetalen van WW aan tijdelijk aangestelde ambtenaren, alsmede voor de kosten van sociaal flankerend beleid. VWS draagt in 2011 eenmalig € 10 miljoen bij aan de oplossing van de problematiek door middel van een overboeking naar het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I). De resterende problematiek wordt door het Ministerie van EL&I gefinancierd.	10 000
2. Overboeking naar het Ministerie van EL&I (zie 1).	- 10 000
3. Overige mutaties.	- 2 273

Stand suppletoire begroting NJN	70 630
---------------------------------	--------

Slotwetmutaties:

1. Overige mutaties.	- 661
----------------------	-------

Stand realisatie 2011	69 969
-----------------------	--------

3. De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectieziekten en chronische ziekten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	343 407
--	---------

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting	343 407
---	---------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Het gaat hier om overheveling van middelen uit het BKZ voor enerzijds de reguliere HPV-campagne en anderzijds de bekostiging van onderzoek door het RIVM voor Hepatitis B. De HPV-campagne wordt via de begroting gefinancierd terwijl de middelen gereserveerd zijn op het BKZ. Om die reden is het noodzakelijk om een ijklijnmutatie in werking te stellen. Uiterlijk per 1-1-2012 wordt het vaccin tegen Hepatitis B toegevoegd aan het Rijksvaccinatieprogramma.	7 000
2. Als gevolg van een vertraging in het project Respiratoir Syncytieel Virus (RSV)-vaccin zijn de verrichte uitgaven over 2010 lager uitgevallen. De middelen zijn verschoven naar 2011.	1 344
3. Overboeking van artikel 41 OD 1 en 2. Betreft onder andere het campagnebudget kindwensconsult en middelen voor amendement Kooiman (TK 32 500 XVI, nr. 16) over het in stand houden van het informatieaanbod en de innovatiekracht van het Erfocentrum.	236
4. Overboeking naar artikel 98 (apparaat) in verband met dekking knelpunten Nederlands Vaccin Instituut (NVI) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Onder andere vanwege de transitie bij beide agentschappen treden er frictiekosten op. De betaling van deze kosten wordt door de eigenaar gedaan. Vandaar dat er een overboeking naar artikel 98 plaatsvindt.	- 8 250
5. Overige mutaties.	- 550

Stand suppletoire begroting VJN	343 187
---------------------------------	---------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Overboeking naar artikel 45 OD 1 ter dekking van de loonbijstelling 2011 van de Brede Doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin.	- 3 003
--	---------

2. De onderuitputting op deze doelstelling is grotendeels toe te schrijven aan vrijval van middelen op verschillende onderwerpen. Op de eerste plaats is onlangs gebleken dat het niet nodig is om nog dit jaar vaccins aan te schaffen voor de HPV-campagne (€ 6 miljoen). Er zijn nog voldoende vaccins beschikbaar. Daarnaast is gebleken dat de voorraad antivirale middelen langer houdbaar is dan verwacht en dus is vervanging niet noodzakelijk (€ 9,3 miljoen). Ook voor het Respiratoir Syncytiaal Virus (RSV) project zijn de uitgaven lager uitgevallen (€ 2 miljoen). Het restant is toe te schrijven aan diverse kleine mutaties.	- 29 279
3. Overboeking naar artikel 98 (apparaat) in verband met dekking knelpunten Nederlands Vaccin Instituut (NVI). Ter voorbereiding op de privatisering treden er frictiekosten op. De betaling van deze kosten wordt door de eigenaar gedaan. Vandaar dat er een overboeking naar artikel 98 plaatsvindt.	- 9 300
4. Overige mutaties.	462
Stand suppletoire begroting NJN	302 067
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. De onderuitputting wordt grotendeels veroorzaakt door de onderuitputting bij budgetten voor technologische en demografische ontwikkelingen (€ 4,8 miljoen). Het restant (€ 0,2 miljoen) is toe te schrijven aan diverse kleine mutaties.	- 5 054
Stand realisatie 2011	297 013

4. Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	202 353
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	202 353
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 41 OD 1 en 2. Betreft onder andere additionele opdrachten aan het RIVM op het terrein van de Voedselconsumptiepeiling, het Nationaal Kenniscentrum Alternatieven voor Dierproeven, het kennis- en informatiepunt Risico's van Nanotechnologie (KIR-nano), bloedstatusbepaling, GHB neurotoxiciteit, en contaminanten en additieven.	1 344
2. Overboeking van artikel 42 OD 2. Het betreft de opdrachtverlening aan ZonMw voor de uitvoering van het programma Zwangerschap en geboorte. Dit programma loopt van 2011 tot en met 2015. Binnen het programma zal aandacht worden besteed aan de doelmatigheid en effectiviteit van het kinderwensconsult en van een extra echo in het laatste trimester van de zwangerschap.	1 000
3. Ter invulling van de subsidietaakstelling uit het Regeerakkoord Rutte/Verhagen wordt onder andere de bevoorschotting ZonMw aangepast.	- 7 000
4. Overige mutaties.	640
Stand suppletoire begroting VJN	198 337
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. De landelijke nota Gezondheidsbeleid is later gepubliceerd dan verwacht. De hiermee gepaard gaande activiteiten konden dus ook pas later van start gaan en daardoor is een deel van de middelen vrijgevallen (€ 1,1 miljoen). Voorts zijn de middelen vrijgevallen die gereserveerd waren voor het opvangen van rampen en crises (€ 1,9 miljoen).	- 3 000
2. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin.	1 972

3. Overboeking van 42 OD 2. Betreft uitvoering van activiteiten voor het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen door ZonMw in 2011 alsmede een onderzoeksproject inzake de effecten en doelmatige toepassing van TNF-alfaremmers bij reumatische artritis.	1 575
4. Overige mutaties.	4 369

Stand suppletoire begroting NJN	203 253
---------------------------------	---------

Slotwetmutaties:

1. De onderuitputting wordt veroorzaakt, doordat een instelling heeft aangegeven af te zien van deelname aan het project CBRN weerstandsverhoging onderzoekinstellingen. Verder is vertraging in de uitvoering van andere projecten op dit terrein opgetreden. Hierdoor is de betaling van voorschotten verschoven naar 2012.	- 1 296
2. Overige mutaties.	50

Stand realisatie 2011	202 007
-----------------------	---------

5. Het bevorderen van ethisch verantwoord handelen in de gezondheidszorg en bij het wetenschappelijk onderzoek

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	16 680
--	--------

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting	16 680
---	--------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Overige mutaties.	189
----------------------	-----

Stand suppletoire begroting VJN	16 869
---------------------------------	--------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. De uitgaven voor de verbetering van de abortushulpverlening zijn lager dan geraamd (€ 495 000). Voorts waren de uitgaven voor projecten op het terrein van de medische ethiek lager dan verwacht.	- 754
2. Van het CVZ is de afrekening 2010 ontvangen van de Rijksbijdrage Zwangerschapsafbreking. Hieruit volgt dat er een bedrag van € 1 396 000 moet worden nabetaald, terwijl een bedrag van € 642 000 was geraamd.	754
3. Loonbijstelling tranche 2011, kader Niet tot een ijklijn behorend (abortusklinieken).	116
4. Prijsbijstelling tranche 2011, kader Niet tot een ijklijn behorend (abortusklinieken).	126
5. Overige mutaties.	42

Stand suppletoire begroting NJN	17 153
---------------------------------	--------

Slotwetmutaties:

1. Overige mutaties.	- 365
----------------------	-------

Stand realisatie 2011	16 788
-----------------------	--------

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	9 080
--	-------

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting	9 080
---	-------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Beleidsartikelen/Artikel 41

Stand suppletoire begroting VJN	9 080
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	- 58
Stand suppletoire begroting NJN	9 022
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	- 136
Stand realisatie 2011	8 886

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	10 837
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	10 837
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overige mutaties.	273
Stand suppletoire begroting VJN	11 110
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting NJN	11 110
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Door onder andere de vaststelling van de invoering van de subsidie voor HPV-vaccinatie 2009/2010 (€ 1,0 miljoen) en de pandemische griepvaccinatie (nieuwe Influenza A H1N1) (€ 3,9 miljoen) is meer ontvangen dan geraamd.	5 070
2. Lagere ontvangsten bestuurlijke boetes wegens een te hoge raming en wijzigingen in de uitoefening van het toezicht. Het interventiebeleid van de NVWA is tegenwoordig gebaseerd op een risicogerichte aanpak en op de nalevingshulp voor ondernemers.	- 4 309
3. Lagere ontvangsten op het terrein van gezonde leefstijl, vooral als gevolg van het niet vaststellen van specifieke uitkeringen aan gemeenten in het kader van de regeling heroïnebehandeling (€ 0,75 miljoen) vanwege heraanlevering van de SiSa- verantwoording 2010.	- 1 274
4. Door vertraging in de vaststelling van de definitieve bijdragen oude jaren van het NVI zijn de gerealiseerde ontvangsten lager dan geraamd.	- 1 114
5. Overige mutaties.	794
Stand realisatie 2011	10 277

41.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 41.3 Financiële toelichting.

Beleidsartikelen/Artikel 41

Uitgaven (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	641 129
Slotwetmutaties	- 7 742
Stand realisatie 2011	633 387

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	11 110
Slotwetmutaties	- 833
Stand realisatie 2011	10 277

41.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	-				
Effectenonderzoek ex post	-				
Overig evaluatieonderzoek	Evaluatie aanpak Nieuwe Influenza A (H1N1)	41.3	2010	2011	TK 22 894, nr. 297
	Evaluatie aanpak en bestrijding Q-koorts (Commissie van Dijk)	41.3	2010	2010	www.qkoortsinnederland.nl
	Evaluatie ZonMw	41.4	2010	2011	TK 30 850, nr. 39

BELEIDSARTIKEL 42 Gezondheidszorg

42.1 Algemene doelstelling

Een goed werkend en innoverend zorgstelsel gericht op een optimale combinatie van kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid voor de burger.

42.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Vershil 2011
Verplichtingen	5 851 877	7 276 310	7 649 565	13 949 208	9 361 525	8 351 559	1 009 966
Uitgaven	5 713 083	6 911 427	7 475 220	13 807 558	9 134 264	8 406 865	727 399
Programma-uitgaven	5 705 269	6 903 646	7 466 298	13 797 808	9 125 210	8 398 774	726 436
1. De positie van de burger in zorgstelsel wordt versterkt.	0	370	1 532	3 787	1 307	1 620	- 313
2. Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod	898 231	1 117 893	1 266 005	1 298 696	1 348 231	1 351 313	- 3 082
<i>waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten</i>	25 789	23 580	62 927	95 450	80 541	29 082	51 459
<i>waarvan bijdrage aan zbo's</i>	0	0	10 849	11 890	23 665	48 950	- 25 285
3. Zorgaanbieders bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijke zorg aan	4 807 038	5 785 383	6 198 761	12 495 325	7 714 641	7 019 369	695 272
<i>waarvan rijksbijdrage 18-</i>	1 857 500	2 072 000	2 080 700	2 132 600	2 318 500	2 318 500	0
<i>waarvan bijdrage aan zbo's</i>	0	0	4 199	2 131	2 125	8 600	- 6 475
4. De burgers van Caribisch Nederland kunnen gebruik maken van voorzieningen voor zorg en welzijn	0	0	0	0	61 031	26 472	34 559
Apparaatsuitgaven	7 814	7 781	8 922	9 750	9 054	8 091	963
Ontvangsten	187 821	435 543	527 998	771 192	736 801	73 226	663 575

42.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in vier operationele doelstellingen:

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt;
2. Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod;

3. Zorgaanbieders bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijke zorg aan;
4. De burgers van Caribisch Nederland kunnen gebruik maken van voorzieningen voor zorg en welzijn.

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	1 620
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	1 620
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 98 (apparaat IGZ). Betreft een subsidiebijdrage aan het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) in het kader van de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren.	384
2. Overboeking van artikel 98 (apparaat IGZ). Betreft Project onderhoud klantpreferenties tranche 1 t/m 3.	272
3. Overige mutaties.	633
Stand suppletoire begroting VJN	2 909
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 98 (apparaat IGZ). Betreft het project «Realiseren indicatoren zichtbare zorg eerstelijns verloskunde».	127
2. Overboeking naar artikel 98 (apparaat IGZ). Betreft correctie op de subsidiebijdrage aan het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) in het kader van de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren.	- 65
3. Overige mutaties.	14
Stand suppletoire begroting NJN	2 985
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Betreft onderuitputting bij de budgetten voor Stichting Perinatale Audit Nederland en projecten Zichtbare zorg.	- 1 808
2. Overboeking van artikel 98 (Apparaat, IGZ). Deze middelen zullen vanuit het programma «Zichtbare Zorg» worden aangewend. Betreft subsidies Landelijke Vereniging Georganiseerde eerste lijn (LGV).	130
Stand realisatie 2011	1 307

2. Zorgaanbieders realiseren het door de burger gewenste zorgaanbod

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	1 351 313
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	1 351 313
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). Betreft middelen die vanuit het ziekenhuiskader worden overgeheveld naar het Fonds Ziekenhuisopleidingen (FZO).	112 000
2. Overheveling van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). De maximumprijzen van een aantal geneesmiddelen zijn bij een herijking te laag vastgesteld. Op basis van een gerechtelijke uitspraak ontvangen zij compensatie voor de gederfde omzet.	6 900
3. De kapitaallasten van het Nederlands Kanker Instituut (NKI) worden via een subsidie beschikbaar gesteld. Omdat de kapitaallasten van het NKI onderdeel zijn van de premiegelden dient een overheveling van het BKZ naar de VWS-begroting plaats te vinden.	4 404

4. Er heeft zich vertraging bij de uitvoering van het financieel instrumentarium voorgedaan, waardoor er minder MIA-G geld is besteed dan is ontvangen vanuit het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Een aantal reeds aangegane verplichtingen in 2010 is daardoor niet tot uitbetaling gekomen. Deze zijn verschoven naar 2011.	4 000
5. Voor de voortzetting van de subsidieregeling geïntegreerde eerstelijnscentra in Vinex-gebieden is € 3 miljoen per jaar nodig.	3 000
6. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). Vanwege het uitstellen van de brede invoering van het kinderwensconsult worden pilots kinderwensconsult en een aantal andere maatregelen, gericht op terugdringen van babysterfte, door een schuif van premiemiddelen naar begroting gefinancierd.	2 940
7. Betreft de afhandeling van een aantal bezwaartrajecten uit 2010 over aanvragen subsidie Stagefonds uit 2009 en 2010. Een deel van de bezwaren zal gegrond worden verklaard wat betekent dat deze subsidies alsnog moeten worden uitgekeerd.	2 300
8. Ten behoeve van de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg worden multidisciplinaire adviescommissies samengesteld ter versterking van de positie van ggz-cliënten, waarbij aandacht is voor alternatieven voor dwang. Voor de aanloopkosten in 2011 en 2012 wordt door VWS € 1,6 miljoen beschikbaar gesteld.	1 600
9. Overboeking van artikel 98 OD 1. Het betreft uitgaven die samenhangen met de voorbereiding van het op te richten kwaliteitsinstituut.	1 500
10. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). Instellingen dienen zich voor te bereiden op de overheveling van de geriatrische revalidatiezorg naar de Zvw. Het gaat onder andere om de registratie ten behoeve van dbc-ontwikkeling, ondersteuning van instellingen die meedoen met een kostprijsonderzoek, communicatie naar de sector over overheveling en de ontwikkeling kwaliteitsstandaarden.	1 400
11. Extra middelen ten behoeve van de subsidiëring van de stichting Familievertrouwenspersoon (FVP), die in 2010 is opgericht om op te komen voor de belangen van familieleden (en andere betrokkenen) van mensen met psychiatrische problemen.	1 080
12. Overboeking van artikel 41 OD 1. Betreft Voorlichtingscampagne Zwangerschap en geboorte. In navolging van de adviezen van de Stuurgroep Zwangerschap en geboorte (TK 32 279, nr. 6) wordt fors ingezet op de verbetering van de perinatale zorg in Nederland. Eén van de maatregelen die daartoe moeten leiden is het verbeteren van de voorlichting over gezond zwanger worden aan met name groepen in achterstandssituaties.	965
13. Extra middelen ten behoeve van de voortzetting van de subsidiëring van de Stichting 113Online, een stichting die hulp verleent aan mensen in nood met suïcidegedachten.	630
14. Overboeking naar artikel 41 OD 4. Het betreft de opdrachtverlening aan ZonMw voor de uitvoering van het programma «Zwangerschap en geboorte». Dit programma loopt van 2011 tot en met 2015. Binnen het programma zal aandacht worden besteed aan de doelmatigheid en effectiviteit van het kinderwensconsult en van een extra echo in het laatste trimester van de zwangerschap.	- 1 000
15. Ruimte prijsbijstelling Opleidingsfonds.	- 8 000
16. Op basis van de realisatie in de afgelopen jaren kan de raming van de uitgaven voor de zorgkosten van illegalen en andere onverzekerbare vreemdelingen neerwaarts worden bijgesteld.	- 15 000
17. De eerder geraamde uitgaven voor een stelselwijziging op het gebied van orgaandonatie worden niet gerealiseerd. De middelen blijven beschikbaar voor de uitvoering van een plan van aanpak om de beschikbaarheid van donororganen te vergroten.	- 21 500
18. Overige mutaties.	5 589
Stand suppletoire begroting VJN	1 454 121
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin.	4 074
2. Loon- en prijsbijstelling tranche 2011, kader BKZ, voor het Opleidingsfonds. Deze staan in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien en worden nu toebedeeld aan de sectoren.	16 105

3. Nominale bijstellingen tranche 2011, kader BKZ voor het Fonds Ziekenhuisopleidingen.	3 104
4. Overboeking naar artikel 43 OD 3. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle middelen ten behoeve van het Stagefonds onder één budget worden samengebracht.	- 22 875
5. Betreft onderuitputting op verschillende onderwerpen, waaronder uitgaven voor experimenten bij geboortezorg, de start van het kwaliteitsinstituut en lagere uitgaven in het kader van de voorbereiding van de wet verplichte ggz. Tevens betreft het vrijval van incidentele innovatiemiddelen uit de maatschappelijke investerings-agenda. De middelen zouden oorspronkelijk worden ingezet voor het Zorginnovatieplatform, maar zijn daarvoor niet meer nodig.	- 35 919
6. In 2011 is voor het Opleidingsfonds minder budget nodig dan geraamd, omdat de aanvragen zijn achtergebleven bij de capaciteit waarvoor budget beschikbaar was.	- 16 500
7. Op het ICT budget resulteert in 2011 een onderuitputting van € 8 miljoen. Het betreft hierbij onderuitputting als gevolg van het uitstellen van de communicatiecampagne over het stopzetten elektronisch patiëntendossier (EPD) en niet benodigde begrotingsmiddelen voor de afbouwvoorziening van het Nictiz.	- 8 000
8. Overboeking naar 41 OD 4. Betreft uitvoering van activiteiten voor het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen door ZonMw in 2011 alsmede een onderzoeksproject inzake de effecten en doelmatige toepassing van TNF-alfaremmers bij reumatische artritis.	- 1 575
9. De uitgaven voor de zorgkosten van illegalen en andere onverzekerbare vreemdelingen vallen lager uit dan geraamd.	- 10 400
10. Overige mutaties.	- 1 730
Stand suppletoire begroting NJN	1 380 405
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Betreft onderuitputting van met name het ICT budget vanwege vertraagde en verlengde uitvoering van projecten (circa € 4 miljoen) en de neerwaartse bijstelling van de instellingssubsidie 2011 aan Nictiz (€ 5 miljoen).	- 9 369
2. Betreft per saldo onderuitputting bij het budget voor beroepen en opleidingen waarvan het grootste deel bestaat uit lager dan geraamd uitgaven bij de tweede mutatieperiode verleningen Opleidingsfonds, aangezien deze niet in personen maar in feitelijke fe's worden verleend. Daarnaast betreft het nog een aantal kleinere posten vanwege vertraagde trajecten.	- 18 186
3. De uitgaven op het terrein van genees- en hulpmiddelen en productveiligheid, innovatie en beschikbaarheid waren door verschillende oorzaken lager dan geraamd. In sommige gevallen zijn voorgenomen activiteiten niet gerealiseerd (€ 1,2 miljoen, onder meer voor gepast gebruik en heroriëntatie hulpmiddelen). Ook zijn sommige activiteiten vertraagd (€ 1,1 miljoen, bijvoorbeeld bij het Topinstituut Pharma). Verschillende activiteiten brachten minder kosten met zich mee dan eerder aangenomen (€ 1,2 miljoen). Ten slotte volgt voor een aantal uitgevoerde werkzaamheden de betaling in 2012 (€ 0,4 miljoen).	- 4 055
4. Overige mutaties.	- 564
Stand realisatie 2011	1 348 231

3. Zorgverzekeraars bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket van noodzakelijke zorg aan

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	7 019 369
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	7 019 369

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Bijstelling van de uitgavenraming Zorgtoeslag naar aanleiding van actuele ramingen van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2011 van het Centraal Planbureau.	105 430
2. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). De afgelopen jaren werden de ouderenregelingen voor de publieke, semipublieke (B3) en private ambulancediensten op verschillende manieren via het BKZ en begroting bekostigd. De bekostigingswijze wordt nu geüniformeerd welke uitgaat van bekostiging via de begroting. Hiervoor dienen premiemiddelen te worden overgeheveld naar de begroting van VWS.	32 000
3. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie). Het Centraal Administratie Kantoor wordt omgevormd tot publiekrechtelijk zelfstandig Bestuursorgaan (publiek ZBO). Ter voorbereiding van deze transitie zijn diverse activiteiten noodzakelijk, zoals de voorbereiding van de overgang arbeidsvoorwaarden personeel en pensioenen en de overgang van taken en bijbehorende boedel (juridisch, financieel, fiscaal). Dekking voor de hiermee gemoeide uitgaven is gevonden in vrijval van premiegefinancierde uitgaven van het College Sanering Zorginstellingen.	950
4. Overboeking naar het ministerie van Veiligheid en Justitie in verband met de jaarlijkse bijdrage vanuit VWS aan het digitale communicatienetwerk voor de Nederlandse hulpverleningsdiensten (C2000).	- 4 090
5. Overboeking naar artikel 98 OD 1 ten behoeve van de uitvoeringskosten van het CVZ met betrekking tot wanbetalers en onverzekerden.	- 5 954
6. Overige mutaties.	- 34

Stand suppletoire begroting VJN	7 147 671
--	------------------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Bijstelling van de uitgavenraming zorgtoeslag naar aanleiding van actuele ramingen van het CPB (de MEV).	- 129 017
2. Overboeking naar artikel 98 OD 1 ten behoeve van de uitvoeringskosten van het CVZ. Het betreft uitgaven in het kader van EESSI (elektronische uitwisseling van sociale zekerheidsgegevens), uitvoeringskosten in het kader van de aanpak van onverzekerden en wanbetalers en wegwerken achterstanden verbindingsorgaan (buitenland).	- 4 357
3. Dit betreft onderuitputting die in het kader van de aanpak van wanbetalers en onverzekerden Zvw optreedt.	- 5 700
4. Dit betreft onderuitputting in het kader van de implementatie van de Wet Ambulancezorg (Waz) en onderuitputting in de uitgaven samenhangend met de overgang op prestatiebekostiging in de geestelijke gezondheidszorg.	- 366
5. Overige mutaties.	- 69

Stand suppletoire begroting NJN	7 008 162
--	------------------

Slotwetmutaties:

1. Verrekening met de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft in 2011 in totaal € 5 333,2 miljoen aan voorschotten zorgtoeslag met betrekking tot de jaren 2011 en 2012 en nabetalings voor de definitieve tegemoetkomingen oude jaren betaald. Dit leidt tot een bijstelling van de Zorgtoeslag van € 707,1 miljoen.	707 083
2. Overige mutaties.	- 604

Stand realisatie 2011	7 714 641
------------------------------	------------------

4. De burgers van Caribisch Nederland kunnen gebruik maken van voorzieningen voor zorg en welzijn

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	22 100
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (XVII). Betreft de rijkstaken op het terrein van Jeugd en Gezin op Caribisch Nederland.	4 372
Stand incidentele suppletoire begroting	26 472
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Door toename in zorgvolume worden er op Caribisch Nederland meer zorgkosten gemaakt dan begroot.	22 500
2. Overige mutaties.	- 1 587
Stand suppletoire begroting VJN	47 385
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Loonbijstelling tranche 2011, kader BKZ, voor Caribisch Nederland.	77
2. De uitgaven voor de jeugdzorg in Caribisch Nederland (kader Rijksbegroting in enge zin) zijn lager dan geraamd, doordat voornemens dit jaar niet meer in verplichtingen konden worden omgezet.	- 2 000
3. Vanaf 1 januari 2011 is de Zvw BES in werking getreden en is ook het Zorgverzekeringskantoor operationeel. Op basis van declaraties van het Zorgverzekeringskantoor moet worden geconcludeerd dat de raming van de zorguitgaven naar boven moet worden bijgesteld.	10 000
4. Overige mutaties.	411
Stand suppletoire begroting NJN	55 873
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. De Rijksdienst Caribisch Nederland declareert normaliter één maand achteraf. In tegenstelling tot de verwachting en de raming is de maand december 2011 ten laste gebracht van 2011 in plaats van het jaar 2012. Hierdoor is een overschrijding van het budget voor de jeugdzorg in Caribisch Nederland (kader Rijksbegroting in enge zin) ontstaan.	443
2. Het Zorgverzekeringskantoor declareert normaliter één maand achteraf. In tegenstelling tot de verwachting en de raming is de maand december 2011 ten laste gebracht van 2011 in plaats van het jaar 2012. Hierdoor is een overschrijding van het budget voor de zorguitgaven ontstaan.	4 715
Stand realisatie 2011	61 031

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	8 091
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	8 091
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	8 091
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	865
Stand suppletoire begroting NJN	8 956

Slotwetmutaties:

1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven. 98

Stand realisatie 2011 9 054

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000) 73 226

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties. 0

Stand incidentele suppletoire begroting 73 226

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. In 2011 worden hogere terugontvangsten bij het Opleidingsfonds. Verwacht als gevolg van de vaststelling van de subsidieverlening eerste en tweede tranche uit eerdere jaren. 20 000
2. Overige mutaties. 159

Stand suppletoire begroting VJN 93 385

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Hogere opbrengsten in het kader van de aanpak van wanbetalers en onverzekerden. 24 900
2. De terugontvangsten bij het Opleidingsfonds uit hoofde van vaststelling van subsidies voor de zogenaamde eerste en tweede tranche die in eerdere jaren zijn verleend, zijn lager dan eerder geraamd. - 10 000
3. Overige mutaties. 1 391

Stand suppletoire begroting NJN 109 676

Slotwetmutaties:

1. Verrekening met de belastingdienst in verband met de Zorgtoeslag. Deze ontvangsten betreffen zowel verrekeningen van verstrekte voorschotten als terugvorderingen op definitief vastgestelde tegemoetkomingen. 656 805

2. Diverse ontvangsten vanwege terugbetalingen als gevolg van lagere subsidievaststellingen na afrekening van verleende of herziene subsidies. Betreft onder andere Nictiz ad € 2,9 miljoen. Daarnaast is een bedrag van € 3,7 miljoen terugontvangen als gevolg van afrekeningen agentschapbijdrage CIBG van onder andere sectorale berichtenvoorziening zorg (SBV-Z) en UZI-register en een technische boeking van € 1,7 miljoen. 9 416

3. Diverse ontvangsten als gevolg van lagere vaststellingen van verleende subsidies met betrekking tot opleidingen, waaronder ontvangst huisartsenopleiding ad € 3,5 miljoen. 5 362

4. De ontvangsten als gevolg van de aan wanbetalers opgelegde bestuursrechterlijke premie worden toegevoegd aan het Zorgverzekeringsfonds. Met Financiën is voor 2011 afgesproken dat op basis van de gegevens van het CVZ ten aanzien van dat deel van de ontvangsten dat betrekking heeft op de opslag van 30% in de bestuursrechterlijke premie de ontvangstenraming op de VWS-begroting met eenzelfde bedrag wordt verlaagd. - 44 931

5. Ontvangstenmeevaller Opleidingsfonds. De hogere terugontvangsten zijn het gevolg van de vaststelling van subsidieverlening eerste en tweede tranche uit eerdere jaren. 937
6. Overige mutaties. - 464

Stand realisatie 2011 736 801

42.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 42.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	8 456 381
Slotwetmutaties	677 883
Stand realisatie 2011	9 134 264

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	109 676
Slotwetmutaties	627 125
Stand realisatie 2011	736 801

42.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	–				
Effectenonderzoek ex post	Monitor en effectmeting financieel instrumentarium ZIP	42.2	2010	2013	–
Overig evaluatieonderzoek	Evaluatie subsidiesystematiek PGO-organisaties	42.1	2010	2011	TK 29 214, nr. 59
	Evaluatie wet BIG	42.2	2011	2012	–
	Evaluatie Opleidingsfonds en capaciteitsplan	42.2	2011	2011	Evaluatie wordt niet gepubliceerd.
	Medicatieveiligheid -herhaalstudie potentieel vermijdbare ziekenhuisopnames ten gevolge van verkeerd geneesmiddelengebruik	42.2	2010	2012	–
	Marktscan zorgverzekeringsmarkt	42.3	2011	2011	TK 29 689, nr. 359
	Evaluatie risicoverevening door internationale experts	42.3	2011	2011	TK 29 689, nr. 316
	Kwantitatieve analyse risicoverevening	42.3	2011	2012	Kamerbrief over risicoverevening Kamerstuk I Rijksoverheid.nl
	Eerste evaluatie Verplicht Eigen Risico	42.3	2009	2010	TK 29 689, nr. 302
	Tweede evaluatie Verplicht Eigen Risico	42.3	2010	2011	TK 29 689, nr. 35
	Evaluatie Dyslexiezorg	42.3	2010	2011	PM

Toelichting

Bij het oprichten van de Regieraad is toegezegd dat de taken en effectiviteit van de Regieraad na twee jaar zou worden geëvalueerd (TK 31 765, nr. 1. Deze raad is in 2009 bij ministerieel besluit ingesteld en heeft de opdracht de totstandkoming van adequate richtlijnen voor de zorg te bevorderen.

Met de komst van het Kwaliteitsinstituut wordt tegelijkertijd een aantal bestaande organisaties opgeheven. Dat is in de eerste plaats de Regieraad. De opdracht van de Regieraad maakt integraal deel uit van de opdracht van het Kwaliteitsinstituut en behoeft dus niet langer een afzonderlijke organisatie. Omdat de taken van de Regieraad overgaan naar het Kwaliteitsinstituut en binnen dit instituut worden aangevuld met andere taken, is de toegezegde evaluatie van de Regieraad achterhaald (TK 32 620, nr. 14).

BELEIDSARTIKEL 43 LANGDURIGE ZORG

43.1 Algemene doelstelling

Zorgen dat voor mensen met een langdurige of chronische aandoeningen van lichamelijke, verstandelijke of psychische aard zorg van goede kwaliteit beschikbaar is en dat deze zorg tegen voor de samenleving aanvaardbare maatschappelijke kosten wordt geleverd.

43.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Verschil 2011
Verplichtingen	4 968 230	5 384 995	5 656 302	6 059 232	6 336 705	6 124 234	212 471
Uitgaven	4 966 473	5 394 615	5 594 961	6 017 729	6 423 787	6 156 922	266 865
Programma-uitgaven	4 962 629	5 390 586	5 590 456	6 011 637	6 417 668	6 153 477	264 191
1. De positie van de burger in zorgstelsel wordt versterkt.	52 885	57 215	57 713	59 201	56 925	65 168	- 8 243
<i>waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten</i>	6 046	7 563	8 609	8 046	7 638	7 080	558
<i>waarvan bijdragen aan zbo's</i>	1 866	1 907	0	0	0	0	0
<i>waarvan bijdragen aan pg-organisaties</i>	37 405	39 567	40 472	43 377	42 176	42 226	- 50
2. Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijk zorg beschikbaar; de cliënt kan uit een kwalitatief voldoende zorgaanbod kiezen.	163 574	196 774	186 967	153 440	149 221	130 249	18 972
<i>waarvan bijdragen aan zbo's</i>	0	0	3 700	1 372	0	0	0
3. De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren (kwalitatief goede zorg).	36 917	91 270	122 320	135 800	134 472	126 708	7 764
<i>waarvan bijdragen aan baten- lastendiensten</i>	1 888	2 046	3 277	2 721	2 289	2 036	253
4. De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar.	4 709 253	5 045 327	5 223 456	5 663 196	6 077 050	5 831 352	245 698
<i>waarvan rijksbijdrage AWBZ</i>	4 495 400	4 774 300	4 896 400	4 891 600	5 248 300	5 219 500	28 800
<i>waarvan bijdragen aan zbo's (CAK)</i>	0	0	0	29 835	22 107	16 196	5 911
Apparaatsuitgaven	3 844	4 029	4 505	6 092	6 119	3 445	2 674
Ontvangsten	1 909	1 431	2 194	17 453	5 105	0	5 105

43.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of

suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in vier operationele doelstellingen:

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt;
2. Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijk zorg beschikbaar; de cliënt kan uit een kwalitatief voldoende zorgaanbod kiezen;
3. De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren (kwalitatief goede zorg);
4. De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar.

1. De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	65 168
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	65 168
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Betalingen Zichtbare Zorg die niet meer in 2010 konden worden gerealiseerd.	1 185
2. Overboeking naar artikel 98 (apparaat IGZ). Het betreft het beschikbaar stellen van de benodigde middelen voor de uitvoering van het jaarplan 2011 voor het project Zichtbare Zorg.	- 9 200
3. Overige mutaties.	245
Stand suppletoire begroting VJN	57 398
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overige mutaties.	- 214
Stand suppletoire begroting NJN	57 184
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 259
Stand realisatie 2011	56 925

2. Voor iedere cliënt is de voor hem of haar noodzakelijk zorg beschikbaar; de cliënt kan uit een kwalitatief voldoende zorgaanbod kiezen

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	130 249
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	130 249
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. De rol van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) bij de indicatiestelling in de AWBZ is aan het veranderen. Om deze omslag te faciliteren zijn investeringen nodig. Deze investeringen leiden uiteindelijk tot een kleiner en doelmatiger CIZ.	11 200
2. Door vereenvoudiging en stroomlijnen van de indicatiestelling daalde de begroting van het CIZ de afgelopen jaren. Voor 2011 is echter nog een aanvulling op de instellingssubsidie noodzakelijk.	5 885

3. Het betreft een overboeking van middelen die door vertraging niet meer besteed konden worden in 2010. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de financiële afwikkeling van de (afgeronde) werkzaamheden van het CIZ voor de pakketmaatregel begeleiding en middelen in het kader van de stimuleringsregeling kleinschalig wonen.	3 652
4. Overboeking naar artikel 43 (apparaat). Betreft uitvoeringskosten van het project Regelhulp.	- 976
5. In het kader van de Wtcg kunnen mensen op basis van hun zorggebruik een tegemoetkoming krijgen in de meerkosten die zij hebben als gevolg van hun handicap/chronische ziekte. Voor een goede uitvoering van dit onderdeel van de Wtcg zijn extra uitvoeringskosten bij het CIZ gemaakt.	593
Stand suppletoire begroting VJN	150 603
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 43 (apparaat). Het betreft uitvoeringskosten van het project Regelhulp.	- 678
2. Overige mutaties.	- 465
Stand suppletoire begroting NJN	149 460
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 239
Stand realisatie 2011	149 221

3. De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren (kwalitatief goede zorg)

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	126 708
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	126 708
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. In het Regeerakkoord zijn vele maatregelen op het terrein van de AWBZ opgenomen (scheiden wonen/zorg, IQ-criterium, uitvoering AWBZ door zorgverzekeraars (UAZ), jeugd). De voorbereiding en de uitvoering hiervan leiden tot extra kosten waarin nog niet is voorzien. Die kosten hebben betrekking op onderzoek, stroomlijning/verbetering van de gegevensstromen in de AWBZ en kosten die direct gerelateerd zijn aan de implementatie van de maatregelen. Tegenover deze kosten staan de (al ingeboekte) besparingen in de AWBZ.	6 101
2. Overboeking naar artikel 98 OD 3 in verband met toevoeging aan de Verzameluitkering VWS. Betreft subsidie Frieslab gemeente Leeuwarden.	- 266
3. Overige mutaties.	1 498
Stand suppletoire begroting VJN	134 041
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 42 OD 2. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle middelen ten behoeve van het Stagefonds onder één budget worden samengebracht.	22 875
2. Deze bijstelling vindt vooral plaats door vertraging in het programma «In voor zorg». Het restant van de mutatie is het gevolg van vertraging in de uitvoering van het programma «Kwaliteitsverbetering palliatieve zorg» (€ 2,8 miljoen). Daarnaast doet zich in 2011 een meevaller voor bij de uitvoering van plannen uit het Regeerakkoord.	- 21 853
3. Overige mutaties.	700
Stand suppletoire begroting NJN	135 763

Slotwetmutaties:

1. Overige mutaties. – 1 291

Stand realisatie 2011 134 472

4. De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000) 5 831 352

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties. 0

Stand incidentele suppletoire begroting 5 831 352

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Een deel van de Wtcg-tegemoetkomingen over 2009 is niet in 2010 tot betaling gekomen. Deze tegemoetkomingen worden in 2011 betaald. Daarnaast wordt een structurele tegenvaller van € 50 miljoen verwacht. 75 724

2. Bijstelling in de kosten van kortingen (BIKK) naar aanleiding van de actuele ramingen van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2011 van het Centraal Planbureau. 47 900

3. In het kader van de Wtcg kunnen mensen – op basis van hun zorggebruik – een tegemoetkoming krijgen in de meerkosten die zij hebben als gevolg van hun handicap/chronische ziekte. Voor een goede uitvoering van dit onderdeel van de Wtcg zijn verschillende extra uitgaven noodzakelijk. Het gaat daarbij onder andere om de volgende activiteiten: Adequate voorlichting aan burgers, zorgverzekeraars, zorgkantoren, (fiscale) intermediairs, patiëntenverenigingen en cliëntenorganisaties; Systeemtechnische aanpassingen als gevolg van de voorstellen van de Taskforce Linschoten en noodzakelijk onderzoek ter verbetering van de afbakening van de doelgroepen; Uitvoeringskosten die gemaakt worden door de Bureaus Jeugdzorg. 1 557

4. Overige mutaties. 570

Stand suppletoire begroting VJN 5 957 103

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Bijstelling van de uitgavenraming BIKK naar aanleiding van de actuele ramingen van het CPB (de MEV). – 19 100

2. Prijsbijstelling tranche 2011, kader BKZ, ten behoeve van de algemene tegemoetkomingen in het kader van de Wtcg. 11 512

3. De uitgaven van het CAK in het kader van de uitvoering van de Wtcg vallen hoger uit dan eerder geraamd. 5 400

4. Op het dossier Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten (TSZ) is sprake van € 16 miljoen onderuitputting. – 16 000

5. Bij de uitgaven in het kader van de Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven (TBU) is sprake van een tegenvaller van € 76 miljoen. 76 000

6. Bij de uitgaven Wtcg is sprake van een tegenvaller. In de eerste plaats is het aantal rechthebbenden op een Wtcg-tegemoetkoming over 2009 hoger dan eerder geraamd. Daarnaast is bij het CAK op basis van het zorggebruik in 2010 een raming opgesteld van het aantal rechthebbenden op een Wtcg-tegemoetkoming 2010 en de daarmee samenhangende uitgaven. Daarbij is rekening gehouden met een deel dat pas in 2012 tot uitbetaling zal komen. 40 000

7. Overige mutaties. 14

Stand suppletoire begroting NJN 6 054 929

Slotwetmutaties:

1. Bijstelling van de Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten (TSZ). Er zijn in 2011 hogere uitgaven bij deze regeling gerealiseerd dan geraamd. 20 541

2. Bijstelling van het benodigde bedrag voor de tegemoetkomingen in het kader van de Wtcg. 17 541

Beleidsartikelen/Artikel 43

3. Bijstelling van de raming van de Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven (TBU). Er zijn in 2011 lagere uitgaven bij deze regeling gerealiseerd dan geraamd.	- 13 118
4. Overige mutaties.	- 2 843

Stand realisatie 2011	6 077 050
-----------------------	-----------

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	3 445
--	-------

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting	3 445
---	-------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Overboeking van artikel 43 OD 2. Betreft uitvoeringskosten van het project Regelhulp.	976
--	-----

Stand suppletoire begroting VJN	4 421
---------------------------------	-------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Overboeking van artikel 43 OD 2. Het betreft uitvoeringskosten van het project Regelhulp.	678
--	-----

2. Er heeft bij VWS in 2011 een herijking van het apparaatskostenbudget plaatsgevonden. Middels de herijking ontstaat een realistischer basis voor de apparaatskosten, waarop beter gestuurd kan worden.	779
--	-----

3. Overige mutaties.	- 3
----------------------	-----

Stand suppletoire begroting NJN	5 875
---------------------------------	-------

Slotwetmutaties:

1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	244
--	-----

Stand realisatie 2011	6 119
-----------------------	-------

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
--	---

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting	0
---	---

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand suppletoire begroting VJN	0
---------------------------------	---

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Overige mutaties.	86
----------------------	----

Stand suppletoire begroting NJN	86
---------------------------------	----

Slotwetmutaties:

1. Ontvangsten als gevolg van terugvorderingen door lagere vaststellingen van diverse projectsubsidies en lagere realisatie van verleende opdrachten op het gebied van toegankelijkheid (circa € 0,99 miljoen) en kwaliteit (circa € 1,04 miljoen).	2 033
---	-------

2. Terugbetalingen als gevolg van vaststelling aan PGO-organisaties verleende subsidies.	1 930
--	-------

Beleidsartikelen/Artikel 43

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
3. Ontvangsten als gevolg van vaststelling van het Fonds PGO over de periode 2008 tot en met 2010 bij het CIBG	402
4. Ontvangsten als gevolg van vaststelling van het systeem Pallas (voorheen VIA: VWS informatie Adressen) over de periode 2009 en 2010 bij het CIBG.	326
5. Overige ontvangsten.	328
Stand realisatie 2011	5 105

43.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 43.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	6 403 211
Slotwetmutaties	20 576
Stand realisatie 2011	6 423 787

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	86
Slotwetmutaties	5 019
Stand realisatie 2011	5 105

43.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	Indicatiestelling	43.2	2010	2011	TK 30 597, nr. 186
Effectenonderzoek ex post	–				
Overig evaluatieonderzoek	Evaluatie subsidiesystematiek PGO-organisaties	43.1	2010	2011	TK 29 214, nr. 59
	Evaluatie subsidieregelingen stageplaatsen zorg	43.3	2010	2011	www.stagefondszorg.nl TK 29 282, nr. 111
	Evaluatie vaccinatie stageplaatsen zorg	43.3	2010	2011	Evaluatie wordt niet gepubliceerd.

BELEIDSARTIKEL 44 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

44.1 Algemene doelstelling

Alle burgers participeren in de samenleving.

44.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Verschil 2011
Verplichtingen	545 734	594 076	277 516	166 154	176 002	106 018	69 984
Uitgaven	485 982	510 288	551 766	263 972	189 331	186 061	3 270
Programma-uitgaven	481 889	506 394	547 681	259 607	184 913	182 540	2 373
1. Burgers worden gestimuleerd actief te participeren in maatschappelijke verbanden.	54 806	44 745	27 065	26 373	18 445	19 230	- 785
2. Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning. <i>waarvan bijdragen aan zbo's</i>	28 122	40 302	48 291	75 519	94 591	78 336	16 255
	11 655	23 573	34 467	60 728	81 537	65 000	16 537
3. Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning.	76 552	68 671	62 953	60 961	66 504	65 965	539
4. Burgers met (psycho) sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning. <i>waarvan bijdragen aan specifieke uitkeringen</i>	322 409	352 676	409 372	96 754	5 373	19 009	- 13 636
	318 454	349 091	402 349	90 224	0	6 246	- 6 246
Apparaatsuitgaven	4 093	3 894	4 085	4 365	4 418	3 521	897
Ontvangsten	4 164	1 931	8 356	25 765	3 797	0	3 797

44.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in vier operationele doelstellingen:

1. Burgers worden gestimuleerd actief te participeren in maatschappelijke verbanden;

2. Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning;
3. Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning;
4. Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning.

1. Burgers kunnen actief participeren in maatschappelijke verbanden

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	19 230
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	19 230
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Bij het Regeerakkoord zijn middelen vrijgemaakt voor transitiekosten bij de overheveling van de functie begeleiding naar de Wmo. De gereserveerde middelen voor 2011 worden nu overgeboekt naar de begroting van VWS. Over de inzet en verdeling van de middelen voor latere jaren vindt overleg met externen plaats en wordt later dit jaar besloten. Een nader te bepalen deel van de middelen zal aan gemeenten beschikbaar gesteld worden.	10 000
2. Overige mutaties.	336
Stand suppletoire begroting VJN	29 566
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Dit betreft een kasschuif transitiekosten decentralisatie begeleiding van 2011 naar 2012.	- 5 000
2. Overboeking naar artikel 98 OD 3. Via de verzameluitkering is een bijdrage verstrekt aan het project «Collectieve voorzieningen» van de gemeente Helmond.	- 250
3. Overboeking naar artikel 98 (apparaat SCP en RMO). Betreft evaluatie van de Wmo door het SCP.	- 819
4. Diverse (beleids)voornemens waarvan de kosten in 2011 lager zijn dan verwacht of niet in 2011 tot besteding komen.	- 3 600
5. Overige mutaties.	225
Stand suppletoire begroting NJN	20 122
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Onderuitputting op de middelen die beschikbaar waren voor de transitiekosten bij de overheveling van de functie begeleiding naar de Wmo.	- 1 438
2. Overige mutaties.	- 239
Stand realisatie 2011	18 445

2. Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	78 336
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	78 336
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	78 336

<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 44 OD 4 voor de dekking van de uitgaven deskundigheidsbevordering vrijwilligers.	1 500
2. Overboeking naar artikel 98 (apparaat SCP en RMO). Betreft het onderzoek jonge mantelzorgers door het SCP.	- 21
3. Deze mutatie betreft extra middelen voor het mantelzorgcompliment. Het beroep op deze regeling is in 2011 groter dan verwacht.	15 250
4. Overige mutaties.	308
Stand suppletoire begroting NJN	95 373
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 782
Stand realisatie 2011	94 591

3. Burgers met beperkingen kunnen gebruik maken van (algemene) voorzieningen en professionele ondersteuning

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	65 965
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	65 965
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking naar het Gemeentefonds ten behoeve van middelen voor dure woningaanpassingen. Dure woningaanpassingen vormen een onderdeel van de Wmo en uiteindelijk zal het gehele budget voor deze aanpassingen aan het Gemeentefonds worden toegevoegd.	- 3 000
2. Overige mutaties.	- 656
Stand suppletoire begroting VJN	62 309
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. De kosten van Valys vallen in 2011 hoger uit dan eerder geraamd. Het budget is daarom bijgesteld. Voor 2012 en verder is besloten om de overschrijding tegen te gaan door verlaging van het persoonlijk kilometerbudget. Voor 2011 is een dergelijke ingreep niet meer mogelijk.	8 000
2. Overige mutaties.	- 1 372
Stand suppletoire begroting NJN	68 937
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Bij najaarsnota is het budget voor Valys verhoogd met € 8 miljoen. Uiteindelijk hebben de mensen minder met het bovenregionaal vervoer gereisd dan dat er bij najaarsnota was geraamd.	- 1 339
2. Overige mutaties.	- 1 094
Stand realisatie 2011	66 504

4. Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	19 009
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	19 009

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Vanuit het Regeerakkoord worden extra middelen beschikbaar gesteld ter voorkoming van ouderenmishandeling. De middelen worden onder meer gebruikt voor meer hulptrajecten, een meldcode en professionalisering van de hulpverlening.	6 000
2. Overboeking naar het Gemeentefonds in verband met pilot «Mannelijke slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties».	- 1 200
3. Overboeking naar het Gemeentefonds. Het betreft loonbijstelling decentralisatie -uitkering Vrouwenopvang.	- 1 246
4. Overboeking naar het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het betreft een bijdrage voor de opvang van minderjarige meisjes door de instellingen Fier Fryslân en De Bocht.	- 1 339
5. Overige mutaties.	- 750

Stand suppletoire begroting VJN 20 474

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Overboeking naar artikel 44 OD 2. Dit betreft een overboeking in verband met dekking van de uitgaven deskundigheidsbevordering vrijwilligers.	- 1 500
2. Overboeking naar het Gemeentefonds. Dit betreft een eenmalige overboeking naar de decentralisatie -uitkering Vrouwenopvang om de centrumgemeenten op lokaal en regionaal niveau een extra impuls te geven voor de aanpak van ouderenmishandeling.	- 5 000
3. Diverse (restant)voornemens zijn dit jaar niet tot besteding gekomen. Het merendeel betreft het niet inzetten van gereserveerde middelen voor (capaciteit van) vrouwenopvang als gevolg van vertraging in de besluitvorming.	- 7 500
4. Overige mutaties.	- 105

Stand suppletoire begroting NJN 6 369

Slotwetmutaties:

1. Voornemens die dit jaar niet tot besteding zijn gekomen. Het betreft gereserveerde middelen voor de meldcode en ter voorkoming van ouderenmishandeling.	- 996
--	-------

Stand realisatie 2011 5 373

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000) 3 521

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand incidentele suppletoire begroting 3 521

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand suppletoire begroting VJN 3 521

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Er heeft bij VWS in 2011 een herijking van het apparaatskosten-budget plaatsgevonden. Middels de herijking ontstaat een realistische basis voor de apparaatskosten, waarop beter gestuurd kan worden.	736
2. Overige mutaties.	30

Stand suppletoire begroting NJN 4 287

Slotwetmutaties:

1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	131
--	-----

Stand realisatie 2011 4 418

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	0
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	0
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overige mutaties.	38
Stand suppletoire begroting NJN	38
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Diverse ontvangsten als gevolg van vaststelling van subsidies uit voorgaande jaren voor het behoud van thuiszorgmedewerkers voor de zorg, voor de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en voor dure woningaanpassingen.	1 785
2. Ontvangsten als gevolg van afrekening Valys oude jaren.	1 974
Stand realisatie 2011	3 797

44.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 44.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	195 088
Slotwetmutaties	- 5 757
Stand realisatie 2011	189 331

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	38
Slotwetmutaties	3 759
Stand realisatie 2011	3 797

44.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	–				
Effectenonderzoek ex post	Evaluatie Wmo.	AD 44	2010	2014	–
	Evaluatie Kennisinstituten.	44.1	2007	2011	Evaluatie wordt niet gepubliceerd.
Overig evaluatieonderzoek	Evaluatie Beleidsbrief Voor Elkaar.	44.2	2010	2011	Evaluatie wordt niet gepubliceerd.
	Interdepartementaal onderzoek naar de gelijke behandeling van mensen met een beperking (VWS is coördinerend departement).	44.3	2011	2012	–
	Tijdsbestedingsonderzoek Monitor vrijwilligerswerk SCP.	44.2	2010	2012	–
	Deelname aan vrijwilligerswerk, POLS (CBS).	44.2	2010	2011	Rapport Vrijwillige Inzet 2010, www.cbs.nl .
	Longitudinaal onderzoek daklozen.	44.4	2010	2014	–
	Actieplan «ouderen in veilige handen».	44.4	2011	2014	–

BELEIDSARTIKEL 45 JEUGD

45.1 Algemene doelstelling

Kinderen in Nederland groeien gezond en veilig op en ontwikkelen zich tot zelfstandige en maatschappelijk betrokken burgers.

45.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Verschil 2011
Verplichtingen	1 166 534	2 617 013	1 572 445	1 591 668	1 527 215	1 486 589	40 626
Uitgaven	1 158 514	1 517 632	1 659 687	1 831 121	1 874 533	1 847 281	27 252
Programma-uitgaven	1 150 798	1 512 784	1 654 017	1 824 871	1 868 447	1 841 978	26 469
1. Kinderen en hun ouders/verzorgers krijgen laagdrempelige ondersteuning bij het opgroeien, opvoeden en verzorgen.		274 211	330 652	364 218	398 167	391 813	6 354
2. Kinderen hebben een gezonde leefstijl en zijn actief en positief betrokken bij hun leefomgeving.		13 888	15 035	18 059	11 644	13 131	- 1 487
3. Kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en hun ouders/verzorgers krijgen op tijd effectieve hulp bij een zorgaanbieder.		1 224 685	1 308 330	1 442 594	1 458 636	1 437 034	21 602
Apparaatsuitgaven	7 716	4 848	5 670	6 250	6 086	5 303	783
Ontvangsten	8 563	6 886	14 503	3 281	23 392	4 580	18 812

De uitgaven, ontvangsten en verplichtingen van de jaren 2007–2010 zijn herleid uit de jaarverslagen van het voormalige programmaministerie Jeugd en Gezin. Het was niet mogelijk om de uitgaven 2007 te verdelen over de operationele doelstellingen, omdat de operationele doelstellingen in 2008 zijn gewijzigd.

45.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in drie operationele doelstellingen:

1. Kinderen en hun ouders/verzorgers krijgen laagdrempelige ondersteuning bij het opgroeien, opvoeden en verzorgen;

2. Kinderen hebben een gezonde leefstijl en zijn actief en positief betrokken bij hun leefomgeving;
3. Kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en hun ouders/verzorgers krijgen op tijd effectieve hulp bij een zorgaanbieder.

1. Kinderen en hun ouders/verzorgers krijgen laagdrempelige ondersteuning bij het opgroeien, opvoeden en verzorgen

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft preventief jeugdbeleid (Centra voor Jeugd en Gezin).	151 804
2. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft jeugdgezondheidszorg.	213 397
3. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft schippersinternaten.	22 507
4. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft onderzoek en monitoring (beleidsprogramma «Alle kansen voor alle kinderen»).	4 105
Stand incidentele suppletoire begroting	391 813
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overige mutaties.	572
Stand suppletoire begroting VJN	392 385
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin.	4 264
2. Overboeking van artikel 41 OD 3 ter dekking van de loonbijstelling 2011 van de Brede Doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin.	3 003
3. Overboeking naar artikel 98 OD 3. Via de verzameluitkering is een bijdrage verstrekt aan de projecten monitoronderzoek intersectorale zorg van de provincies Limburg en Friesland en de gemeente Enschede.	- 90
4. Overige mutaties.	141
Stand suppletoire begroting NJN	399 703
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Budgettaire ruimte is onder andere ontstaan door verplichtingen die niet meer in 2011 in betalingen konden worden omgezet.	- 1 019
2. Overboeking naar artikel 98 OD 3. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage verstrekt voor de Drentse pilot Jeugd.	- 45
3. Overige mutaties.	- 472
Stand realisatie 2011	398 167

2. Kinderen hebben een gezonde leefstijl en zijn actief en positief betrokken bij hun leefomgeving

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (XVII). Betreft ontwikkelingsgericht jeugdbeleid.	8 117
2. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (XVII). Betreft het ondersteunen van jonge gezinnen bij de opvoeding van kind(eren) gericht op een gezonde leefstijl via internet (www.opvoeden.nl).	1 014
3. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (XVII). Betreft campussen.	4 000
Stand incidentele suppletoire begroting	13 131

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Overboeking naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Het betreft de verlenging van het project «de wijksschool».

- 952

Stand suppletoire begroting VJN 12 179

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Overboeking naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in verband met de verlenging van de pilot Wijksschool in Rotterdam.

- 1 250

2. Overige mutaties.

1 048

Stand suppletoire begroting NJN 11 977

Slotwetmutaties:

1. Overige mutaties.

- 333

Stand realisatie 2011 11 644¹

¹ In de stand realisatie 2011 is met betrekking tot de afbouw van de instellingssubsidie «Hallo wereld» een bedrag van € 250 000 verwerkt.

3. Kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en hun ouders/verzorgers krijgen op tijd effectieve hulp bij een zorgaanbieder.

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000) 0

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII).

1 194 477

Betreft provinciaal gefinancierde jeugdzorg.

2. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII).

Betreft de verwijzindex.

800

3. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII).

Betreft gesloten jeugdzorg.

241 757

Stand incidentele suppletoire begroting 1 437 034

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Doorschuif budget jeugdzorg dat niet in 2010 tot besteding is gekomen.

1 200

2. Overige mutaties.

- 1 991

Stand suppletoire begroting VJN 1 436 243

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin.

15 635

2. Overboeking naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in verband met de vergoeding van onderwijskosten van jeugdzorg^{plus}-instellingen.

- 3 600

3. Overboeking van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen, in verband met een vergoeding van de onkosten van jeugdzorg^{plus}-instellingen.

4 708

4. Desaldering betreffende vergoeding overname Jeugdzorg^{plus}-instelling Avenir van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen.

9 500

5. Overige mutaties.

- 1 319

Stand suppletoire begroting NJN 1 461 167

Slotwetmutaties:

1. Overboeking naar het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Betreft dekking besparingsverlies kindregelingen door vertraging inwerkingtreding wetsvoorstel «Verbetering financiële positie pleegouders».

- 4 260

Beleidsartikelen/Artikel 45

2. Desaldering ontvangsten ouderbijdrage ter dekking van het besparingsverlies bij SZW.	4 260
3. Overige mutaties.	- 2 531
Stand realisatie 2011	1 458 636

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
--	---

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Overboeking van artikel 98 OD 4 naar artikel 45. Betreft apparaatskosten van de directies Jeugdzorg, Jeugd en Gezin en Uitvoeringseenheid Gesloten Jeugdzorg.	5 303
--	-------

Stand incidentele suppletoire begroting	5 303
---	-------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Betreft verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	75
--	----

Stand suppletoire begroting VJN	5 378
---------------------------------	-------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	23
--	----

Stand suppletoire begroting NJN	5 401
---------------------------------	-------

Slotwetmutaties:

1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	685
--	-----

Stand realisatie 2011	6 086
-----------------------	-------

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
--	---

Mutaties incidentele suppletoire begroting:

1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft ontvangsten preventief jeugdbeleid.	25
2. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft ontvangsten schippersinternaten.	1 520
3. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft ontvangsten provinciaal gefinancierde jeugdzorg.	3 035

Stand incidentele suppletoire begroting	4 580
---	-------

Mutaties suppletoire begroting VJN:

1. Geen mutaties.	0
-------------------	---

Stand suppletoire begroting VJN	4 580
---------------------------------	-------

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Desaldering betreffende vergoeding overname Jeugdzorg ^{plus} -instelling Avenir van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen.	9 500
2. Overige mutaties.	3 670

Stand suppletoire begroting NJN	17 750
---------------------------------	--------

Slotwetmutaties:

1. Desaldering ontvangsten ouderbijdrage ter dekking van het besparingsverlies bij SZW (zie ook toelichting bij de uitgaven, OD 3).	4 260
2. Ontvangsten als gevolg van vaststelling subsidies voor gesloten jeugdzorg.	1 708
3. Overige mutaties.	- 326

Stand realisatie 2011	23 392
-----------------------	--------

45.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 45.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	1 878 248
Slotwetmutaties	- 3 715
Stand realisatie 2011	1 874 533

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	17 750
Slotwetmutaties	5 642
Stand realisatie 2011	23 392

45.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

In 2011 zijn geen evaluatieonderzoeken Jeugd uitgevoerd.

BELEIDSARTIKEL 46 SPORT

46.1 Algemene doelstelling

Een sportieve samenleving waarin zowel veel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten.

46.2 Budgettaire gevolgen van beleid

In deze paragraaf wordt voor de uitgaven en ontvangsten het verschil tussen de vastgestelde begroting en de realisatie toegelicht. De vastgestelde begroting en de realisatie van artikel 46 zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Vershil 2011
Verplichtingen	94 108	95 900	90 994	66 873	115 303	110 594	4 709
Uitgaven	99 210	104 548	113 366	113 205	99 675	138 545	- 38 870
Programma-uitgaven	96 868	102 113	110 876	110 752	97 408	136 385	- 38 977
1. Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid.	8 597	12 898	15 412	17 848	15 184	30 230	- 15 046
2. Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om.	68 885	62 814	59 810	59 503	45 908	71 229	- 25 321
waarvan bijdragen aan specifieke uitkeringen	26 112	15 831	13 067	11 895	1 961	2 047	- 86
3. De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen- en buitenland.	19 386	26 401	35 654	33 401	36 316	34 926	1 390
Apparaatsuitgaven	2 342	2 435	2 490	2 453	2 267	2 160	107
Ontvangsten	831	1 480	2 176	2 139	3 299	870	2 429

46.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is vertaald in drie operationele doelstellingen:

1. Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid;
2. Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om;
3. De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen- en buitenland.

1. Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	30 230
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	30 230
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking naar het Gemeentefonds in het kader van de Impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB). Het gaat om de financiering van beweeginterventies met als doel het terugdringen van beweegarmoede bij weinig actieve burgers. Deze mutatie heeft betrekking op de tweede tranche van de Impuls NASB.	- 9 570
2. Overige mutaties.	- 365
Stand suppletoire begroting VJN	20 295
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Mede ten gevolge van de totstandkoming van de beleidsbrief «Sport en bewegen in Olympisch perspectief» (TK 30 234, nr. 37) in het voorjaar kon een aantal activiteiten pas nadat deze brief was afgerond worden gestart. Hierdoor is vertraging in de uitvoering ontstaan.	- 4 000
2. Overige mutaties.	146
Stand suppletoire begroting NJN	16 441
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Betalingen die voor 2011 geraamd waren voor het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen zijn verschoven naar 2012, vanwege verlenging van diverse projecten.	- 1 151
2. Overige mutaties.	- 106
Stand realisatie 2011	15 184

2. Via de sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	71 229
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	71 229
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. In het kader van de breedtesportimpuls konden gemeenten een bijdrage krijgen voor sportstimuleringsprojecten. Bij de vaststelling van deze bijdragen is in een beperkt aantal gevallen in 2010 de bijdrage onterecht naar beneden bijgesteld. Dit wordt dit jaar hersteld.	990

2. Overboeking naar het Gemeentefonds in het kader van de Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur. Het gaat om de financiering van de aanstelling van combinatiefunctionarissen die werkzaam zijn op verschillende terreinen. Hierdoor worden sportverenigingen versterkt met het oog op hun maatschappelijke functie. Deze mutatie heeft betrekking op de eerste, tweede en derde tranche van de Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur.	- 12 489
Stand suppletoire begroting VJN	59 730
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking naar het Gemeentefonds in verband met de vierde tranche van de Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur.	- 7 870
2. Overboeking naar artikel 46 OD 3. Betreft een herschikking binnen de sportbegroting naar aanleiding van de beleidsbrief «Sport en bewegen in Olympisch perspectief» (TK 30 234, nr. 37).	- 2 800
3. Overige mutaties.	- 1 666
Stand suppletoire begroting NJN	47 394
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. In verband met aangebrachte correcties op reeds vastgestelde bijdragen in het kader van de Breedtesportimpuls zijn verschillende bijdragen opnieuw in de administratie vastgelegd. Deze verplichtingen hebben niet in alle gevallen tot een betaling geleid.	- 710
2. Overige mutaties.	- 776
Stand realisatie 2011	45 908

3. De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen- en buitenland

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	34 926
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	34 926
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 98 OD 3. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage verstrekt voor het Centrum voor Topsport en Onderwijs (gemeente Eindhoven).	- 60
Stand suppletoire begroting VJN	34 866
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 98 OD 3. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage aan het Centrum voor Topsport en Onderwijs Eindhoven verstrekt.	- 685
2. Overboeking van artikel 46 OD 2. Herschikking binnen de sportbegroting naar aanleiding van de beleidsbrief «Sport en bewegen in Olympisch perspectief» (TK 30 234, nr. 37).	2 800
3. Overige mutaties.	- 112
Stand suppletoire begroting NJN	36 869
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 553
Stand realisatie 2011	36 316

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	2 160
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	2 160
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	2 160
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	60
Stand suppletoire begroting NJN	2 220
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	47
Stand realisatie 2011	2 267

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	870
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	870
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	870
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting NJN	870
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Extra ontvangsten als gevolg van de definitieve vaststelling van subsidies en uitkeringen, met name op het terrein van de Breedtesportimpuls en Topsportevenementen.	2 429
Stand realisatie 2011	3 299

46.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 46.3 financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	102 924
Slotwetmutaties	- 3 249
Stand realisatie 2011	99 675

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	870
Slotwetmutaties	2 429
Stand realisatie 2011	3 299

46.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	Beleidsdoorlichting sport (Uitvoering sportbeleid)	AD 46	2009	2011	TK 32 772, nr. 1
Effectenonderzoek ex post	Monitor Sportbeleid 2006–2010 (Eindevaluatie uitvoering sportprogramma)	AD 46	2009	2011	Monitor sportbeleid 2006–2010 Rapport Rijksoverheid.nl
	Verdieping Impuls NASB en NASB Sport	46.1	2009	2011	Verdieping Impuls NASB en NASB sport Rapport Rijksoverheid.nl
	Opbrengsten van meedoen – eindevaluatie programma Meedoen alle jeugd door sport	46.2	2009	2011	Opbrengsten van Meedoen Rapport Rijksoverheid.nl
	Coaches aan de top: evaluatie van de regeling	46.3	2009	2011	Coaches aan de Top: Evaluatie van de regeling Rapport Rijksoverheid.nl
	Driemeting topsportklimaat-onderzoek	46.3	2011	2012	–
Overig evaluatieonderzoek	Onderzoek Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN)	46 AD	Doorlopend	Doorlopend	TNO – Bewegen meten en registreren
	Sportinfrastructuur in Nederland – Quickscan sportaccommodaties en sportorganisaties	46 AD	2010	2011	Sportinfrastructuur in Nederland Rapport Rijksoverheid.nl
	Olympische hoofdstructuur: Alternatieven en hun implicaties	46.1	2010	2011	Olympische hoofdstructuur – Alternatieven en hun implicaties Rapport Rijksoverheid.nl
	Draagvlakmeting Olympische Spelen 2028	46.3	2010	2011	Draagvlakmeting Olympische Spelen 2028: 1–meting 2011 Rapport Rijksoverheid.nl

Beleidsartikelen/Artikel 46

Onderzoek	Onderwerp	AD of OD	Start	Afgerond	Vindplaats
	Verkenning maatschappelijke kosten en baten van de Olympische en paralympische spelen in 2028	46.3	2010	2011	Verkenning Maatschappelijke Kosten en Baten van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028 Rapport Rijksoverheid.nl
	Evaluatie Bid WK voetbal 2018	46.3	2011	2011	Rapport Berenschot «Evaluatie bid WK voetbal 2018» Rapport Rijksoverheid.nl

BELEIDSARTIKEL 47 OORLOGSGETROFFENEN EN HERINNERING WO II

47.1 Algemene Doelstelling

De erfenis van WO II is afgewikkeld en mensen beseffen, mede op basis van de gebeurtenissen uit WO II, wat het betekent om in vrijheid te kunnen leven.

47.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Vershil 2011
Verplichtingen	407 646	402 844	388 737	383 395	371 250	357 712	13 538
Uitgaven	403 430	399 788	397 382	381 482	360 539	358 141	2 398
Programma-uitgaven	402 040	398 474	396 045	380 292	359 851	357 388	2 463
1. Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiële en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw. <i>waarvan bijdragen aan zbo's</i>	392 620	383 417	377 170	368 981	351 879	348 466	3 413
	29 928	29 182	28 780	27 706	25 417	25 118	299
2. De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II.	9 420	15 057	18 875	11 311	7 972	8 922	- 950
Apparaatsuitgaven	1 390	1 314	1 337	1 190	688	753	- 65
Ontvangsten	3 048	785	2 360	1 167	1 252	0	1 252

47.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

De algemene doelstelling is vertaald in twee operationele doelstellingen:

1. Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiële en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw;
2. De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II.

1. Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiële en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	348 466
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	348 466
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Betreft de indexatie van de uitkeringen voor de oorlogsgetroffenen.	2 500
2. Doorschuif budget uitvoeringskosten Pensioen- en Uitkeringsraad, dat niet in 2010 tot besteding is gekomen.	2 000
Stand suppletoire begroting VJN	352 966
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Jaarlijks wordt in het najaar de raming voor de wetten en regelingen voor de oorlogsgetroffenen bijgesteld op basis van de meest recente gegevens van de Sociale Verzekeringsbank. Per saldo betekent dit een bijstelling van € 4,2 miljoen.	4 225
2. Overige mutaties.	- 1 859
Stand suppletoire begroting NJN	355 332
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Er is minder uitgegeven dan geraamd voor de wetten en regelingen voor de oorlogsgetroffenen en de uitvoering van deze wetten en regelingen.	- 3 453
Stand realisatie 2011	351 879

2. De herinnering aan WO II blijft levend en veel mensen – vooral jeugdigen – zijn zich bewust van de betekenis van WO II

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	8 922
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	8 922
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Doorschuif van het budget voor het programma «Erfgoed van de oorlog» dat niet in 2010 tot besteding is gekomen.	224
Stand suppletoire begroting VJN	9 146
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overige mutaties.	73
Stand suppletoire begroting NJN	9 219
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Er is minder uitgegeven dan geraamd, onder andere door lagere uitgaven voor in mandaat door het Nationaal Comité 4 en 5 mei verleende subsidies voor educatie en voorlichting en voor reünies en lotgenotencontacten.	- 1 247
Stand realisatie 2011	7 972

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	753
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	753
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	753
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	3
Stand suppletoire begroting NJN	756
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Verschillende posten op het gebied van personele en materiële uitgaven.	- 68
Stand realisatie 2011	688

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	0
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	0
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting NJN	0
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Er is € 0,7 miljoen terugontvangen van de Pensioen- en Uitkeringsraad als gevolg van lagere uitgaven voor de tijdelijke vergoedingsregeling psychotherapie. Daarnaast is er € 0,3 miljoen terugontvangen van de Stichting Administratie Indonesische Pensioenen als gevolg van lagere uitgaven van de AOR-regeling in 2009. De overige ontvangsten van € 0,1 miljoen betreffen terugbetalingen op lager vastgestelde subsidieverleningen van projecten Erfgoed van de oorlog.	1 252
Stand realisatie 2011	1 252

47.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 47.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	365 307
Slotwetmutaties	- 4 768
Stand realisatie 2011	360 539

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	0
Slotwetmutaties	1 252
Stand realisatie 2011	1 252

47.5 Overzicht uitgevoerde evaluatieonderzoeken

In 2011 zijn geen beleidsdoorlichtingen of beleidsevaluaties uitgevoerd. De belangrijkste beleidsonderdelen zijn recentelijk al doorgelicht of geëvalueerd, zoals het programma «Erfgoed van de oorlog».

5. NIET-BELEIDSARTIKELEN**NIET-BELEIDSARTIKEL 98 ALGEMEEN****98.1 Algemene doelstelling**

In dit niet-beleidsartikel worden de ministerie- en zorgbrede uitgaven geraamd die niet specifiek zijn toe te rekenen aan een van de doelstellingen van de beleidsartikelen.

98.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Vershil 2011
Verplichtingen	265 215	370 582	322 650	382 859	456 226	296 665	159 561
Uitgaven	300 833	325 494	328 861	368 368	429 636	302 762	126 874
Programma-uitgaven	101 875	114 741	115 267	126 216	109 715	93 521	16 194
1. Beheer en toezicht stelsel	91 826	102 936	98 153	101 248	101 971	86 182	15 789
2. Internationale samenwerking	10 049	11 805	14 875	18 167	6 048	7 031	- 983
3. Verzameluitkering VWS	0	0	2 239	6 801	1 696	308	1 388
Apparaatsuitgaven	198 958	210 753	213 594	242 152	319 921	209 241	110 680
Inspectie voor de Gezondheidszorg	38 764	45 634	53 760	57 318	60 290	47 391	12 899
Sociaal Cultureel Planbureau en Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling	9 147	11 207	11 768	11 958	13 124	5 779	7 345
Raad voor de Volksgezondheid en Zorg	2 748	3 021	3 100	2 965	2 904	2 858	46
Gezondheidsraad	4 880	5 168	5 752	5 730	5 238	3 397	1 841
Centrale Commissie Mensgebonden onderzoek	1 373	1 591	1 522	1 559	1 536	1 377	159
Raad voor Gezondheidsonderzoek	269	302	0	0	0	0	0
Strategisch onderzoek RIVM	15 810	16 150	18 238	19 668	36 623	18 050	18 573
Strategisch onderzoek NVI	8 627	9 083	7 538	16 239	82 447	7 709	74 738
Inspectie Jeugdzorg	3 949	4 541	5 329	6 679	5 077	5 932	- 855
Personeel en materieel kernministerie	113 391	114 056	106 587	120 036	112 682	116 748	- 4 066
Ontvangsten	9 976	10 636	12 673	13 935	27 198	8 980	18 218

De uitgaven van 2009 en 2010 zijn gecorrigeerd voor het budget die in het kader van de herverkaveling van het voormalig programmaministerie Jeugd en Gezin is toegevoegd aan artikel 98 Algemeen. Het betreft de verzameluitkering Jeugd en Gezin (OD 3).

98.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2),

suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

Er zijn drie operationele doelstellingen op dit niet-beleidsartikel:

1. Beheer en toezicht stelsel;
2. Internationale samenwerking bevorderen;
3. Verzameluitkering VWS.

Daarnaast worden op dit artikel de apparaatsuitgaven geraamd van de Inspectie voor de Gezondheidszorg, het Sociaal en Cultureel Planbureau, de Raad voor Maatschappelijke ontwikkeling, de Raad voor Volksgezondheid en Zorg, de Gezondheidsraad, de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek, Strategisch onderzoek RIVM, Strategisch onderzoek NVI, de Inspectie Jeugdzorg en personeel en materieel kernministerie.

1. Beheer en toezicht stelsel

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	86 182
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	86 182
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overheveling van middelen van het BKZ naar de VWS-begroting (ijklijnmutatie) vanwege extra middelen voor uitvoering van het werkplan van de NZa.	7 051
2. Overboeking van artikel 42 OD 3 ten behoeve van de uitvoeringskosten van het CVZ met betrekking tot wanbetalers en onverzekerden.	5 954
3. Overboeking naar artikel 42 OD 2. Het betreft uitgaven die samenhangen met de voorbereiding van het op te richten kwaliteitsinstituut.	- 1 500
4. Overige mutaties.	416
Stand suppletoire begroting VJN	98 103
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 42 OD 3 ten behoeve van de uitvoeringskosten van het CVZ. Het betreft uitgaven in het kader van EESSI (elektronische uitwisseling van sociale zekerheidsgegevens), uitvoeringskosten in het kader van de aanpak van onverzekerden en wanbetalers en wegwerken achterstanden verbindingorgaan (buitenland).	4 357
2. Overige mutaties.	- 45
Stand suppletoire begroting NJN	102 415
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 444
Stand realisatie 2011	101 971

2. Internationale samenwerking

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	7 031
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	7 031

<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overige mutaties.	- 426
Stand suppletoire begroting VJN	6 605
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overige mutaties.	- 12
Stand suppletoire begroting NJN	6 593
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 545
Stand realisatie 2011	6 048

3. Verzameluitkering VWS

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	0
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (TK 32 500 XVII). Betreft de uitkering van bestuurskosten aan de drie grootstedelijke regio's Amsterdam, Haaglanden en Rotterdam (voorheen verzameluitkering Jeugd en Gezin).	308
Stand incidentele suppletoire begroting	308
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboekingen van artikel 43 OD 3 (€ 0,266 miljoen) en artikel 46 OD 3 (€ 0,06 miljoen). Toevoeging aan de Verzameluitkering VWS. Betreft subsidies aan Frieslab (gemeente Leeuwarden) en Centrum voor Topsport en Onderwijs (gemeente Eindhoven).	326
Stand suppletoire begroting VJN	634
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 44 OD 1. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage verstrekt aan het project collectieve voorzieningen van de gemeente Helmond.	250
2. Overboeking van artikel 45 OD 1. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage verstrekt aan de projecten monitoronderzoek intersectorale zorg van de provincies Limburg en Friesland en de gemeente Enschede.	90
3. Overboeking van artikel 46 OD 3. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage aan het Centrum voor Topsport en Onderwijs Eindhoven verstrekt.	685
Stand suppletoire begroting NJN	1 659
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overboeking van artikel 45 OD 1. Via de Verzameluitkering VWS is een bijdrage verstrekt voor de Drentse pilot Jeugd.	45
2. Overige mutaties.	- 8
Stand realisatie 2011	1 696

Apparaatsuitgaven

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	214 544
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van artikel 98 naar artikel 45. Betreft apparaatskosten van de directies Jeugdzorg, Jeugd en Gezin en de Uitvoeringseenheid Gesloten Jeugdzorg.	- 5 303

Stand incidentele suppletoire begroting	209 241
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Overboeking van artikel 43 OD 1 van artikel 98 (apparaat IGZ). Het betreft het beschikbaar stellen van een deel van de benodigde middelen voor de uitvoering van het jaarplan 2011 voor het project Zichtbare Zorg.	9 200
2. Overboeking van artikel 41 OD 3 in verband met dekking knelpunten Nederlands Vaccin Instituut (NVI) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Onder andere vanwege de transitie bij beide agentschappen treden er frictiekosten op. De betaling van deze kosten wordt door de eigenaar gedaan.	8 250
3. Betreft reparatie van historisch gegroeide scheefgroei tussen normkosten per formatieplaats en de kosten die uit de daadwerkelijke toegestane bezetting volgen.	8 000
4. IGZ. Vanuit het Regeerakkoord worden extra middelen beschikbaar gesteld voor de intensivering van het toezicht, zoals meer inspecties. De ouderenzorg staat hierbij centraal.	4 000
5. Het betreft hier compensatie aan het RIVM voor in 2010 opgetreden huisvestingslasten. Het RIVM is niet in staat om deze lasten volledig te dragen.	3 500
6. Hogere uitgaven bij inbesteding van een aantal uitvoerende taken (personeelsregistratie, salarisadministratie, archivering, mobiliteits- en loopbaanadvies, kantoorautomatisering, facilitaire dienstverlening) en hogere uitgaven bij inbesteding van ICT-dienstverlening.	2 452
7. De IGZ heeft op het gebied van ICT een inhaalslag te maken. Voor de meeste toezichtactiviteiten van de IGZ bestaat nog geen geschikte ICT-ondersteuning. Het gaat om digitalisering van werkprocessen en verbeteren data infrastructuur.	1 145
8. Desaldering huisvestingskosten ACBG 2011: door vertraging bij de verhuizing naar Utrecht zijn het resultaat en eigen vermogen in 2010 hoger uitgevallen, maar voorziet het ACBG voor 2011 juist een tekort door dubbele huisvestingslasten. Het eigen vermogen per ultimo 2010 wordt afgeroomd en ingezet voor dekking van dat tekort.	900
9. Dit betreft een budgetneutrale verhoging van de uitgavenraming IGZ. Hier tegenover staan structurele ontvangsten IGZ.	895
10. Overboeking naar artikel 42 OD 1. van artikel 98 (apparaat, IGZ). Betreft een subsidiebijdrage aan het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) in het kader van de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren.	- 384
11. Overboeking naar artikel 42 OD 1. Betreft Project onderhoud klantpreferenties tranche 1 t/m 3.	- 272
12. Overboeking naar het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM). Het ICT-beheer van VWS is sinds 2008 ondergebracht bij een Shared Service Organisatie (SSO) bij het ministerie van IenM. Betreft ICT-kosten eerste kwartaal 2011 dienstverlening SSO.	- 2 468
13. Overige mutaties.	2 463
Stand suppletoire begroting VJN	246 922
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Overboeking naar artikel 42 OD 1. Betreft het project «Realiseren indicatoren zichtbare zorg eerstelijns verloskunde».	- 127
2. Overboeking van artikel 42 OD 1. Betreft correctie op de subsidiebijdrage aan het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) in het kader van de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren	65
3. Overboeking van artikel 44 OD 1 en 2. Betreft evaluatie van de Wmo door het SCP en de uitvoering van het onderzoek naar jonge mantelzorgers.	840
4. De bij eerste suppletoire wet gereserveerde middelen voor de reparatie van historisch gegroeide scheefgroei tussen normkosten per formatieplaats en de kosten die uit de daadwerkelijk toegestane bezetting volgen, worden aan de artikelen toebedeeld.	- 8 021
5. Er heeft bij VWS in 2011 een herijking van het apparaatskostenbudget plaatsgevonden. Middels de herijking ontstaat een realistischer basis voor de apparaatskosten, waarop beter gestuurd kan worden. Deze mutatie betreft de herijking voor artikel 98.	5 775

6. Het betreft hier de financiële afwikkeling van het NVI. De belangrijkste kostenposten zijn: exploitatieresultaat NVI (€ 22 miljoen), invlechting RIVM (€ 6,6 miljoen) en de investeringen die a fonds perdu gefinancierd zijn (€ 5 miljoen).	42 450
7. Als gevolg van diverse verander- en reorganisatietrajecten treden er frictiekosten bij het RIVM op.	4 500
8. Desaldering ontvangst Sociaal Cultureel Planbureau voor het verrichten van externe opdrachten ten behoeve van de kosten van inhuur van personeel.	2 000
9. Overige mutaties.	654
Stand suppletoire begroting NJN	295 058

Slotwetmutaties:

1. Het betreft hier de aflossing van de openstaande leningen van het NVI. Om het verdere verkoopproces niet te belasten met de afwikkeling van de leningen, is besloten om de volledige aflossing nog in 2011 te laten plaatsvinden (brief van 20 december 2011, TK 33 000, nr. 132).	37 000
2. Lagere uitgaven voor de apparaatsuitgaven van het kerndepartement voor wachtgeldverplichtingen, vervoerskaarten, transitie van facilitaire taken naar FM Haaglanden en uitstel van de vervanging van activa in verband met de komende verhuizing. Verder hebben bij het programma «samen huisvesten SZW/VWS», de bouw van een nieuw financieel systeem en de digitalisering van de inkoop geplande uitgaven zich in 2011 nog niet voorgedaan. Daarnaast is een geraamde exploitatiebijdrage voor het ACBG in 2011 niet nodig gebleken. Overigens gaat het om beperkte over- en onderschrijdingen van de personeelsbudgetten van (staf)directies.	- 5 301
3. Overboeking naar het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (lenM). Het ICT-beheer van VWS is ondergebracht bij de Shared Service Organisatie ICT van het Ministerie van lenM.	- 3 007
4. Vrijval van gereserveerde gelden voor diverse verander- en reorganisatietrajecten bij het RIVM. Een lichte vertraging heeft ervoor gezorgd dat de reservering niet meer in 2011 tot besteding kon komen.	- 2 732
5. Onderuitputting bij IGZ, Zichtbare Zorg, onder andere als gevolg van lagere investeringen, enkele niet doorgegangene activiteiten en lager dan verwachte kosten, waaronder voor personeel en materieel.	- 1 710
6. Overboeking naar artikel 42 OD 1 voor het programma «Zichtbare Zorg. Betreft subsidies Landelijke Vereniging Georganiseerde eerste lijn (LVG).	- 130
7. Overige mutaties.	743
Stand realisatie 2011	319 921

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	8 980
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties	0
Stand incidentele suppletoire begroting	8 980
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Desaldering huisvestingskosten ACBG 2011: door vertraging bij de verhuizing naar Utrecht zijn het resultaat en eigen vermogen in 2010 hoger uitgevallen, maar voorziet het ACBG voor 2011 juist een tekort door dubbele huisvestingslasten. Het eigen vermogen per ultimo 2010 wordt afgeroomd en ingezet voor dekking van dat tekort.	900
2. Structurele ontvangsten IGZ. Hier tegenover staat een budgetneutrale verhoging van de uitgavenraming IGZ.	895
Stand suppletoire begroting VJN	10 775

Mutaties suppletoire begroting NJN:

1. Er treedt een meevaller op bij het Rijksvaccinatieprogramma. Dankzij gunstig inkoopvoorwaarden is het gelukt om een inkoopvoordeel te behalen. Inmiddels is de NZa verzocht om de betreffende beleidsregel aan te passen.	11 000
2. Desaldering ontvangst Sociaal Cultureel Planbureau voor het verrichten van externe opdrachten ten behoeve van de kosten van inhuur van personeel.	2 000
3. Overige mutaties.	3 999

Stand suppletoire begroting NJN	27 774
--	---------------

Slotwetmutaties:

1. Betreft lagere ontvangsten boetes die ten gunste van de begroting komen.	- 3 790
2. Hogere ontvangsten dan geraamd vanwege onderzoeken Sociaal Cultureel Planbureau voor andere partijen dan VWS.	1 296
3. Betreft IGZ. Ontvangsten bestuurlijke boetes en bijdrage verbouwing huisvesting Utrecht van gebouweigenaar.	1 204
4. Overige mutaties.	714

Stand realisatie 2011	27 198
------------------------------	---------------

98.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 98.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	405 725
Slotwetmutaties	23 911
Stand realisatie 2011	429 636

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)

Stand suppletoire begroting NJN	27 774
Slotwetmutaties	- 576
Stand realisatie 2011	27 198

NIET-BELEIDSARTIKEL 99 NOMINAAL EN ONVOORZIEN**99.1 Algemeen**

Dit is een technisch, administratief artikel, waarop de middelen voor de loon en prijsbijstelling worden geparkeerd voordat ze worden overgeheveld naar de desbetreffende beleidsartikelen.

Ook worden op dit artikel de onvoorziene uitgaven geraamd.

Daarnaast worden op dit artikel de taakstellingen geboekt, voordat deze verder worden verdeeld over de beleidsartikelen.

99.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000	Realisatie 2007	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Vastgestelde begroting 2011 t/m incidentele suppletoire begroting	Verschil 2011
Verplichtingen	0	0	0	0	0	- 51 112	51 112
Uitgaven	0	0	0	0	0	- 55 568	55 568
Programma-uitgaven	0	0	0	0	0	- 55 568	55 568
1. Loonbijstelling	0	0	0	0	0	1 023	- 1 023
2. Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	30 047	- 30 047
3. Onvoorzien	0	0	0	0	0	149	- 149
4. Taakstelling	0	0	0	0	0	- 86 787	86 787
Ontvangsten	0	0	0	0	0	5 000	- 5 000

99.3 Financiële toelichting

In deze paragraaf worden per operationele doelstelling en voor de apparaatsuitgaven en de ontvangsten de belangrijkste verschillen tussen begroting en realisatie verklaard. Daarbij is aangegeven of deze verschillen bij incidentele suppletoire begroting (TK 32 609 XVI, nr. 1 en 2), suppletoire begroting Voorjaarsnota (TK 32 780 XVI, nr. 1 en 2) of suppletoire begroting Najaarsnota (TK 33 090 XVI, nr. 1 en 2) voorgelegd waren, dan wel dat ze in de slotwetmutaties zijn begrepen.

Programma-uitgaven

Er zijn vier operationele doelstellingen op dit niet-beleidsartikel:

1. Loonbijstelling;
2. Prijsbijstelling;
3. Onvoorzien;
4. Taakstelling.

1. Loonbijstelling

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	1 023
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	1 023
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting.	36 807

2. Loonbijstelling tranche 2011, kader Zorg.	8 182
3. Loonbijstelling tranche 2011, kader N (niet behorend tot de rijksbegroting).	116
4. Inzet van resterende middelen uit loonbijstelling tranche 2010 voor dekking van taakstellingen op de VWS-begroting (artikel 99 OD 4).	- 152
5. Ruimte uit hoofde van niet-gebruikte reservering voor tegenvallers omdat de loonbijstelling 2010 rijksbreed niet is uitgekeerd.	- 871
Stand suppletoire begroting VJN	45 105
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Loonbijstelling tranche 2011 kader BKZ, voor het Opleidingsfonds.	- 8 105
2. Loonbijstelling tranche 2011, kader BKZ, voor Caribisch Nederland.	- 77
3. Loonbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin.	- 36 807
4. Loonbijstelling tranche 2011, kader Niet tot een ijklijn behorend (abortusklinieken).	- 116
Stand suppletoire begroting NJN	0
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand realisatie 2011	0

2. Prijsbijstelling

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	27 257
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Overboeking van begroting 2011 Jeugd en Gezin (XVII). Betreft prijsbijstelling deel VWS.	2 790
Stand incidentele suppletoire begroting	30 047
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Prijsbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting.	19 055
2. Prijsbijstelling tranche 2011, kader Zorg.	16 414
3. Prijsbijstelling tranche 2011, kader N (niet behorend tot de rijksbegroting).	93
4. Ruimte uit hoofde van binnen VWS niet-uitgekeerde prijsbijstelling 2010.	- 7 231
5. Inzet van resterende middelen uit prijsbijstelling tranche 2010 voor dekking van taakstellingen op de VWS-begroting (artikel 99 OD 4).	- 12 419
Stand suppletoire begroting VJN	45 959
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Prijsbijstelling tranche 2011, kader BKZ, ten behoeve van de algemene tegemoetkomingen in het kader van de Wtgc.	- 11 512
2. Prijsbijstelling tranche 2011, kader BKZ, voor het Opleidingsfonds.	- 8 000
3. De prijsbijstelling tranche 2011, kader Rijksbegroting in enge zin, is vanaf 2012 ingezet voor de VWS-brede problematiek 2011. De middelen vallen in 2011 vrij.	- 18 862
4. Betreft het restant prijsbijstelling tranche 2010, kader BKZ, dat meerjarig is ingezet voor de algemene financiële problematiek, maar incidenteel in 2011 vrijvalt.	- 7 265
5. Prijsbijstelling tranche 2011, kader Niet tot een ijklijn behorend (abortusklinieken).	- 126
6. Overige mutaties.	- 194
Stand suppletoire begroting NJN	0
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand realisatie 2011	0

3. Onvoorzien

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	149
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	149
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Inzet van resterende middelen uit onvoorzien tranche 2010 voor dekking van taakstellingen op de VWS-begroting (artikel 99 OD 4).	- 149
Stand suppletoire begroting VJN	0
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting NJN	0
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand realisatie 2011	0

4. Taakstelling

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	- 86 787
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	- 86 787
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Reductie taakstellende onderuitputting.	13 500
2. Inzet van resterende middelen loon- en prijsbijstelling tranche 2010 en onvoorzien voor dekking van taakstellingen op de VWS-begroting (artikel 99 OD 4).	12 720
3. Subsidietaakstelling uit het Regeerakkoord.	10 000
4. Gedeeltelijke dekking vanuit de VWS-begroting ten behoeve van reservering voor het BKZ-kader. Betreft een verhoging van de taakstellende onderuitputting op artikel 99.	- 22 000
5. Overige mutaties.	- 42
Stand suppletoire begroting VJN	- 72 609
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. In 2010 en 2011 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) uitgaven gedaan ter financiering van de loonkostenindexering (OVA) ten behoeve van het rijksbijdrage deel van de UMC's. Deze posten worden nu met OCW verrekend.	18 618
2. Overboeking naar ministerie van OCW in verband met compensatie OVA academische ziekenhuizen.	- 18 618
3. Betreft de taakstellende onderuitputting 2011.	72 235
4. Overige mutaties.	391
Stand suppletoire begroting NJN	17
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Overige mutaties.	- 17
Stand realisatie 2011	0

Ontvangsten

Stand vastgestelde ontwerpbegroting (bedragen x € 1 000)	5 000
<i>Mutaties incidentele suppletoire begroting:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand incidentele suppletoire begroting	5 000
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting VJN	5 000
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN:</i>	
1. Geen mutaties.	0
Stand suppletoire begroting NJN	5 000
<i>Slotwetmutaties:</i>	
1. Bij de voorjaarsbesluitvorming 2010 is de ontvangstenraming structureel met € 5 miljoen verhoogd. Deze taakstelling op artikel 99 wordt voor 2011 bij slotwet ingevuld met per saldo ontvangstenmeevallers op de overige artikelen.	- 5 000
Stand realisatie 2011	0

99.4 Slotwetmutaties

De slotwetmutaties zijn uitgesplitst naar operationele doelstelling, apparaatsuitgaven en ontvangsten toegelicht in paragraaf 99.3 Financiële toelichting.

Uitgaven (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	17
Slotwetmutaties	- 17
Stand realisatie 2011	0

Ontvangsten (bedragen x € 1 000)	
Stand suppletoire begroting NJN	5 000
Slotwetmutaties	- 5 000
Stand realisatie 2011	0

6. BEDRIJFSVOERINGSPARAGRAAF

Deze bedrijfsvoeringsparagraaf gaat in op de bedrijfsvoeringsvraagstukken die zich gedurende het begrotingsjaar bij VWS hebben voorgedaan. Deze paragraaf heeft het karakter van een uitzonderingsrapportage.

Financieel en materieel beheer

Reviews op controleverklaring specifieke uitkeringen

Uit onderzoek in IODAD-verband naar de werkzaamheden van accountants inzake specifieke uitkeringen bij gemeenten (en provincies) is gebleken dat er een onzekerheid bestaat met betrekking tot de accountant-scontrole van de specifieke uitkeringen in de jaarrekeningen 2010 van gemeenten en provincies. Daardoor kan niet in voldoende mate op die accountantscontrole worden gesteund. Voor zover gebruik gemaakt wordt van de SiSa-bijlage is dit voor de vaststelling van de specifieke uitkeringen. De voorschotten staan los van de SiSa-bijlage en zijn gebaseerd op andere informatie dan in de SiSa-bijlage is vermeld.

Samen met mijn ambtsgenoten van BZK en Financiën worden er maatregelen uitgewerkt die tot verbetering van de werking van de SiSa-systematiek moeten leiden. Deze zijn opgenomen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het ministerie van BZK, omdat BZK beleidsverantwoordelijke is voor SiSa.

Subsidiebeheer

In 2011 is door VWS voor circa € 2 miljard aan subsidies besteed. Het totaal bedrag aan geconstateerde fouten en onzekerheden blijft met € 4,0 miljoen respectievelijk € 24,6 miljoen onder de geldende tolerantienormen.

VWS heeft verschillende maatregelen genomen die leiden tot een structurele verbetering van het subsidiebeheer.

Ten aanzien van de kaderregeling VWS-subsidies is besloten dat voortaan een ondergrens van € 125 000 wordt gehanteerd¹. Hierdoor vermindert het aantal subsidies binnen de kaderregeling VWS-subsidies in de komende jaren van circa 700 naar circa 400. Dit betekent ook een structurele reductie van beheerslasten.

In 2011 is het verbeterplan subsidiebeheer VWS uitgevoerd. Over dit verbeterplan en de tussentijdse resultaten is de Tweede Kamer op 20 september geïnformeerd². Het succes van de aanpak is zichtbaar in de interne kwaliteitsmeting en managementinformatie van VWS. Sinds april 2011 is sprake van een trendbreuk. De drie tussentijdse metingen in 2011 van de Rijksauditedienst bevestigen het beeld van een verbeterd beheer. Het aantal geconstateerde onvolkomenheden in de systeemtests is gedurende het jaar gedaald tot onder de interne norm die VWS zich heeft gesteld. Het is van belang dat de ingezette verbetering wordt doorgezet. Het verscherpt toezicht zal daarom in 2012 worden gecontinueerd en VWS voert een nieuwe normatiek in om een goede uitvoering van het subsidieproces te versterken. De Bestuursraad Bedrijfsvoering en het Audit Committee VWS blijven de voortgang van het subsidiebeheer bewaken. Opleidingen zorgen er ook in 2012 voor dat medewerkers op de hoogte zijn en blijven van belangrijke aspecten van het subsidiebeheer. Het subsidiebeheer blijft een structureel onderdeel van de planning en controlcyclus.

¹ Staatscourant 2011 nr. 11578, 1 juli 2011.

² Voortgangsrapportage verbetering subsidiebeheer VWS, Bijlage bij TK 29 214, nr. 61.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Business Proces Analysis

Binnen het ministerie wordt het informatiesysteem Subsidieplein gebruikt voor de beheersing en de uitvoering van het subsidieproces. De Rijksauditdienst heeft in opdracht van VWS een Business Proces Analysis audit uitgevoerd op dit systeem. De audit levert additionele informatie op over de getroffen en mogelijk nog te treffen beheersingsmaatregelen. Conclusie is dat er geen belangrijke knelpunten zijn geconstateerd in de subsidieprocessen van VWS, maar dat er nog wel een aantal verbeteringen mogelijk is. Deze zijn ter hand genomen.

Inkoopbeheer

In 2011 is uitvoering geven aan een veranderplan voor het inkoopbeheer van het kerndepartement. Maatregelen zijn getroffen op de prestatieverklaringen onder de € 1 250, de naleving van de inkoopprocessen, het vastleggen van mondelinge opdrachtverleningen, het opstellen van een inkoopjaarplan Europese aanbestedingen, versterkte periodieke interne controle en voortgangsrapportages. Inkoopbeheer is verder in de planning- en controlcyclus verankerd.

Het op orde krijgen en houden van de inkoopdossiers vergt in 2012 aandacht met name door te sturen op het opbouwen van de inkoopdossiers en het leren van de bevindingen uit de interne controle en de controles door de Rijksauditdienst.

Vervanging financieel informatiesysteem

Per 1 januari 2012 werkt VWS met het interdepartementale financiële 3F-systeem. Dit is een samenwerkingsverband met de ministeries van Financiën en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In voorbereiding op het nieuwe systeem zijn alle betrokken medewerkers van VWS opgeleid en gecertificeerd. De conversie eind december is zonder noemenswaardige incidenten verlopen. De ervaringen met het nieuwe systeem zijn positief.

Inhuur externen

VWS heeft in 2011 een percentage inhuur externen gerealiseerd van 12,9% (kerndepartement + baten-lastendiensten). Het percentage inhuur externen is ten opzichte van 2010 (17,4%) sterk gedaald en ligt onder de norm van 13% die voor VWS over 2011 geldt. Voor 2012 is de norm voor VWS maximaal 10% aan inhuur. Op realisatie van de norm wordt actief gestuurd in de planning en controlcyclus.

Subsidieregeling Schippersinternaten

In het jaarverslag 2010 heeft VWS aangegeven dat er bij de huidige subsidieregeling schippersinternaten, door de gekozen vorm van subsidiëring, mogelijk sprake was van staatssteun. Na onderzoek is inmiddels duidelijk geworden dat de Nederlandse voorziening geen probleem oplevert ten aanzien van de binnenvaartschippers. Wel is het mogelijk ongeoorloofd omdat de gesubsidieerde instellingen in de regeling bij naam worden genoemd. De regeling wordt in 2012, tijdig vóór de aanvragen 2013, opengesteld voor andere aanbieders die aan vast te stellen kwaliteitsnormen voldoen.

Rechtmatigheid begrotingsuitvoering

Single review

Vastgesteld is dat niet in voldoende mate gesteund kan worden op de accountantscontrole van de SiSa-bijlage van de gemeenten en provincies over het jaar 2010. Het niet kunnen steunen op deze derdegegevens

dient aangemerkt te worden als een tekortkoming in de werking van het onderdeel accountantscontrole in het M&O-beleid. Door deze tekortkomingen zijn er onzekerheden over de rechtmatige besteding bij een vijftal specifieke uitkeringen: regeling BOS (€ 2,4 miljoen), regeling heroïnebehandeling (€ 1,5 miljoen), seksualiteitshulpverlening en coördinatie (€ 0,6 miljoen) en de doeluitkeringen maatschappelijke opvang (€ 40,8 miljoen) en vrouwenopvang (€ 9,1 miljoen). De totale onzekerheid in de controle bedraagt € 54,4 miljoen. Het Ministerie van VWS heeft waar nodig bij gemeenten aanvullende informatie opgevraagd; ook heeft de Rijksauditdienst extra werkzaamheden uitgevoerd om het bedrag aan onzekerheden in kaart te brengen.

Hierdoor wordt de artikeltoelating op artikel 44 Maatschappelijke ondersteuning overschreden. De belangrijkste oorzaak van deze overschrijding is gelegen in onzekerheden met betrekking tot de rechtmatige besteding van de twee hiervoor genoemde doeluitkeringen. De toelatinggrenzen op de andere begrotingsartikelen en op het totaalniveau van de begroting van VWS zijn niet overschreden.

Overige bedrijfsvoeringsaspecten

Tijdig betalen

In 2011 heeft de Rijksauditdienst een onderzoek gedaan naar het betaalgedrag van VWS. Het totaalpercentage tijdig betaalde (binnen 30 dagen) facturen voor het kerndepartement komt in dit onderzoek uit op 90,3%. Hiermee is aan de norm, zoals die is verwoord door de minister van Financiën bij de presentatie van de uitkomsten van het onderzoek 2010, voldaan. De getroffen maatregelen hebben effect gehad. Ten opzichte van het jaar 2010 (85,5%) heeft een verbetering plaatsgevonden. De introductie van het nieuwe financiële 3F-systeem zal in het begin van 2012 mogelijk een tijdelijk negatief effect op het tijdig betalen door het kerndepartement hebben.

Academische functie

Het voorstel voor wijziging van de Wet Marktordening Gezondheidszorg (WMG) is in mei 2010 bij de Tweede Kamer ingediend. De Tweede Kamer heeft de behandeling van het wetsvoorstel toen controversieel verklaard. De wetwijziging is nu in werking getreden per 1 januari 2012. De onvolkomenheid van subsidieverlening academische functie is daarmee voor 2011 nog wel een feit.

Fonds Ziekenhuisopleidingen

Bij de totstandkoming van de subsidieregeling ziekenhuisopleidingen heeft VWS gesignaleerd dat er mogelijk sprake is van ongeoorloofde staatssteun. In mei 2011 heeft er overleg met de Europese Commissie plaatsgevonden over de vraag of het verstrekken van beschikbaarheidsbijdragen in overeenstemming zijn met Europese staatssteunregels. Hieruit blijkt dat voor de opleidingen vallend onder de subsidieregeling ziekenhuisopleidingen geen sprake is van vervalsing van de mededinging en het verzorgen van deze opleidingen niet als «dienst van algemeen economisch belang» (DAEB) kan worden gezien maar als «dienst van algemeen belang» (DAB). De beschikbaarheidsbijdrage hoeft volgens de Commissie formeel ook niet te worden aangemeld als staatssteun. Een belangrijke voorwaarde is dat Nederland de keuzes van de gekozen vorm van steun duidelijk moet onderscheiden en motiveren. VWS heeft het voornemen om deze opleidingen met ingang van 2013 te financieren met behulp van beschikbaarheidsbijdragen.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Informatiebeveiliging (IB) en Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)
Het ministerie van VWS heeft, mede aan de hand van de bevindingen van de Algemene Rekenkamer, in 2011 geïnvesteerd in het verbeteren van de informatiebeveiliging. Bij alle directies van het VWS-kerndepartement is gewerkt aan actualiseren van de risicoanalyses en de informatiebeveiligingsplannen van de directies. De planning en controlcyclus van VWS is aangepast. De investering zal in 2012 worden voortgezet. Belangrijke onderwerpen daarin zijn: uitrollen van het toetsingskader IB/Wbp, bewustwording beleidsdocument uitvoering IB/Wbp, voorbereiding nieuwe regels uit de Baseline informatiebeveiliging voor het Rijk (BIR), toetsing van de werking van de maatregelen op directie en op centraal niveau en controle verwerkingen persoonsgegevens (bij de directies).

Totstandkoming beleidsinformatie

Er zijn geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd bij de totstandkoming van de beleidsinformatie. Als onderdeel van het lopende proces Verantwoord Begroten bekijkt VWS alle indicatoren op relevantie en informatiewaarde. Voor de nieuwe set indicatoren zal ook het proces van de totstandkoming van (de waarde van) de indicator worden vastgelegd.

C. JAARREKENING

7. DEPARTEMENTALE VERANTWOORDINGSSTAAT VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT (XVI) 2011

Verantwoordingsstaat VWS 2011 (bedragen x € 1 000)									
Art Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting inclusief wijziging samenhangende met de incidentele suppletoire begroting(1)			Realisatie ¹ (2)			Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	17 461 492	18 027 836	103 493	18 815 457	19 145 152	811 121	1 353 965	1 117 316	707 628
Beleidsartikelen	17 215 939	17 780 642	89 513	18 359 231	18 715 516	783 923	1 143 292	934 874	694 410
41 Volksgezondheid	679 233	686 827	10 837	471 231	633 387	10 277	- 208 002	- 53 440	- 560
42 Gezondheidszorg	8 351 559	8 406 865	73 226	9 361 525	9 134 264	736 801	1 009 966	727 399	663 575
43 Langdurige zorg	6 124 234	6 156 922	0	6 336 705	6 423 787	5 105	212 471	266 865	5 105
44 Maatschappelijke ondersteuning	106 018	186 061	0	176 002	189 331	3 797	69 984	3 270	3 797
45 Jeugd	1 486 589	1 847 281	4 580	1 527 215	1 874 533	23 392	40 626	27 252	18 812
46 Sport	110 594	138 545	870	115 303	99 675	3 299	4 709	- 38 870	2 429
47 Oorlogsgetroffenen en herinneringen WO II	357 712	358 141	0	371 250	360 539	1 252	13 538	2 398	1 252
Niet-Beleidsartikelen	245 553	247 194	13 980	456 226	429 636	27 198	210 673	182 442	13 218
98 Algemeen	296 665	302 762	8 980	456 226	429 636	27 198	159 561	126 874	18 218
99 Nominaal en onvoorzien	- 51 112	- 55 568	5 000	0	0	0	51 112	55 568	- 5 000

Toelichting

De gerealiseerde uitgavenbedragen zijn steeds naar boven afgerond (€ 1 000).

8. DEPARTEMENTALE SALDIBALANS

Saldibalans per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)					
Debet	Ultimo 2011	Ultimo 2010	Credit	Ultimo 2011	Ultimo 2010
1) Uitgaven ten laste van de begroting	19 145 148	21 747 421	2) Ontvangsten ten gunste van de begroting	811 116	848 880
3) Liquide middelen	0	0			
4) Rekening-courant RHB	0	0	4a) Rekening-courant RHB	18 321 990	20 885 946
5) Uitgaven buiten begrotingsverband (= intracomptabele vorderingen)	1 693	2 650	6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intracomptabele schulden)	13 735	15 245
Subtotaal (A)	19 146 841	21 750 071	Subtotaal (A)	19 146 841	21 750 071
7) Openstaande rechten	0	0	7a) Tegenrekening openstaande rechten	0	0
8) Extracomptabele vorderingen	69 056	53 164	8a) Tegenrekening extracomptabele vorderingen	69 056	53 164
9a) Tegenrekening extracomptabele schulden	0	0	9) Extracomptabele schulden	0	0
10) Voorschotten	7 094 264	6 388 084	10a) Tegenrekening voorschotten	7 094 264	6 388 084
11a) Tegenrekening garantieverplichtingen	829 858	906 959	11) Garantieverplichtingen	829 858	906 959
12a) Tegenrekening openstaande verplichtingen	4 037 124	4 647 953	12) Openstaande verplichtingen	4 037 124	4 647 953
13) Deelnemingen	268	0	13a) Tegenrekening deelnemingen	268	0
Subtotaal (B)	12 030 570	11 996 160	Subtotaal (B)	12 030 570	11 996 160
Totaal (A+B)	31 177 411	33 746 231	Totaal (A+B)	31 177 411	33 746 231

Toelichting op de saldibalans

Uitgaven en ontvangsten ten laste c.q. ten gunste van de begroting

Dit betreft de totalen van de uitgaven en ontvangsten die ten laste of ten gunste van de begroting van het Ministerie van VWS over 2011 hebben plaatsgevonden.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen het totaal van de saldi van bankrekeningen en aanwezige kasgelden.

Uitgaven en ontvangsten buiten begrotingsverband

De uitgaven buiten begrotingsverband van € 1,7 miljoen betreffen nog te verrekenen voorschotten met onderdelen van het Rijk of derden.

De ontvangsten buiten begrotingsverband van € 13,7 miljoen betreffen voornamelijk nog af te dragen loonbelasting, premies volksverzekering en pensioenpremies tot een totaalbedrag van € 12,2 miljoen.

Saldibalans

Extracomptabele vorderingen

Openstaande vorderingen naar ontstaansjaar per 31 december 2011 (bedragen x € 1 miljoen)	
Ontstaansjaar	VWS
t/m 2006	22,3
2007	0,1
2008	0,1
2009	10,5
2010	0,4
2011	35,6
Totaal	69,0

Het vorderingensaldo van VWS van € 69,0 miljoen betreft 2 659 vorderingen en bestaat uit:

- 230 vorderingen voor een bedrag van € 10,1 miljoen van (beleids)directies voornamelijk in verband met afgerekende subsidievoorschotten;
- 2 425 vorderingen met betrekking tot het innen van opgelegde bestuurlijke boeten uit hoofde van de Warenwet, Drank – en Horecawet, Tabakswet van € 3,0 miljoen en boetes uit hoofde van de Geneesmiddelenwet en Wet BIG van € 0,6 miljoen. De volledigheid van de ontvangsten en vorderingen van opgelegde boetes uit hoofde van de Geneesmiddelenwet en wet BIG is niet vastgesteld.
- 1 vordering uit hoofde van een geëffectueerde aanspraak van een garantie € 21,9 miljoen. Een civielrechtelijke procedure door de Landsadvocaat loopt. Naar verwachting zal het grootste gedeelte van deze vordering niet te verhalen zijn.
- 2 vorderingen ontstaan uit leningen die verstrekt zijn aan de stichting IJsselmeerziekenhuizen voor een bedrag van € 8,3 miljoen.
- 1 vordering op het CVZ van € 25,1 miljoen in verband met afwikkeling van de resterende balansposten van de algemene kas van de ZFW. Het betreft hoofdzakelijk hogere ontvangsten dan in eerste instantie door CVZ was geraamd.

Opeisbaarheid van de vorderingen per 31 december 2011 (bedragen x € 1 miljoen)	
Opeisbaarheid	Bedrag
Direct opeisbaar	21,2
Op termijn opeisbaar	47,8
Totaal	69,0

Voorschotten

Door het Ministerie van Financiën (Belastingdienst) wordt op grond van de Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regeling (AWIR) de Zorgtoeslag ten behoeve van VWS uitgevoerd. De voorschotten met betrekking tot de Zorgtoeslag worden verwerkt in de saldibalans van het Ministerie van Financiën.

Saldibalans

In de onderstaande tabellen wordt een nadere toelichting gegeven op de openstaande voorschotten van het Ministerie van VWS.

Openstaande voorschotten naar betaaljaar per 31 december 2011 (bedragen x € 1 miljoen)	
Betaaljaar	Bedrag
t/m 2006	47,7
2007	50,6
2008	406,0
2009	537,6
2010	2 006,8
2011	4 045,7
Totaal	7 094,3

Verloop van het saldo openstaande voorschotten in 2011 (bedragen x € 1 miljoen)		
	Aantal	Bedrag
Stand per 1 januari 2011	4 871	6 388,1
In 2011 verstrekte voorschotten	1 918	9 397,5
In 2011 afgerekende voorschotten	2 712	8 691,3
Stand per 31 december 2011	4 077	7 094,3

Saldo openstaande voorschotten per artikel en per operationele doelstelling VWS in 2011 (bedragen x € 1 miljard)			
Art	Omschrijving	Operationele doelstelling	Openstaand ultimo 2011
41	Volksgezondheid	Het voorkomen van gezondheidsschade door onveilig voedsel en onveilige producten	0,2
		De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectie- en chronische ziekten.	0,2
		Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorgvoorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid	0,2
		Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl	0,1
42	Gezondheidszorg	Zorgaanbieders worden gestimuleerd om het door de burger gewenste zorgaanbod te realiseren	1,4
		Zorgverzekeraars bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket voor noodzakelijke zorg aan	0,1
43	Langdurige zorg	De positie van de burgers in het zorgstelsel wordt versterkt	0,1
		Voor iedere cliënt is de noodzakelijke zorg beschikbaar	
		De zorg is effectief en veilig en wordt door de cliënt positief ervaren (kwalitatief goede zorg)	0,3
		De kosten van de zorg zijn maatschappelijk aanvaardbaar	1,2
44	Maatschappelijke ondersteuning	Burgers bieden anderen vrijwillige ondersteuning en kunnen gebruik maken van (organisaties van) vrijwillige ondersteuning	0,2
		Burgers met (psycho)sociale problemen kunnen gebruik maken van tijdelijke ondersteuning	0,1
45	Jeugd	Kinderen en hun ouders/verzorgers krijgen laagdrempelige ondersteuning bij het opgroeien, opvoeden en verzorgen	1,3
		Kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en hun ouders/verzorgers krijgen op tijd effectieve hulp bij een zorgaanbieder	0,3

Saldibalans

Art	Omschrijving	Operationele doelstelling	Openstaand ultimo 2011
46	Sport	Via sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijke activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om De topsport in Nederland staat symbool voor ambitie, is een bron van ontspanning en draagt bij aan ons nationale imago in binnen- en buitenland	0,2 0,1
47	Oorlogsgetroffenen en herinneringen WO II	Een kwalitatief goed en doelmatig stelsel van materiële en immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen WO II in een situatie van afbouw	0,7
98	Algemeen	Beheer en toezicht stelsel Internationale samenwerking	0,2 0,1

Achterstand bij het afrekenen van de openstaande voorschotten per 31 december 2011 (bedragen x € 1 miljoen)

	Bedrag
Totaal openstaande voorschotten per 31 december 2011	7 094,3
Voorschotten waarvan de verantwoordingsdatum nog geen 6 maanden is verstreken	5 418,8
Juridische belemmering	0,0
Achterstand t/m 2011 (voorschotten met verantwoordingsdatum tot 1 juli 2011)	1 675,5

Garantieverbindingen

Opbouw van de uitstaande garantieverbindingen (nominaal) 2011 (bedragen x € 1 miljoen)

	Bedrag
Garantieverbindingen per 1 januari 2011	1 661,4
Aanpassing beginstand in verband met de doorlichting van de leninggegevens door het waarborgfonds voor de Zorgsector en correcties op voorgaande jaren die nog niet waren verwerkt.	- 4,9
Verleende garanties in het verslagjaar	0,0
Verleende garanties in het verslagjaar als gevolg van herfinancieringen	19,3
Vervallen garanties in het verslagjaar	- 34,2
Vervallen garanties in het verslagjaar als gevolg van herfinancieringen	- 30,8
Garantieverbindingen per 31 december 2011	1 610,8

Opbouw van het feitelijk risico van de garantieverbindingen op basis van de schuldrestant van de leningen per 31 december 2011 (bedragen x € 1 miljoen)

	Bedrag
Feitelijk risico per 1 januari 2011	907,0
Aanpassing beginstand in verband met de doorlichting van de leninggegevens door het waarborgfonds voor de Zorgsector en correcties op voorgaande jaren die nog niet waren verwerkt.	- 0,2
Stortingen in het verslagjaar (inclusief herfinancieringen)	19,3
Aflossingen in het verslagjaar (inclusief herfinancieringen)	- 96,2
Feitelijk risico per 31 december 2011	829,9

Saldibalans

Openstaande verplichtingen

Opbouw van de openstaande verplichtingen 2011 (bedragen x € 1 miljoen)		Bedrag
Verplichtingen per 1 januari 2011		4 648,0
Aanpassing beginstand		1,9
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar		18 815,6
Tot betaling gekomen in het verslagjaar		- 19 145,2
Negatieve bijstellingen van verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren		- 283,1
Openstaande verplichtingen per 31 december 2011		4 037,1

Saldo openstaande verplichtingen per artikel en per operationele doelstelling VWS in 2011 (bedragen x € 1 miljard)			
Art	Omschrijving	Operationele doelstelling	Openstaand ultimo 2011
41	Volksgezondheid	De vermijdbare ziektelast neemt af door een goede bescherming tegen infectie- en chronische ziekten	0,2
		Er is een doelmatig systeem van openbare gezondheidszorg voorzieningen dat bijdraagt aan een betere volksgezondheid	0,3
42	Gezondheidszorg	Zorgaanbieders worden gestimuleerd om het door de burger gewenste zorgaanbod te realiseren	1,4
		Zorgaanbieders bieden alle burgers een betaalbaar verzekerd pakket aan	0,1
43	Langdurig zorg	De positie van de burger in het zorgstelsel wordt versterkt	0,1
		Voor iedere cliënt is de noodzakelijke zorg beschikbaar	0,1
44	Maatschappelijke ondersteuning		0,0
45	Jeugdzorg	Kinderen met ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen en ouders/ verzorgers krijgen op tijd effectieve hulp bij een zorgaanbieder	1,4
46	Sport	Via sport ontmoeten mensen elkaar, doen mensen mee aan maatschappelijk activiteiten en gaan mensen respectvol met elkaar om	0,1
47	Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II		0,0
98	Algemeen	Beheer en toezicht stelsel	0,1

In de openstaande verplichtingen is een post opgenomen voor de afwikkeling van resterende balansposten van de algemene kas van de ZFW voor een bedrag van € 66,0 miljoen.

Jaarlijks wordt deze post geactualiseerd door een externe accountant van de College van zorgverzekeringen (CVZ). De cijfers door het CVZ worden t-1 aangeleverd.

Uit het niet gecertificeerde rapport «Afwikkeling voormalige Algemene Kas 2010» van het CVZ over het jaar 2010 zijn de volgende overzichten opgesteld:

Saldibalans

Verloopstaat afwikkeling Algemene Kas ZFW (bedragen x € 1 miljoen)	
	Bedrag
Afwikkeling Algemene Kas ZFW per 31 december 2010	39,9
Vorderingen:	
Ontvangen premies en vergoeding UWV	13,9
Nog te vorderen van internationale verdragpartners	1,7
Saldo WTZ	1,0
<i>Totaal vorderingen</i>	<i>16,6</i>
Schulden:	
Verstrekingen aan ziekenfondsen	19,0
Nog te betalen aan internationale verdragpartners	- 9,5
Voorziening AZVZ (Zeeliedenkas)	0,0
<i>Totaal schulden</i>	<i>9,5</i>
Afwikkeling Algemene Kas ZFW per 31 december 2010	66,0

Per 1 januari 2010 bedroeg het saldo van de verplichting van het Ministerie van VWS aan het CVZ in verband met de afwikkeling van de Algemene Kas Ziekendwetswet € 39,9 miljoen. Gedesaldeerde bestaat deze verplichting uit vorderingen op de Algemene kas (€ 36,1 miljoen) en verplichtingen aan de Algemene Kas (€ 76,0 miljoen).

In dit jaarverslag zijn de cijfers van het niet gecertificeerde rapport «Afwikkeling voormalige Algemene Kas 2010» van het CVZ over het jaar 2010 opgenomen. Uit dit rapport blijkt dat het CVZ in 2010 ten aanzien van de vorderingen bedragen heeft ontvangen (€ 39,8 miljoen) en dat op basis van in 2010 ontvangen informatie vorderingen naar boven zijn bijgesteld (€ 0,3 miljoen).

In 2010 heeft het CVZ op de verplichtingen betalingen verricht (€ 14,7 miljoen) en heeft het op basis van in 2010 ontvangen informatie verplichtingen naar boven bijgesteld (€ 8,9 miljoen).

Na verwerking van deze mutaties bedraagt de openstaande verplichting aan het CVZ per 31 december 2010 € 66,0 miljoen. Het CVZ heeft in 2010 een bedrag van € 39,8 miljoen ontvangen en een bedrag van € 14,7 miljoen uitbetaald. Het saldo aan meer ontvangen bedragen (€ 25,1 miljoen) is als extra comptabele vordering op het CVZ in dit jaarverslag opgenomen.

Saldibalans

Afwikkeling Algemene Kas ZFW (bedragen x € 1 miljoen)	
	Bedrag
Stand per 31 december 2010	
Vorderingen:	
Nog te ontvangen premies en vergoeding UWV	0,0
Nog te vorderen van internationale verdragpartners	3,5
Saldo WTZ	0,0
Te vorderen op ziekenfondsen	0,7
<i>Totaal vorderingen</i>	<i>4,2</i>
Schulden:	
Verstrekkingsaan ziekenfondsen	33,8
Nog te betalen aan internationale verdragpartners	35,9
Voorziening AZVZ (Zeeliedenkas)	0,5
<i>Totaal schulden</i>	<i>70,2</i>
Stand per 31 december 2010	66,0

Deelnemingen

Het Ministerie van VWS heeft één deelneming, namelijk de in 2011 opgerichte BV Bilthoven Biologicals. Deze besloten vennootschap is opgericht om uitvoering te geven voor het privatiseren van de productiefaciliteiten en diensten van het (voormalige) Nederlandse Vaccin Instituut. Het bedrag van deze deelneming is opgebouwd uit het startkapitaal van € 0,018 miljoen en een bankgarantie ABP van € 0,25 miljoen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Subsidieregeling Academische Functie

De minister heeft in 2011 in het kader van de subsidieregeling Academische functie € 6,7 miljoen nader toegekend. De betaling hiervan vindt plaats in 2012 door het CVZ ten laste van het zorgverzekeringsfonds. De subsidieregeling Academische functie is met ingang van 1 januari 2012 opgeheven. Vanaf die datum wordt de academische functie gefinancierd via het instrument beschikbaarheidsbijdrage dat zijn wettelijke grondslag kent in de Wet marktordening gezondheidszorg (artikel 56a, lid 7) en beleidsregel BR/CU-2063 van de NZa.

Achterborg

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is achterborg voor het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ). Het totaal bedrag aan uitstaande garantieverplichtingen is, volgens informatie van het WfZ, € 8 671,7 miljoen. Dit bedrag is de uitstaande restschuld per ultimo 2011. Het Ministerie van VWS staat daadwerkelijk borg, indien het risicovermogen van het WfZ en de obligoverplichting van 3% van het restant geborgde leningen van de deelnemers tezamen een bedrag van € 490,1 miljoen niet voldoende is om het WfZ aan zijn verplichtingen jegens geldgevers te laten voldoen. Via renteloze leningen van VWS aan het WfZ wordt in die situatie invulling gegeven aan het borg staan. De bovengenoemde gegevens zijn nog niet voorzien van een accountantsverklaring.

Garantie ondernemingsfinanciering cure

De tijdelijke regeling Garantie Ondernemingsfinanciering Curatieve Zorg (Go cure) is in het kader van de kredietcrisis ingesteld om de bouw in de

Saldibalans

gezondheidszorg te stimuleren. Ziekenhuizen, categorale instellingen, geestelijke gezondheidszorg en zelfstandige behandelcentra kunnen gebruik maken van de regeling. Bij de Go Cure garandeert de overheid 50% van een nieuwe banklening vanaf € 1,5 tot € 50 miljoen, met een maximale looptijd van 8 jaar. Voor de gedeeltelijke garantie van de overheid betalen de banken een kostendeckende provisie aan de staat.

In 2011 zijn in het kader van de regeling drie garanties verleend voor een totaalbedrag van € 3,3 miljoen. Gelet op het beperkte beroep op de Go cure is voor 2012 het beschikbare garantieplafond verlaagd tot € 50 miljoen (Staatscourant nr. 2683 d.d. 15-2-2012).

Garantie ondernemingsfinanciering cure (bedragen x 1 miljoen)	
Oorspronkelijk beschikbaar	250,00
Benut t/m 2011	33,03
Beschikbaar voor 2012	50,00

9. SAMENVATTENDE VERANTWOORDINGSSTAAT BATEN-LASTENDIENSTEN

Samenvattende verantwoordingsstaat baten-lastendiensten (bedragen x € 1 000)				
Naam Baten-lastendienst	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en begroting (3)=(2)-(1)	Realisatie t-1
Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen				
Totaal baten	40 814	40 173	- 641	39 581
Totaal lasten	40 716	39 484	- 1 232	38 780
Saldo van baten en lasten	98	689	591	801
Totaal kapitaalontvangsten	0	0	0	0
Totaal kapitaaluitgaven	- 930	- 3 764	- 2 834	- 715
Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg				
Totaal baten	27 275	40 204	12 929	47 048
Totaal lasten	27 275	40 854	13 579	47 135
Saldo van baten en lasten	0	- 650	- 650	- 87
Totaal kapitaalontvangsten	0	0	0	1 446
Totaal kapitaaluitgaven	- 1 125	- 1 277	- 152	- 5 238
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu				
Totaal baten	346 792	390 662	43 870	359 178
Totaal lasten	346 792	370 028	23 236	362 297
Saldo van baten en lasten	0	20 634	20 634	- 3 119
Totaal kapitaalontvangsten	0	47	47	0
Totaal kapitaaluitgaven	- 4 516	- 19 789	- 15 273	- 4 907
Nederlands Vaccin Instituut				
Totaal baten	155 392	28 826	- 126 566	155 149
Totaal lasten	157 392	62 910	- 94 482	166 030
Saldo van baten en lasten	- 2 000	- 34 084	- 32 084	- 10 881
Totaal kapitaalontvangsten	7 500	81 145	73 645	12 000
Totaal kapitaaluitgaven	- 13 000	- 51 466	- 38 466	- 13 767
Jeugdzorg^{Plus}-instelling Almata				
Totaal baten	30 615	33 767	3 152	34 129
Totaal lasten	30 590	33 557	2 967	33 667
Saldo van baten en lasten	25	210	185	462
Totaal kapitaalontvangsten	750	40	- 710	1 292
Totaal kapitaaluitgaven	- 1 553	- 594	959	- 1 987
Jeugdzorg^{Plus}-instelling De Lindenhorst				
Totaal baten	10 188	11 473	1 285	10 810
Totaal lasten	10 188	11 282	1 094	10 675
Saldo van baten en lasten	0	191	191	135
Totaal kapitaalontvangsten	605	0	- 605	845
Totaal kapitaaluitgaven	- 707	- 132	575	- 197

10. JAARVERANTWOORDINGEN BATEN-LASTENDIENSTEN PER 31 DECEMBER 2011**1. Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen**

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst ACBG 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	178	178	0	178
Omzet overige departementen	612	617	5	617
Omzet derden	39 874	39 255	- 619	38 732
Rentebaten	150	123	- 27	54
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	40 814	40 173	- 641	39 581
Lasten				
Apparaatskosten	37 879	37 273	- 606	36 552
- personele kosten	19 506	21 752	2 246	19 602
- materiële kosten	18 373	15 521	- 2 852	16 950
ZBO College	782	858	76	739
Afschrijvingskosten	2 055	1 353	- 702	1 489
- immaterieel	1 500	1 226	- 274	1 315
- materieel	555	127	- 428	174
Overige lasten	0	0	0	0
- dotaties voorzieningen	0	0	0	0
- rentelasten	0	0	0	0
- bijzondere lasten	0	0	0	0
Totaal lasten	40 716	39 484	- 1 232	38 780
Saldo van baten en lasten	98	689	591	801

Toelichting op de staat van baten en lasten 2011*Resultaat*

Het ACBG heeft over 2011 een positief resultaat behaald ad € 0,7 miljoen. Oorzaak hiervan is met name gelegen in het feit dat de verhuizing van het ACBG naar Utrecht niet in 2011, maar in 2012 heeft plaatsgevonden, waardoor een verschuiving van hiermee samenhangende kosten heeft plaatsgevonden van 2011 naar 2012.

Baten

De opbrengst moederdepartement bestaat uit de bijdrage van het moederdepartement voor werkzaamheden inzake nieuwe voedingsmiddelen.

De opbrengst overige departementen betreft werkzaamheden die grond van afspraken met het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie zijn verricht.

De post opbrengst derden bestaat uit jaarvergoedingen en beoordeling geneesmiddelen. De jaarvergoedingen zijn vergoedingen voor het in stand houden van de inschrijving in het register van een humaan of veterinair farmaceutisch product, totaal € 16,7 miljoen. Voor het beoor-

Baten-lastendiensten

delen van nieuwe geneesmiddelen en het beoordelen van wijzigingen op bestaande geneesmiddelen brengt het ACBG op basis van de Geneesmiddelenwet en de regeling Diergeneesmiddelen daarvoor vastgestelde tarieven in rekening, ter grootte van € 22,5 miljoen.

De rentebaten hebben betrekking op de rente over deposito's en rekening-courantsaldi Rijkshoofdboekhouding.

Lasten

De personele kosten zijn hoger dan begroot als gevolg van de overkomst per 1 juni 2011 van de RIVM-beoordelingsmedewerkers naar het ACBG. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden.

De materiële kosten hebben vooral betrekking op huisvesting, automatisering, bureaustkosten, inkoop beoordelingscapaciteit (RIVM € 3,2 miljoen) en bijdrage Stichting Lareb (€ 2,1 miljoen). De materiële kosten zijn met name lager door de overkomst van de RIVM-beoordelingstaken naar het ACBG per 1 juni 2011. Hierdoor zijn de kosten van bij het RIVM uitbestede werkzaamheden lager dan geraamd.

De kosten van het ZBO College bestaan uit een schadeloosstelling, vacatiegelden, vergaderkosten en reis- en verblijfkosten voor de voorzitter en leden van het college.

Balans baten-lastendienst ACBG per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	1 680	1 785
Materiële vaste activa	1 777	207
– grond en gebouwen	1 500	0
– installaties en inventarissen	200	207
– overige materiële vaste activa	77	0
Voorraden	0	0
Debiteuren	6 471	7 699
Nog te ontvangen	2 632	988
Liquide middelen	10 070	14 914
Totaal activa	22 630	25 593
Passiva		
Eigen vermogen	2 511	2 767
– exploitatiereserve	1 822	1 966
– onverdeeld resultaat	689	801
Vorzieningen	0	0
Leningen bij het Ministerie van Financiën	0	0
Crediteuren	1 013	2 710
Nog te betalen	19 106	20 116
Totaal passiva	22 630	25 593

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Materiële vaste activa

De toename van de materiële vaste activa komt voort uit de verhuizing naar Utrecht per 29 februari 2012 en de daarmee samenhangende investering voor het inbouwpakket ad € 1,5 miljoen.

Baten-lastendiensten

Eigen vermogen

Het resultaat over 2011 van € 0,7 miljoen is ten gunste van het eigen vermogen geboekt. Het maximaal toegestane eigen vermogen bedraagt € 1,9 miljoen (5% van de gemiddelde omzet over 2009 tot en met 2011). In 2012 zal de eigenaar aangeven op welke wijze het ACBG de overschrijding van het eigen vermogen van circa € 0,6 miljoen zal herstellen.

Het ACBG heeft geen voorzieningen.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst De Lindenhorst 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand deposito- rekeningen	13 769	14 914	1 145
2. Totaal operationele kasstroom	- 11	- 1 080	- 1 069
Totaal investeringen (-/-)	- 930	- 2 819	- 1 889
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0		0
3. Totaal investeringskasstroom	- 930	- 2 819	- 1 889
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	- 945	- 945
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	0	0	0
Beroep op leenfaciliteit (+)	0	0	0
4. Totaal financieringskasstroom	0	- 945	- 945
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	12 828	10 070	- 2 758

Toelichting op het kasstroomoverzicht

De liquiditeitspositie is afgenomen door investeringen ten behoeve van het pand aan de Graadt van Roggenweg te Utrecht.

De eenmalige uitkering aan het moederdepartement betrof een betaling om het te hoge eigen vermogen ultimo 2010 te herstellen.

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 van de baten-lastendienst ACBG				
	2008	2009	2010	2011
Generiek				
1. Tarieven/ uur	95	102	100	90
2. Omzet per productgroep (bedragen * € 1 000)				
– Beoordelen van nationale aanvragen		2 706	3 403	1 967
– Beoordelen van Europese aanvragen: centraal		3 741	3 471	5 296
– Beoordelen van Europese aanvragen: MRP		717	1 489	342
– Beoordelen DCP's		11 746	10 283	10 384
– Beoordelen van homeopathische aanvragen, kruiden en nieuwe voedingsmiddelen		165	104	86
– Bureau dierengeneesmiddelen		3 316	3 029	2 312
– Jaarvergoedingen en bijdragen		13 800	15 629	16 736
– Overig		0	1 324	2 132
Totaal omzet		36 191	38 732	39 255
3. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)	173	185	187	233
4. Saldo van baten en lasten (% van de baten)	3,59%	– 1,80%	2,02%	1,72%
Specifiek				
1. Aantal gegronde klachten	4	42	33	20
2. Aantal zaken per fte	100	129	118	103

Toelichting doelmatigheidsindicatoren

Het ACBG heeft met ingang van 2009 doelmatigheidsindicatoren in het jaarverslag opgenomen. Over 2008 zijn deze gegevens niet in alle gevallen beschikbaar.

Tarieven per uur

Het gemiddelde uurtarief wordt bijgehouden om de kostenefficiency aan te tonen. Deze indicator is een gemiddelde over alle functies waarbij naar het primaire proces wordt gekeken (exclusief onderzoekskosten). De oorzaak van de daling van het uurtarief is de overkomst per 1 juni 2011 van de beoordelingstaken van het RIVM inclusief fte's naar het ACBG. Hierdoor dalen de kosten voor de uitvoering van beoordelingswerkzaamheden.

Aantal gegronde klachten

Het aantal gegronde klachten wordt bijgehouden om inzicht te krijgen in de geleverde kwaliteit van de productie. Nadat het in 2009 door de introductie van een nieuw registratiesysteem eenvoudiger was geworden klachten te registreren, nam het aantal gegronde klachten in 2009 toe, waarna een daling zichtbaar is. Het aantal afgehandelde klachten bedroeg in 2011 28, waarvan 20 gegrond, 1 deels ongegrond en 7 ongegrond.

Aantal zaken per fte

Het aantal zaken per fulltime-equivalent (fte) wordt bijgehouden om de efficiency van de productie inzichtelijk te maken. De daling van het aantal zaken per fte wordt veroorzaakt door de overkomst per 1 juni 2011 van de beoordelingsmedewerkers van het RIVM op het gebied van preklinische en kwaliteitsbeoordeling van geneesmiddelendossiers naar het ACBG. Hierdoor neemt het aantal fte's toe, terwijl het aantal zaken niet wordt beïnvloed. Daarnaast heeft de nationale implementatie van de Europese variatierichtlijn¹ geleid tot bundeling van zaken.

¹ Een variatie is een wijziging in het dossier van een geregistreerd product.

2. Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst CIBG 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	23 984	35 327	11 343	43 384
Omzet overige departementen	106	401	295	36
Omzet derden	3 175	3 835	660	3 611
Rentebaten	10	10	0	5
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	631	631	12
Totaal baten	27 275	40 204	12 929	47 048
Lasten				
Apparaatskosten	26 112	38 005	11 893	45 083
– personele kosten	16 425	21 959	5 534	24 581
– materiële kosten	9 687	16 046	6 359	20 502
Afschrijvingskosten	1 093	2 651	1 558	1 877
– immaterieel	992	2 494	1 502	1 715
– materieel	101	157	56	162
Overige lasten	70	198	128	175
– dotaties voorzieningen	0	16	16	63
– rentelasten	70	59	– 11	76
– bijzondere lasten	0	123	123	36
Totaal lasten	27 275	40 854	13 579	47 135
Saldo van baten en lasten	0	– 650	– 650	– 87

Toelichting op staat van baten en lasten 2011

Resultaat

Er is een negatief resultaat € 0,650 miljoen gerealiseerd. Dit wordt onder andere veroorzaakt door:

- ongedekte (hogere realisatie) organisatiekosten voornamelijk als gevolg van inhuur van extra (niet doorbelast) personeel € 0,560 miljoen;
- exploitatietekort bij enkele opdrachten (onder andere Donor en Pallas) € 0,773 miljoen;
- lagere kosten (TZI) € 0,100 miljoen;
- hogere productie bij p*q-opdrachten (BIG) € 0,075 miljoen;
- hogere opbrengst derden (Farmatec, BMC en IGZ) € 0,604 miljoen.

Het verlies zal ten laste van de exploitatiereserve worden gebracht. Om verdere verliezen in de toekomst te voorkomen zijn onder andere de volgende maatregelen geïmplementeerd:

- overleg met opdrachtgevers voorafgaande aan de start van begrotingscyclus om afspraken te maken over de financiële kaders in relatie tot de te verwachte/realiseren productie;
- stringenter sturing op het aantrekken van externe personele capaciteit;
- versterking van de financiële functie.

Baten-lastendiensten

De hogere baten en lasten vloeien onder andere voort uit de stijging van de productie bij Regionale Toetsingscommissies Euthanasie € 0,379 miljoen, de exploitatiekosten Tuchtcolleges na overdracht aan VWS € 0,570 miljoen, uitrol UZI-passen € 7,276 miljoen en de overige taken die het CIBG uitvoert waarvoor geen «prijs per product» afspraken zijn gemaakt, omdat deze producten nog niet zijn uitgekristalliseerd. Deze activiteiten die niet in de oorspronkelijke begroting als bijdrage moederdepartement zijn opgenomen, worden gefinancierd op basis van werkelijke kosten door middel van een exploitatiebijdrage ad € 2,363 miljoen.

Baten

Specificatie opbrengst moederdepartement CIBG 2011					
Product	Tarief in €	Geraamde productie aantallen	Realisatie productie aantallen	Meer/minder opbrengst in €	Opbrengst in € inclusief meer/minder
BIG-register					
Beschikkingen	73	11 000	11 801	11 694	814 694
Vakbekwaamheid					
Verklaring bureau deel A	6 402	200	113	- 111 395	1 169 005
Verklaring Cie deel B	4 941	150	126	- 23 717	717 433
Verklaring deel C Assessment	9 680	60	154	181 984	762 784
					2 649 222
Farmatec					
Uitvoering Wet Geneesmiddelenprijzen	196 355	2	2		392 710
Uitvoering Geneesmiddelen Vergoedingssysteem	37 711	12	12		452 532
					845 242
Toelating zorginstellingen					
Beschikkingen	1 245	1 800	1 763	- 4 607	2 236 394
RTE					
Definitieve oordelen	565	2 800	2 897	5 481	1 587 481
Donorregister					
Registratiebevestiging	16	212 000	193 766	- 58 349	3 333 651
Subtotaal p*q					11 466 684
Opbrengst					
Exploitatiebijdragen					22 358 437
Verrekenende vooruit ontvangen projectgelden					1 502 305
Opbrengst moederdepartement					35 327 426

De verrekenende vooruit ontvangen projectgelden vallen vrij ten gunste van de opbrengsten, omdat de verrekening reeds heeft plaatsgevonden door verlaging van de in de tabel genoemde tarieven die zijn overeengekomen met de opdrachtgevers.

De opbrengst exploitatiebijdragen bestaan onder andere uit opbrengsten UZI-register (€ 11,2 miljoen), opbrengsten sectorale berichten voorziening in de zorg (€ 3,3 miljoen) en opbrengsten patiënten-, gehandicapten- en ouderenorganisaties (€ 2,0 miljoen).

De berekening van de meer of minder productie heeft plaatsgevonden conform de in de raamafspraken met de opdrachtgevers vastgestelde afrekeningsystematiek.

Baten-lastendiensten

Productie	Verrekening
Minder dan 95% van de raming	-/- 20% van het tarief
Tussen 95% en 100% van de raming	-/- 10% van het tarief
Tussen 100% en 105% van de raming	+10% van het tarief
meer dan 105% van de raming	+20% van het tarief

De opbrengsten overige departementen bestaat uit een exploitatiebijdrage van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie voor het register dierenartsen en een bijdrage van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het lerarenregister.

De opbrengsten derden bestaan uit opbrengsten van het BIG-register, Farmatec (met name farmacievergunningen), Bureau Medicinale Cannabis, Assessment, Medische hulpmiddelen en Kwaliteitsregister. De opbrengst Bureau Medicinale Cannabis is afkomstig van de verkoop van medicinale cannabis aan apothekers en is hoger dan geraamd in verband met gestegen export.

De opbrengst Assessment bestaat uit de examengelden van aangemelde kandidaten. Deze dekken deels de kosten van de extern georganiseerde examens.

De rentebaten ter grootte van € 0,010 miljoen betreft de rente op de rekening-courant en incassorente.

Als gevolg van het stopzetten van de activiteiten rond het elektronisch patiëntendossier (EPD) is er huisvesting afgestoten. Hierdoor ontstaat een bijzondere baten door de verrekening (teruggave) van het voorschot huisvestingslasten met de Rijksgebouwendienst over 2010.

Lasten

Onder de apparaatskosten vallen de personele kosten en de materiële kosten. De gerealiseerde totale personele kosten bedragen € 21,959 miljoen. De afname komt voornamelijk door terugdringing inhuur externen. De materiële kosten bedragen € 16,046 miljoen. De afname is voornamelijk het gevolg van het stopzetten van de activiteiten met betrekking tot het elektronisch patiëntendossier.

De rentelasten ter grootte van € 0,059 miljoen bestaan uit de verschuldigde rente op de leningen bij het Ministerie van Financiën.

De afschrijvingskosten zijn toegenomen als gevolg van de start van afschrijving met betrekking tot investeringen in 2010.

De bijzondere lasten bestaan uit:

- een afrekening met het Tuchtcollege Den Bosch over 2009;
- abusievelijk door een uitzendbureau verzuimt te factureren uitzendkracht over 2010;
- alsnog in rekening gebrachte kosten door het moederdepartement over 2010.

Baten-lastendiensten

Balans van de baten-lastendienst CIBG per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	6 831	9 115
Materiële vaste activa	418	570
– grond en gebouwen	0	0
– installaties en inventarissen	398	529
– overige materiële vaste activa	20	41
Voorraden	356	273
Debiteuren	767	666
Nog te ontvangen	2 501	1 573
Liquide middelen	6 203	11 741
Totaal activa	17 076	23 938
Passiva		
Eigen vermogen	1 504	2 154
– exploitatiereserve	2 154	2 241
– onverdeeld resultaat	– 650	– 87
Voorzieningen	122	191
Leningen bij het Ministerie van Financiën	968	1 575
Crediteuren	1 730	3 808
Nog te betalen	12 752	16 210
Totaal passiva	17 076	23 938

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Eigen vermogen

Het resultaat over 2011 is in mindering gebracht van de exploitatiereserve. Het maximum eigen vermogen bedraagt € 2,138 miljoen.

Verloopoverzicht omzet CIBG (bedragen x € 1 000)				
Omzet	2009	2010	2011	Gemiddeld
Totaal	41 658	47 031	39 563	42 751
5%	2 083	2 352	1 978	2 138

Voorzieningen

Ten behoeve van de dekking van langdurige FPU-verplichtingen (2006/2014) is in 2009 een voorziening getroffen. Hierop is voor 2011 een bedrag van € 0,069 miljoen afgeboekt.

Nog te betalen/vooruitontvangen

Het saldo bijdrage opdrachtgevers (vooral moederdepartement) € 0,728 miljoen heeft voornamelijk betrekking op onderuitputting van exploitatiebijdragen 2011, waarvoor in 2012 nog activiteiten worden verricht.

Het saldo terug te betalen moederdepartement (€ 3,077 miljoen) betreft de nog af te rekenen voorschotten 2011 voornamelijk van het UZI-register en sectorale berichtenvoorziening zorg.

Baten-lastendiensten

De post vooruit ontvangen projectgelden (€ 4,855 miljoen) betreft bedragen betaald door de opdrachtgevers ten behoeve van nog te leveren producten of diensten. Met deze bedragen heeft het CIBG de ontwikkeling van automatiseringssystemen (immateriële activa) benodigd voor deze producten of diensten gefinancierd. Verrekening van de vooruit ontvangsten met de opdrachtgevers vindt plaats op basis van het gebruik van de systemen, in gelijke bedragen gedurende 5 jaar. Bijzondere waardeverminderingen van de betreffende geautomatiseerde systemen komen eveneens ten laste van deze post.

Het saldo van het vooruitontvangen bedrag ten behoeve van de uitbetaling in 2011 van in 2010 verleende subsidies Landelijk Schakelpunt (LSP) bedraagt € 0,547 miljoen.

Het kasberoep 2012 op de uitstaande leningen ten bedrage van € 0,652 is opgenomen als kortlopende schuld.

Nog te ontvangen/vooruitbetaald

De vooruitbetaalde bedragen (€ 0,164 miljoen) hebben voornamelijk betrekking op jaaroverschrijdende servicecontracten.

De vordering op de opdrachtgevers (€ 2,035 miljoen) heeft grotendeels betrekking op de afrekening van de bijdrage van IGZ en Verwijsindex. Voorts zijn er navorderingen in verband met projecten en meerproductie bij p*q opdrachten.

Het bedrag aan terug te vorderen subsidies Landelijk Schakelpunt (LSP) bedraagt € 0,277 miljoen.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst CIBG 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand depositorekeningen	3 182	11 741	8 559
2. Totaal operationele kasstroom	1 241	- 4 261	- 5 502
Totaal investeringen (-/-)	- 225	- 209	16
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 225	- 209	16
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 900	- 1 068	- 168
Beroep op leenfaciliteit (+)	0	0	0
4. Totaal financieringskasstroom	- 900	- 1 068	- 168
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	3 298	6 203	2 905

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het rekening-courantsaldo bij de Rijkshoofdboekhouding bedraagt conform het saldobiljet van het Ministerie van Financiën € 6,203 miljoen. De investeringen hebben betrekking op immateriële vaste activa (maatwerk software). Het aandeel materiële vaste activa bedraagt € 0,006 miljoen.

Er is in 2011 € 1,068 miljoen afgelost op de uitstaande leningen.

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 van de baten-lastendienst CIBG				
	2008	2009	2010	2011
Generiek				
<i>1. Kostprijzen per product (groep)</i>				
– Beschikking BIG-register	130,00	147,00	142,00	153,00
– Vakbekwaamheidsverklaring	1 927,00	4 668,00	3 556,00	6 347,00
– Vakbekwaamheidsverklaring (gewijzigd)				
– Oordeel Regionale Toetsingscommissie Euthanasie	498,00	526,67	535,00	
– Oordeel Regionale Toetsingscommissie Euthanasie (gewijzigd)				565,00
– Vergunning Farmatec	1 353,38	1 775,00	1 803,00	
– Vergunning Farmatec (gewijzigd)				2 837,00
– Registratie wilsbeschikking Donorregister	6,73	8,00	7,25	
– Registratie wilsbeschikking Donorregister (gewijzigd)				16,00
<i>2. Omzet per productgroep (p*q)</i>				
– BIG en vakbekwaamheid	3 177 715	3 479 702	3 485 343	3 463 917
– Farmatec	715 884	886 960	1 010 152	845 242
– RTE	1 119 170	1 280 462	1 631 117	1 587 481
– Donorregister	3 675 482	4 034 101	4 234 858	3 333 651
– Tuchtcolleges	3 954 781	4 178 647	n.v.t.	n.v.t.
<i>3. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)</i>				
	195,4	206,0	226,0	224,0
<i>4. Saldo van baten en lasten (% van de baten)</i>				
	2,57%	2,23%	– 0,18%	– 1,62%
Specifiek				
<i>1. Aantallen</i>				
– Aantal beschikkingen BIG register	11 299	11 223	11 847	11 801
– Aantal Vakbekwaamheidsverklaringen	520	416	509	393
– Aantal oordelen Toetsingscommissie Euthanasie	2 221	2 505	2 662	2 897
– Aantal geregistreerde wilsbeschikkingen Donorregister	144 009	212 145	228 191	193 766
– Aantal verleende vergunningen Farmatec	467	506	587	611
<i>2. Aantal klachten/bezwaar en beroep</i>				
– Aantal klachten/bezwaar en beroep m.b.t. Vakbekwaamheidsverklaringen	12	17	12	42
– Aantal klachten/bezwaar en beroep m.b.t. wilsbeschikkingen Donorregister	1	0	0	0
<i>3. Doorlooptijden</i>				
– Doorlooptijd oordeel RTE oordeel in dagen (wettelijke norm is 42 dagen)	32	37	62	119
– Doorlooptijd wilsbeschikking Donorregister (wettelijke norm is 42 dagen)	22	18	31	15

Toelichting doelmatigheidsindicatoren

Kostprijzen per product

De kostprijs BIG-register is gestegen door een meer integrale kostprijsberekening. De beheerskosten zijn nu opgenomen in de kostprijs. Daarnaast is er sprake van toename van de kosten voor de informatievoorziening (helpdesk).

De (nieuwe gemiddelde) kostprijs Vakbekwaamheidsverklaring is hoger door een meer integrale kostprijsberekening. De beheerskosten zijn nu opgenomen in de kostprijs. Daarnaast is er een toename van de vaste kosten per product als gevolg van een lagere verwacht instroom.

De kostprijs bij Regionale Toetsingscommissie Euthanasie is gestegen door een meer integrale kostprijsberekening. De beheerskosten zijn nu opgenomen in de kostprijs.

Baten-lastendiensten

Op grond van de nieuwe Geneesmiddelenwet is het aantal soorten vergunningen en daarmee ook het volume sterk teruggebracht. Als gevolg daarvan is de gemiddelde kostprijs vergunning Farmatec sterk gestegen. Dit is mede het gevolg van relatief hoge vaste (ICT) lasten.

De (nieuwe) kostprijs registratie wilsbeschikking Donorregister is hoger vanwege een gewijzigde productsamenstelling en een meer integrale kostprijsberekening. De beheerskosten zijn nu opgenomen in de kostprijs. Het aantal producten is teruggebracht van drie naar één. Bij ongewijzigde productsamenstelling was de kostprijs ongeveer 5% gedaald ten opzichte van 2010.

Aantal klachten/bezwaar en beroep met betrekking tot vakbekwaamheidsverklaringen

Het aantal bezwaarschriften met betrekking tot Vakbekwaamheidsverklaringen is gestegen door aanscherping en stringenter toepassing van beleid, met als resultaat meer negatieve beschikkingen waartegen bezwaar en beroep is aangetekend. Het overgrote deel is/wordt ongegrond verklaart.

Doorlooptijden

De doorlooptijd van de oordelen bij de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie stijgt, omdat de personele bezetting tot op heden niet evenredig is meegegroeid (taakstelling) met de structurele stijging van het aantal meldingen (2009 met 28%, 2010 met 19% en 2011 met 18%). Invoering van een nieuwe werkwijze in 2012 en uitbreiding van de capaciteit zal de efficiency en daarmee de doorlooptijd ten goede komen.

De doorlooptijd van de registratie wilsbeschikking Donorregister is gedaald ten opzichte van voorgaande jaren door procesverbetering en het inlopen van achterstanden.

3. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Ingevolge brief van de minister van VWS van 14 januari 2010 (TK 22 894, nr. 254) zijn de onderdelen onderzoek en ontwikkeling, vaccininkoop, opslag en distributie en de bedrijfsvoering van het Nederlands Vaccin Instituut per 1 januari 2011 bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) ondergebracht. De financiële en materiële consequenties van dit besluit zijn in 2011 verwerkt in een overnamebalans per 1 januari 2011, welke in de RIVM-administratie is verwerkt. De interne invlechting is nog gaande.

Baten-lastendiensten

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst RIVM 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	122 252	160 060	37 808	131 314
Omzet overige departementen	52 036	60 686	8 650	59 350
Omzet derden	172 404	167 632	- 4 772	164 959
Rentebaten	100	294	194	394
Vrijval voorzieningen	0	1 990	1 990	965
Bijzondere baten	0	0	0	2 196
Totaal baten	346 792	390 662	43 870	359 178
Lasten				
Apparaatskosten	341 883	360 518	18 635	353 084
– personele kosten	110 710	122 658	11 948	120 619
– materiële kosten	231 173	237 860	6 687	232 465
Afschrijvingskosten	4 516	5 836	1 320	4 670
– immaterieel	879	582	- 297	885
– materieel	3 637	5 254	1 617	3 785
Overige lasten	393	3 674	3 281	4 543
– dotaties voorzieningen	0	3 396	3 396	4 162
– rentelasten	393	278	- 115	381
– bijzondere lasten	0	0	0	0
Totaal lasten	346 792	370 028	23 236	362 297
Saldo van baten en lasten	0	20 634	20 634	- 3 119

Toelichting op de staat van baten en lasten 2011

Ten opzichte van de raming is de realisatie van zowel baten als lasten aanzienlijk hoger. Dit is toe te schrijven aan de voorgeschreven systematiek bij het opmaken van de begroting, waardoor slechts harde toezeggingen van primaire opdrachtgevers zijn opgenomen. In de realisatie zijn ook begrepen de baten en lasten inzake in de loop van het boekjaar verstrekte opdrachten. Verder zijn in de realisatie begrepen de baten en lasten van de per 1 januari 2011 ingenomen afdelingen van het NVI; deze konden nog niet in de begroting worden voorzien.

Resultaat

Er is in 2011 een positief resultaat gerealiseerd van € 20,6 miljoen. Dit resultaat is voornamelijk toe te schrijven aan:

- Een zeer positief verlopen exploitatie door een hoge declarabiliteit en lagere realisatie kosten dan begroot (€ 6,2 miljoen);
- Lagere kosten ten laste van de huisvestingstranche (€ 1,8 miljoen). Hiermee is het saldotekort van de huisvestingstranche verlaagd naar € 2,7 miljoen;
- Een belangrijk deel van het saldo over 2011 (€ 13,2 miljoen) hangt samen met de inname van de publieke delen van het NVI per 1 januari 2011 en is incidenteel van aard. Dit betreft de posten inkoopvoordeel (€ 10,6 miljoen), resultaat ingenomen NVI-afdelingen (€ 2,6 miljoen).

Baten-lastendiensten

Baten

De opbrengst moederdepartement (VWS-eigenaar en VWS-opdrachtgevers) omvat de bijdrage van VWS als eigenaar voor het programma strategisch onderzoek en enkele specifieke bedragen, waaronder een aanvullende bijdrage voor de huisvestingskosten en taakstellings- en veranderingstrajecten (€ 29,8 miljoen) en de bijdrage van VWS als opdrachtgever voor de in 2011 opgedragen onderzoeks- en adviesprogramma's en voor verstrekte additionele opdrachten (€ 130,3 miljoen).

In de opbrengst overige departementen zijn begrepen de bijdragen van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (DG-Milieubeheer en Inspectie) voor de reguliere onderzoeks- en adviesprogramma's en voor verstrekte additionele opdrachten (€ 45,9 miljoen), de bijdrage van het Ministerie van EL&I voor het reguliere onderzoeks- en adviesprogramma (€ 6,7 miljoen) en de bijdrage van overige departementen (€ 8,1 miljoen).

De opbrengst derden bestaat onder uit projecten ten behoeve van en gefinancierd door andere nationale en internationale opdrachtgevers, zoals de EU en de WHO (gezamenlijk € 8,0 miljoen). Verder omvat deze post de aan het Nederlands Vaccin Instituut (NVI) en het Planbureau voor de Leefomgeving in rekening gebrachte kosten voor dienstverlening (gezamenlijk € 23,6 miljoen).

Ook is onder deze post begrepen de declaratie ten laste van de AWBZ voor de kosten van de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (€ 102,6 miljoen).

Lasten

De personele kosten zijn hoger dan begroot. Er is meer capaciteit ingezet om invulling te geven aan leveringsverplichtingen naar opdrachtgevers. De raming was gebaseerd op de omvang van de harde opdrachten op het moment van afronding van het opmaken van de begroting. Ook de inname van de afdelingen van het NVI is debet aan de hogere kosten. De hogere materiële kosten hangen samen met het hogere omzetniveau en extra kosten voor onder andere de taakstellingstrajecten. Ook de inname van de afdelingen van het NVI is debet aan de hogere kosten.

Baten-lastendiensten

Balans van de baten-lastendienst RIVM per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	311	826
Materiële vaste activa	12 356	8 936
– grond en gebouwen	0	0
– installaties en inventarissen	2 336	2 433
– overige materiële vaste activa	10 020	6 503
Voorraden	49 123	17 200
Debiteuren	5 714	9 997
Nog te ontvangen	49 881	55 354
Liquide middelen	55 047	28 943
Totaal activa	172 432	121 256
Passiva		
Eigen vermogen	41 781	4 571
– exploitatiereserve	21 147	7 690
– onverdeeld resultaat	20 634	– 3 119
Voorzieningen	21 224	16 332
Leningen bij het Ministerie van Financiën	0	0
Crediteuren	18 659	8 863
Nog te betalen	90 768	91 490
Totaal passiva	172 432	121 256

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Eigen vermogen

De post onverdeeld resultaat van € 20,6 miljoen bevat het saldo van baten en lasten over het exploitatiejaar 2011. Dit saldo wordt toegevoegd aan de exploitatiereserve, waarbij de kosten van reorganisatie en integratie van de voormalige entadministraties ten laste van de reserve aanvaardbare kosten worden gebracht.

In de exploitatiereserve is begrepen een door het Ministerie van VWS in de rol van eigenaar in 2005 verstrekte vermogensinjectie aan het RIVM van € 3,5 miljoen, waarmee invulling is gegeven aan het vigerende risicobeleid en de daarin benoemde verantwoordelijkheden van eigenaar, primaire opdrachtgevers en het RIVM.

In de exploitatiereserve is conform de regeling AWBZ de reserve aanvaardbare kosten (RAK) van de per 2008 in het RIVM geïntegreerde regionale entadministraties begrepen. Met instemming van het Ministerie van VWS wordt de RAK sinds 2008 aangewend voor kosten van reorganisatie van voormalige entadministraties. Het saldo van de RAK bedroeg ultimo 2010 € 3,5 miljoen. Over 2011 wordt € 0,4 miljoen ten gunste van de RAK gebracht, waardoor het saldo ultimo 2011 € 3,9 miljoen bedraagt. Op grond van de overnamebalans van enkele onderdelen van het NVI is het eigen vermogen per 1 januari 2011 toegenomen met € 22 miljoen ter financiering van de veiligheidsvoorraad rijksvaccinatieprogramma. Op aanwijzing van de eigenaar is aan het eigen vermogen in 2011 € 11 miljoen onttrokken vanwege een eenmalig optredend prijsvoordeel bij de aankoop van vaccins voor het Rijksvaccinatieprogramma. Verder heeft op aanwijzing van de eigenaar een omzetting plaatsgevonden van een onder de balanspost «overlopende passiva» opgenomen

Baten-lastendiensten

bedrag van € 5,6 miljoen ter financiering van de voormalige entadministraties naar deze balanspost.

Voorzieningen

De post voorzieningen bedraagt € 21,2 miljoen ultimo 2011 en bestaat uit een viertal rubrieken:

- personeel. Dit betreft toekomstige verplichtingen ingevolge rechten op de balansdatum van voormalige werknemers;
- reorganisatie. Dit betreft een voorzien bedrag voor de door het aangekondigde vertrek van het Planbureau voor de Leefomgeving niet meer gedekte huurlasten en verplichtingen in verband met reorganisaties voorgaande jaren;
- projecten. Dit betreft per balansdatum voorziene tekorten op in uitvoering zijnde projecten;
- diversen. Dit betreft een verplichting in verband met het saneren van verouderde olietanks.

De dotaties voorzieningen hebben betrekking op personeel (€ 0,6 miljoen) en projecten (€ 2,8 miljoen). De onttrekking van de voorziening personeel hangt samen met het vervallen van verplichtingen, doordat voormalige werknemers geen aanspraak meer hebben op een uitkering.

De post reorganisatie is verlaagd in voor de in 2011 vrijgevallen bedragen ter dekking van personeel gerelateerde kosten sociaalplan. De vrijval op projecten omvat de onttrekking vanwege in 2011 tot finale afrekening gekomen projecten waarvoor eerder een voorziening was getroffen.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst RIVM 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand depositorekeningen	53 738	28 943	- 24 795
2. Totaal operationele kasstroom	5 015	45 846	40 831
Totaal investeringen (-/-)	- 4 516	- 8 789	- 4 273
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	47	47
3. Totaal investeringskasstroom	- 4 516	- 8 742	- 4 226
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	- 11 000	- 11 000
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	0	0	0
Beroep op leenfaciliteit (+)	0	0	0
4. Totaal financieringskasstroom	0	- 11 000	- 11 000
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	54 237	55 048	810

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Operationele kasstroom

De mutatie van de operationele kasstroom wordt voornamelijk veroorzaakt door het positieve resultaat (€ 20,6 miljoen), een vermogensmutatie (€ 16,7 miljoen) en de afname van het werkkapitaal (€ 13,1 miljoen). Door de mutatie in genoemde posten is er een toename van het rekening-courantsaldo aangehouden bij het Ministerie van Financiën.

Baten-lastendiensten

Investeringskasstroom

Het in de begroting opgenomen investeringsniveau is gebaseerd op het verwachte bedrag aan investeringen. De gerealiseerde investeringen konden uit beschikbare liquide middelen worden betaald. De investeringen hebben voornamelijk betrekking op ICT en audiovisuele apparatuur, laboratoriumapparatuur en gebouwgebonden installaties en infrastructuur.

Financieringskasstroom

Er is in 2011 geen gebruik gemaakt van de leenfaciliteit. De investeringen zijn betaald uit beschikbare liquide middelen.

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 van de baten-lastendienst RIVM				
	2008	2009	2010	2011
Generiek				
1. Tarieven/ uur				
– Gewogen uurtarief in €	105,15	106,60	108,04	108,96
– Ontwikkeling uurtarief (2003=100)	96,50	97,90	99,20	100
2. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur) ¹	1 443,3	1 378,4	1 346,7	1 434,4
3. Saldo van baten en lasten (% van de baten)	– 1,11%	– 0,14%	– 0,87%	5,28%
Specifiek				
1. Liquiditeit (current ratio; norm > 1,5)	1,1	1,1	1,1	1,5
2. Solvabiliteit (debt ratio)	0,94	0,95	0,96	0,76
3. Rentabiliteit eigen vermogen	– 27,4%	– 6,1%	– 40,6%	97,6%
4. Percentage externe inhuur ten opzichte van totale personele kosten	–	15,9%	16,9%	10,9%
5. Percentage facturen betaald binnen 30 dagen	56,0%	77,6%	95,9%	97,2%

¹ De mutatie in het aantal fulltime-equivalenten in 2011 ten opzichte van 2010 komt mede door inname van de publieke delen van het NVI en de uitplaatsing van het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum naar het Universitair Medisch Centrum Utrecht en van de geneesmiddelenbeoordeling naar het ACBG.

Toelichting doelmatigheidsindicatoren

Tarieven per uur

De uurtarieven worden jaarlijks door de eigenaar vastgesteld. De hoogte van de tarieven worden onder meer bepaald door ontwikkeling van loonkosten, materiële kosten en aantal te declareren uren per medewerker. Het aantal te declareren uren op jaarbasis bedraagt voor het RIVM in 2011 1 250 uur per fulltime-equivalent. De ontwikkeling van het gewogen gemiddelde uurtarief vanaf 2003 laat zien dat het RIVM door middel van efficiencymaatregelen in staat is geweest om stijgende personele en materiële kosten op te vangen.

Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)

De ontwikkeling van het aantal fulltime-equivalenten (fte's) verloopt conform de afspraken voortvloeiende uit de taakstelling vanuit het programma Vernieuwing Rijksdienst (Balkenende IV). De afgesproken 1 499 fte per 31 december 2011 is gerealiseerd.

Saldo van baten en lasten (% van de baten)

De ontwikkeling van het procentuele saldo is een weergave van de realisatie, zoals de afgelopen jaren in de jaarrekening gepresenteerd.

Baten-lastendiensten

Liquiditeit/Solvabiliteit/Rentabiliteit

Voor wat betreft de doelmatigheidsindicatoren steunt het RIVM op de gangbare bedrijfseconomische indicatoren liquiditeit, solvabiliteit en de rentabiliteit van het eigen vermogen.

De current ratio geeft aan in hoeverre de kortlopende schulden kunnen worden voldaan vanuit de kortlopende activa. Een waarde van boven de 1 wordt over het algemeen als gezond gekenmerkt. Het RIVM voldoet hieraan gezien de waarde van 1,5.

Het positieve resultaat en de vermogensmutatie over 2011 geven een stijging van het eigen vermogen daarmee een daling van de debt ratio ten opzichte van de voorgaande jaren.

De positieve rentabiliteit op het eigen vermogen is het gevolg van het positieve resultaat dat in 2011 is gerealiseerd.

Percentage externe inhuur ten opzichte van de totale personele kosten

De totale externe inhuur bedroeg in 2011 € 12,6 miljoen, wat beduidend onder het niveau van 2010 ligt (€ 19,0 miljoen). Het inhuurpercentage over 2011 komt uit op 10,9%. In 2010 bedroeg dit 16,9%. De realisatie is ruim onder het voor 2011 toegestane plafond gebleven.

Percentage facturen betaald binnen 30 dagen

Het RIVM heeft in 2008/2009 de factuurverwerking gedigitaliseerd.

Hierdoor is enerzijds de gemiddelde betaaltermijn fors verlaagd waarbij het percentage facturen dat wordt betaald binnen 30 dagen is gestegen van 56% in 2008 tot 97% in 2011. Hierbij wordt uitgegaan van factuurdatum van de leverancier. Anderzijds is hiermee een efficiencybesparing in de factuurverwerking gerealiseerd.

4. Nederlands Vaccin Instituut

Per 1 januari 2011 zijn de taken op het gebied van vaccininkoop, onderzoek en ontwikkeling van het Nederlands Vaccin Instituut (NVI) overgedragen aan het RIVM (TK 22 894, nr. 254 en TK 32 589, nr. 1). Hierdoor treedt in onderstaande realisatiecijfers een trendbreuk op ten opzichte van de realisatie in 2010 (bij de balans en de staat van baten en lasten) respectievelijk de begroting 2011 (bij de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht).

De realisatiecijfers hebben alleen betrekking op productie en ondersteunende diensten. Ondanks de voortgang in (de voorbereiding van) de privatisering zijn deze onderdelen heel 2011 in publieke handen gebleven.

Baten-lastendiensten

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst NVI 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vast gestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	34 498	10 053	- 24 445	39 034
Omzet overige departementen	0	0	0	0
Omzet derden	120 894	18 372	- 102 522	116 115
Rentebaten	0	1	1	0
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	400	400	0
Totaal baten	155 392	28 826	- 126 566	155 149
Lasten				
Apparaatskosten	149 892	50 562	- 99 330	152 476
– personele kosten	24 866	15 939	- 8 927	29 791
– materiële kosten	125 026	34 623	- 90 403	122 685
Afschrijvingskosten	5 500	4 016	- 1 484	6 330
– immaterieel	250	712	462	531
– materieel	5 250	3 304	- 1 946	5 799
Overige lasten	2 000	8 332	6 332	7 224
– dotaties voorzieningen	0	0	0	5 626
– rentelasten	2 000	1 732	- 268	1 598
– bijzondere lasten	0	6 600	6 600	0
Totaal lasten	157 392	62 910	- 94 482	166 030
Saldo van baten en lasten	- 2 000	- 34 084	- 32 084	- 10 881

Toelichting op de staat van baten en lasten 2011

Resultaat

Het verschil in de gerealiseerde baten en lasten met de begroting kent een drietal oorzaken:

- De overheveling van de vaccinonderzoeks- en ontwikkelingstaken naar het RIVM hebben tot een afname van zowel baten (zie opbrengst moederdepartement) als lasten (zowel personeel, als materieel en andere kostensoorten) geleid.
- Door de overheveling van de vaccin-inkooptaak naar het RIVM zijn zowel de baten (opbrengst derden) als de lasten (materiële kosten) in 2011 fors lager dan begroot en lager dan in voorgaande jaren. In 2010 waren de baten van de inkoopzaak hoger dan de lasten door een tijdelijk inkoopvoordeel. Met de overheveling van de inkoopzaak naar het RIVM is ook het inkoopvoordeel, dat in 2011 € 11 miljoen bedraagt, meegegaan.
- In het exploitatieresultaat is ook € 7,5 miljoen als lasten aan incidentele uitgaven opgenomen in het kader van de transitie van het NVI (zoals in het kader van het Sociaal Plan productiedeel en de boedeloverdracht naar het RIVM). De ter zake ontvangen baten van VWS zijn, conform de regelgeving, als vermogensmutatie verwerkt.
- Het negatieve exploitatieresultaat wordt vooral veroorzaakt door de kosten van het in stand houden van de productiefaciliteiten ten behoeve van de privatisering en de tegenvallende omzet derden bij met name de productie. Potentiële en bestaande klanten zijn, vanwege de verkoopstatus van het productiedeel, voorzichtig met het verstrekken van orders. Bovendien mochten er gedurende het jaar 2011 geen

Baten-lastendiensten

nieuwe grote verkoopcontracten worden gesloten om het verkoopproces niet te belemmeren.

Ter compensatie van het negatieve exploitatieresultaat zijn door het moederdepartement vermogensstortingen gedaan die, conform de regelgeving, niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks in het eigen vermogen terecht komen (zie ook de toelichting op de balans).

De totale omzet is als volgt onderverdeeld:

Omzet NVI 2011 (bedragen x € 1 000)	
	Bedrag
Moederdepartement	
Eigenaar	8 858
Opdrachtgevers	1 195
	10 053
Opbrengst derden	
Export	6 468
RIVM	7 847
Overig	4 057
<i>Totaal</i>	18 372

Een nadere specificatie van de omzet in p*q kan vanwege de marktgevoeligheid van deze informatie tijdens het privatiseringsproces niet worden gegeven.

Balans van de baten-lastendienst NVI per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	7 215	7 927
Materiële vaste activa	35 611	40 735
– grond en gebouwen	2 161	0
– installaties en inventarissen	12 416	23 437
– overige materiële vaste activa	21 034	17 298
Voorraden	6 724	36 807
Debiteuren	3 595	8 949
Nog te ontvangen	1 186	5 370
Liquide middelen	692	3 025
Totaal activa	55 023	102 813
Passiva		
Eigen vermogen	37 151	19 435
– exploitatiereserve	71 235	30 316
– onverdeeld resultaat	– 34 084	– 10 881
Voorzieningen	180	2 786
Leningen bij het Ministerie van Financiën	0	45 940
Crediteuren	3 308	6 116
Nog te betalen	14 384	28 536
Totaal passiva	55 023	102 813

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Omdat de privatisering van de productiefaciliteiten ultimo 2011 nog in een voorbereidend stadium is, zijn de activa en passiva van het NVI gewaardeerd als ware sprake van continuïteit.

Ook in het verschil in activa per ultimo 2011 ten opzichte van 2010 is het effect van de overheveling van de vaccininkoop (met name voorraden) en de vaccinonderzoek- en ontwikkeling (vaste activa) zichtbaar. Bij de passiva zien we naast het effect van de hiervoor reeds genoemde vermogensstortingen ter dekking van het exploitatietekort ook het effect van de overige vermogensstortingen terug.

Eigen vermogen

Verloop van het eigen vermogen NVI 2011 (bedragen x € 1 000)		Bedrag
Eigen vermogen 31-12-2010		19 435
Boedeloverdracht RIVM (veiligheidsvoorraad)		– 22 000
<i>Vermogensstortingen 2011</i>		
Exploitatieresultaat	24 700	
Aanvulling eigen vermogen 2010	2 500	
Aflossing lening Ministerie van Financiën	37 000	
Sociaal Plan	900	
Overdracht RIVM	6 600	
Investerings	2 100	
Totaal vermogensstortingen	73 800	
Exploitatiereserve per 3-12-2011		71 235
Resultaat boekjaar		– 34 084
<i>Eigen vermogen 31-12-2011</i>		<i>37 151</i>

Het totale eigen vermogen komt € 31,3 hoger uit dan de toegestane 5% van de gemiddelde omzet over de afgelopen drie jaar (2009–2011) van € 116,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de vermogensstorting ten behoeve van de aflossing van de leenfaciliteit.

Bij de eerste supplettoire begroting 2012 zal het moederdepartement bezien hoe met dit surplus zal worden omgegaan, rekening houdend met de liquiditeitspositie en het benodigde vermogen voor de financiering van vaste activa.

Voorzieningen

De post voorzieningen per 31 december 2011 bestaat uit een voorziening voor personele afkoopsommen. In 2011 is een deel van de personele afkoopsommen uitbetaald ten laste van de voorziening.

Van de post nog te betalen heeft circa € 10,5 miljoen betrekking op VWS. Hiervan is € 6,4 miljoen terug te betalen en € 4,1 miljoen vooruitontvangen.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst NVI 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand deposito- rekeningen	- 1 179	3 025	4 204
2. Totaal operationele kasstroom	3 500	- 32 013	- 35 513
Totaal investeringen (-/-)	- 7 500	- 5 526	1 974
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	7 345	7 345
3. Totaal investeringskasstroom	- 7 500	1 819	9 319
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	73 800	73 800
Aflossingen op leningen (-/-)	- 5 500	- 45 940	- 40 440
Beroep op leenfaciliteit (+)	7 500	0	- 7 500
4. Totaal financieringskasstroom	2 000	27 860	25 860
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositerekeningen (=1+2+3+4)	- 3 179	691	3 870

Toelichting op het kasstroomoverzicht

In het kader van de privatisering zijn alle uitstaande leningen van het NVI bij het ministerie van Financiën afgelost. De totale aflossing in 2011 bedroeg € 46 miljoen en is voor € 37 miljoen gefinancierd door een eenmalige storting moederdepartement.

Vanwege de privatisering is geen nieuw beroep meer op de leenfaciliteit gedaan in 2011, maar er is nog wel – zij het in bescheidener mate dan in voorgaande jaren – geïnvesteerd.

De investeringen in de activa zijn als volgt gespecificeerd:

Investerings 2011 (bedragen x € 1 000)	
	Bedrag
Niet-productie inventaris	62
Productie inventaris	1 247
Activa in aanbouw	4 217
<i>Totaal</i>	<i>5 526</i>

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 van de baten-lastendienst NVI				
	2008	2009	2010	2011
Generiek				
1. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)	391	397	367	197
2. Saldo van baten en lasten (% van de baten)	- 4,32%	- 1,40%	- 7,01%	- 118,24%

In deze paragraaf is een aantal doelmatigheidsindicatoren niet meer opgenomen, omdat deze betrekking hadden op de naar het RIVM overgeheveld onderzoeks- en ontwikkelingstaken.

Baten-lastendiensten

Ook voor de resterende indicatoren bemoeilijkt de overheveling van taken naar het RIVM de vergelijkbaarheid van 2011 ten opzichte van voorgaande jaren.

Totaal aantal fte's (exclusief externe inhuur)

De daling van het aantal fulltime-equivalenten (fte's) wordt veroorzaakt door de uitplaatsing van een aantal taken naar het RIVM.

Saldo van baten en lasten (% van de baten)

Zie voor de toelichting op het resultaat 2011 de toelichting op de staat van baten en lasten. De «vrije val» van het percentage in 2011 wordt veroorzaakt, doordat enerzijds het resultaat negatief is beïnvloed door een aantal incidentele lasten in het kader van de transitie, waartegenover geen exploitatiebaten staan (tellereffect) en anderzijds doordat het totaal van de baten ook kleiner is geworden als gevolg van de overheveling van taken naar het RIVM (noemereffect).

5. Jeugdzorg^{Plus}-instelling Almata

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst Almata 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verskil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	30 015	31 993	1 978	33 254
Omzet overige departementen	595	955	360	652
Omzet derden	0	604	604	214
Rentebaten	5	24	19	9
Vrijval voorzieningen	0	191	191	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	30 615	33 767	3 152	34 129
Lasten				
Apparaatskosten	28 750	32 327	3 577	30 923
– personele kosten	18 657	19 833	1 176	18 066
– materiële kosten	10 093	11 828	1 735	9 458
– besteding vanuit bouwimpuls	0	666	666	3 399
Afschrijvingskosten	1 150	351	- 799	1 270
– immaterieel	12	24	12	19
– materieel	1 138	327	- 811	1 251
Overige lasten	690	879	189	1 474
– dotaties voorzieningen	550	890	340	1 391
– rentelasten	140	- 11	- 151	83
– bijzondere lasten	0	0	0	0
Totaal lasten	30 590	33 557	2 967	33 667
Saldo van baten en lasten	25	210	185	462

Toelichting op de staat van baten en lasten 2011

In april 2011 heeft de staatssecretaris van VWS de Kamer geïnformeerd over de capaciteit en toekomstige ontwikkelingen van jeugdzorg^{Plus} (TK 31 914, nr. 1). Voor de twee jeugdzorg^{Plus}-instellingen Almata en De Lindenhorst betekent het dat deze op termijn zullen worden geprivatiseerd. De eerste fase van de transitie betreft het samenvoegen van de

Baten-lastendiensten

locatie Den Dolder van Almata en De Lindenhorst tot één private instelling van ongeveer 96 plaatsen en het loskoppelen van de locatie in Ossendrecht van Almata.

De financiële gevolgen van de transitie in 2011 betreffen voornamelijk de kosten voor het sociaal flankerend beleid ter voorbereiding van de transitie (€ 2,1 miljoen). Omdat in 2011 geen definitieve besluiten zijn genomen over het beëindigen van activiteiten, is in de jaarcijfers van de instellingen verder geen rekening gehouden met eventuele andere financiële gevolgen van de transitie.

Resultaat

Almata heeft in het boekjaar 2011 een positief resultaat behaald van € 0,2 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met een terugbetalingsverplichting aan VWS van bijna € 0,6 miljoen wegens te lage bezetting (met name in de vestiging Den Dolder). Deze lagere opbrengst wordt voor een deel terugverdiend door lagere variabele kosten vanwege de lagere bezetting.

Baten

De opbrengsten moederdepartement bestaan uit een bijdrage voor de exploitatiekosten en kapitaallasten, samen € 29,9 miljoen en een incidentele bijdrage voor sociaal flankerend beleid in verband met de transitie ad € 2,1 miljoen.

De opbrengsten overige departementen bestaan voornamelijk uit ESF-bijdragen (Europees Sociaal Fonds) in het kader van workwise (arbeidstoeleiding van gedetineerde jongeren) via het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het onderwijs dat de jongeren ontvangen wordt voor circa de helft gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor de andere helft uit opbrengsten ESF. Deze opbrengsten zijn hoger dan begroot als gevolg van meevallers in de afrekening van eerdere jaren.

De opbrengst derden valt hoger uit dan begroot als gevolg van enkele incidentele meevallers, waaronder de verkoop van twee schepen via Domeinen.

De dotatie voorzieningen betreft een dotatie voor kosten van medewerkers die gebruik maken van de regeling «substantieel bezwarende functies» en een dotatie in verband met de kosten voor langdurig zieken.

Lasten

De salariskosten zijn gestegen door stijgende kosten van de arbeidsvoorwaarden (OVA 2011 is 3,1%) en door overname van de HRM-adviseurs van het RIVM, die voorheen werden ingeleend.

Verder omvatten de personele kosten zit voor € 2,1 miljoen aan kosten uitzendkrachten en voor circa € 0,5 miljoen aan sociaal flankerend beleid.

De materiële kosten zijn hoger dan begroot door de incidentele kosten van het sociaal flankerend beleid (circa € 1,6 miljoen) en omdat de ICT-kosten en de inhuur beveiliging in 2011 zijn verantwoord onder materiële kosten in plaats van overige personele kosten in 2010.

Baten-lastendiensten

In de post besteding vanuit bouwimpuls is een bedrag van € 0,7 miljoen opgenomen in verband met de eenmalige kosten van de Rijksgebouwendienst voor de verbouwing en verbetering van het leefklimaat in de vestiging Den Dolder.

De afschrijvingskosten zijn gedaald, omdat een groot aantal activa items reeds zijn afgeschreven en het investeringsniveau de afgelopen jaren erg laag is geweest.

De rentelasten geven een negatief bedrag aan, hetgeen wordt veroorzaakt door een correctie op de stelpost van eind vorig jaar (was te hoog opgenomen).

Balans van de baten-lastendienst Almata per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	30	45
Materiële vaste activa	1 519	1 653
– grond en gebouwen	235	267
– installaties en inventarissen	139	148
– overige materiële vaste activa	1 145	1 238
Voorraden	70	80
Debiteuren	1 645	236
Nog te ontvangen	1 327	584
Liquide middelen	7 432	7 189
Totaal activa	12 023	9 787
Passiva		
Eigen vermogen	1 602	1 392
– exploitatiereserve	1 392	931
– onverdeeld resultaat	210	461
Voorzieningen	1 580	1 464
Leningen bij het Ministerie van Financiën	122	240
Crediteuren	1 313	1 065
Nog te betalen	7 406	5 626
Totaal passiva	12 023	9 787

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Eigen vermogen

De exploitatiereserve is opgelopen naar een bedrag van € 1,6 miljoen. De gemiddelde opbrengst over 2010 en 2011 bedraagt € 33,9 miljoen. Daarbij is 2009 buiten beschouwing gelaten aangezien dit een gebroken boekjaar was vanwege de overgang van DJI naar het Ministerie van VWS per 1 februari 2009. Het maximaal toegestane eigen vermogen bedraagt € 1,7 miljoen (5% van de gemiddelde omzet).

Voorzieningen

De voorziening voor medewerkers die gebruik maken van de regeling «substantieel bezwarende functies» / functioneel leeftijdsontslag is verhoogd, omdat er twee nieuwe deelnemers zijn. De hoogte van de voorziening moet nog herijkt worden. De reorganisatievoorziening (2008) is vrijgevallen. De voorziening personeel is opgehoogd voor enkele specifieke kwesties.

Baten-lastendiensten

De voorraden betreffen gebruiksartikelen en brandstoffen. De waarde daalt door aanpassing kledingbeleid en verkleining van de maritieme sector.

De debiteuren zijn hoger dan gebruikelijk vanwege de claim richting VWS met betrekking tot het sociaal flankerend beleid. De nog te ontvangen bedragen betreffen ESF subsidies over de jaren 2008 t/m 2011, waarvan pas onlangs in 2012 een deel is uitbetaald. De totale vordering op VWS bedraagt € 1,5 miljoen.

De rekening courant verhouding is hoog omdat er voor aanzienlijke bedragen nog verrekeningen moeten plaatsvinden (nog te betalen bedragen)

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst Almata 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand deposito-rekeningen	4 135	7 189	3 054
2. Totaal operationele kasstroom	500	797	297
Totaal investeringen (-/-)	- 600	- 242	358
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	150	40	- 110
3. Totaal investeringskasstroom	- 450	- 202	248
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 953	- 352	601
Beroep op leenfaciliteit (+)	600	0	- 600
4. Totaal financieringskasstroom	- 353	- 352	1
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	3 832	7 432	3 600

Toelichting op het kasstroomoverzicht

In het overzicht valt op het grote verschil van de beginstand tussen begroting en realisatie. Dit wordt veroorzaakt doordat verrekeningen nogal eens laat plaatsvinden, waardoor de rekening-courantsaldi hoger uitvallen dan eigenlijk zouden moeten. Daarnaast is er voor in 2011 voor een laag bedrag geïnvesteerd in nieuwe activa verband met de komende transitie en er zijn twee schepen verkocht.

In 2011 zorgt het positieve exploitatieresultaat voor de verbetering van het rekening-courantsaldo.

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 van de baten-lastendienst Almata			
	2009	2010	2011
Generiek			
1. Kostprijzen per product			
– Kosten per behandelplek (in € regulier)	144 553	145 509	140 840
– Kosten per behandelplek (in € incidenteel)	15 897	16 827	13 778
2. Bijdrage per behandelplek (in €)	141 877	147 785	141 882
3. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)	235	272	278
4. Saldo van baten en lasten (% van de baten)	0,89%	1,35%	0,62%
Specifiek			
1. Gemiddelde verblijfsduur in maanden	7	7	6
2. Geregistreerde klachten	368	367	270
3. Klachten gegrond verklaard	11,00%	5,00%	13,70%

Toelichting doelmatigheidsindicatoren

Kosten per behandelplek

De kostprijs per behandelplek (capaciteit is 202 plaatsen) is na correctie van incidentele kosten (in verband met de bouwimpuls en tweede fase sociaal flankerend beleid) afgenomen vanwege de lagere bezetting en bezuinigingen.

Totaal aantal fte

Het aantal fulltime-equivalenten (fte's) zal snel gaan dalen in verband met de besluiten in het kader van het sociaal flankerend beleid.

Geregistreerde klachten en klachten gegrond verklaard

Het aantal klachten is gedaald in vergelijking met vorig jaar. Het aantal klachten dat gegrond verklaard is, stijgt echter. Oorzaak hiervan is de verscherpte toepassing van de regels (zaken die voorheen bemiddeld werden, worden nu eerder gegrond verklaard)

6. Jeugdzorg^{Plus}-instelling De Lindenhorst

Staat van baten en lasten van de baten-lastendienst De Lindenhorst 2011 (bedragen x € 1 000)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3 = 2-1)	Realisatie 2010 (4)
Baten				
Omzet moederdepartement	9 471	10 819	1 348	10 306
Omzet overige departementen	0	0	0	0
Omzet derden	717	511	- 206	504
Rentebaten	0	3	3	0
Vrijval voorzieningen	0	140	140	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	10 188	11 473	1 285	10 810
Lasten				
Apparaatskosten	10 037	11 159	1 122	10 540
- personele kosten	6 368	7 923	1 555	6 711
- materiële kosten	3 669	3 236	- 433	3 829
Afschrijvingskosten	130	78	- 52	123
- immaterieel	0	0	0	0
- materieel	130	78	- 52	123
Overige lasten	21	45	24	12
- dotaties voorzieningen	0	0	0	0
- rentelasten	21	7	- 14	12
- bijzondere lasten	0	38	38	0
Totaal lasten	10 188	11 282	1 094	10 675
Saldo van baten en lasten	0	191	191	135

Toelichting op staat van baten en lasten

Algemeen

De Lindenhorst heeft een toekenning als tijdelijke batenlasten dienst vanaf 1 februari 2009.

De staatssecretaris van VWS heeft op 13 april besloten om de twee jeugdzorg^{Plus}-instellingen voor De Lindenhorst en de locatie Den Dolder te fuseren tot één private instelling van ongeveer 96 plaatsen (TK 31 914, nr. 1). De uiteindelijke effecten van deze operatie zijn nog onvoldoende duidelijk om al in deze jaarrekening te kwantificeren.

Resultaat

Over 2011 is een positief resultaat gerealiseerd van € 0,191 miljoen.

Baten

De begrote opbrengst moederdepartement bestaat uit de prijs per plaats voor gesloten jeugdzorg (p) vermenigvuldigd met 54 capaciteitsplaatsen (q), opgebouwd uit exploitatiekosten en kapitaalslasten (€ 9,407 miljoen). Het verschil ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door compensatie van gemaakte kosten in het kader van sociaal flankerend beleid en transitie/fusiekosten, die niet onder de reguliere bedrijfsvoering vallen. In dit verslagjaar is geen loon- en prijsbijstelling toegekend.

Baten-lastendiensten

De opbrengst derden bestaat uit ESF-bijdragen (Europees Sociaal Fonds) in het kader van arbeidsmarkttoeleiding, de daaraan gekoppelde cofinanciering vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, opbrengst UWV- vergoeding en opbrengsten voor therapieën. Het verschil tussen begroting en realisatie is voornamelijk ontstaan door negatieve bijstellingen van de opbrengsten ESF met betrekking tot 2009, 2010 en 2011.

De vrijval uit voorzieningen betreft een herberekening van de voorziening voor medewerkers die vanwege een bezwarende functie gebruik maken van de SBF-regeling (substantieel bezwarende functies). De loonkosten zijn in de oorspronkelijke voorziening opgenomen tot aan de pensioenleeftijd van 65 jaar, maar betreffende medewerkers zullen voor hun 65ste met ontslag gaan, waarna het ABP de verplichting overneemt.

Lasten

De realisatie van de personele kosten is hoger door uitgaven van opleidingskosten en stimuleringspremies in het kader van het sociaal flankerend beleid in verband met de fusie/transitie. Door de uitstroom van personeel is de externe inhuur ook hoger dan begroot.

In de materiële kosten zijn de kosten van de dienstverleningsovereenkomsten lager dan begroot, doordat de shared service organisatie (ICT-leverancier) meerdere aanpassingen aan de ICT niet heeft gerealiseerd waardoor de kosten ook lager uitvielen.

Het verschil bij de afschrijvingskosten en rente wordt veroorzaakt door het niet volledig vervangen van de personenzoekinstallatie vanwege het onduidelijke toekomstperspectief van de huisvesting. Er is gekozen is voor een upgrade van de installatie.

De bijzondere last (circa € 0,038 miljoen) betreft een afboeking van een vordering op VWS inzake het opzetten van de bedrijfsvoering in 2010.

Baten-lastendiensten

Balans baten-lastendienst De Lindenhorst per 31 december 2011 (bedragen x € 1 000)		
	Balans 31-12-2011	Balans 31-12-2010
Activa		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	261	308
– grond en gebouwen	0	0
– installaties en inventarissen	179	214
– overige materiële vaste activa	82	94
Voorraden	0	0
Debiteuren	61	14
Nog te ontvangen	867	38
Vordering op het moederdepartement	446	480
Liquide middelen	724	1 579
Totaal activa	2 359	2 419
Passiva		
Eigen vermogen	500	309
– exploitatiereserve	309	174
– onverdeeld resultaat	191	135
Voorzieningen	291	704
Leningen bij het Ministerie van Financiën	197	299
Crediteuren	224	222
Nog te betalen	1 147	885
Totaal passiva	2 359	2 419

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Eigen vermogen

Het saldo van baten en lasten over het exploitatiejaar 2011 is in de balans opgenomen per 31 december 2011 als onverdeeld resultaat. Het totale eigen vermogen bedraagt daardoor € 0,5 miljoen en blijft daarmee onder het plafond van 5% van de gemiddelde omzet in de afgelopen drie jaar.

Voorzieningen

De onttrekking bij de voorziening betreft de loonkosten van medewerkers die vanwege een bezwarende functie gebruik maken van de SBF-regeling en de vrijval van de eerder genoemde herberekening (€ 0,140 miljoen). In 2011 zijn geen dotaties aan deze voorziening gedaan.

Het verschil in boekwaarde bij de activa betreft voornamelijk reguliere afschrijvingen, er hebben vrijwel geen investeringen in de activa plaatsgevonden.

De vordering op het moederdepartement betreft de vordering in het kader van de gemaakte kosten met betrekking tot het sociaal flankerend beleid.

De liquide middelen bestaan uit het rekening courant saldo bij het Ministerie van Financiën (€ 0,719 miljoen) en het saldo van de centrale kas (€ 0,005 miljoen).

Baten-lastendiensten

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht van de baten-lastendienst De Lindenhorst 2011 (bedragen x € 1 000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil (3) = (2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2011+ stand deposito- rekeningen	1 284	1 566	282
2. Totaal operationele kasstroom	-200	-715	-515
Totaal investeringen (-/-)	- 605	- 30	575
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 605	- 30	575
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	275	0	- 275
Aflossingen op leningen (-/-)	- 102	- 102	0
Beroep op leenfaciliteit (+)	330	0	- 330
4. Totaal financieringskasstroom	503	- 102	- 605
5. Rekening-courant RHB 31 december 2011+ stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	982	719	- 263

Toelichting op het kasstroomoverzicht

De afname van de liquiditeit wordt vrijwel volledig veroorzaakt in de operationele kasstroom door de vordering op het moederdepartement (€ 0,867 miljoen). De begrote investeringen voor 2011 hebben niet plaatsgevonden vanwege de onduidelijkheid over de toekomstige huisvesting. Hierdoor is er ook geen beroep gedaan op de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën. De aflossingen betreffen de reguliere aflossingen op de lopende leningen.

Doelmatigheidsindicatoren

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2011 baten-lastendienst De Lindenhorst			
	2009	2010	2011
Generiek			
1. Kostprijzen per behandelplaats	145 000	145 000	143 000
2. Bijdrage per behandelplaats	143 000	148 000	146 000
3. Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)	112,0	113,0	107
4. Saldo van baten en lasten (% van de baten)	- 1,04%	1,25%	1,66%
Specifiek			
1. Gemiddelde verblijfsduur in maanden	13,2	10,2	6,9
2. Geregistreerde klachten	30	20	56
3. Klachten gegrond verklaard	0	1	0

Toelichting doelmatigheidsindicatoren

In bovenstaand overzicht zijn de gegevens opgenomen vanaf 1 februari 2009, met uitzondering van de kostprijs en omzet per product. Betreffende kengetallen zijn geëxtrapoleerd naar 12 maanden ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid met 2010. De Lindenhorst was in de periode voor 1-2-2009 onderdeel van Dienst Justitiële Inrichtingen.

Baten-lastendiensten

Kostprijs per behandelplaats

Het betreft de integrale kostprijs per plaats (54 plaatsen) –/– kapitaalslasten en incidentele kosten die gecompenseerd zijn door het moederdepartement. Er heeft zich een kleine verlaging van de kostprijs voorgedaan als gevolg van uitstroom personeel in het kader van de fusie.

Totaal aantal fte (exclusief externe inhuur)

Het aantal fulltime-equivalenten (fte's) is verlaagd door uitstroom van personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de faciliteiten van het sociaal flankerend beleid.

Gemiddelde verblijfsduur in maanden

De gemiddelde verblijfsduur van de jongeren is de afgelopen twee jaar afgenomen, doordat jongeren eerder en intensiever oefenen met vrijheden en verantwoordelijkheden door het sneller en intensiever opstarten van verlof op het moment dat de risico's hanteerbaar zijn.

Geregistreeerde klachten

Het aantal klachten is toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren, voornamelijk door wijzigingen in het dagprogramma en omdat een aantal leefgroepgerelateerde klachten individueel door jongeren is ingediend.

11. OVERZICHT PUBLICATIEPLICHTOP GROND VAN DE WET OPENBAARMAKING UIT PUBLIEKE MIDDELEN GEFINANCIERDE TOPINKOMENS BIJ HET DEPARTEMENT VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Topinkomens

Op grond van artikel 6 van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Stb. 2006, 95) is een overzicht opgenomen van medewerkers die in het verslagjaar meer verdienen hebben dan het gemiddelde belastbare loon van de ministers. Dit gemiddelde belastbare jaarloon is voor 2011 vastgesteld op € 193 000 (was in 2010 ook € 193 000). Voor VWS heeft de publicatieplicht betrekking op de navolgende functionarissen.

Overzicht uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (bedragen in €)								
Functie	Belastbaar jaarloon 2010	Pensioenaf- drachten en overige voorzieningen betaalbaar op termijn 2010	Totaal 2010	Belastbaar jaarloon 2011	Pensioenaf- drachten en overige voorzieningen betaalbaar op termijn 2011	Ontslag- vergoeding	Totaal 2011	Motivering/ opmerkingen
Onderzoeker	€ 156 658,59	€ 47 380,35	€ 204 038,94	€ 91 600,38	€ 21 857,94	–	€ 113 458,32	Betrokkene is met ingang van 1 juli 2011 met ontslag gegaan.

D. BIJLAGEN

12. FINANCIËEL BEELD ZORG

1. Inleiding

Het Financieel Beeld Zorg (FBZ) geeft een integraal beeld van de ontwikkeling van de uitgaven en ontvangsten onder het Budgettair Kader Zorg (BKZ). Dit hoofdstuk geeft op hoofdlijnen een toelichting op de financiële kerncijfers en de (voorlopige) realisatie over het jaar 2011.

Het FBZ bestaat uit de volgende onderdelen:

- Paragraaf 2: Ontwikkeling van de maatregelen uit de begroting 2011;
- Paragraaf 3: Ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven;
- Paragraaf 4: Ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten;
- Paragraaf 5: Financiering van de Zorguitgaven;
- Paragraaf 6: Verdiepingsbijlage;
- Bijlage: Historische ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten 2002–2011.

Het Financieel Beeld Zorg heeft ten opzichte van voorgaande jaren een flinke verandering ondergaan. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie-Van der Veen (TK, vergaderjaar 2010–2011, 32 710 XVI, nr. 7) zoals aangekondigd in de brief van 6 december 2011 (TK vergaderjaar 2011–2012, 33 000-XVI, nr. 88). De in de brief gebruikte oude paragraafindeling is losgelaten. Hieronder worden wijzigingen toegelicht. In de leeswijzer voor in het jaarverslag is een nieuw onderdeel toegevoegd over het Budgettair Kader Zorg. Hierin is het onderscheid tussen de begrotingsgefinancierde uitgaven en de premiegefinancierde zorguitgaven toegelicht en is de relatie tussen het Budgettair Kader Zorg en de VWS-begroting inzichtelijk gemaakt. Ook is aandacht besteed aan de financiering en de samenstelling van de BKZ-uitgaven.

- Enkele wijzigingen in het Financieel Beeld Zorg zijn: Er zijn koppelingen gelegd met de sectoren en de toelichting is uitgebreid. Dit geldt onder andere voor tabel 1 «Ontwikkeling van de geraamde kosten en besparingen van maatregelen» in paragraaf 2. Tabel 1 geeft ook inzicht in de besparingsverliezen. De koppeling met de sectoren geldt ook voor de tabel 4 «Horizontale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten» in paragraaf 4. Deze tabel splitst de ontwikkeling bij de sectoren van 2009–2010 en 2010–2011 in de volume- en de nominale ontwikkeling. Dit laatste betreft de loon- en prijsontwikkeling. In de tabel is ook met de technische bijstellingen rekening gehouden, zoals de ijklijnmutaties, financieringsmutaties en de herschikkingen tussen sectoren. Een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in de omvangrijkste sectoren vindt u onder deze tabel 4 in paragraaf 4.1. Ten slotte zijn in tabel 5A «Actualisering zorguitgaven» de mee- en tegenvallers uitgesplitst naar sectoren.
- Bij de verticale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten zijn de mutaties ingedeeld naar hun aard. Op deze manier wordt meer inzicht geboden in de mee- en tegenvallers, de maatregelen en intensiveringen en de technische en macro-economische mutaties. De toelichting en de bedragen zijn beter op elkaar afgestemd. Gegevens over de verticale ontwikkeling van de bruto en netto BKZ-uitgaven vindt u in tabel 5 in paragraaf 4.2. Dit betreft de ontwikkeling tussen de stand ontwerpbegroting 2011 en de stand jaarverslag 2011.

- De opbouw van de realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten in de jaren 2008 tot en met 2011 per artikel is uitgebreid. Hierin is ook de ontwikkeling van de netto-BKZ-uitgaven en de BKZ-ontvangsten opgenomen. Deze gegevens vindt u in paragraaf 4.4 in tabel 7 «Realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per artikel». Deze uitbreiding is volgens een wens van de Algemene Rekenkamer. De tabellen in paragraaf 6, de Verdiepingsbijlage, bevatten een toelichting per artikel op de mutaties die betrekking hebben op 2011. Ze zijn onderverdeeld in eerder in budgettaire stukken gepubliceerde mutaties en nieuwe mutaties. De laatste worden toegelicht, voor zover groter dan € 10 miljoen.

Tevens worden enkele aanbevelingen uit het rapport «Uitgavenbeheersing in de zorg» van de Algemene Rekenkamer (TK vergaderjaar 2011–2012, 33 060, nr. 2) opgevolgd.

- Er is een grafiek opgenomen met de historische ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven over 2002 tot en met 2011;
- Paragraaf 5.1 is uitgebreid met een toelichting op de aansluiting van de cijfers van VWS op die van het CVZ over het zorgverzekeringsfonds.

2. Ontwikkeling van de maatregelen uit de begroting 2011

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de geraamde kosten en besparingen van maatregelen die zijn aangekondigd in de begroting 2011. Daartoe zijn in de eerste kolom de geraamde besparingen of kosten vermeld zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2011. De tweede kolom geeft een actualisatie van deze bedragen. Daar waar de bedragen ongewijzigd zijn is er geen aanpassing geweest van de omvang van de beleidsmaatregel. Daar waar de bedragen wel zijn aangepast is er sprake van het (deels) terugdraaien, wijzigen, of uitstellen van een maatregel, of van een verwacht besparingsverlies. De actualisatie wordt per maatregel nader toegelicht, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de alternatieve dekking van besparingsverliezen.

Er is bewust gekozen voor de term actualisatie. Het is niet mogelijk om van elke maatregel in de zorg een op de euro nauwkeurige opbrengstrealisatie te geven. De reden daarvoor is dat tal van ontwikkelingen van invloed zijn op de hoogte van de zorguitgaven, waaronder vraagfactoren (toe- of afname van het zorggebruik), aanbodfactoren (zoals substitutie-effecten) en prijsontwikkelingen¹. Deze ontwikkelingen zijn op macro-niveau niet exact van elkaar te onderscheiden en te kwantificeren.

Tabel 1 Ontwikkeling van de geraamde kosten en besparingen van maatregelen die zijn aangekondigd in de begroting 2011 (bedragen x € 1 000 000)

	2011	2011
	Ontwerpbe- groting	Actualisatie
Gezondheidszorg		
Eerstelijnszorg	- 111,0	- 87,0
1. Verloskunde	24,0	24,0
2. Verhoging eigen bijdrage fysiotherapie	- 30,0	- 30,0
3. Pakketmaatregel tandheelkunde 18–21 jaar	- 100,0	- 76,0

¹ Bijvoorbeeld: Een tariefmaatregel (effect op de prijs) kan door toenemend zorgvolume (hogere q) meer opbrengen dan geraamd, terwijl de totale zorguitgaven toch toenemen (omdat het effect op de prijs meer dan gecompenseerd wordt door het volume-effect). Een pakketmaatregel kan mogelijk minder opleveren dan geraamd wanneer er substitutie plaatsvindt naar andere vormen van zorg die nog wel worden vergoed.

Financieel Beeld Zorg

	2011	2011
	Ontwerpbe- grotting	Actualisatie
4. Pakketmaatregel extracties door tandheelkundige specialisten	- 5,0	- 5,0
Ziekenhuizen, medisch specialisten en overig curatief	- 1 000,0	- 644,0
5. Maatregel medisch specialisten (doorwerking 2010)	- 137,0	- 137,0
6. Intertemporele compensatie korting medisch specialisten (schuif 2010)	- 33,0	- 33,0
7. Aanvullende tariefsmaatregel medisch specialisten 2011	- 136,0	- 94,0
8. Korting ziekenhuizen	- 549,0	- 235,0
9. Functionele bekostiging eerstelijnsdiagnostiek	- 60,0	- 60,0
10. Zorgstandaarden	- 40,0	- 40,0
11. Stepped care	- 30,0	- 30,0
12. Veiligheidsprogramma's	- 15,0	- 15,0
Ziekenvervoer	- 13,0	- 13,0
13. Efficiencymaatregel ambulances	- 13,0	- 13,0
Genees- en hulpmiddelen	- 266,5	- 196,0
14. Farmaceutische hulp	- 105,0	- 105,0
15. Uitbreiding inkoopbeleid zorgverzekeraars ten aanzien van geneesmiddelen	- 30,0	- 30,0
16. Onder verantwoordelijkheid van de ziekenhuissector brengen van bepaalde dure geneesmiddelen	- 50,0	0,0
17. Pakketmaatregel anticonceptie > 21 jaar	- 32,0	- 32,0
18. Pakketmaatregel beperkte vergoeding antidepressiva	- 20,0	- 20,0
19. Beweegkuur opnemen in pakket	- 9,0	- 9,0
20. Pakketmaatregel mobiliteitshulpen	- 20,5	0,0
Geestelijke gezondheidszorg	- 110,0	0,0
21. Invoering eigen bijdrage tweedelijns ggz	- 110,0	0,0
Totaal	- 1 500,5	- 940,0
Langdurige zorg		
Zorg in natura	- 262,0	- 202,0
22. Beëindigen bonus-malusregeling	- 60,0	- 60,0
23. Contracteerruimte verlagen	- 142,0	- 142,0
24. Verhogen van de minimale eigen bijdrage	- 60,0	0,0
Persoonsgebonden budgetten	- 210,0	- 210,0
25. Persoonsgebonden budgetten	- 210,0	- 210,0
Overige langdurige zorg	- 98,4	- 98,4
26. Inzet reserve AWBZ-knelpunten	- 98,4	- 98,4
Totaal	- 570,4	- 510,4

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Toelichting

Gezondheidszorg

Eerstelijnszorg

1. Verloskunde

De NZa heeft per 1 januari 2010 beleidsregels verloskunde vastgesteld die onder andere uitgaan van een lagere rekennorm voor het aantal bevalingen (van 110 naar 105 per jaar) en een stijging van het norminkomen. De tarieven werden tussen 2010 en 2012 in drie stappen verhoogd naar het door de NZa voorgestelde niveau.

2. Verhoging eigen bijdrage fysiotherapie

Verzekerden van 18 jaar en ouder die fysiotherapie of oefentherapie nodig hebben (in verband met een chronische aandoening), betalen sinds 1 januari 2011 de eerste twaalf behandelingen zelf (was voorheen negen behandelingen).

3. Pakketmaatregel tandheelkunde 18–21 jaar

De in het basispakket opgenomen mondzorg wordt voor mensen van 18 jaar en ouder niet langer uit het basispakket vergoed. Tot 1 januari 2011 was deze mondzorg in het verzekerde pakket opgenomen voor mensen tot 22 jaar. Op basis van voorlopige CVZ-cijfers is de geactualiseerde opbrengst van deze maatregel circa € 76 miljoen.

4. Pakketmaatregel extracties door tandheelkundige specialisten

Extracties van solitaire gebitselementen door tandheelkundige specialisten worden vanaf 2011 niet langer uit het basispakket vergoed.

Ziekenhuizen, medisch specialisten en overig curatief

5. Maatregel medisch specialisten (doorwerking 2010)

Om de aanvullende overschrijding (op basis van 2008 cijfers) bij de specialisten te compenseren is de (tarief)korting vanaf 2010 verder opgehoogd met € 137 miljoen (zoals eind 2009 is aangekondigd via een voorhangbrief aan de NZa). De totale korting vanaf 2010 is daarmee op € 512 miljoen uitgekomen.

6. Intertemporele compensatie korting medisch specialisten (schuif 2010)

De NZa heeft na bepaling van de korting van medisch specialisten van € 512 miljoen gedifferentieerd in de tarieven verwerkt. Een deel van de korting in 2010 is hierdoor verschoven naar 2011. Daarom vindt een intertemporele compensatie plaats van € 33 miljoen van 2010 naar 2011.

7. Aanvullende tariefmaatregel medisch specialisten 2011

Omdat het instrumentarium op basis van de aangepaste Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg) nog niet ingezet kon worden per 2011, wordt de aanvullende overschrijding (bovenop de € 512 miljoen) bij de medisch specialisten, op basis van de gegevens over 2009, gecompenseerd door de tarieven bij de medisch specialisten verder te korten met € 136 miljoen.

In het najaar van 2010 is aan de hand van de geactualiseerde CVZ-gegevens over 2009 de korting verlaagd met € 42 miljoen zodat de totale korting over 2011 is uitgekomen op € 606 miljoen (€ 512 miljoen + € 136 miljoen – € 42 miljoen). Dit verklaart het verschil tussen de € 136

miljoen in de ontwerpbegroting en de € 94 miljoen bij de actualisatie. Zie ook de toelichting in paragraaf 4.2 punt 4.

8. Korting ziekenhuizen

Op basis van cijfers over 2009 is ten tijde van het opstellen van de begroting 2011 een overschrijding geconstateerd bij de ziekenhuizen van € 549 miljoen. Om deze overschrijding bij de ziekenhuizen te compenseren werd een korting voorgesteld ter hoogte van deze overschrijding. Meer recente cijfers en herberekeningen van de overschrijding in het najaar 2010 hebben geleid tot een neerwaartse bijstelling van de korting naar € 316 miljoen. In het licht van het Hoofdlijnenakkoord is de korting 2011 incidenteel verder neerwaarts aangepast met € 81 miljoen naar € 235 miljoen. Zie ook de toelichting in paragraaf 4.2 punt 3.

9. Functionele bekostiging eerstelijnsdiagnostiek

Vooruitlopend op het kostenonderzoek van de NZa, met betrekking tot de kosten van de eerstelijnsdiagnostiek is een structurele besparing verwerkt van € 60 miljoen binnen het kader van de ziekenhuizen en de overige curatieve zorg. Deze besparing loopt vanaf 2012 grotendeels mee in het kader instellingen voor medisch-specialistische zorg.

10. Zorgstandaarden

Door meer richtlijnconformiteit en het toepassen van zorgstandaarden bij onder andere Parkinson en Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) zullen de kosten dalen. In het Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord ten aanzien van de ziekenhuiszorg zoals overeengekomen is in juli 2011, zijn ook afspraken gemaakt om te komen tot meer gepast gebruik, doelmatig geneesmiddelengebruik en het terugdringen van praktijkvariatie. Binnen het Hoofdlijnenakkoord wordt dan ook nadere invulling gegeven aan deze besparing.

11. Stepped care

Een stepped care benadering voor verschillende aandoeningen levert een besparing op omdat minder snel onnodig en duurder behandeld wordt. In het Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord ten aanzien van de ziekenhuiszorg geneesmiddelengebruik zijn ook afspraken gemaakt om te komen tot meer gepast gebruik, doelmatig geneesmiddelengebruik en het terugdringen van praktijkvariatie. Binnen het Hoofdlijnenakkoord wordt dan ook nadere invulling gegeven aan deze besparing.

12. Veiligheidsprogramma's

Het intensiveren van veiligheidsprogramma's in ziekenhuizen vermindert het aantal wondinfecties na een operatie en leidt tot besparingen.

Ziekenvervoer

13. Efficiencymaatregel ambulances

Met de ambulancesector is een convenant afgesloten waarin overeenstemming is bereikt over het behalen van meer efficiency. In verband hiermee zijn de beschikbare middelen voor de ambulancezorg neerwaarts bijgesteld.

Genees- en hulpmiddelen

14/15. Farmaceutische hulp/Uitbreiding inkoopbeleid zorgverzekeraars

Dit betrof een saldobestemming van lagere uitgaven voor geneesmiddelen als gevolg van het de afgelopen jaren gevoerde (preferentie)beleid en een verhoging van de receptregelvergoeding in 2010. Omdat een aantal zorgverzekeraars het beleid ten aanzien van de inkoop van geneesmiddelen vanaf 2011 had uitgebreid, werd in de begroting 2011 een verdere besparing voorzien, met name bij niet-generieke geneesmiddelen. Recente cijfers maken duidelijk dat de substitutie naar middelen met lagere prijzen en prijsverlagingen onder invloed van het preferentiebeleid van zorgverzekeraars nog meer opleveren dan eerder was ingeschat, hoewel het effect daarvan lastig is af te zonderen van alle volume- en prijsontwikkelingen bij geneesmiddelen.

16. Onder verantwoordelijkheid van de ziekenhuissector brengen van bepaalde dure geneesmiddelen

TNF-alfaremmers die extramuraal werden verstrekt en onder het geneesmiddelenvergoedingensysteem vielen, zijn per 1 januari 2012 onder verantwoordelijkheid van de ziekenhuissector gebracht. De middelen voor TNF-alfaremmers zijn per die datum overgeheveld naar het kader ziekenhuizen, verminderd met een korting vanuit de gedachte dat ziekenhuizen beter in staat zijn om te onderhandelen over de prijs. Voor de in 2011 ingeboekte besparing is alternatieve invulling gevonden door doelmatiger gebruik van TNF-alfaremmers binnen de reumatologie en ruimte binnen het geneesmiddelenkader.

17. Pakketmaatregel anticonceptie > 21 jaar

Anticonceptiva voor vrouwen ouder dan 21 jaar worden sinds 1 januari 2011 niet langer uit het basispakket vergoed. In de ontwerpbegroting 2011 is de opbrengst geraamd op € 32 miljoen, zijnde het saldo van lagere uitgaven aan geneesmiddelen (– € 65 miljoen) en lagere opbrengsten van eigen bijdragen (€ 33 miljoen).

18. Pakketmaatregel beperkte vergoeding antidepressiva

Aangezien er geen sprake is van specifiek aanwijsbare antidepressiva voor mensen met een milde of matige depressie, is het niet mogelijk bepaalde middelen uit te sluiten van vergoeding en moet de besparing worden gerealiseerd door patiënten met een milde of matige depressie minder antidepressiva voor te schrijven.

19. Beweegkuur opnemen in pakket

De preventieve interventie «beweegkuur» is niet in het verzekerde pakket opgenomen. De hiervoor gereserveerde middelen zijn in 2011 vrijgevallen en ingezet binnen het totaal van de begroting 2011.

20. Pakketmaatregel mobiliteitshulpen

Naar aanleiding van de motie-Agema c.s. (Kamerstuk 32 500 XVI, nr. 53) is de voorgenomen pakketmaatregel voor eenvoudige mobiliteitshulpen zoals krukken, loophekjes, loophulpen, rollators en serveerwagens niet doorgegaan. De aanspraak is binnen het basispakket gehandhaafd. Dekking daarvoor is in 2011 gevonden bij meerontvangsten bij het opleidingsfonds en vanaf 2012 via de zogenaamde taakstellende intensiveringsmiddelen uit het Regeerakkoord.

Geestelijke gezondheidszorg

21. Invoering eigen bijdrage tweedelijns ggz

In de VWS-begroting 2011 was opgenomen dat voor verzekerden van 18 jaar en ouder die tweedelijns ggz nodig hebben, een eigen bijdrage voor behandeling zou worden ingevoerd. De opbrengst van deze maatregel was geraamd op € 110 miljoen per jaar. Na bespreking in de Tweede Kamer is besloten de invoering van een eigen bijdrage in de tweedelijns ggz uit te stellen tot 2012. Dekking hiervoor is voor € 75 miljoen gevonden binnen het geneesmiddelenkader en voor € 35 miljoen in verschuiving patiëntstromen binnen de ggz sector (van tweedelijns-ggz naar goedkopere eerstelijns-ggz).

Langdurige zorg

Zorg in natura

22. Beëindigen bonus-malusregeling

De bonus-malusregeling in de AWBZ is per 2011 beëindigd. Dit heeft een besparing opgeleverd van circa € 60 miljoen.

23. Contracteerruimte verlagen

Het vorige kabinet heeft de contracteerruimte in de AWBZ structureel verlaagd met € 142 miljoen. Met de taakstelling *best practices* en de maatregel ontbureaucratisering AWBZ uit de begroting 2010 was de totale verlaging van de contracteerruimte in 2011 € 287 miljoen. Het huidige kabinet heeft in het Regeerakkoord vanaf 2012 extra middelen beschikbaar gesteld voor de langdurige zorg. Hiervan is € 142 miljoen ingezet om de verlaging van de contracteerruimte ongedaan te maken.

24. Verhogen van de minimale eigen bijdrage

Dit betreft het invoeren van een minimum eigen bijdrage van circa € 400 per maand in het hoge intramurale eigen bijdrage regime voor cliënten die langdurig (> 0,5 jaar) worden verzorgd. Het huidige kabinet heeft besloten van deze maatregel af te zien. Het besparingsverlies dat hiermee is ontstaan, is verwerkt in de Startnota van het kabinet (Kamerstuk 32 500 XVI, nr. 29) en de VWS-begroting 2012.

Persoonsgebonden budgetten

25. Persoonsgebonden budgetten

Dit betreft de opbrengst van een pakket aan maatregelen ten aanzien van de pgb's, waaronder een verlaging van de tarieven. De overige maatregelen zijn door het huidige kabinet vervangen door de pgb-maatregelen vanaf 1 januari 2012. Hierbij zijn ook de pgb-vergoedingen verhoogd in lijn met het ophogen van de zzp-tarieven.

Overige langdurige zorg

26. Inzet reserve AWBZ-knelpunten

In het kader van de pakketmaatregel begeleiding waren middelen gereserveerd ter compensatie van mogelijke negatieve effecten. Deze middelen zijn ingezet ten gunste van de AWBZ.

3. Ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven

3.1. Ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg 2011

Tabel 2 laat de ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven zien over de periode 2011.

Tabel 2 Ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg 2011 (bedragen x € 1 000 000) ¹	
	2011
1. BKZ stand Startnota 2010	59 666
2. Ontwikkeling prijs- nationale bestedingen	- 36
3. IJklijnmutaties gemeld in de suppletoire begroting VJN	163
4. BKZ stand suppletoire begroting VJN	59 793
5. IJklijnmutaties gemeld in de begroting 2012	- 15
6. BKZ stand begroting 2012	59 779
7. IJklijnmutaties gemeld in de suppletoire begroting NJN	1
8. BKZ stand suppletoire begroting NJN	59 780
9. IJklijnmutaties gemeld in het jaarverslag	-
10. BKZ stand jaarverslag 2011	59 780
11. Netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	61 815
12. Overschrijding van de netto-BKZ-uitgaven t.o.v. het BKZ stand jaarverslag 2011 (12=11-10)	2 035

¹ Door afronding kan de som der delen afwijken van het totaal.

Bron: Regeerakkoord (Kamerstuk 32 500, nr. 29), VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Het Budgettair Kader Zorg is het kader waarbinnen de zorguitgaven moeten blijven, overeenstemmend met afspraken binnen het kabinet. Het BKZ is voor de periode 2011–2015 bij de start van het kabinet-Rutte vastgesteld. Om de kwaliteit, de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van de zorg te waarborgen heeft het kabinet in het financieel kader van het Regeerakkoord rekening gehouden met een groei van € 15 miljard in de periode 2011–2015. Gedurende een kabinetsperiode verandert dit kader in principe niet meer, afgezien van de nominale bijstellingen en ijklijnmutaties. De nominale bijstelling is het aanpassen van het kader aan de ontwikkeling van de prijs nationale bestedingen (pNB). Hierdoor beweegt het kader mee met een hogere of lagere prijsontwikkeling. De ijklijnmutaties zijn de overboekingen tussen de budgetdisciplinesectoren (deelkaders) Rbg-eng, SZa en BKZ.

Het BKZ is als gevolg van de nominale ontwikkelingen en ijklijnmutatie met € 0,1 miljard opwaarts bijgesteld. Ondanks de geacommodeerde groei en de beperkte opwaartse bijstelling van het BKZ zijn de zorguitgaven in 2011 sterk gestegen. Hierdoor is het BKZ in 2011 met € 2 miljard overschreden.

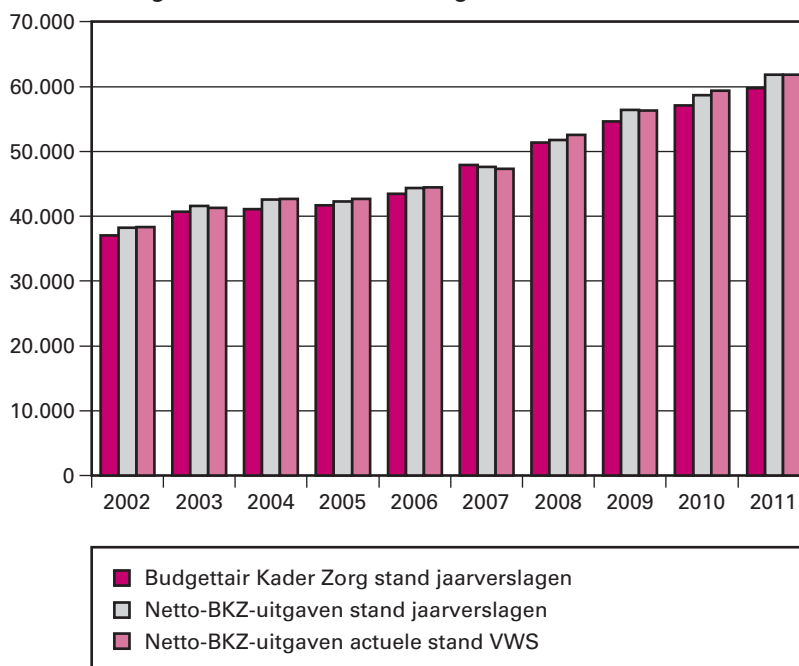
De overschrijding van het BKZ in 2011 is niet nieuw. Een groot deel van die overschrijding is reeds in eerdere budgettaire nota's gemeld. Tabel 3 geeft een overzicht van de kadertoetsing van het Budgettair Kader Zorg in 2011 vanaf de stand Startnota. Sinds de suppletoire begroting najaarsnota is het kader overschreden met € 0,8 miljard, waardoor de totale overschrijding uitkomt op € 2 miljard.

Tabel 3 Kadertoets Budgettair Kader Zorg 2011 (bedragen x € 1 000 000; – is saldo-verbeterend)¹

	2011
Kadertoets BKZ Startnota 2010	0
<i>Mutatie suppletoire begroting VJN 2011</i>	<i>1 145</i>
Kadertoets BKZ suppletoire begroting VJN 2011	1 145
<i>Mutatie begroting 2012</i>	<i>233</i>
Kadertoets BKZ begroting 2012	1 378
<i>Mutatie suppletoire begroting NJN 2011</i>	<i>- 138</i>
Kadertoets BKZ suppletoire begroting NJN 2011	1 240
<i>Mutatie jaarverslag 2011</i>	<i>795</i>
Kadertoets BKZ jaarverslag 2011	2 035

¹ Door afronding kan de som der delen afwijken van het totaal.

Realisatiecijfers in de zorg ijlen nog enige jaren na. Daardoor kunnen er ook na het verschijnen van het jaarverslag nog aanpassingen in de cijfers worden gedaan. In overzicht 1 is de historische ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven in de periode 2002 t/m 2011 weergegeven zoals gemeld in de diverse jaarverslagen en de actuele stand op basis van de meest recente afreken cijfers van het CVZ en de NZa. Een cijfermatig overzicht is gegeven in de bijlage.

Overzicht 1: Historische ontwikkeling van het Budgettair Kader Zorg en de netto-BKZ-uitgaven 2002 t/m 2011. (bedragen x € 1 000 000).

Bron: Financieel Beeld Zorg uit de Jaarverslagen VWS, diverse jaren en de actuele VWS-stand

4. Ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten.

4.1. Horizontale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per sector

Tabel 4 geeft de horizontale ontwikkeling aan van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per artikel en per sector. Hierbij is de ontwikkeling 2009–2010 en 2010–2011 onderverdeeld naar de oorzaak van de ontwikkeling: volume (V), nominaal (N) en technisch (T).

Tabel 4 Horizontale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven per sector (bedragen x € 1 mld)									
	2009	V	N	T	2010	V	N	T	2011
41. Volksgezondheid	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Preventieve zorg	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
42. Gezondheidszorg	33,8	1,4	0,2	0,0	35,4	0,4	0,8	0,0	36,6
Eerstelijnszorg	4,1	0,2	0,0	0,0	4,3	0,2	0,1	-0,1	4,5
Ziekenhuizen, medisch specialisten en overig curatief	18,4	0,7	0,1	0,0	19,2	0,0	0,4	0,0	19,6
Ziekenvervoer	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Genees- en hulpmiddelen	6,4	0,2	0,0	0,0	6,6	-0,1	0,1	0,0	6,7
Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg	3,7	0,2	0,1	0,0	4,0	0,1	0,1	0,0	4,2
Overige ¹	0,6	0,0	0,0	0,1	0,8	0,0	0,0	0,1	0,9
43. Langdurige zorg	22,9	0,5	0,0	0,5	23,8	0,8	0,4	-0,1	24,9
Zorg in natura	20,6	0,4	-0,1	0,2	21,1	0,7	0,4	0,0	22,2
Persoonsgebonden budgetten	1,9	0,2	0,0	0,0	2,2	0,0	0,1	0,0	2,2
Bovenbudgettaire vergoedingen	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2
Overige ²	0,3	-0,2	0,0	0,3	0,4	0,0	0,0	-0,1	0,3
44. Maatschappelijke ondersteuning	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Subsidie MEE-instellingen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
99. Nominaal en onvoorzien	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0
Nominaal en onvoorzien	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0
Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven	2,4	0,1	0,0	0,4	2,9	0,0	0,1	0,3	3,3
Wmo (Gemeentefonds)	1,5	0,1	0,0	-0,1	1,5	-0,1	0,0	0,0	1,5
Zorgopleidingen (begroting VWS)	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,2	1,1
Wtcg (begroting VWS)	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,1	0,0	0,1	0,7
Caribisch Nederland (begroting VWS)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Loon- en prijsbijstellingen (begrotingsgefinancierd)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	59,3	2,1	0,2	0,8	62,4	1,2	1,3	0,1	65,0
BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011	3,0	0,2	0,0	-0,3	3,0	0,1	0,0	0,0	3,2
Netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	56,3	1,9	0,2	1,1	59,4	1,1	1,3	0,0	61,8

¹ Bij artikel 42 is onder de post overige opgenomen de deelsectoren; grensoverschrijdende zorg, beheerskosten uitvoeringsorganen Zvw en multidisciplinaire zorgverlening.

² Bij artikel 43 is onder de post overige opgenomen de deelsectoren; subsidie langdurige zorg, beheerskosten/diversen AWBZ en langdurige zorg onverdeeld.

Als gevolg van afronding kan de som der delen afwijken van het totaal.

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Toelichting belangrijkste ontwikkelingen

Volumeontwikkeling

Het artikel gezondheidszorg laat tussen 2009–2010 een volumegroei van € 1,4 miljard en tussen 2010–2011 een volumegroei van € 0,4 miljard zien. Deze volumegroei slaat vooral neer bij de ziekenhuizen en medisch specialisten en in mindere mate bij de eerstelijnszorg en de geneeskundige geestelijke gezondheidszorg. De volumegroei is de som van de jaarlijkse autonome volumeontwikkeling van de zorguitgaven (volgend uit de CPB MLT-raming), de tegenvallers uit de actualisering van de zorguitgaven 2011 (zie tabel 5A) en het effect van eerder genomen uitgavenbe-

perkende maatregelen veelal ter redressering van eerdere overschrijdingen. De onderliggende volumegroei, wordt deels beperkt door eerder genomen maatregelen en verhoogd door overschrijdingen ten opzichte van het beschikbare kader.

De langdurige zorg kende tussen 2009–2010 een volumegroei van € 0,5 miljard en tussen 2010–2011 een volumegroei van € 0,8 miljard. Deze groei slaat vooral neer bij de zorg in natura door AWBZ-instellingen. Ook dit betreft een saldo van de jaarlijkse autonome volumeontwikkeling van de zorguitgaven, de tegenvallers uit de actualisering (zie tabel 5A) en het effect van eerder genomen maatregelen.

Nominale ontwikkeling

De nominale ontwikkeling 2009–2010 van € 0,2 miljard en van 2010–2011 van € 1,3 miljard betreft de jaarlijkse aanpassing van de uitgaven aan loon- en prijsontwikkeling.

De vergoeding voor loon- en prijsontwikkeling wordt voor alle sectoren in eerste instantie gereserveerd op nominaal en onvoorzien. Daar staat de raming voor de gehele kabinetsperiode gereserveerd. De tranches 2010 en 2011 zijn toebedeeld aan de diverse sectoren. De loon- en prijsbijstelling in 2010 is veel lager dan die in 2011. Dit komt omdat de indexen voor lonen en prijzen in 2010 veel lager waren dan in 2011.

Technische ontwikkeling

De technische mutaties zijn verschuivingen tussen het Budgettair Kader Zorg en andere uitgavenkaders (ijklijnmutaties). De belangrijkste ijklijnmutaties zijn in paragraaf 4.1 in tabel 5B weergegeven. Daarnaast vinden er technische overhevelingen tussen de sectoren plaats. Dergelijke verschuivingen hebben geen invloed op het totaal van de zorguitgaven. De belangrijkste technische mutaties betreffen de financieringsmutaties bij de langdurige zorg. Er is een zekere tijdsverloop tussen het moment dat de NZa de productieafspraken van partijen ontvangt en de verwerking daarvan in de budgetten en de bevoorschotting van de instellingen. Als gevolg daarvan wijkt de financiering binnen een jaargrens af van de uitgaven (budgetten) in dat jaar. Zo ontstaan er financieringsachterstanden of -voorsprongen. Financieringsmutaties hebben wel invloed op de hoogte van de zorguitgaven in enig jaar, maar over een langere periode bezien heffen financieringsvoorsprongen en -achterstanden elkaar op.

De introductie van de Wtcg-tegemoetkomingen in 2010 is budgettair mogelijk gemaakt door de buitengewone uitgavenregeling in de fiscaliteit te beëindigen. Om dit goed te verwerken is het BKZ technisch verhoogd met € 0,5 miljard vanaf 2010.

4.2. Verticale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten

Tabel 5 laat de verticale ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten vanaf de stand ontwerpbegroting 2011 zien. Hier worden alleen toegelicht de mutaties die hebben plaatsgevonden na de stand Startnota. Voor een uitgebreide toelichting van de mutaties van de Startnota wordt verwezen naar de Startnota (Kamerstuk 32 500, nr. 29).

Tabel 5 Verticale ontwikkeling van de bruto- en netto-BKZ-uitgaven 2011 (bedragen x € 1 000 000)	
	2011
Bruto-BKZ-uitgaven stand ontwerpbegroting 2011	62 615,1
1. Mutatie Startnota 2010	235,1
Bruto-BKZ-uitgaven stand Startnota 2010	62 850,2
<i>Mee- en tegenvallers</i>	<i>1 561,5</i>
2. Actualisering zorguitgaven 2011 (zie tabel 5A)	1 561,5
<i>Maatregelen en intensiveringen</i>	<i>352,7</i>
3. Korting ziekenhuizen	316,2
4. Tariefskorting medisch specialisten	42,4
5. Geneesmiddelen	- 42,0
6. Hulpmiddelen	20,0
7. Zorg Caribisch Nederland	37,2
8. Overige	- 21,1
<i>Technische en macro-economische mutaties</i>	<i>239,5</i>
9. Macro loon- en prijsbijstelling (CEP tranche 2011)	116,8
10. IJklijnmutaties (zie tabel 5B)	149,7
11. Technische correctie geneesmiddelenkader	- 33,0
12. Overige	6,0
<i>Totaal mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>2 153,7</i>
Bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	65 003,9
BKZ-ontvangsten stand ontwerpbegroting 2011	3 183,9
13. Mutatie Startnota 2010	- 0,1
BKZ-ontvangsten stand Startnota 2010	3 183,8
<i>Mee-en tegenvallers</i>	<i>37,9</i>
14. Actualisering zorguitgaven 2011	27,0
15. Terugontvangsten zorgopleidingen	10,9
<i>Technische en macro-economische mutaties</i>	<i>- 33,0</i>
16. Technische correctie geneesmiddelenkader	- 33,0
<i>Totaal mutatie bruto-BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>4,9</i>
BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011	3 188,7
Netto-BKZ-uitgaven stand ontwerpbegroting 2011	59 431,2
Netto-BKZ-uitgaven stand Startnota 2010	59 666,4
Netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	61 815,2
<i>Mutatie netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. netto-BKZ-uitgaven stand ontwerpbegroting 2011</i>	<i>2 384,0</i>
<i>Mutatie netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. netto-BKZ-uitgaven stand Startnota 2010</i>	<i>2 148,8</i>

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Toelichting:

Uitgaven

1. Mutaties Startnota

De mutaties uit het Regeerakkoord en de nota van wijziging zijn reeds toegelicht in de Startnota die bij de start van het Kabinet Rutte is vastgesteld (Kamerstuk 32 500, nr. 29).

Mee- en Tegenvallers

2. Actualisering zorguitgaven

Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn de zorguitgaven 2011 geactualiseerd. Uit deze actualisering volgt per saldo een tegenvaller van € 1 562 miljoen. Deze tegenvaller is in onderstaande tabel (tabel 5A) per sector uitgesplitst.

Tabel 5A Actualisering zorguitgaven (bedragen x € 1 000 000)	
	2011
Volksgezondheid	- 4,6
Preventieve zorg (uitvoeren Rijksvaccinatieprogramma)	- 4,6
Gezondheidszorg	1 075,3
<i>Eerstelijnszorg</i>	<i>218,6</i>
Huisartsenzorg	122,0
Tandheelkundige specialistische zorg	- 21,5
Tandheelkundige zorg (AWBZ)	1,0
Tandheelkundige zorg (Zvw)	32,4
Ergotherapie	8,1
Fysiotherapie	55,7
Logopedie	9,9
Verloskundige zorg	- 2,1
Dieetadvisering	13,1
<i>Ziekenhuizen, medisch specialisten en overig curatief</i>	<i>715,2</i>
Academische ziekenhuizen	293,9
Medisch specialisten	142,8
Zelfstandige Behandelcentra (ZBC)	238,3
Overig curatieve zorg	40,2
<i>Ziekenvervoer</i>	<i>40,6</i>
Ambulancevervoer	40,6
<i>Genees- en hulpmiddelen</i>	<i>- 352,3</i>
Geneesmiddelen	- 322,2
Hulpmiddelen	- 30,1
<i>Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg</i>	<i>368,5</i>
<i>Overig</i>	<i>84,7</i>
Grensoverschrijdende zorg (buitenland in mpb)	16,3
Grensoverschrijdende zorg (buitenland niet in mpb)	9,9
Multidisciplinaire zorgverlening	58,5
Langdurige zorg	445,3
Zorg in natura door AWBZ-instellingen	643,6
Persoonsgebonden budgetten AWBZ	- 206,1
Bovenbudgettaire vergoedingen	29,2
Overige langdurige zorg	- 21,4
Maatschappelijke ondersteuning	- 3,1
Subsidie MEE-instellingen	- 3,1
Nominaal en onvoorzien	- 22,8
Aanvullende post	- 22,8
Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven	25,8
Zorgopleidingen (begroting VWS)	- 31,7
Wtcg (begroting VWS)	57,5
Totaal	1 561,5

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Maatregelen en intensiveringen

3. Korting ziekenhuizen

In de begroting 2011 was een overschrijding bij de ziekenhuizen opgenomen van € 549 miljoen. Tegenover deze overschrijding stond een voorgenomen korting van gelijke omvang. Zowel de overschrijding als de maatregel zijn op basis van de oktoberactualisering in 2010 neerwaarts bijgesteld naar € 316 miljoen in 2011. Met deze mutatie wordt de kortingsmaatregel (welke als negatief bedrag is opgenomen in de begroting 2011) verlaagd. Dit betreft een opwaartse bijstelling van € 235 miljoen. Daarnaast is conform het Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord de budgetkorting in 2011 verder verlaagd met € 81 miljoen. Zie ook de toelichting in paragraaf 2 punt 8.

4. Tariefskorting medisch specialisten

Het betreft de verlaging van de tariefskorting medisch specialisten die opgenomen was in de begroting 2011 ten gevolge van de neerwaartse bijstelling van de overschrijding bij medisch specialisten zoals gemeld in de suppletoire begroting najaarsnota 2010. Met deze mutatie wordt de kortingsmaatregel 2011 (welke als negatief bedrag is opgenomen in de begroting 2011) verlaagd. Zie ook de toelichting in paragraaf 2 punt 7.

5. Geneesmiddelen

Als gevolg van het besluit van de NZa om de apothekerstarieven per 1 januari 2011 te verlagen, vallen de uitgaven voor geneesmiddelen € 74 miljoen lager uit. Daarvan is € 32 miljoen bij de Startnota verwerkt.

6. Hulpmiddelen

Terugdraaien pakketmaatregel mobiliteitshulpmiddelen (2011) als gevolg van motie-Agema (32 500 XVI nr. 53). Het terugdraaien is in 2011 gedekt door meerontvangsten bij de zorgopleidingen.

7. Zorg Caribisch Nederland

Door de toename in het zorgvolume zijn er op de BES-eilanden meer zorgkosten gemaakt dan begroot.

8. Overige

Deze post is het saldo van verschillende mutaties.

Technische- en macro-economische mutaties

9. Macro loon- en prijsbijstelling (CEP tranche 2011)

De raming van de loon- en prijsbijstelling is aangepast op basis van de meest recente macro-economische inzichten in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2011 van het Centraal Planbureau (CPB).

10. IJklijnmutaties

Dit betreft het saldo van diverse mutaties tussen het BKZ en de andere uitgavenkaders. De meest omvangrijke mutaties zijn in de onderstaande tabel (tabel 5B) verwerkt.

Tabel 5B IJklijnmutaties zorguitgaven (bedragen € 1 000 000 miljoen)	
	2011
Totaal	149,7
waarvan huisartsenopleiding	133,7
waarvan tegemoetkoming programmagelden Wtcg	75,7
waarvan overgangsrecht ambulancevervoer functioneel leeftijdsontslag	- 32,0
waarvan overig	- 27,7

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Huisartsenopleiding

Deze post betreft de overheveling van middelen voor de huisartsenopleiding van de Rijksbegroting in enge zin naar het BKZ. Daarmee wordt voor huisartsen dezelfde lijn gevolgd als voor de medische vervolgoopleidingen die onder het begrotingsgefinancierde deel van het BKZ vallen.

Tegemoetkoming programmagelden Wtcg

Deze post betreft de invulling van een overboeking over de ijklijnen vanuit de begroting van VWS ter bekostiging van de programmagelden van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Deze mutatie betreft enerzijds overloop uit 2010 en anderzijds hogere uitgaven dan voorzien.

Overgangsrecht kosten ouderenregeling ambulancepersoneel

De afgelopen jaren werden de ouderenregelingen voor de publieke, semi-publieke (B3) en private ambulancediensten op verschillende manieren via het BKZ en de VWS-begroting bekostigd. De bekostigingswijze wordt nu geüniformeerd met als uitgangspunt bekostiging via de begroting. Hiervoor dienen middelen uit het BKZ te worden overgeheveld naar de VWS-begroting.

11. Technische correctie geneesmiddelenkader

Dit betreft een technische correctie van het geneesmiddelenkader in verband met anticonceptie. In de begroting 2011 is de maatregel opgenomen om anticonceptiva voor vrouwen ouder dan 21 jaar niet langer uit het basispakket te vergoeden. Dat resulteert in lagere uitgaven aan geneesmiddelen (- € 65 miljoen), maar ook lagere eigen bijdragen (- € 33 miljoen). In de begroting 2011 is de netto-opbrengst ten laste van het geneesmiddelenkader geboekt. Met deze mutatie wordt dat gecorrigeerd (zie ontvangsten nr. 16).

12. Overige

Deze post is het saldo van verschillende technische mutaties.

Ontvangsten

13. Mutaties Startnota

De mutaties uit het Regeerakkoord en de nota van wijziging zijn reeds toegelicht in de Startnota die bij de start van het kabinet-Rutte is vastgesteld (Kamerstuk 32 500, nr. 29).

Mee- en Tegenvallers

14. Actualisering zorguitgaven

Uit de actualisering van de zorguitgaven blijkt dat zich in 2011 een meevaller voordoet bij de eigen betalingen in de AWBZ van € 27 miljoen.

15. Terugontvangsten zorgopleidingen

In 2011 zijn hogere terugontvangsten van de zorgopleidingen gerealiseerd dan was verwacht. Dit als gevolg van de vaststelling van de subsidieverlening eerste en tweede tranche uit eerdere jaren.

Technische- en macro-economische mutaties

16. Technische correctie geneesmiddelenkader

Zie toelichting uitgaven punt 11.

4.3. Ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per sector 2011

Onderstaande tabel betreft een overzicht per artikel en per sector van de financiële mutaties in 2011. De beschikbare middelen zijn in de ontwerp-begroting 2011 meestal lager en in sommige gevallen hoger dan de werkelijke beschikbare middelen. Dit heeft te maken met de artikelen «onverdeeld» en «nominaal en onvoorzien». Ten tijde van de ontwerp-begroting 2011 stonden op deze sectoren de beschikbare volumegroei en de nominale bijstellingen 2011 gereserveerd. Deze zijn inmiddels aan de desbetreffende sectoren toegedeeld. Ook hebben er herschikkingen van middelen tussen de artikelen plaatsgevonden. Daarnaast is het beeld voor 2011 geactualiseerd bij de suppletoire begroting voorjaarsnota en de suppletoire begroting najaarsnota 2011 en voor het jaarverslag 2011.

De opbouw van deze ontwikkeling wordt verder in de verdiepingsbijlage in paragraaf 6 per artikel weergegeven.

Tabel 6 Ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten naar sectoren 2011 (bedragen x € 1 000 000)

	Ontwerpbe- groting 2011	Mutaties Startnota 2010	Stand Startnota 2010	Mutaties 2011	Stand jaarverslag 2011
41 Volksgezondheid	107,2	0,0	107,2	- 1,5	105,7
Preventieve zorg (uitvoeren Rijksvaccinatiepro- gramma)	107,6		107,6	- 1,9	105,7
Volksgezondheid onverdeeld	- 0,4		- 0,4	0,4	0,0
42 Gezondheidszorg	34 606,2	- 59,8	34 546,4	2 015,4	36 561,8
Eerstelijnszorg	4 230,8	0,0	4 230,8	278,8	4 509,6
Huisartsen en geïntegreerde eerstelijnszorg	2 218,8		2 218,8	168,6	2 387,4
Tandheelkunde en tandheelkundige specialistische zorg	807,1		807,1	28,6	835,7
Paramedische zorg	653,8		653,8	96,9	750,7
Verloskunde en kraamzorg	469,8		469,8	9,6	479,4
Dieetadvisering	42,4		42,4	14,0	56,4
Extramurale zorg onverdeeld	38,9		38,9	- 38,9	0,0
Ziekenhuizen en medisch specialisten en overig curatief	18 274,2	0,2	18 274,4	1 360,8	19 635,2
Algemene en categorale ziekenhuizen	11 907,4		11 907,4	488,8	12 396,2
Academische ziekenhuizen	2 961,4		2 961,4	169,4	3 130,8
Academische component	635,3		635,3	45,9	681,2
Medisch specialisten	1 848,9		1 848,9	246,5	2 095,4
Zelfstandige Behandelcentra (ZBC's)	421,2		421,2	252,0	673,2
Overig curatieve zorg	576,5		576,5	81,9	658,4
Ziekenhuizen en medisch specialisten onverdeeld	- 102,3	0,2	- 102,1	102,1	0,0
Overig curatieve zorg onverdeeld	25,8		25,8	- 25,8	0,0
Ziekenvervoer	559,8	0,0	559,8	46,9	606,7

Financieel Beeld Zorg

	Ontwerpbe- grotting 2011	Mutaties Startnota 2010	Stand Startnota 2010	Mutaties 2011	Stand jaarverslag 2011
Ambulancevervoer	437,6		437,6	42,5	480,1
Overig ziekenvervoer	116,2		116,2	10,4	126,6
Ziekenvervoer onverdeeld	6,0		6,0	- 6,0	0,0
Genees- en hulpmiddelen	7 104,2	- 135,0	6 969,2	- 280,6	6 688,6
Farmaceutische hulp	5 670,8	- 135,0	5 535,8	- 298,2	5 237,6
Hulpmiddelen	1 433,4		1 433,4	17,6	1 451,0
Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg	3 661,2	75,0	3 736,2	489,4	4 225,6
Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg door instellingen	3 354,2		3 354,2	447,2	3 801,4
Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg door vrijevestigden	189,3		189,3	234,9	424,2
Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg onverdeeld	117,7	75,0	192,7	- 192,7	0,0
Overig	776,0	0,0	776,0	120,1	896,1
Grensoverschrijdende zorg	514,1		514,1	39,8	553,9
Beheerskosten uitvoeringsorganen Zvw	5,6		5,6	0,2	5,8
Multidisciplinaire zorgverlening	256,3		256,3	80,1	336,4
43 Langdurige zorg	23 678,8	59,9	23 738,7	1 138,2	24 876,9
Zorg in natura	21 020,2	0,0	21 020,2	1 167,6	22 187,8
Geestelijke gezondheidszorg AWBZ	1 704,6		1 704,6	- 1 704,6	0,0
Gehandicaptenzorg	6 439,7		6 439,7	- 6 439,7	0,0
Verpleging en verzorging	12 875,9		12 875,9	- 12 875,9	0,0
ZZP's geestelijke gezondheidszorg ¹				1 371,1	1 371,1
ZZP's gehandicaptenzorg ¹				4 613,0	4 613,0
ZZP's verpleging en verzorging ¹				7 685,0	7 685,0
Extramurale zorgprestaties ¹				3 839,1	3 839,1
Dagbesteding en vervoer ¹				1 154,3	1 154,3
Kapitaallasten ¹				2 594,3	2 594,3
Overige zorg in natura ¹				931,0	931,0
Persoonsgebonden budgetten	2 214,5		2 214,5	29,2	2 243,7
Bovenbudgettaire vergoedingen	141,9		141,9	31,7	173,6
Subsidies langdurige zorg	77,1		77,1	0,0	77,1
Beheerskosten / diversen AWBZ	245,1		245,1	- 13,7	231,4
Langdurige zorg onverdeeld	- 20,0	59,9	39,9	- 76,6	- 36,7
44 Maatschappelijke ondersteuning	180,8	0,0	180,8	2,3	183,1
Subsidie MEE-instellingen	180,8		180,8	2,3	183,1
99 Nominaal en onvoorzien	1 201,0	101,0	1 302,0	- 1 302,0	0,0
Nominaal en onvoorzien	1 201,0	101,0	1 302,0	- 1 302,0	0,0
Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven	2 841,1	134,0	2 975,1	301,3	3 276,4
Wmo (gemeentefonds)	1 383,1		1 383,1	72,9	1 456,0
Zorgopleidingen (begroting VWS)	848,1	0,1	848,2	225,2	1 073,4
Wtcg (begroting VWS)	545,6		545,6	144,7	690,3
Zorg Caribisch Nederland (begroting VWS)	22,1	0,0	22,1	34,6	56,7
Loon- en prijsbijstelling (Begrotingsgefinancierd)	42,2	133,9	176,1	- 176,1	0,0
Totaal bruto-BKZ-uitgaven	62 615,1	235,1	62 850,2	2 153,7	65 003,9
Eigen betalingen AWBZ	1 596,3	- 0,1	1 596,2	27,0	1 623,2
Eigen risico Zvw	1 547,6		1 547,6	- 33,0	1 514,6
Overige ontvangsten	40,0	0,0	40,0	10,9	50,9
Totaal BKZ-ontvangsten	3 183,9	- 0,1	3 183,8	4,9	3 188,7

	Ontwerpbe- groting 2011	Mutaties Startnota 2010	Stand Startnota 2010	Mutaties 2011	Stand jaarverslag 2011
Totaal netto-BKZ-uitgaven	59 431,2	235,2	59 666,4	2 148,8	61 815,2

¹ Nieuwe sectorindeling care

De sectorindeling binnen de langdurige zorg (artikel 43) is aangepast aan de overgang van een aanbodgestuurd systeem op basis van zorgzwaartepakketen (ZZP's).

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Nieuwe sector indeling care

In 2009 is de bekostiging van de intramurale AWBZ-zorg ingrijpend veranderd. Vanaf dat moment is de zorgzwaartebekostiging door middel van ZZP's ingevoerd. Met ingang van 2010 worden zorgaanbieders ook daadwerkelijk bekostigd op basis van ZZP's.

Daarmee is vanuit een aanbodgericht systeem van bedden/plaatsen overgegaan naar een vraaggestuurd systeem van ZZP's. Door deze overgang is de zorgvraag van de cliënt centraal komen te staan.

Daarnaast komt het steeds vaker voor dat aanbieders in de langdurige geestelijke gezondheidszorg (ggz), de gehandicaptenzorg (ghz) en verpleging en verzorging (v&v), ook zorg kunnen leveren over de «sectoren» heen.

Het wordt daardoor interessanter om te weten hoeveel intramurale zorg er nu geleverd is aan ggz, ghz en v&v, in plaats van hoeveel een van oudsher als ggz, ghz of v&v geclassificeerde instelling aan totale zorg geleverd heeft.

Mede vanwege deze ontwikkelingen heeft VWS haar registratie van 2010 aangepast in de volgende niveaus¹:

- ZZP's geestelijke gezondheidszorg
- ZZP's gehandicaptenzorg
- ZZP's verpleging en verzorging
- Extramurale zorgprestaties
- Dagbesteding en vervoer
- Kapitaallasten²
- Overige zorg in natura

De oude indeling is hiermee komen te vervallen.

4.4. Realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per artikel in de jaren 2008 t/m 2011

Tabel 7 laat een overzicht zien van de realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per artikel over 2008 t/m 2011. In overzicht 2 zijn de uitgaven en ontvangsten visueel gepresenteerd. Hiermee wordt een aansluiting gemaakt met de BKZ-uitgaven op de begrotingartikelen.

¹ Hier is aangesloten bij de NZa-beleidsregels

² Vanaf 2012 worden de kapitaallasten opgenomen in de integrale tarieven

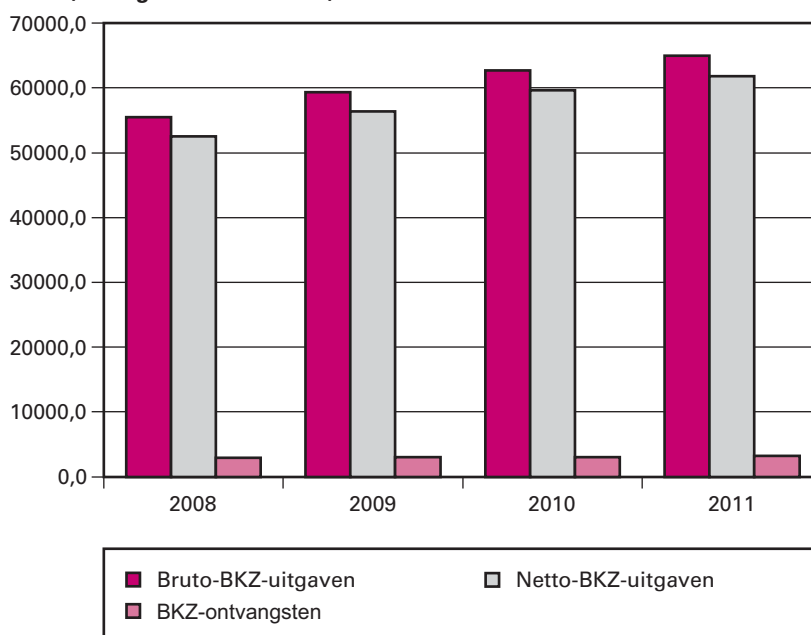
Tabel 7 Realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten per artikel (2008–2011) (bedragen x € 1 000 000)

	Realisatie 2008	Realisatie 2009	Realisatie 2010	Realisatie 2011
41 Volksgezondheid	107,5	109,3	97,9	105,7
42 Gezondheidszorg	31 523,3	33 809,2	35 595,5 ¹	36 561,8
43 Langdurige zorg	21 469,3	22 892,4	23 969,0 ¹	24 876,9
44 Maatschappelijke ondersteuning (subsidie MEE)	168,6	176,6	180,1	183,1
99 Nominaal en onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0
Wmo (gemeentefonds)	1 474,6	1 533,2	1 541,0	1 456,0
Zorgopleidingen (begroting VWS)	783,0	824,0	839,3	1 073,4
Wtcg (begroting VWS)	0,0	0,0	487,5	690,3
Zorg Caribisch Nederland (begroting VWS)	0,0	0,0	0,0	56,7
Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	55 526,3	59 344,7	62 710,3	65 003,9
Eigen betalingen AWBZ	1 618,1	1 594,3	1 478,2	1 623,2
Eigen risico Zvw	1 310,7	1 364,0	1 480,7	1 514,6
Overige ontvangsten	39,0	63,3	73,4	50,9
BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011	2 967,8	3 021,6	3 032,3	3 188,7
Netto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011	52 558,5	56 323,1	59 678,0	61 815,2

¹ Bij de artikelen 42 en 43 is voor het jaar 2010 de «niet kader relevante» mutaties uit het aanvullend coalitieakkoord (Balkenende IV, ter stimulering van de bouw (€ 320 miljoen) meegenomen.

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Overzicht 2: Realisatie van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten over 2008 t/m 2011 (bedragen x € 1 000 000)

5. Financiering van de zorguitgaven

5.1. De financiering van de zorguitgaven in 2011

De zorguitgaven worden gefinancierd uit vijf bronnen. Tabel 8 laat zowel de verdeling tussen als de ontwikkeling bij deze vijf financieringsbronnen zien. De totale gefinancierde uitgaven en de totale mutaties komen overeen met de cijfers genoemd in tabel 2, 4, 5, 6 en 7.

Tabel 8 Zorguitgaven naar financieringsbronnen ¹ (bedragen x € 1 miljard)			
	Begroting 2011	Mutaties 2011	Jaarverslag 2011
	a	b	c=a+b
AWBZ	23,0	0,6	23,6
Eigen betalingen AWBZ	1,6	0,0	1,6
AWBZ totaal	24,6	0,6	25,2
Zvw	33,6	1,4	35,0
Eigen betalingen Zvw	1,5	0,0	1,5
Zvw totaal	35,1	1,3	36,5
Begroting	2,8	0,4	3,2
Ontvangsten begroting	0,0	0,1	0,1
Begroting totaal	2,8	0,5	3,3
Totaal	62,6	2,4	65,0
w.v. netto BKZ	59,4	2,4	61,8

Bron: VWS, NZa productieafspraken en voorlopige realisatiegegevens, CVZ voorlopige financieringslasten Zvw en AWBZ.

Aansluiting VWS-cijfers aan CVZ-cijfers

De Algemene Rekenkamer heeft gevraagd of VWS de cijfers in het VWS-jaarverslag kan aansluiten aan de cijfers in het CVZ-jaarverslag. Bij een dergelijke aansluiting geldt een aantal aandachtspunten. Allereerst geldt dat in het jaarverslag 2011 VWS ingaat op de (verwachte) ontwikkeling in 2011, terwijl het CVZ-jaarverslag 2011 pas in het najaar van 2012 verschijnt. Nu vallen dus alleen de cijfers voor 2010 uit het Jaarverslag fondsen 2010¹ te vergelijken met de cijfers voor 2010 waarmee VWS thans rekent (maar die niet in het VWS-jaarverslag 2011 staan).

Daarnaast geldt dat het CVZ sinds het moment dat het CVZ de berekeningen aan het jaarverslag 2010 heeft beëindigd zijn eigen cijfers voor het jaar 2010 heeft aangepast. VWS heeft deze actuelere cijfers in belangrijke mate overgenomen.

Een derde aandachtspunt is dat het CVZ in zijn jaarverslag in de cijfers voor het jaar 2010 bijstellingen over eerdere jaren heeft verwerkt, die zijn gebleken na de vaststelling van het jaarverslag 2009. VWS verwerkt deze correcties in de betreffende jaren.

Een vierde aandachtspunt is dat VWS uitgaven presenteert die aansluiten bij de BKZ-definitie. Lasten van de fondsen die niet meetellen in het BKZ, verwerkt VWS bij de overige inkomsten. Zo saldeert VWS rentelasten en rentebaten en neemt het saldo op bij de inkomsten.

Een vijfde aandachtspunt is dat VWS een saldo van het ZVF en het AFBZ wil presenteren in de definitie van het EMU-saldo. Ten aanzien van de premie-ontvangsten kennen het CVZ en het CBS een andere definitie. Beide rekenen in de kern met de premieontvangsten op verschoven

¹ Het Jaarverslag fondsen 2010 is nog niet formeel is vastgesteld. Het is door het CVZ en zijn externe accountant afgerond. Het wordt vastgesteld als ook de Rijks Audit Dienst er zijn oordeel over heeft uitgesproken. [tekst nog aanpassen aan formele regelgeving]

kasbasis (van februari tot en met januari). Het CVZ verwerkt correcties over oude jaren in het eerste jaarverslag waarin dat kan, terwijl het CBS deze correcties boekt in het jaar waarin deze kasmatig worden verwerkt.

Gegeven het bovenstaande geldt de volgende aansluiting:

Aansluitingstabel baten – en lasten zorgverzekeringsfonds 2010 (bedragen x 1 miljard)				
	VWS-stand begroting 2012	VWS-actuele stand	CVZ Jaarverslag	Verschil CVZ en VWS-actuele stand
	Jaar 2010	Jaar 2010	Jaar 2010	Jaar 2010
Lasten	21,2	21,4	22,0	0,6
Baten	19,1	19,3	19,7	0,4
Saldo	- 2,1	- 2,1	- 2,3	- 0,2

Het CVZ cijfer voor 2010 is € 0,6 miljard hoger dan het actuele VWS-cijfer, vanwege het verwerken van correctie voor oude jaren. Daarnaast rekent VWS met € 0,3 miljard hogere uitgaven, deels gebaseerd op actuelere CVZ-cijfers (ook het CVZ voorziet in zijn maartlevering 2012 € 0,3 miljard hogere uitgaven 2010 dan in het jaarverslag 2010). Tot slot geldt dat VWS een aantal posten die het CVZ als lasten boekt, saldeert met de inkomsten. Hierdoor liggen bij VWS de uitgaven en inkomsten € 0,3 miljard lager dan bij het CVZ (dit betreft onder andere de uitgaven voor wanbetalers en de rentelasten). Daarnaast is de inkomensafhankelijke bijdrage (IAB) in de CPB-EMU-definitie enkele tientallen miljoenen hoger dan bij het CVZ.

Aansluitingstabel baten- en lasten Algemeen Fonds 2010 (bedragen x 1 miljard)				
	VWS-stand begroting 2012	VWS-actuele stand	CVZ Jaarverslag	Verschil CVZ en VWS-actuele stand
	Jaar 2010	Jaar 2010	Jaar 2010	Jaar 2010
Lasten	24,3	24,3	24,5	0,2
Baten	20,9	21,0	21,8	0,8
Saldo	- 3,4	- 3,3	- 2,7	0,6

Het CVZ kent in het jaarverslag fondsen AWBZ-lasten van € 24,5 miljard. Dat is € 0,2 miljard hoger dan bij VWS, omdat VWS ook bij de AWBZ bepaalde uitgaven saldeert (vooral rente en de Wtcg-korting op de eigen bijdrage) en omdat VWS (op basis van de CVZ-maartlevering) rekent met iets lagere uitgaven dan in het jaarverslag. Het CVZ kent in zijn jaarverslag fondsen AWBZ-baten van € 21,8 miljard. Dat is € 0,8 miljard meer dan waarmee VWS rekent. Het verschil wordt vooral verklaard door de saldering van uitgaven, door het werken met de EMU-definitie van de premies en door het werken met de CAK-cijfers voor de eigen bijdragen.

5.2. Ontvangsten, uitgaven en vermogens van de zorgfondsen (AWBZ en Zvw)

Zorgverzekeringswet

De financiering van de Zorgverzekeringswet loopt deels via verzekeraars en deels via het Zorgverzekeringsfonds (Zvf). Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de uitgaven en inkomsten van de Zorgverzekeringswet.

Tabel 9 Uitgaven en inkomsten Zorgverzekeringswet (bedragen x € 1 miljard)¹			
	Begroting 2011	Mutaties 2011	Jaarverslag 2011
	a	b	c=a+b
Zorgverzekeringsfonds			
Uitgaven	19,4	+1,4	20,8
– Uitkering aan verzekeraars	18,5	+1,3	19,8
– Rechtstreekse uitgaven Zvf	0,9	+0,0	0,9
Inkomsten	21,9	–0,4	21,5
– Inkomensafhankelijke bijdrage	19,8	–0,4	19,4
– Rijksbijdrage kinderen	2,3	0,0	2,3
– Overige baten	–0,2	+0,1	–0,2
Saldo	2,5	–1,7	0,8
Vermogenssaldo 2010	–3,4	–0,6	–4,0
Vermogenssaldo 2011	–0,9	–2,4	–3,3
Individuele verzekeraars			
Uitgaven	36,1	+1,3	37,4
– Uitgaven zorg	34,3	+1,3	35,6
– Beheerskosten/saldo	1,8	0,0	1,8
Inkomsten	36,1	+1,3	37,4
– Uitkering van Zvf	18,5	+1,3	19,8
– Nominale premie/eigen risico	17,6	0,0	17,5

¹ Door afrondingsverschillen kan de som van de delen afwijken van het totaal.

Bron: VWS, CPB, CVZ.

De uitkering uit het Zorgverzekeringsfonds aan verzekeraars zal naar verwachting € 1,3 miljard hoger uitkomen. Deze bijstelling is het saldo van compensatie voor € 1,3 miljard hogere uitgaven voor zorg (en onveranderde rekenpremies). De rechtstreekse betalingen van het Zorgverzekeringsfonds (de academische component en internationale verdragen) komen (afgerond) uit op de raming in de begroting 2011. De inkomensafhankelijke bijdrage levert € 0,4 miljard minder op dan verwacht ten tijde van de begroting 2011. Dit hangt samen met lagere premiegrondslagen vanwege de economische crisis. De rijksbijdrage blijft onveranderd. De overige baten (rentebaten, baten wanbetalers en onverzekerden, verdragsgerechtigden en de compensatie eigen risico) komen per saldo bijna € 0,1 miljard hoger uit dan verwacht. Dit is het gevolg van hogere ontvangsten bij verdrachtsgerechtigden, lagere rentelasten, hogere opbrengsten wanbetalers en onverzekerden, maar ook een hogere vergoeding aan verzekeraars in verband met wanbetalers dan geraamd in de begroting.

Vanwege de € 1,4 miljard hogere uitgaven en de € 0,4 miljard lagere inkomsten is het saldo van het Zorgverzekeringsfonds € 1,7 miljard slechter uitgekomen (op € 0,8 miljard in plaats van de € 2,5 miljard uit begroting 2011). Dit saldo van € 0,8 miljard leidt, tezamen met het thans € 0,7 miljard slechter ingeschatte vermogenssaldo per ultimo 2010 van – € 4,0 miljard tot een vermogenssaldo van – € 3,3 miljard per ultimo 2011. Dit is een verslechtering van € 2,4 miljard ten opzichte van de verwachting in de begroting 2011.

De individuele verzekeraars hebben in 2011 naar huidige inschatting € 1,3 miljard meer uitgegeven aan zorg. Daarvoor worden ze gecompenseerd via een hogere uitkering uit het Zorgverzekeringsfonds. De opbrengst van de nominale premie en het eigen risico komen vrijwel uit op het in de begroting 2011 ingeschatte bedrag. Het resultaat van verzekeraars verandert hierdoor niet ten opzichte van de raming in de begroting 2011.

De meeste cijfers in de kolom jaarverslag 2011 zijn afkomstig van of afgeleid van CVZ-cijfers.

De raming van de zorguitgaven van verzekeraars is voor alle sectoren behalve ziekenhuizen en ggz overgenomen uit de maartlevering van het CVZ. Voor de ziekenhuizen en de ggz is de actuele raming deels gebaseerd op CVZ- en deels op NZa-cijfers (de afwijking van het CVZ betreft de raming van de overdekking, waarmee het CVZ geen rekening houdt). De uitkering van het Zvf aan verzekeraars is afgeleid van de raming van de zorguitgaven van verzekeraars.

Voor de inkomensafhankelijke bijdrage is een CPB-cijfer in de EMU-definitie gebruikt. De rijksbijdrage is overgenomen uit de maartlevering van het CVZ. Dit geldt ook deels voor de post overige baten (rentebaten). Een ander deel van deze post (wanbetalers, onverzekerden, verdragsgerechtigden) is overgenomen uit het financieel verslag uitvoeringstaken 2011 van het CVZ.

Het vermogen per ultimo 2010 is overgenomen uit het financieel jaarverslag fondsen 2010 van het CVZ. Dit cijfer is beperkt gecorrigeerd omdat VWS (op basis van actuelere CVZ- en NZa-cijfers) inschat dat de zorguitgaven van verzekeraars in 2010 hoger uitkomen dan verwerkt in het jaarverslag 2010 (wat leidt tot een hogere uitkering uit het fonds aan verzekeraars). Het vermogenssaldo van het fonds in 2010 en 2011 is hiervan afgeleid.

AWBZ

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de uitgaven en inkomsten van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten.

Tabel 10 Uitgaven en inkomsten Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (bedragen x € 1 miljard)¹

	Begroting 2011	Mutaties 2011	Jaarverslag 2011
	a	b	c=a+b
Uitgaven	24,6	0,6	25,2
– Zorgaanspraken en subsidies	24,4	0,6	25,0
– Beheerskosten	0,2	0,0	0,2
Inkomsten	23,3	– 1,5	21,8
– Procentuele premie	16,8	– 1,7	15,1
– Eigen bijdragen	1,6	0,0	1,6
– BIKK	5,3	0,0	5,2
– Overig	– 0,3	0,2	– 0,1
Saldo	– 1,3	– 2,1	– 3,4
Vermogen Algemeen Fonds 2010	– 9,1	+ 2,5	– 6,5
Vermogen Algemeen Fonds 2011	– 10,3	– 0,1	– 10,4

¹ Door afrondingsverschillen kan de som van de delen afwijken van het totaal.

Bron: VWS, CPB, CVZ.

De uitgaven gefinancierd via de AWBZ zijn € 0,6 miljard hoger uitgekomen dan verwerkt in de begroting 2011. De procentuele premie heeft € 1,7 miljard minder opgebracht dan opgenomen in de begroting 2011. Dit verschil wordt deels veroorzaakt door lagere premiegrondslagen (door de crisis is het inkomen waarover premie wordt betaald lager), maar hangt voor het grootste deel samen met lagere dan verwachte nabetaalingen uit voorgaande jaren en overige kas-transactieverschillen. De overige inkomsten komen iets beter uit vanwege lagere rentelasten. Vanwege de € 0,6 miljard hogere uitgaven en de € 1,5 miljard lagere inkomsten is het saldo van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten € 2,1 miljard slechter uitgekomen (op – € 3,4 miljard in plaats van de – € 1,3 miljard uit begroting 2011). Dit is het saldo waarbij de premieontvangsten in de definitie van het CBS zijn meegenomen. Het saldo van – € 3,4 miljard telt derhalve mee in het EMU-saldo. In de definitie van het CVZ komen de premies € 0,5 miljard lager uit.

Tegenover de lagere inkomsten in 2011 staan hogere inkomsten in 2010 dan ingeschat in de begroting 2011. Daarom is het vermogen van het fonds per ultimo 2010 uitgekomen op – € 6,5 miljard (€ 2,5 miljard beter dan gedacht in de begroting 2011).

Omdat het fonds in 2011 rekening houdend met de premies in de definitie van het CVZ een saldo heeft van – € 3,9 miljard, daalt het vermogen van – € 6,5 miljard per ultimo 2010 tot – € 10,4 per ultimo 2011. Dat is € 0,1 miljard slechter dan geraamd in de begroting 2011.

De meeste cijfers in de kolom jaarverslag 2011 zijn afkomstig of afgeleid van CVZ-cijfers. De cijfers zijn overgenomen uit de maartrapportage van het CVZ. Voor de premieopbrengsten is het CPB-cijfer in de EMU-definitie gebruikt en voor de eigen bijdragen het CAK-cijfer. Het vermogen van het Algemeen Fonds per ultimo 2010 is overgenomen uit het financieel jaarverslag fondsen 2010 van het CVZ. Het vermogen 2011 is bepaald

door het saldo 2011 (rekening houdend met de CVZ-definitie van de premies) op te tellen bij het vermogen 2010.

5.3. Ontwikkeling premies voor AWBZ en Zvw

Tabel 11 geeft een overzicht van de premies AWBZ en Zvw conform de stand ontwerpbegroting 2011 en conform de (voorlopige) realisatie.

Tabel 11 Premieoverzicht			
	Begroting 2011	Mutaties 2011	Jaarverslag 2011
	a	b	c=a+b
AWBZ			
Procentuele premie (in %)	12,15	–	12,15
Zvw			
Inkomensafhankelijke bijdrage regulier (in %)	7,75	–	7,75
Inkomensafhankelijke bijdrage laag (in %)	5,65	–	5,65
Nominale premie (jaarbedrag in €)	1 211	+13	1 224

Bron: VWS, CPB.

Zowel de AWBZ-premie als de inkomensafhankelijke bijdrage Zvw zijn vastgesteld conform het percentage uit de ontwerpbegroting 2011.

De nominale premie Zvw voor 2011 is door de verzekeraars iets hoger vastgesteld dan geraamd in de begroting 2011.

6. Verdiepingsbijlage

Deze paragraaf bevat een toelichting per artikel op de mutaties die betrekking hebben op het jaar 2011. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de ontwerpbegroting 2011 (TK 32 500 XVI, nr. 2), de suppletoire begroting Voorjaarsnota 2011 (TK 32 780 XVI, nr. 2) en de suppletoire begroting Najaarsnota 2011 (TK 33 090 XVI, nr. 2) wordt verwezen naar de betreffende publicaties. Alleen mutaties na de suppletoire begroting Najaarsnota 2011 die groter zijn dan € 10 miljoen worden toegelicht, tenzij de mutatie een aanvullende toelichting behoeft. De overige mutaties betreffen een saldo van kleinere mutaties en worden niet beschreven.

Financieel Beeld Zorg

41 Volksgezondheid (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	107,2
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand startnota 2010	107,2
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	–
Stand suppletoire begroting VJN	107,2
<i>Mutaties begroting 2012</i>	2,1
Stand begroting 2012	109,3
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	1,0
Stand suppletoire begroting NJN	110,3
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	– 4,6
1. Preventieve zorg	– 4,6
Stand jaarverslag 2011	105,7
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	– 1,5

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Teruglopende geboorteaantallen en dalende vaccinprijzen hebben geleid tot onderbesteding van het rijksvaccinatieprogramma.

42 Gezondheidszorg (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	34 606,2
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	– 59,8
Stand Startnota 2010	34 546,4
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	436,2
Stand suppletoire begroting VJN	34 982,6
<i>Mutaties begroting 2012</i>	1 184,1
Stand begroting 2012	36 166,7
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	– 23,4
Stand suppletoire begroting NJN	36 143,3
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	380,0
1. Huisartsenzorg	99,1
2. Tandheelkundige zorg	47,4
3. Fysiotherapie	18,9
4. Academische ziekenhuizen	250,0
5. Zelfstandige Behandelcentra (ZBC)	100,0
6. Geneesmiddelen	– 222,2

Uitgaven	2011
7. Hulpmiddelen	- 24,2
8. Geneeskundig geestelijke gezondheidszorg	113,8
9. Grensoverschrijdende zorg	- 14,7
10. Multidisciplinaire zorgverlening	- 13,2
11. Overige mutaties	25,1
<i>Technische mutaties</i>	38,5
12. Overheveling middelen ggz	17,1
13. Financieringsmutatie	21,4
Stand jaarverslag 2011	36 561,8
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>2 015,4</i>

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. De overschrijding 2011 bij de huisartsenzorg (€ 99 miljoen) is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toename van het aantal consulten en de bijzondere betalingen (waaronder de Modernisering & innovatie modules).
2. Bij de tandheelkundige zorg is voor 2011 een overschrijding te zien van ruim € 47 miljoen. De stijging heeft zich voorgedaan bij de alle drie hoofdgroepen (jeugdigen, volwassenen en gebitsprothesen).
3. Over 2011 is een overschrijding te zien van € 19 miljoen. De eerder gesignaleerde groei zet derhalve verder door. Voor 2011 is een maatregel genomen van € 30 miljoen (12 ipv 9 behandelingen voor eigen rekening).
4. Op basis van de meest recente budgetcijfers van de NZa (A-segment) en schadecijfers van het CVZ (B-segment) over 2011 en rekening houdend met trends uit het verleden wordt een overschrijding geprognoseerd van totaal € 250 miljoen voor de sector algemene, categorale en academische ziekenhuizen.
5. Op basis van de meest recente cijfers van het CVZ over 2011 en rekening houdend met trends uit het verleden wordt over 2011 een overschrijding geprognoseerd van € 100 miljoen.
6. De vervanging naar middelen met lagere prijzen en prijsverlagingen onder invloed van het preferentiebeleid van zorgverzekeraars leveren meer op dan eerder was geraamd.
7. Uit recente cijfers van het CVZ komt een meevaller naar voren, waarschijnlijk met name door lager dan geraamde groei van de uitgaven voor hulpmiddelen bij ademhalingsproblemen en wondzorg en door afnemende naijl-effecten van de pakketuitname van de sta-op-stoel. Door de onduidelijkheid over de aanspraak van de rollator heeft eind 2010 een hamstereffect plaatsgevonden. Dit heeft tot gevolg gehad dat er in 2011 circa € 2 miljoen minder uitgaven zijn geweest aan rollatoren.
8. Van de NZa zijn actuele gegevens ontvangen over de met de gebudgetteerde ggz-instellingen gemaakte budgetafspraken 2011. Van het CVZ zijn gegevens ontvangen over de omvang van de eerstelijns-ggz in 2011. Daarnaast zijn van Vektis geactualiseerde gegevens ontvangen met betrekking tot de door niet-gebudgetteerde instellingen en vrijgevestigde aanbieders geleverde tweedelijns-ggz in 2010. Op basis van bovenstaande gegevens is een inschatting gemaakt van de totale uitgaven aan curatieve-ggz in 2011 en daaruit volgt een overschrijding van € 114 miljoen.

9. Van het CVZ is een prognose van de uitgaven voor grensoverschrijdende zorg in 2011 ontvangen. Op basis van deze prognose is sprake van een meevaller van € 15 miljoen.
10. De onderschrijding van € 13 miljoen, vastgesteld op basis van CVZ-cijfers, houdt onder andere verband met de beleidsregels innovatie en samenwerking.
11. Deze post is het saldo van verschillende mutaties.
12. In het kader van de beleidsregel «Overheveling ggz-budget AWBZ-Zvw» is het voor ggz-instellingen mogelijk te schuiven tussen AWBZ- en Zvw-budgetten voor de ggz. In 2011 zijn door enkele tientallen instellingen gezamenlijk met zorgkantoren en representerende verzekeraars verzoeken ingediend, die per saldo hebben geleid tot een verschuiving van € 17 miljoen van AWBZ (artikel 43) naar Zvw (artikel 42). Dit betreft een structurele overheveling van middelen.
13. In 2011 laat de actualisering van de financiering bij de ambulance vervoer een hogere bijstelling zien dan de actualisering van de budgetten. In 2011 is € 21 miljoen meer gefinancierd.

43 Langdurige zorg (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	23 678,8
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	<i>59,9</i>
Stand Startnota 2010	23 738,7
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	<i>351,2</i>
Stand suppletoire begroting VJN	24 089,9
<i>Mutatie begroting 2012</i>	<i>555,6</i>
Stand begroting 2012	24 645,5
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	<i>- 151,0</i>
Stand suppletoire begroting NJN	24 494,5
<i>Mutaties jaarverslag</i>	
<i>Mee- en tegenvallers</i>	
1. Zorg in natura	244,2
2. Persoonsgebonden budgetten	211,5
3. Bovenbudgettaire vergoedingen	24,9
4. Overige mutaties	29,2
	- 21,4
<i>Technische mutaties</i>	
5. Overheveling middelen ggz	138,2
6. Financieringsmutatie	- 17,1
	155,3
Stand jaarverslag 2011	24 876,9
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>1 138,2</i>

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Bij de zorg in natura heeft zich een overschrijding voorgedaan die vooral wordt veroorzaakt door nieuwe capaciteit die in 2010 in gebruik is genomen. De capaciteitsuitbreiding heeft zich met name voorgedaan in de gehandicaptenzorg en de ggz.

2. Bij najaarsnota 2011 is het beschikbare pgb-kader met € 231 miljoen neerwaarts bijgesteld op basis van de toen beschikbare gegevens van het CVZ. Uiteindelijk zijn de uitgaven voor het pgb in 2011 € 25 miljoen hoger uitgekomen dan in het najaar 2011 werd verwacht.
3. Bovenbudgettaire vergoedingen (persoonsgebonden hulpmiddelen van intramurale cliënten) zijn hoger uitgekomen dan geraamd.
4. Deze post is het saldo van verschillende mutaties
5. In het kader van de beleidsregel «Overheveling ggz-budget AWBZ-Zvw» is het voor ggz-instellingen mogelijk te schuiven tussen AWBZ- en Zvw-budgetten voor de ggz. In 2011 zijn door enkele tientallen instellingen gezamenlijk met zorgkantoren en representerende verzekeraars verzoeken ingediend, die per saldo hebben geleid tot een verschuiving van € 17,1 miljoen van AWBZ (artikel 43) naar Zvw (artikel 42). Dit betreft een structurele overheveling van middelen.
6. Uit de CVZ-cijfers blijkt een financieringstegenvaller in 2011 van € 155 miljoen. Er is sprake van een zeker tijdsverloop tussen het moment dat de NZa de productieafspraken van partijen ontvangt en de verwerking daarvan in de budgetten en de bevoorschotting van de instellingen. Als gevolg daarvan is het gebruikelijk dat de financiering binnen een jaargrens afwijkt van de uitgaven (budgetten) in dat jaar. In 2011 laat de actualisering van de financiering een hogere bijstelling zien dan de actualisering van de budgetten: in 2011 is € 155 miljoen meer gefinancierd dan op grond van de budgetten 2011 verwacht zou worden. Over meerdere jaren gezien volgt de financiering echter altijd de uitgaven.

44 Maatschappelijke ondersteuning (subsidie MEE) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	180,8
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand Startnota 2010	180,8
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	–
Stand suppletoire begroting VJN	180,8
<i>Mutatie begroting 2012</i>	5,4
Stand begroting 2012	186,2
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	–
Stand suppletoire begroting NJN	186,2
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	– 3,1
1. Overige mutaties	– 3,1
Stand jaarverslag 2011	183,1
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	2,3

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Deze post is het saldo van verschillende mutaties.

99 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	1 201,0
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	<i>101,0</i>
Stand Startnota 2010	1 302,0
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	<i>81,8</i>
Stand suppletoire begroting VJN	1 383,8
<i>Mutatie begroting 2012</i>	<i>- 1 321,6</i>
Stand begroting 2012	62,2
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	<i>-</i>
Stand suppletoire begroting NJN	62,2
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	<i>- 62,2</i>
1. Overige mutaties	- 62,2
Stand jaarverslag 2011	0,0
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>- 1 302,0</i>

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Deze post is het saldo van verschillende mutaties

99 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1 000 000)	
Ontvangsten	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	3 143,8
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	<i>-</i>
Stand Startnota 2010	3 143,8
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	<i>-</i>
Stand suppletoire begroting VJN	3 143,8
<i>Mutatie begroting 2012</i>	<i>52,0</i>
Stand begroting 2012	3 195,8
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	<i>-</i>
Stand suppletoire begroting NJN	3 195,8
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	<i>- 58,0</i>
1. Overige mutaties	- 58,0
Stand jaarverslag 2011	3 137,8
<i>Mutatie BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>- 6,0</i>

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Deze post is het saldo van verschillende mutaties

Wmo (Gemeentefonds, op de begroting van BZK) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	1 383,1
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand Startnota 2010	1 383,1
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	72,9
Stand suppletoire begroting VJN	1 456,0
<i>Mutaties begroting 2012</i>	–
Stand begroting 2012	1 456,0
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	–
Stand suppletoire begroting NJN	1 456,0
<i>Mutaties jaarverslag</i> N.v.t.	–
Stand jaarverslag 2011	1 456,0
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	72,9

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. N.v.t.

Zorgopleidingen (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	848,1
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	<i>0,1</i>
Stand Startnota 2010	848,2
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	<i>237,7</i>
Stand suppletoire begroting VJN	1 085,9
<i>Mutatie begroting 2012</i>	<i>19,2</i>
Stand begroting 2012	1 105,1
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	<i>- 16,5</i>
Stand suppletoire begroting NJN	1 088,6
<i>Mutaties jaarverslag</i>	
<i>Mee- en tegenvallers</i>	<i>- 15,2</i>
1. Realisatie zorgopleidingen	- 15,2
Stand jaarverslag 2011	1 073,4
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	<i>225,2</i>

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Betreft onderuitputting bij het budget voor beroepen en opleidingen die bestaat uit lager dan geraamde uitgaven bij de tweede mutatie-ronde verleningen opleidingsfonds, aangezien deze niet in personen maar in feitelijke fte's worden verleend

Zorgopleidingen (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)	
Ontvangsten	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	40,0
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand Startnota 2010	40,0
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	20,0
Stand suppletoire begroting VJN	60,0
<i>Mutatie begroting 2012</i>	–
Stand begroting 2012	60,0
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	– 10,0
Stand suppletoire begroting NJN	50,0
<i>Mutaties jaarverslag</i>	
<i>Mee- en tegenvallers</i>	0,9
1. Realisatie zorgopleidingen	0,9
Stand jaarverslag 2011	50,9
<i>Mutatie BKZ-ontvangsten stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	10,9

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Betreft onderuitputting bij het budget voor beroepen en opleidingen die bestaat uit lager dan geraamde uitgaven bij de tweede mutatie-ronde verleningen opleidingsfonds, aangezien deze niet in personen maar in feitelijke fte's worden verleend.

Wtcg (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	545,6
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand Startnota 2010	545,6
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	75,7
Stand suppletoire begroting VJN	621,3
<i>Mutaties begroting 2012</i>	11,5
Stand begroting 2012	632,8
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	40,0
Stand suppletoire begroting NJN	672,8
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	17,5
1. Realisatie algemeen tegemoetkoming Wtcg	17,5
Stand jaarverslag 2011	690,3
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	144,7

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Bijstelling van het benodigde bedrag voor de tegemoetkomingen in het kader van de Wtcg.

Zorg Caribisch Nederland (op de begroting van VWS) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	22,1
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	–
Stand startnota 2010	22,1
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	19,6
Stand suppletoire begroting VJN	41,7
<i>Mutaties begroting 2012</i>	0,1
Stand begroting 2012	41,8
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	10,2
Stand suppletoire begroting NJN	52,0
<i>Mutaties jaarverslag Mee- en tegenvallers</i>	4,7
1.Realisatie zorg Caribisch Nederland	4,7
Stand jaarverslag 2011	56,7
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	34,6

Toelichting mutaties jaarverslag:

1. Het Zorgverzekeringskantoor declareert normaliter één maand achteraf. In tegenstelling tot de verwachting en de raming is de maand december 2011 ten laste gebracht van 2011 in plaats van het jaar 2012. Hierdoor is een overschrijding van het budget voor de zorguitgaven ontstaan.

Begrotingsgefinancierde BKZ-uitgaven (o.a. op de begroting van Financiën) (bedragen x € 1 000 000)	
Uitgaven	2011
Stand ontwerpbegroting 2011	42,2
<i>Mutatie Startnota 2010</i>	133,9
Stand startnota 2010	176,1
<i>Mutaties suppletoire begroting VJN</i>	17,2
Stand suppletoire begroting VJN	193,3
<i>Mutaties begroting 2012</i>	- 186,0
Stand begroting 2012	7,3
<i>Mutaties suppletoire begroting NJN</i>	- 7,3
Stand suppletoire begroting NJN	0,0
<i>Mutaties jaarverslag N.v.t</i>	-
Stand jaarverslag 2011	0,0
<i>Mutatie bruto-BKZ-uitgaven stand jaarverslag 2011 t.o.v. stand Startnota</i>	- 176,1

Toelichting mutaties jaarverslag:
N.v.t

Bijlage: Historische ontwikkeling van de BKZ-uitgaven -ontvangsten 2002-2011

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten zoals gemeld in de diverse VWS jaarverslagen en volgens de actuele VWS-stand.

Historische ontwikkeling van de BKZ-uitgaven en -ontvangsten 2002-2011 (bedragen x € 1 000 000)										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BKZ-uitgaven en -ontvangsten stand Jaarverslagen										
Bruto-BKZ-uitgaven	40 455	43 987	44 811	46 184	48 194	51 276	54 879	59 355	61 699	65 004
BKZ-ontvangsten	2 431	2 415	2 203	3 851	3 847	3 705	3 081	2 978	3 032	3 189
Netto-BKZ-uitgaven	38 024	41 572	42 608	42 333	44 347	47 571	51 798	56 377	58 667	61 815
BKZ-uitgaven en -ontvangsten actuele VWS-stand										
Bruto-BKZ-uitgaven	40 707	43 668	44 875	46 505	48 323	50 977	55 526	59 345	62 390 ¹	65 004
BKZ-ontvangsten	2 399	2 373	2 204	3 835	3 847	3 665	2 968	3 022	3 032	3 189
Netto-BKZ-uitgaven	38 307	41 295	42 671	42 671	44 476	47 312	52 558	56 323	59 358¹	61 815

¹ Bij de actuele VWS-stand voor het jaar 2010 is de «niet kader relevante» mutatie uit het aanvullend coalitieakkoord (Balkenende IV), ter stimulering van de bouw (€ 320 miljoen) niet meegenomen.

Bron: Financieel Beeld Zorg uit de Jaarverslagen VWS, diverse jaren en de actuele VWS-stand

13. ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN EN RECHTSPERSONEN MET EEN WETTELIJKE TAAK

In onderstaand overzicht worden per ZBO/RWT de aan de exploitatie gerelateerde uitvoeringskosten vermeld.

Zelfstandige Bestuursorganen en Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (bedragen x € 1 miljoen)										
Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatie-cijfers)			Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie	Tarieven			
Financiering uit begrotingsmiddelen										
Zorg Onderzoek Nederland/ Medische Wetenschappen (ZonMw)	x	x	ZonMw is een intermediaire organisatie die op programmatische wijze onderzoek en ontwikkeling op het gebied van gezondheid, preventie en zorg laat uitvoeren.	41	1,4		www.zonmw.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Wet op de organisatie ZorgOnderzoek Nederland	√	
Keuringsinstanties op grond van de Warenwet		x	<i>Keuringsinstanties op grond van de Warenwet</i> Het betreft 25 private organisaties die voor wat betreft de kwaliteit van werkzaamheden onder toezicht staan van de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit.	41	–		–	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Warenwet (art. 7b)	nvt	

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatiecijfers)		Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie Tarieven			
Registratiecommissies en opleidingscolleges Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP), en de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT)		x	Het betreft 10 private organisaties. De instellingsgrondslag betreft de Wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG), art. 14 en 15.	42	0,7**		www.knmg.artsenet.nl www.knmp.nl www.tandartsenet.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Wet en Besluit publieke gezondheid	√ ¹
Keuringsinstanties op grond van de Wet op de Medische Hulpmiddelen (DEKRA)		x	In Nederland is DEKRA de enige toegelaten instantie, die bevoegd is medische hulpmiddelen te certificeren.	42	– ²		www.dekra.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Wet op de medische hulpmiddelen (art.10 en verder)	nvt
Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) ³		x	Het CIZ beoordeelt of mensen recht hebben op AWBZ-zorg. Dit gebeurt op basis van objectieve criteria, welke een vertaling zijn van de richtlijnen van het Ministerie van VWS.	43	124,3		www.ciz.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Statuten CIZ, Zorgindicatiebesluit	n nb

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatiecijfers)		Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie Tarieven			
Centraal Administratie Kantoor (CAK)	x		Het CAK berekent en incasseert de eigen bijdragen voor de AWBZ en de Wmo. Het CAK is ook verantwoordelijk voor de financiering van de AWBZ-instellingen en het uitbetalen van de Compensatie eigen risico in de zorgverzekeringswet. Ook verzorgt het CAK een tegemoetkoming van Wtcg.	43	21,5		www.hetcak.nl	Governance arrangement tussen VWS en het CAK	nnb
Accommodaties op grond van de Wet op jeugdzorg (inclusief Almate en De Lindenhorst)	x		Het aanbod van de Jeugdzorg ^{Plus} -instellingen bestaat uit deskundige en wetenschappelijk onderbouwde interventies op het gebied van geestelijke gezondheidszorg, licht verstandelijke handicaps, onderwijs en arbeidstoeleiding.	45	208,3		www.jeugdzorg-plus.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg	nnb
Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR)	x	x	De Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) beslist over de eerste aanvragen in het kader van de wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen. Verder stelt de PUR de beleidsregels vast voor de Sociale Verzekeringsbank.	47	24,4**		www.pur.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Bekostigingsregeling Wuvu	√
Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling (CAOR) Indonesië / SAIP		x	(CAOR is belast is met de toepassing en uitvoering van de Algemene Oorlogsongevallenregeling, een regeling voor oorlogsslachtoffers en nabestaanden van de oorlog met Japan in Nederlands-Indië.	47	2,3**		www.saip.nl	Toezicht uitgevoerd door Ministerie van BZK	√
Stichting Afwikkeling Rechtsherstel Sinti en Roma		x	De Stichting Afwikkeling Rechtsherstel Sinti en Roma (SRSR) is in het leven geroepen voor de besteding van de middelen die in het kader van het naoorlogs rechtsherstel beschikbaar zijn gesteld voor de Sinti en Roma in Nederland.	47	0,1**		www.nisr.nl	Statuten NISR	√

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatiecijfers)		Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie Tarieven			
Centrale Commissie voor Mensgebonden Onderzoek (CCMO), inclusief Medisch Ethische Commissies (METC's)		x	CCMO is een bij wet (Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen en de Embryowet) ingestelde commissie en waarborgt de bescherming van proefpersonen betrokken bij medisch-wetenschappelijk onderzoek, via toetsing aan de daarvoor vastgestelde wettelijke bepalingen en met inachtneming van de voortgang van de medische wetenschap.	98	1,8		www.ccmo.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. art 28 Wet medischwetenschappelijk onderzoek met mensen	√
Nederlandse Zorgautoriteit (NZA)	x	x	De NZa is belast met het markttoezicht specifiek voor de zorgsector en moet het algemeen consumentenbelang voorop stellen bij de uitoefening van haar taken. Die taken zijn marktwerking in de zorg op gang brengen en bewaken, tarieven in de zorg reguleren en toezien op de goede uitvoering van de Zvw en de AWBZ.	98	36,4		www.nza.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. AWBZ, Wet marktordening gezondheidszorg	√
College voor zorgverzekeringen (CVZ)	x	x	Het CVZ beheert het pakket Zvw/AWBZ, beheert het Zorgverzekeringsfonds en het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten, voert de financiering van verzekeraars uit de fondsen uit, beoordeelt de rechtmatige en doelmatige uitvoering van de AWBZ en voert regelingen voor bijzondere groepen uit (verdragsgerechtigden, wanbetalers, onverzekerden, illegalen en andere onverzekerbare vreemdelingen en gemoedsbezwaarden).	98	52,8	34 500 ⁴	www.cvz.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Zorgverzekeringswet (hoofdstuk 6)	√ ⁵
College Sanering Zorginstellingen (CSZ)	x	x	Het CSZ voert taken uit in het kader van de Wet toelating zorginstellingen en de Wet ambulance vervoer.	98	2,5		www.collegesanering.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Wet toelating zorginstellingen	√

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatiecijfers)		Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie Tarieven			
College ter beoordeling van Geneesmiddelen (CBG). Zie begroting batenlastendienst ACBG		x	Het College is zowel verantwoordelijk voor de toelating en bewaking van geneesmiddelen op de Nederlandse markt als medeverantwoordelijk voor de toelating van de geneesmiddelen in de gehele Europese Unie.		–		www.cbg-meb.nl	Vigerende wet- en regelgeving www.wetten.nl o.a. Geneesmiddelenwet (hoofdstuk 2)	nvt
Sociale verzekeringsbank (Svb). Zie begroting Ministerie van SZW.			Het berekenen en betalen van pensioenen en uitkeringen op basis van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen en de verstrekking van bijzondere voorzieningen aan bestaande cliënten.		13,1		www.svb.nl	Toezicht uitgevoerd door het Ministerie van SZW	Zie begroting Ministerie van SZW
Financiering uit premie-middelen									
Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) ⁶	x	x	NTS is een dienstverlenende non-profitorganisatie ten behoeve van publiek, donorziekenhuizen en transplantatiecentra in Nederland.	42	9,2**		www.transplantatie-stichting.nl	Statuten NTS	√
Zorgverzekeraars Zvw (x € 1 miljard)		x	De zorgverzekering is een in principe verplichte ziektekostenverzekering voor ingezetenen van Nederland. De zorgverzekeringswet wordt uitgevoerd door zorgverzekeraars.	42	15 900 ⁷		Tabel 8 Financieel Beeld Zorg	n.v.t.	n.v.t.

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Artikel	Financiering (realisatiecijfers)		Verwijzingen naar website RWT/ZBO	Verwijzingen naar toezichtvisie / -arrangement	Bestuur of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
					Begroting	Premie Tarieven			
Uitvoeringsorganen AWBZ inclusief CAK ⁸	x	x	De uitvoeringsorganen AWBZ dragen zorg voor het tot gelding brengen van aanspraken van de bij hem ingeschreven verzekerden.	43			n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

¹ De verklaring beslaat de vaststelling instellingssubsidie 2010 KNMG van € 532 698,-

² De kosten door Dekra gemaakt als keuringsinstantie op grond van de Warenwet worden vanwege het competitieve karakter van de activiteit niet bekend gemaakt.

³ Er is voor het ClZ een garantie inzake geldleningen en het rekening-courantkrediet afgegeven in het kader van het geïntegreerd middelenbeheer.

⁴ Dit betreft de opbrengst van de inkomensafhankelijke bijdrage Zvw (€ 19,4 miljard) en de AWBZ-premie (€ 15,1 miljard).

⁵ De verklaring betreft het begrotingsdeel.

⁶ De realisatiecijfers voor de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) betreffen het uitvoeringsjaar 2010. De verantwoording van NTS over 2012 komt in april 2012 beschikbaar.

⁷ Dit betreft de opbrengst van de nominale premie.

⁸ De uitvoeringsorganen AWBZ innen geen premie voor wettelijke taken. De werkgevers en uitkeringsinstanties houden premie in voor de AWBZ en dragen deze middelen over aan de Belastingdienst. De financiering van de AWBZ verloopt via het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten, dat door het CVZ wordt bijgehouden.

** Betreft realisatie 2010 omdat de controleverklaringen over realisatie 2011 later dan publicatie worden aangeleverd.

14. OVERZICHT NIET-FINANCIËLE INFORMATIE OVER INSCHAKELING VAN EXTERNE ADVISEURS EN TIJDELIJK PERSONEEL (EXTERNE INHUUR)

Deze bijlage geeft een beeld van de uitgaven (voor baten-lastendiensten de kosten) voor inkoop van adviseurs en tijdelijk personeel (inhuur externen) conform de rijksbrede definitie in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2012. Het betreft de inhuur externen bij het kerndepartement, de adviesraden, de inspecties, het SCP en de baten-lastendiensten.

Uitgaven inhuur externen in 2011 (bedragen x € 1 000)	
Programma- en apparaatskosten	Bedrag
1. Interimmanagement	1 141
2. Organisatie- en formatieadvies	723
3. Beleidsadvies	3 138
4. Communicatieadvisering	2 519
Beleidsgevoelig (som 1 t/m 4)	7 521
5. Juridisch advies	879
6. Advisering opdrachtgevers automatisering	9 995
7. Accountancy, financiën en administratieve organisatie	1 171
Beleidsondersteunend (som 5 t/m 7)	12 045
8. Uitzendkrachten (formatie & piek)	26 050
Ondersteuning bedrijfsvoering	26 050
Totaal uitgaven inhuur externen	45 616

Toelichting uitgaven inhuur externen 2011

Bovenstaand overzicht geeft een beeld van de uitgaven (voor de baten-lastendiensten de kosten) voor inkoop van adviseurs en tijdelijk personeel (inhuur externen) conform de rijksbrede definitie in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2012.

Het percentage uitgaven inhuur externen voor het Ministerie van VWS bedroeg in 2011 12,9 procent¹ en is lager dan de norm van 13 procent. Dit is een aanzienlijke daling ten opzichte van 2010. Hier mee is het inhuurpercentage met 4,5 procentpunt teruggebracht ten opzichte van 17,4 procent in 2010, oftewel: waar VWS in 2010 € 64,1 miljoen uitgaf aan de inhuur van externen was dat in 2011 € 45,6 miljoen. Hiermee werpen de maatregelen die VWS in 2011 heeft getroffen hun vruchten af. Deze maatregelen worden in 2012 voortgezet.

Vanaf 2012 geldt voor VWS de inhuurnorm van 10 procent. In het algemeen kan worden gesteld dat de norm van 10 procent haalbaar is, maar er kunnen zich echter situaties voordoen waarbinnen externe inhuur noodzakelijk is. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de behoefte aan specifieke tijdelijke expertise bij bedreigingen voor de volksgezondheid, grote verandertrajecten, het opvangen van grote vraagschommelingen.

Het kerndepartement heeft over 2011 een inhuurpercentage van 9,4 procent gerealiseerd, ten opzichte van 11,1 procent in 2010. Hierbij is met name ingehuurd voor diverse departementsbrede bedrijfsvoeringpro-

¹ Dit percentage is berekend conform de rijksbegrotingsvoorschriften 2012 op basis van het totaal van de personele uitgaven, bestaande uit uitgaven ambtelijk personeel (€ 307,9 miljoen) en uitgaven externe inhuur (€ 45,6 miljoen).

Inhuur externen

jecten zoals de vervanging van het financiële administratiesysteem, een nieuw digitaal systeem voor de communicatie met de Tweede Kamer. Daarnaast heeft externe inhuur plaats gevonden voor het project Regelhulp en bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg onder meer vooruitlopend op het structureel beleggen van de bezetting om de intensivering uit het Regeerakkoord te kunnen uitvoeren.

De baten-lastendiensten van VWS hadden gezamenlijk gemiddeld een inhuurpercentage van 15,6 procent in 2011, ten opzichte van 22 procent in 2010. Drie baten-lastendiensten hadden een inhuurpercentage hoger dan 13 procent.

Het CIBG had in 2011 een inhuurpercentage van 40 procent. Vergeleken met 2010 was dat een reductie van 8,6 procentpunt. De inhuur bij het CIBG had in 2011 met name te maken met de uitrol van UZI-passen en certificaten en deels invullen van reguliere capaciteit door externen.

Het ACBG had in 2011 een inhuurpercentage van 21,7 procent. Vergeleken met 2010 was dat een reductie van circa 3,5 procentpunt. Het ACBG werkt bijna volledig voor opdrachtgevers buiten de Rijksoverheid, zoals in het geval van de beoordeling van geneesmiddelen ter toelating op de Nederlands markt. In 2011 was de vaste formatie ontoereikend om de vraag van de farmaceutische producenten te kunnen beantwoorden. Hierop heeft het ACBG gereageerd met een inhuur van externe krachten. Daarnaast heeft het ACBG externe inhuur ingezet voor de herhuisvesting in Utrecht.

Het NVI had in 2011 een inhuurpercentage van 17,6 procent. Vergeleken met 2010 was dat een reductie met 10,7 procentpunt. De inhuur in 2011 had vooral te maken met de transitie waarin het NVI zich bevindt en is een combinatie van enerzijds inhuur voor de continuïteit van de dienstverlening, waarvoor aanstelling van vast personeel niet opportuun is) en anderzijds inhuur van specifieke expertise ten behoeve van de transitie.

Bij het RIVM is sprake van een kwalitatieve onzekerheid bij de totstandkoming van het inhuurpercentage.

Rapportage overschrijding maximumtarief externe inhuur buiten mantelcontracten

In onderstaande tabel wordt weergegeven in hoeveel gevallen in 2011 door het Ministerie van VWS (in Nederland) buiten de mantelcontracten om externe krachten zijn ingehuurd boven het voor de organisaties van het rijk afgesproken maximumtarief van € 225 (exclusief BTW).

Inhuur externen buiten mantelcontracten	
	2011
Aantal overschrijdingen maximumtarief	0

Toelichting inhuur externen buiten mantelcontracten

VWS had in 2011 geen tarieven buiten de mantelcontracten boven het maximumtarief van € 225 (exclusief BTW).

15. LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACBG	Agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
AOR	Algemene Ongevallenregeling
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWIR	Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regeling
AZVZ	Algemeen Ziekenfonds voor Zeelieden
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BIG	Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
BIKK	Bijdrage in de kosten van kortingen
BKZ	Budgettair Kader Zorg
BMC	Bureau Medicinale Cannabis
C2000	Communicatie 2000
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBG	College ter beoordeling van Geneesmiddelen
CBRN	Chemische, biologische, radiologische en nucleaire middelen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCMO	Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek
CEP	Centraal Economisch Plan
CFI	Centrale Financiën Instellingen
CIBG	Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg
Cie	Commissie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
COPD	Chronic Obstructive Pulmonary Diseases
CPB	Centraal Planbureau
CQ	Consumer Quality
CSZ	Commissie sanering ziekenhuisvoorzieningen
CTO	Centra voor Topsport en Onderwijs
CVZ	College voor Zorgverzekeringen
dbc	diagnosebehandelcombinatie
DCP	Decentrale Procedure
DG	Directeur-Generaal
DKTP	Difterie, Kinkhoest, Tetanus en Polio
DOT	Dbc's Op weg naar Transparantie
EESSI	Electronic Exchange of Social Security Information
EL&I	Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Ministerie van -
EMGO	Extramuraal Geneeskundig Onderzoek
EPD	Elektronisch patiëntendossier
ESF	Europees Sociaal Fonds
Etil	Economisch Technologisch Instituut Limburg
EU	Europese Unie
EV	Eigen vermogen
Farmatec	Farmacie en medische technologie
FBZ	Financieel Beeld Zorg
FLO	Functioneel Leefstijdsontslag
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
fte	fulltime equivalent
FVP	Familievertrouwenspersoon
FZO	Fonds Ziekenhuisopleidingen
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
ggz	Geestelijke gezondheidszorg
GHB	Gamma-hydroxyboterzuur
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GVS	Geneesmiddelen Vergoeding Systeem
H1N1	Hemagglutinine-eiwitten1 Neuraminidase-eiwitten1
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HPV	Humaan Papillomavirus

Lijst van gebruikte afkortingen

HSMR	Hospital Standardised Mortality Rate
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
lenM	Infrastructuur en Milieu, Ministerie van -
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IPO	Interprovinciaal Overleg
IQ	Intelligentiequotiënt
IT	Informatietechnologie
KIR-nano	Kennis- en informatiepunt Risico's van Nanotechnologie
KNGF	Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie
KNMG	Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
KNMP	Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
LEBA	Landelijke Evaluatie Bevolkingsonderzoek naar Baarmoederhalskanker
LETB	Landelijk Evaluatieteam Bevolkingsonderzoek Borstkanker
LINH	Landelijk Informatie Netwerk Huisartsenzorg
LGV	Landelijke Vereniging Georganiseerde eerste lijn
LPGGZ	Landelijk Platform GGZ
LSP	Landelijk Schakel Punt
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MC	Medisch Centrum
METC	Medisch Ethische Commissie
MEV	Macro Economische Verkenning
MIA-G	Maatschappelijke Innovatie Agenda Gezondheid
MRP	Mutual Recognition Procedure
MSRC	Medisch Specialisten Registratie Commissie
MvF	Ministerie van Financiën
NASB	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
NFU	Nederlandse Federatie Universitair Medische Centra
Nictiz	Nationaal ICT Instituut in de Zorg
NIPO	Nederlands Instituut voor Publieke Opinie
NIVEL	Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg
NJN	Najaarsnota
NKI	Nederlands Kanker Instituut
NMT	Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheeskunde
NNGB	Nederlandse Norm Gezond Bewegen
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sport Federatie
NTS	Nederlandse Transplantatie Stichting
NVI	Nederlands Vaccin Instituut
NVvP	Nederlandse Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen & Psychotherapeuten
NVWA	Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
OBiN	Ongevallen en Bewegen in Nederland
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van -
OD	Operationele doelstelling
OVA	Overheidsbijdrage in de arbeidsontwikkeling
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
pg	patiënten en gehandicapten
pgb	Persoonsgebonden budget
PGO	Patiënten-, Gehandicaptenorganisaties en Ouderenbonden
pkb	persoonlijk kilometerbudget
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie

Lijst van gebruikte afkortingen

PPS	Publiek Private Samenwerking
p*q	Price*Quality
PUR	Pensioen- en Uitkeringsraad
Q-koorts	Query fever
RAK	Reserve Aanvaardbare Kosten
RBG	Rijksbegroting
RC	Rekening-courant
RGD	Rijksgebouwendienst
RHB	Rijkshoofdboekhouding
RIBIZ	Registratie en Informatie Beroepsbeoefenaren In de Zorg
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMO	Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling
RSV	Respiratoir Syncytieel Virus
RTE	Regionale Toetsingcommissies Euthanasie
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
RWT	Rechtspersoon met een Wettelijke Taak
SAIP	Stichting Administratieve Indonesische Pensioenen
SBF	regeling uitkering substantieel bezwarende functies
SBOH	Stichting Beroepsopleiding Huisartsen
SBV-Z	Sectorale Berichten Voorziening in de Zorg
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SEH	Spoedeisende hulp
SEOR	Sociaal Economisch Onderzoek Rotterdam
SFB	Sociaal Flankerend Beleid
SGBO	Sociaal-Geografisch en Bestuurskundig onderzoek
SiSa	Single Information, Single Audit
soa	Seksueel overdraagbare aandoening
SSO	Shared Service Organisatie
Stb.	Staatsblad
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van -
Tbo	Tijdsbestedingsonderzoek
TBU	Tijdelijk besluit tegemoetkoming buitengewone uitgaven
TK	Tweede Kamer
TNF	Tumornecrosefactor
TNO	Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TSZ	Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten
TZI	Toelating Zorginstellingen
UAZ	Uitvoering AWBZ door zorgverzekeraars
UGJ	Uitvoeringseenheid Gesloten Jeugdzorginstelling
UMC	Universitair Medisch Centrum
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
UZI	Unieke Zorgverlener Identificatie
VIA	VWS Informatie Adressen
VJN	Voorjaarsnota
VMS	Veiligheidsmanagementsysteem
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNZ	Vereniging van Nederlandse Ziekenhuizen
VTV	Volksgezondheid Toekomst Verkenning
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van -
Waz	Wet ambulancezorg
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
Wcz	Wet cliëntenrechten zorg
WfZ	Waarborgfonds voor de Zorgsector
WHO	World Health Organisation
WK	Wereld Kampioenschap
WMBV	Wet op de Bijzondere Medische Verrichtingen
WMG	Wet marktordening gezondheidszorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WO	Wereldoorlog

Lijst van gebruikte afkortingen

Wpb	Wet buitengewoon pensioen 1940–1945
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WTZ	Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen
Wubo	Wet uitkeringen burgeroorlogsslachtoffers
Wuv	Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan
ZFW	Ziekenfondswet
Zip	Zorginnovatieplatform
ZN	Zorgverzekeraars Nederland
ZonMw	Zorgonderzoek Nederland Medische Wetenschappen
Zvw	Zorgverzekeringwet
ZZP	Zorgzwaartepakket

16. TREFWOORDENREGISTER

Administratieve lasten 10, 19, 24, 31, 33
Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) 13
Baten-lastendienst 5, 9, 45, 99, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 140, 141, 185, 187, 188
Bedrijfsvoering 5, 6, 9, 11, 12, 98, 100, 122, 138, 139, 187
Begrotingsgefinancierde uitgaven 12, 144
Beleidsinformatie 9, 12, 101
Beleidsprioriteiten 5, 9, 10, 11, 17
Betaalbaarheid 12, 23, 53, 151
Budgettair Kader Zorg 10, 12, 13, 14, 15, 37, 144, 145, 151, 152, 154, 189
Caribisch Nederland 13, 14, 15, 53, 54, 58, 95, 153, 155, 158, 161, 163, 179
Chronische ziekten 45, 46, 48, 105, 107
Crisis 24, 109, 166, 168
Curatieve zorg 17, 19, 148, 157, 160
Dbc 27, 55, 189
Decentralisatie 19, 21, 22, 29, 30, 68, 70
Diabetes 19, 41
Eerstelijnszorg 26, 27, 38, 42, 145, 147, 153, 157, 160
Erfgoed van de oorlog 85, 86, 87
Ethiek 50
Euthanasie 117, 121, 122, 191
Financieel Beeld Zorg 5, 9, 10, 13, 16, 144, 152, 180, 185, 189
Fusietoets 32
Geestelijke gezondheidszorg 22, 24, 27, 38, 55, 57, 110, 146, 150, 153, 157, 161, 162, 171, 183, 189
Geneesmiddel 5, 26, 27, 38, 50, 54, 56, 60, 104, 111, 112, 113, 115, 117, 122, 127, 146, 148, 149, 150, 155, 157, 158, 159, 160, 170, 185, 188, 189
Geweld 36, 70
Gezondheidsbeleid 19, 40, 49
Governance 183
Huisarts 19, 27, 35, 37, 40, 41, 42, 44, 59, 157, 159, 160, 170, 171, 190, 191
Indicatie 17, 21, 28, 29, 33, 42, 182
Indicatiestelling 10, 33, 62, 66, 182, 189
Infectieziekte 45, 46, 48
Informatiebeveiliging 101
Inhuur externe 9, 99, 118, 187, 188
Inkoop 26, 27, 37, 38, 92, 93, 99, 113, 122, 123, 128, 129, 131, 146, 149, 187
Innovatie 32, 47, 48, 55, 56, 112, 118, 171, 172, 189, 190
Internationale samenwerking 11, 88, 89, 106
Jeugdzorg 5, 13, 18, 19, 22, 30, 37, 58, 64, 75, 76, 77, 88, 89, 90, 107, 111, 133, 138, 183, 191
Kwaliteit 12, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 35, 37, 53, 54, 55, 61, 63, 65, 91, 98, 99, 115, 118, 151, 181
Kwaliteitsinstituut 23, 24, 55, 56, 60, 89
Langdurige zorg 5, 10, 14, 17, 23, 24, 25, 28, 29, 33, 37, 38, 102, 105, 146, 150, 153, 154, 157, 161, 162, 163, 172
Leefstijl 20, 33, 34, 45, 46, 47, 51, 73, 74, 105
Mantelzorg 35, 69, 91
Medisch specialist 17, 19, 26, 27, 32, 37, 38, 44, 146, 147, 153, 155, 157, 158, 160
Olympische Spelen 43, 82
Onverzekerde 28, 57, 59, 89, 166, 167, 184
Oorlogsgetroffene 5, 30, 84, 85, 102, 106, 107, 183, 185

Trefwoordenregister

Opleidingsfonds 55, 56, 59, 60, 95, 149, 176, 177
Orgaandonatie 55
Pakketmaatregel 38, 63, 145, 146, 147, 149, 150, 158
Persoonsgebonden budget (pgb) 17, 28
Premiegefinancierde uitgaven 14, 57
Prestatiebekostiging 17, 26, 27, 57
Preventie 13, 19, 20, 27, 34, 74, 76, 149, 153, 157, 160, 170, 181
Rechtmatigheid 12, 99, 181, 182, 183, 184, 185, 186
Regelarm 10, 18, 33
Saldibalans 5, 6, 9, 12, 103, 104
Spoedeisende hulp 34, 191
Sport 1, 5, 6, 9, 13, 18, 19, 20, 21, 34, 39, 41, 42, 43, 78, 79, 80, 81, 82, 102, 106, 107, 109, 190, 191
Subsidie 14, 24, 36, 44, 45, 49, 51, 54, 55, 56, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 71, 75, 77, 81, 85, 86, 90, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 104, 109, 120, 136, 153, 157, 160, 161, 163, 168, 173, 182, 186
Taakstelling 9, 10, 11, 49, 94, 95, 96, 97, 122, 124, 127, 150
Thuiszorg 21, 24, 71
Toezicht 22, 32, 51, 88, 89, 91, 98, 106, 107, 181, 182, 183, 184, 185, 186
Topsport 20, 43, 78, 79, 80, 81, 82, 90, 106, 189
Vaccin 5, 11, 40, 42, 45, 48, 49, 51, 66, 91, 93, 109, 111, 122, 124, 125, 128, 129, 131, 157, 160, 170, 190, 191
Veiligheidsprogramma 25, 38, 146, 148
Vergrijzing 42
Vrijwilliger 21, 35, 36, 41, 42, 44, 69, 70, 71, 72
Wanbetaler 28, 57, 59, 89, 165, 166, 167, 184
Werkgelegenheid 24, 75, 99, 134, 191
Wet maatschappelijke ondersteuning 13, 21, 28, 191
Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg) 27, 147
Wijkverpleegkundige 19
Winstuitkering 26, 32
WO II 84, 85, 102, 106, 107
Ziekenhuiszorg 17, 26, 27, 37, 148
Zorgaanbieder 12, 17, 21, 23, 25, 26, 32, 33, 37, 53, 54, 73, 74, 75, 105, 107, 162
Zorginnovatie 24, 56, 192
Zorginstelling 18, 24, 29, 32, 33, 57, 117, 184, 191
Zorgstandaard 38, 42, 146, 148
Zorgstelsel 13, 32, 53, 54, 61, 62, 105, 107
Zorgtoeslag 14, 57, 59, 104
Zorguitgaven 12, 13, 16, 17, 22, 27, 37, 58, 144, 145, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 164, 167, 179
Zorgverzekeraar 12, 16, 17, 24, 26, 27, 28, 29, 32, 37, 38, 56, 63, 64, 105, 146, 149, 171, 185, 191, 192
Zorgverzekering 13, 16, 23, 28, 58, 59, 60, 107, 109, 145, 165, 166, 167, 179, 184, 185, 189
Zorgverzekeringswet 13, 27, 28, 166, 183, 185, 192